“Д”, допоміжна, малопотужна шахта рудника “Більшовик” діяла у 30-х до 1941.

“Д”, шахта Першотравневого РУ введена в експлуатацію у 1945. Мала незначну потужність. Ліквідована у 1952-1956 під час реконструкції рудника.

Дабіжа, давня назва одного з видів шовкового одягу, завезеного з Туреччини на Криворіжжя.

Дабіжа Микола Кирилович (28.2.1940, Вінницька обл.). Пед. керівник. Зак. Дніпропетров. ун-т (1970). У 1962-1971 газівник, слюсар газ. цеху КМЗ. У 1971-1977 учитель СШ №№ 109, 103. У 1977-1979 директор СШ № 84. У 1979-1992 зав. Довг. райвно. Досвід райвно вивчався на рівні Міносвіти України. У 1992-2000 заст. голови міськвиконкому, міського голови. Один з ініціаторів впровадження міськ. символіки, відновлення дружніх зв’язків з Н/Тагілом. Голова міськ. оргкомітетів із святкування 50-річчя визволення Кр. Рогу, 50-річчя Перемоги, 225-річчя Кр. Рогу. З лип. 2002 голова Криворізьк. ради ветеранів. Медаль А.Макаренка. Нагородж. знак. “За розвиток регіону”.

Давид-полуничник, день 9 липня, з цього дня на Криворіжжі доспівали полуниці.

Давиденко Андрій Минович (1900, Криворіжжя – 1942, Севастополь). Сільгосп. керівник. Освіта н/середня. Уч. гром. війни у скл. Лозуватськ. партизан. загону, 1 КА. У 30-х голова кол-пу “Шлях Леніна”, голова Богоблагодатськ. сільради, голова кол-пу “Червона зірка”. У 1941 у скл. ветеранів гром. війни обороняв Одесу і Севастополь. Загинув у бою.

Давиденко Леонід Михайлович (4.6.1935, Кр. Ріг). Проф. (1991). Д.Ю.Н. (1989). Зак. Ростов. ун-т (1963). З 1963 ст. слідчий прокуратури Донецьк. обл., ст. юрисконсульт Азовськ. пароплавства. У 1969-1977 прокурор Орджонікідзівськ. р-ну м. Маріуполь. У 1977-1986 ст. викладач, заст. ректора Харків. філії Ін-ту підвищення кваліфікації Прокуратури СРСР. Згодом проректор з наук. роботи. Вивчає проблеми прокурорського нагляду. Автор наук. праць.

Давиденко Леонід Федорович (1954, Сумська обл.). Художник. Зак. Криворізьк. педін-т (1991). Працює у техніці станк. живопису і декоративно-прикладного мистецтва. Учитель малювання СШ № 128. Основна тема – укр. козацтво. З 1995 проводить персонал. виставки.

Давидкович Аркадій Самойлович (19.6.1936, Кр. Ріг). Проф. (1989). Д.Т.Н. (1988). Зак. КГРІ (1958). У 1958-1959 монтер, бригадир енергоцеху тр-ту “Дзержинськруда”. У 1959-1969 ст. інж., кер. групи, голов. спеціаліст ін-ту “Металургавтоматика”. У верес. 1969 - січ.1995 ст. викладач, доцент, проф., зав. кафедрою обчислювальної техніки КГРІ/КТУ. Автор 100 наук. праць, 4 монографій, 5 винаходів. Чл. Придніпров. ради НАН України з проблем кібернетики. Живе у Москві.

Давидов В’ячеслав Михайлович (1940, Кр. Ріг). Буд. керівник. Зак. КГРІ (1964). У 1957-1964 слюсар тр-ту “Ленінруда”. У 1964-1967 інж. тр-ту “Елеватормлинбуд” (Казахстан). У 1967-1982 майстер, виконроб, нач. дільниці, голов. інж. БУ тр-ту “Криворіжстальконструкція”. У 1982-1985 будував металург. з-д у Пакистані. З 1986 директор тр-ту “Харківстальконструкція”. Брав участь у будівництві об’єктів “Криворіжсталь”.

Давидов Іван Олександрович (9.12.1929, Кіровоград. обл.). Засл. будівельник України (1969). Освіта середня. З лют. 1947 бригадир арматурників тр-ту “Криворіжбуд”. Уч. реконструкції ДП-1, будівництва дротяних станів. 20.6.1972 заклав капсулу із зверненням до прийдешніх поколінь під фундамент ДП-9, перший бетон під неї. Бригада вклала 20 тис. куб. м бетону. Будував НКГЗК, ПівнГЗК. Ініціатор здачі об’єктів “під ключ”. Держ. прем. УРСР (1974). Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора, Дружби народів.

Давидов Олексій Леонідович (18.8.1944, Самара). Художник. Освіта середня. З 1960 працював в БТІ у Гомелі, гальваністом Криворізьк. промкомбінату, слюсарем по ремонту обладнання КМЗ. У 1965-1967 художник ком-ту. У 1967-1969 художник театру Фергани. У 1969-1976 голов. художник театру Н/Тагілу. У 1976-1983 голов. художник Криворізьк.

театру ім. Шевченка. Оформив 105 спектаклів. У 1983-1988 працював малярем. У 1988-1991 нач. виробництва з обробки каміння "Імпульс". З 1991 керівник дизайн-групи "Стиль". Виконав проект пам'ятника підпільникам у парку залізничників, реконструкції інтер'єрів локомотив. депо, ПК "Будівельник", ресторанів "Новинка", "Рудана", аптеки № 30 та ін.

Давидов Сергій Костянтинович (10.6.1946, Крим). Політ. діяч. Зак. Одес. ун-т (1969). У 1969-1975 учитель географії Світлодолинськ. СШ Одес. обл., СШ № 4, організатор СШ № 89 Кр. Рогу. У 1975-1991 лектор, зав. Будинку політосвіти міськкому КПУ, директор Центру культурних і гуманітар. зв'язків. У 1991-1992 працював на біржі. Один із засновників Соцпартії України. У 1991-1992 голова міськ. організації СПУ. З 1992 кор., редактор газ. "Новатор", викладач автотех-му, співробітник міськвиконкому.

Давидова вулиця, розташована у півн. частині Довг. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. Довж. 48 м, ширина 7 м. Має 36 приват. будинків, де проживає 75 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь героя Вітчизняної війни 1812 Давидова Дениса Васильовича (27.7.1784, Москва – 4.5.1839, Ульяновськ. обл.). Рос. письменник і військ. діяч. Один з організаторів партизан. руху під час війни 1812. Автор політич. байок, віршів, воєнно-історич. твору "Досвід теорії партизанської дії" (1821), мемуарів. Ген.-лейтенант рос. арм.

Давидова Валентина Михайлівна (7.9.1946, Кр. Ріг). Держ. керівник. Зак. Одес. ун-т (1969). У 1969-1970 учитель математики в Одес. обл. У 1970-1971 учитель географії СШ № 51. У 1971-1977 працювала в апараті Жовт. райкому ЛКСМУ. У 1977-1983 інструктор Жовт. райвиконкому. З 1984 секретар, з 1990 керуюча справами Довг. райвиконкому. У 1992 – 2002 керуюча справами міськвиконкому. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом", "За розвиток регіону".

Давидова Наталя Анатоліївна (22.7.1985, Кр. Ріг). МСМК (2001). Вихованка СШ № 43. Важкоатлетка. Тренер І.В. Послушний. Чемпіонка Європи серед кадетів, рекордсменка Європи (72,5 кг у ривку), володарка бронз. медалі (2001). Переможець Спартакіади школярів (Луганськ, 2000). З 2001 тренується у Чернігові.

Давидовська Антоніна Мартинівна (25.12.1927, Житомир. обл.). Засл. працівник охорони здоров'я України (1982). Зак. Житомир. фармацевт. школу (1947). У 1947-1952 фармацевт у м. Коростень. У 1952-1963 фармацевт, зав. аптекою у м. Улан-Уде. У 1963-1990 зав. аптеками №№ 119, 317, 295 Кр. Рогу. Уміло виготовляла якісні та ефективні ліки. Одна з кращих фармацевтів Криворіжжя.

Давидовський Михайло Васильович (30.1.1926, Тверська обл.). Засл. винахідник України (1972). Зак. КГРІ (1962). Уч. ВВВ з серп. 1943. У 1956-1985 слюсар, механік бурової дільниці, машиніст бурового верстата рудника ІнГЗК. Випробував верстати СБШ-250, СБШ-320. Удосконалював цю техніку. Автор 3 винаходів, 19 рацпропозицій. Уч. ІІІ Укр. з'їзду винахідників. Наставник. Уміло втілював інженерну думку у виробництво. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Давидовського провулок житломасиву Бажанове Жовт. р-ну. Закладен. у 20-х. Розвитку набув у 30, 50-60-х. До 1975 мав назву провулок Майкопський. Довж. 350 м, ширина 7 м. Має 25 приват. будинків, де проживає 40 чол. Багатий на зелені насадження. Назван. на честь Героя Соц. Праці Давидовського Іполита Васильовича (1.8.1887, Ярослав. обл. – 11.6.1968, Москва). Рос. патологоанатом, акад.. АМН СРСР (1944). Праці присвячені патогенезу інфекційних захворювань, питанням травматології та ін. Ленінська премія (1964). Обслуговує 31 в/з.

Давило, гніт, що клався на діжку при солінні овочів у давнину на Криворіжжі.

Дагестанська вулиця житломасиву Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена на початку ХХ ст. До 1975 мала назву вулиця 1-а Карнаватська. Довж. 870 м, ширина 6 м. Пл. 5,2 тис. кв. м. Тверде покриття з 1959. Має 9 будинків. Названа на честь однієї із кавказ. республік – Дагестану. Обслуговує 72 в/з.

Дажбог (Даждьбог, Дажьбог), язичницький слов'янський бог Сонця. Об'єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя.

ДАІ, міськ. відділу сквер закладен. у 1975. Пл. 0,3 га. Обладнан. клумбами, пішохідними доріжками, місцями відпочинку. Має вихід на вул. Волгоградську Сакс. р-ну. Праворуч – пам'ятний знак на честь співробітників ДАІ, які загинули під час виконання службових обов'язків.

Далека вулиця житломасиву Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 1-а Далека. Довж. 537 м, ширина 5 м. Пл. 2,6 тис. кв. м. Тверде покриття з 1970. Має більше 50 приват. будинків. Обслуговує 72 в/з.

Далекосхідна вулиця житломасиву ім. Горького Терн. р-ну. Закладена на поч. XX ст. родинами гірників Колачевського рудника як робітниче селище. Довж. 120 м, ширина 7 м. Має 1 приват. будинок, де проживає 3 чол. Названа на честь Далекого Сходу. Обслуговує 17 в/з.

"Дальні відвали", відвал Новокриворізького гірничо-збагачувального ком-ту закладен. у 60-х. Розташован. на лівому березі р. Інгулець, поміж шламосховищами. Пл. 378,2 га. Довж. 1,7 тис. м, ширина 1,3 тис. м. Вис. 48 м. Заскладовані кварцитами.

Дальніх Західних смуг перспективних дільниць (12-20 РУ ім. XX партз'їзду – РУ Першотравневого), геофізична аномалія залізних руд розташована у Кр. Розі. Географічні координати $48^0 10' - 48^0$ півн. широти, $33^0 15' - 33^0 30'$ схід. довготи. Належить до півд. частини Криворізько-Кременчуцьк. руд. підзони. Виявлене у 1974. Геологічна розвідка проводилася у 1974—1975. Вік 2100 млн. років. Склад: залізисті роговики, джеспіліти, сланці. Вивчали геологи І.І. Кізяковський, В.О. Семенов, В.О. Козакова, О.О. Семергєєва, М.С. Раєвська, Н.І. Кухарєва.

"Дальніх Західних смуг" родовище бідних залізних руд, розташоване у Кр. Розі. Географічні координати $48^0 5' - 48^0 7'$ півн. широти, $33^0 29' - 33^0 31'$ схід. довготи. Належить до півн. частини Криворізько-Кременчуцьк. руд. підзони. Виявлене у 1924. Геологічна розвідка проводилася у 1932, 1948-1949, 1950, 1956-1964. Запаси руд розвідані до 100 м. Приурочене до інтенсивної магніт. аномалії. Східне крило основної синкліналі виконує роль рудоконтролюючої структури. Рудні тіла – пластоподібні. Пл. 12 км х 0,4 км. Вік – 2100 млн. років. Склад: залізисті роговики, джеспіліти, сланці, багаті руди. Типи руд: мартитові роговики. Утримання заліза 32%. Вивчали геологи М.М. Мороз, В.О. Козакова, О.О. Семергєєва, М.С. Раєвська, Н.І. Кухарєва, М.І. Веригін, Т.М. Сумцова.

Дальніх Західних смуг рудовиявлення, розташоване паралельно Сакс. смузі за 1,2-1,5 км на захід від контакту порід верхньої і середньої світ на широті РУ ім.. Фрунзе і РУ "Першотравневе". Географіч. координати $48^0 05' - 48^0 07'$ півн. широти, $33^0 29' - 33^0 31'$ схід. довготи. Являє Криворізько-Кременчуцьк. руд. підзону. Відкрите у 1948-1950 геофізич. методами. Не експлуатується. Рудні тіла пластоподібної форми. Належить до залізисто-кремнистої формації. Типи руд – мартитові. Вивчали геологи В.О. Козакова, О.О. Семергєєва, Н.І. Кухарєва, М.С. Раєвська.

Дальня Віра Петрівна (1942, Кр. Ріг). Відом. будівельник. Освіта середня. Ветеран тр-ту "Криворіжжитлобуд". Маляр БУ № 1. Переможець змагань. Ударник п'ятирічок. Виховала плеяду будівельників. Відзначалася на будівництві ДП-9. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Даля, вулиця розташована у житломасиві Чорногорка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 40-х. Розвитку набула у 50-х. До 1975 мала назву провулок 2-й Широківський. Довж. 190,6 м, ширина 7 м. Має 19 будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. вченого Даля Володимира Івановича (22.11.1801, Луганськ – 4.10.1872, Москва). Лексикограф, етнограф і письменник, почес. акад. Петербурзьк. АН (1863). Автор "Тлумачного словника живої великоруської мови" (т. 1-4, 1863-1866), повістей, оповідань, казок та ін. Був знайомий з Т.Г. Шевченком. Обслуговує 98 в/з.

"Даманський" житломасив розташован. у півн. частині Терн. р-ну. Землі належали рад-пу ім. Шевченка. Закладен. у 70-х як житломасив ПівнГЗК. До скл. входять 10, 11, 12

мкрн., що складаються з багатоповерхових будинків. Забудова у цілому закінчилася у 1996. Має потужну соц.-побут. структуру. Народна назва походить від подій на о. Даманському на Амурі у кінці 60 - початку 70-х.

Даманський Станіслав Йосипович (1920 – січ. 1944, Кр. Ріг). Підпільник. Освіта середня. Один із організаторів підпільної групи, що діяла на ШУ ім. К.Лібкнехта під керівництвом І.І. Марченка. Працював на біржі, де викрадав бланки документів, довідувався про плани ворога. Брав участь у диверсіях. У груд. 1943 здійснив втечу з-під арешту. Вдруге потрапив до рук гестапо в січ. 1944. Після тортур розстріляний.

Дамаха балка, розташована поміж селами Раєво-Олександрівка і Терноватка. Складається з головної і 3-х малих бокових. Довж. 3,6 км, з відгалуженням 6,8 км. У нижній частині глибина до 30 м. На схилах розвинуті рівчаки та яри. Сучасні ландшафти зарості чагарників, залишки степу, пасовища. Назва очевидно походить від прізвища.

Дамаха Яр, балка розташована в р-ні с. Веселий Кут. Довж. до 2 км. Схили пологі. Природні ландшафти порушені населеними пунктами, дачними ділянками та ін. Назва очевидно походить від прізвища.

Дамба, гідротехнічна споруда для утримання води та штучних водоймищ. Відзначають Д. водонапірні та захисні і ті, що з'єднують споруди гідровузла з берегами; безнапірні для регулювання русла річок. У Кр. Розі діють Карачунівська, Кресівська, Чорногорська та ін. Д.

Дармостук Леонід Станіславович (1971, Кр. Ріг). Діяч мистецтв. Зак. Моск. муз. уч-ще ім. Гнєсіних. Вихованець СШ № 55. Вихованець О.Гебеля. Один із провідних саксофоністів світу. Засновник і керівник квінтету "Фонограф-Джаз-Квінтет" (Москва). Представник кращої школи рос. джазу, віртуоз-імпровізатор. Бере участь у гастролях і концертах.

"Дамський каприз", пиво розроблене за ініціативою концерну "Надєжда" у 1999-2000. Вміщує не менше 3,8 % алкоголю. Світле, має приємний солодкий смак та аромат. Гідно представляє криворізьку марку.

Дана, язичницька богиня, що породила, за даними історичного фольклору Криворіжжя, любов, трави, джерела, ріки Інгулець і Саксагань, та ліси, які були у давнину на Криворіжжі.

Данеко Іван Арсентійович (1.11.1915, Могильов. обл.). Військ. діяч. Зак. Білорус. с/госп. акад. (1939). Уч. ВВВ з червня 1941 у скл. 98 авіаполку. Двічі горів у повітрі. З груд. 1941 у скл. 195 СД. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р 564 СП 195 СД. Уміло керував діями військ. В арм. до 1953. У 1953-1977 на керівних посадах у системі с/госп. Вознесенська. Золота, сріб., бронз. медалі ВДНГ СРСР. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Червоного Прапора, О. Невського, Вітчизняної війни 1 ст. (2), Червоної Зірки (2).

Данилейко Віктор Якович (1910, Кр. Ріг – ?, там же). Відом. будівельник. Освіта н/середня. На будовах Кривбасу з 1931. Стахановець перших п'ятирічок. Стояв біля витоків тр-ту "Криворіжжитлобуд". Слюсар БУ № 1. Наставник і раціоналізатор багатьох об'єктів. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Даниленко Василь Якович (початок XX ст. – берез. 1976, Москва). Військ. керівник. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе. В арм. з кінця 20-х. Уч. ВВВ з лип. 1941. Під час визволення Кр. Рогу ком-р 188 СД. Уміло керував діями з'єднання. Займав керівні посади у Збройних силах СРСР. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), Суворова 2 ст., Б. Хмельницького 2 ст., Червоної Зірки (2).

Данилівка, село Криворізьк. р-ну існувало з середини XIX ст. до 1939. Мало до 50 дворів, 85 жителів. Знесене у зв'язку з будівництвом Карачунівськ. водоймища. Стало основою нового с. Кіровка.

Данилівка, село розташовувалося на правому березі р. Боковенька на півн. від сучас. с. Кіровка. Виникло у 2-й половині XIX ст. Землі належали Єрику та Денгауеру. Діяв одноймен. брід через р. Боковеньку. На початку XX ст. Денгауер переніс село ближче до с. Дараганівка, а звільнені площі використовував під пасовища. З 1919 входило до скл.

Богоблагодатськ. сільради. На момент ліквідації у середині 30-х мало 40 дворів, де проживало до 200 чол. Територія затоплена водами Карачунівськ. водоймища, а населення переселене у навколишні села.

Данилівське урочище, Криворізьк. лісництва Криворізьк. лісгоспу закладене у 1938-1960. Пл. 72 га. Ростуть дуби, гледичія, акація.

Данилівський брід, діяв з давніх часів на р. Боковенька у р-ні с. Данилівка (територія сучас. Кіровської сільради). Користувалися мандрівники, чумаки, місцеві жителі. Втратив практичне значення у середині 30-х у зв'язку з будівництвом Карачунівськ. водоймища.

Данилевського, вулиця розташована у житломасиві Бажанове Жовт. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. До 1975 мав назву провулок Радянський. Довж. 900 м, ширина 7 м. Має 12 приват. будинків, де проживає 44 чол. Багата на зелені насадження. Названа на честь рос. і укр. письменника Данилевського Григорія Петровича (26.4.1829, Харків. обл. – 18.12.1890, Петербург). Автор романів "Княжна Тараканова" (1883), "Спалена Москва" (1886) і повістей з історії України "Слобожани" (1853), "Полтавська старовина" (1856), "Останні запорожці" (1878); статей про Г.Квітку-Основ'яненка, Г.Сковороду. Обслуговує 31 в/з.

Данилейко Юрій Костянтинович (1942, Ташкент). Проф. Д.Т.Н. Зак. фізико-техніч. ін-т (1966). Дитинство і юність провів у Кр. Розі. Вихованець СШ № 25. З 1966 на відповідальних посадах в Ін-ті фізики ім. П.Лебедєва АН СРСР / Росії. Відомий фізик. Спеціаліст у галузі низьких температур. Розробив унікальний лазерний пристрій. Держ. прем. України (1980). Веде актив. наукову діяльність, бере участь у міжнарод. конференціях. Створив власну наукову школу. Автор наук. праць з проблем теоретич. фізики.

Данилов Валентин Петрович (10.4.1949, Кіровоград. обл.). Спорт. керівник. Зак. КГРІ (1974). У 1966-1972 монтажник тр-ту "Криворіжстальконструкція". У 1972-1981 тренер з важкої атлетики СДЮСШОР при КГРІ. З 1981 тренер СК "Богатир". Один із засновників міської федерації з пауерліфтингу. Брав участь у змаганнях, виховав багато спортсменів. Організатор турнірів і змагань.

Данилов Вадим Вікторович (4.4.1969, Кр. Ріг – 14.8.1988, Афганістан). Воїн-інтернаціоналіст. Зак. СШ № 45 (1986). В арм. з 1987. Загинув у бою в Афганістані. Похован. у Кр. Розі. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Данилов В'ячеслав Павлович (2.6.1938, Кр. Ріг). Чл. СХУ (1974). Зак. Ленінград. вище худ.-промислове уч-ще ім. В.Мухіної (1968), аспірантуру (1971). Станк. графіка, скульптура, декоративний живопис. Уч. виставок з 1973. Розпис Палацу культури з-ду гірнич. машинобудування (1972), рельєф у Держ. театрі опери і балету у Дніпропетровську (1974), у магазині "Юність" (1979), Дніпропетров. органному залі (1987). Твори "Друг мого дитинства" (1978), "Старий солдат" (1983), "Індійські враження" (1985), "Крим" (1985), "Криворіжжя" (1985). Живе у Дніпропетровську.

Данилов Іпат Васильович (1875-1971, Кр. Ріг). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. З 1888 працював ковалем на Сакс. руднику. Уч. рос.-япон. війни 1904-1905. За подвиги в Порт-Артурі одержав знак ордена св. Георгія 4 ст. Один з організаторів страйків 1905 на Сакс. руднику. Піддавався переслідуванням. У 1917 організовував загони Червоної гвардії. У 1917 обран. головою профспілки Сакс. рудника, очолив його охорону, розподільчу комісію. Актив. учасник відбудови на початку 20-х ХХ ст. Почес. гірник. Згодом перебував на госпроботі. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Данилова Аделія Сергіївна (7.10.1930). Діяч культури. Зак. Челябінське музуч-ще (1950). У 1950-1961 працювала у Челябінськ. музуч-щі. З 1961 викладала в музшколі № 3. Виховала багато переможців муз. конкурсів, проф. музикантів.

Данилова Марія Іванівна (1938, Харків). Відом. хлібопекар. Зак. Харків. ФЗН (1955). У 1955-1995 майстер-пекар, бригадир кондитерськ. цеху хлібокомбінату № 1. Одна з найдосвідченіших спеціалістів хлібопекарства в Україні. У 1983 створила молодіж.

колектив. Керувала введенням кондитерськ. цеху. Автор більше 250 найменувань кондитерськ. виробів, серед них торти "Криворізький", "Фантазія" та ін. Ім'я на Алеї труд. слави ВДНГ України (1982). Нагородж. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Данилова пневматичний молот, створен. у 1927 гірником ШУ ім. Орджонікідзе С.А. Даниловим. Успішно замінив заправку бурових головок, широко застосовувався на шахтах Кривбасу у 20-30-х.

Данильченко Борис Пилипович (1935, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ. З 1956 гірнич. майстер, заст. нач. відділу праці, у 1974-1989 голова профспілки РУ ім. Кірова. Умілий організатор, ініціатор труд. починів. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Данильченко Іван Андрійович (22.9.1914, Харків. обл. – 28.10.1981, Москва). Герой Рад. Союзу (1.7.1944). Зак. Військ.-повітр. акад. (1949). Працював автомеханіком МТС в Амур. обл. В арм. з 1936. Уч. ВВВ з червня 1941. Літав на бомбардувальниках. В 1942 перевчився на Іл-2. Штурман 237 ШАП 305 ШАД. Під Кр. Рогом розгромив велику мехколону ворога. Здійснив 215 б/в. До 1969 служив в Управлінні бойової підготовки ВПС, полковник. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (3), О. Невського, Вітчизняної війни І ст., Червоної Зірки (2).

Данилюк Микола Іванович (26.9.1951, Дніпропетров. обл.). Почес. майстер металургії СРСР (1991). Освіта середня. З 1970 електрозварник, майстер залізнич. цеху ПівдГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник.

Даніані, вулиця розташована у півн. частині Довг. р-ну. Закладена у 20-х. До 1975 мав назву провулок 4-й Софіївський. Довж. 275 м, ширина 7 м. Має 10 приват. будинків, де проживає 17 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь груз. письменника Ш.Н. Даніані. Обслуговує 48 в/з.

"Данко", монумент споруджен. у жовт. 1965 на честь 100-річчя з дня народження О.М. Горького. Скульптор О.В. Васякін. Встановлен. на фоні кінотеатру "Сучасник" у Дзерж. р-ні. Цей міфіч. герой символізує боротьбу та пошук в ім'я людей. Являє чавунну композицію на граніт. постаменті. Виготовлен. у ливар. цеху "Криворіжсталі".

"Данко", дитячий оздоровчий комплекс тр-ту "Криворіжзалізобетон" відкрит. в с. Вільне Криворізьк. р-ну на березі Карачунівськ. водоймища у 1963. Приймав 280 чол. в 3 зміни. Має житлові корпуси, басейн, спорт. майданчик, їдальню, пляж. З 1996 не діє через відсутність фінансування.

Данько Василь Йосипович (21.3.1917, Луган. обл.). Герой. Рад .Союзу (20.12.1943). Зак. курси "Постріл" (1945). Працював в управлінні "Донмолоко". Уч. ВВВ з лип. 1941. Ком-р батальйону 182 гв. СП 60 гв. СД. Відзначився у боях на Дніпровськ. плацдармі у р-ні с Мишурин Ріг і півн. Кр. Рогу. Успішно відбив ворожі атаки, забезпечив оператив. простір для наступу дивізії. З 1946 майор у запасі. Працював головою Рубежанськ. міськвиконкому, Харків. контори "Сільгосптехніка". Нагородж. орд. Леніна, О. Невського, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки, "Знак Пошани".

Даньшин Ігор Михайлович (1905 – верес. 1961). Ген.-майор арт. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе. В арм. з кінця 20-х. Уч. ВВВ з лип. 1941. Під час визволення Кр. Рогу ком-р 22 зеніт.-арт. дивізії. Уміло керував діями з'єднання, яке прикривало війська 46 А з повітря. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (3), Б. Хмельницького 2 ст., Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Дараганівка, село Валівськ. сільради розташовувалося на правому березі р. Бокова за 5 км від с. Валове. Закладене на початку XX ст. Землі належали Юриці. До ВВВ мало вулицю, до 40 будинків. Ліквідоване у середині 50-х шляхом затоплення території Карачунівськ. водоймищем.

Дарвіна вулиця житломасиву ст. Мудрьона Сакс. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 294 м, ширина 4-5 м. Має 6 приват. будинків, де проживає 14 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь англ. вченого природодослідника Дарвіна Чарльза Роберта (12.2.1809 - 19.4.1882, Лондон). Основоположник вчення про історич. розвиток організмів. Обслуговує 69 в/з.

Даргомизького, провулок розташован. у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладен. у 50-х. До 1975 мав назву провулок Чкалова. Довж. 180 м, ширина 9 м. Має 21 будинок. Вкритий асфальтом, багатий на зелені насадження. Назван. на честь рос. композитора Даргомизького Олександра Сергійовича (14.2.1813, Тульська обл. – 17.1.1869, Петербург). Один із основоположників критич. реалізму в рос. музиці. Твори опери "Есмеральда", 1841, "Русалка", 1855, "Кам'яний гість", пост. 1872, симфон. фантазія "Малоросійський козачок" (1864), драматичні "Старий капрал" та сатиричні "Черв'як", "Титулярний радник", пісні, романси "Нічний зефір", "Мені смутно", "Я вас любив", хори, вокальні ансамблі. Обслуговує 99 в/з.

Дар-Поле, невелике село засноване у середині XIX ст. у скл. Мусіївськ. волості Херсон. губ. поблизу сел. Гданцівка. Мало інші назви – Сліпобабівка, Байбараки, Основа, Коренецького. На початку XX ст. мало 7 дворів, де проживало 54 чол. Після гром. війни увійшло до скл. Кр. Рогу, сучас. Ц.-Міськ. р-ну.

Дарій I (Дар'яваум), персидський цар 522-486 до н.е. Вів загарбницькі війни, серед них греко-перські. У 514-513 зазнав поразки від скіфів, зокрема, від тих, хто населяв Криворіжжя.

Дарниця, ділянка землі подарована за певні заслуги за часів козаччини на Криворіжжі.

Дар'я-грязнопролубка, день 1 квітня. Криворіжці знали, яка погода у цей день, таке буде і 1 жовтня.

Датська екологічна виставка, проходила у Кр. Розі у трав. 1996. Мала назву "Український тур відновлювання енергії 1996 року". Знайомила із сучас. технологіями енергозбереження та використання нетрадиційних видів енергії.

Дафніт, мінерал класу силікатів. Колір зелений. Дуже м'який. У Кривбасі дуже рідкісний. Спостерігається у сланцях серед. світи в р-ні кол. РУ ім. Дзержинського, К. Лібкнехта, "Більшовик", ім. Кірова. Вивчала З.І. Танатар-Бараш.

Дафнія, водяна блоха (Daphnia), рід прісноводних гіллястовусих ракоподібних. Довж. 1-6 мм. Живуть у прісних водах. 26 видів, поширен. скрізь, крім полярних областей. В Україні – близько 14 видів. Є поживою для дрібних риб і мальків; окремі Д. – проміжні хазяї деяких круглих червів-паразитів водоплавних птахів.

Даценко Микола Дмитрович (1937, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1961 працював прохідником ШПУ № 1 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Даценко Сергій Анатолійович (10.12.1977, Чернігів). Майстер спорту (1999). Футболіст. Півзахисник. Виступав за "Десну" (Чернігів), "Динамо" (Київ), "Металург" (Донецьк). У "Кривбасі" з 1998. Провів 21 матч, забив 1 гол. Бронз. призер чемпіонату України (1998). Чл. молодіж. збірної України. Уч. єврокубків 1998/1999. Грає за ФК "Ростсельмаш" (Ростов-на-Дону).

Дацко Ярослав Олексійович (1.4.1948, Львів. обл.). Полковник міліції (1991). Зак. Акад. МВС (1990). У 1971 пом. машиніста електровоза з-ду "Криворіжсталь". З 1972 в МВС. У 1986-1988 нач. відділу УВС Кр. Рогу. У 1990-1991 нач. Ц.-Міськ. РВВС. У 1991-1992 нач. охорони Кр. Рогу. У 1992 сформував полк патрульно-постової служби УВС Кр. Рогу. З 1995 приват. нотаріус.

Дацько Федір Степанович (10.2.1960, Кр. Ріг – 31.5.1980, Афганістан). Воїн-інтернаціоналіст. Зак. СПТУ. Працював на ПівдГЗК. Загинув у бою в Афганістані. Похован. у Кр. Розі. Ім'я носить тепловоз на ПівдГЗК.

Дацьку Ф.С. меморіальна дошка, встановлена у 1987 в р-ні СШ № 92. Напис свідчить, що встановлена на честь воїна-інтернаціоналіста.

Дачна вулиця житломасиву Весела Дача Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 537 м, ширина 3,4 м. Пл. 1,8 тис. кв. м. Тверде покриття з 1965. Має більше 20 будинків. Обслуговує 25 в/з.

Дачне, село засноване на початку 20-х у скл. Широківськ. сільради. Розташовувалося за 2 км від с. Водяне на півн. сході. Жителі займалися с/госп. У 30-х існувало відділення кол-

пу “Моргель рот” (“Червоний світанок”). На початок 60-х мало 1 вулицю, 20 будинків, де проживало до 100 чол. У ті ж часи ліквідоване шляхом переселення у навколишні села.

Дашко Андрій Борисович (3.7.1971, Кр. Ріг). Відом. журналіст. Зак. Київ. ун-т (1993). З 1993 пом. ген. директора об’єднання недержавних телерадіостанцій України “УНІКА-TV”, заст. голов. редактора ж. “Телерадіокур’єр”. Один із реформаторів телебачення незалежної України.

ДБ, буровий верстат конструкції О.О. Міняйла виготовлявся на з-ді “Комуніст” у 1937. Мав ручну подачу і використовувався тільки на м’яких породах. Випускався тільки до війни.

XX партз’їзду ім. РУ родовище бідних залізних руд, розташоване у Кр. Розі. Географічні координати $48^{0}01^{/}$ - $48^{0}02^{/}$ півн. широти, $33^{0}27^{/}$ - $33^{0}29^{/}$ схід. довготи. Належить до півд. частини Криворізько-Кременчуцьк. руд. підзони. Виявлене у кінці XIX ст. Геологічна розвідка проводилася у 1973-1975. Запаси руди розвідані до 1500 м. Приурочене до інтенсивної магніт. аномалії. Сакс. синкліналь виконує роль рудоконтролюючої структури. Пл. 4,2 км х 1,5 км. Рудні тіла – пластоподібні. Вік 2100 млн. років. Склад: залізисті роговики, джеспіліти, сланці, багаті руди. Типи руд: магнетитові, силікат-магнетитові, силікат-карбонат-магнетитові, мартитові, дисперсно-гематит-мартитові роговики. Утримання заліза за 32%. Вивчали геологи С.С. Цірульникова, Т.М. Сумцова, М.І. Веригін, С.В. Тихомирова.

XX партз’їзду вулиця житломасиву Суха Балка Жовт. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Сучас. назву має з 1956. Довж. 1,1 тис. м, ширина 12 м. Має 11 багатоповерх. будинків, де проживає 1320 чол. Жителі систематично відзначають свято вулиці. Будинок № 4 багато років визнавався кращим у Кр. Розі і Жовт. р-ні за благоустроєм та озелененням. Розташовано 5 магазинів. Серед старожилів родини Лебедєвих, Крючкових, Воробйових. Вкрита асфальтом. Названа на честь XX партз’їзду КПРС, який відбувся у 1956, засудив культ особи Сталіна. Обслуговують 29, 59 в/з.

2-КБПЗ, самохідна бурова каретка виготовлялася на з-ді “Комуніст” з кінця 60-х. Призначалася для проходки горизонтальних виробок. Бурові каретки зі встановленими на них перфораторами забезпечували механізацію процесу буріння.

2КВ-200, комбайн для проходки повстаючих гірнич. виробок створен. колективом ін-ту ВНДПІрудмаш у 80-х. Призначен. для проходки виробок діам. 2,24; 2,5; 3,15; 3,55 м, висотою до 400 м. Продуктивність праці зростає у 2-3 рази. Випробування проведене у 1989 у Богословськ. РУ. Маса 250 т. Виготовляв Ясинуватськ. машинобудівний з-д.

2-КВ, 2-КВА, комбайн для проходки повстаючих гірнич. виробок створен. колективом ін-ту ВНДПІрудмаш у 80-х. Признач. для проходки виробок діам. 1,25; 1,5; 1,8 м, висотою до 100 м. Збільшує продуктивність праці у 2,5-3 рази. Маса 56,8 т. Серійний випуск почався у 1988 на Ясинуватськ. машинобудівному з-ді.

2-СЛП4, скреперна лебідка виготовлена на з-ді “Комуніст” у кінці 40-х – початку 50-х. Вага 240 кг. Тяглове зусилля 400 кг. Призначалася для завантаження і доставки руди на підготовчих та очисних роботах. Широко використовувалася на шахтах Кривбасу.

Двадцята гвардійська стрілецька дивізія (20 гв. СД), сформована у січ. 1940 – лют 1941 у містах Чебаркуль і Шадринськ Челябінськ. обл. на базі запасної дивізії і 385 СП у скл. 494, 508, 628 СП, 598 артполку та окрем. частин і підрозділів. Бойове хрещення прийняла у р-ні м. Полоцька у скл. 22 А. Обороняла Невель, Великі Луки, Андріаполь. Після виходу з оточення поповнилася особовим складом 170 СД. Вела бої за Ржев, Торжок. 13.3.1942 перейменована на гв. СД. У січ. 1943 перекидається на Півд.-Захід. фр. З берез. 1943 вела бої на Залиманськ. плацдармі. Визволяла Харків. обл., форсувала Дніпро біля с. Аули. З січ. 1944 вела бої на криворізьк. напрямку. Діяла у скл. 6 гв. СК 46 А. Вела важкі бої за Зелене містечко, ст. Мудрьона, цегельний з-д, Змичку, форсувала Інгулець. 26.2.1944 удостоєна почес. найменування Криворізької. Бойовий шлях проліг через Вознесенськ, Півд. Буг, ст. Роздільна, Дністр. 24.4.1944 нагороджена орд. Червоного Прапора за бої за ст. Роздільну. За участь у Ясько-Кишинівськ. битві, визволення Бендер і форсування Прута

нагородж. орд. Суворова 2 ст. (9.9.1944). Визволяла Молдавію, Болгарію, Югославію, війну закінчила у м. Грац (Австрія). За період дій знищила 30 тис. солдат і офіцерів, 313 танків, 570 гармат, 32 літака противника. 16,9 тис. чол. нагородж. орд. і медалями, 7 Героїв Рад. Союзу. Переформована у 25 мехдивізію, у 1958 у 37 СД, у 1965 у 17 ТД. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р ген.-майор П.Я. Тихонов.

Двадцятий запасний кавалерійський полк (20 КП)**,** сформован. у Кр. Розі. За кількістю особового складу дорівнював дивізії. Увійшов до скл. Півд.-Захід. фр. Брав участь в обороні Каховки, лівого берега Дніпра.

Двадцятий трамвайний маршрут, відкрит. у 1998. З'єднує вул. Українську з КМК. Довж. 13,4 км. Проходить вул. Українською, Леніна, Широківською, Орджонікідзе.

Двадцятий тролейбусний маршрут, відкрит. у 1997. З'єднує спорткомплекс з мкрн. Зарічний. Довж. 12,6 км. Проходить вул. Стасова, Ватутіна.

Двадцятип'ятиріччя Жовтня, вулиця розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. Довж 654 м, ширина 7 м. Має 42 приват. будинки, де проживає 68 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Обслуговує Залізничне в/з.

Двадцятиріччя МЮД, шахта РУ ім. Ілліча діяла у 40-70-х. Розташовувалася у межах Криворізьк. синкліноріо. Мала незначну потужність. Виведена з експлуатації через не перспективність.

Двадцятого партз'їзду ім. рудоуправління, таку назву з 1957 по 1991 носило РУ "Суха Балка".

Двадцятої гвардійської стрілецької дивізії меморіальний комплекс, встановлен. поблизу військ. містечка у 1985. Складається з 3-х тумб із залізобетону, де на чавунних плитах вибиті Укази Президії Верх. Ради СРСР про відзначення подвигів бійців 20 гв. СД. Обладнан. сквер. Пл. 0,3 га з майданчиком з плит.

Двадцять восьма автоматична телефонна станція (АТС-28), введена у дію в 1982. Має 5 тис. номерів. Обладнана системами "АТС-54", "Червона Зоря". Проект ін-ту "Дніпрозв'язок". Обслуговує абонентів Ц.-Міськ. р-ну.

Двадцять восьма гвардійська стрілецька дивізія (28 гв. СД)**,** сформована у верес. 1940 на базі старої естонської армії на території Естонії. До скл. входили 21, 42, 86 СП, 627 артполк. Позначалася як 180 СД. Бойове хрещення прийняла під Ленінградом. Обороняла Стару Русу. Перейменована на гвардійську (3.5.1942). Воювала на Курськ. дузі, визволяла Бєлгород, Харків. За бої на Дніпрі в р-ні Дніпровокам'янки нагородж. орд. Червоного Прапора, а за визволення Харкова удостоєна почес. найменування Харківської. У лют. 1944 відзначилася у боях за ст. Довгинцеве і визволення Кр. Рогу. У січ. – берез. 1944 пройшла 400 км, визволила 1 тис. населених пунктів. Брала участь у Ясько-Кишинівськ. операції, вела бої в Румунії, бойовий шлях закінчила в Болгарії. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р ген.-майор Г.І. Чурмаєв.

Двадцять восьме середнє професійно-технічне училище (СПТУ № 28), бере початок від архітектурно-художнього ремісничого училища № 10, створеного у жовт. 1946. Підготувало більше 3 тисяч будівельників. У верес. 1963 перейменоване в ПТУ № 28, а у серп. 1984 у СПТУ № 28. У серп. 1997 увійшло до складу Центру підготовки і перепідготовки робітнич. кадрів. Підготувало 12 тис. будівельників.

Двадцять восьмий гвардійський окремий важкий танковий полк (28 гв. ТП), сформован. у груд. 1942 як полк прориву. Воював під Старою Русою, на Курській дузі, під Харковом. Перед наступом на Кр. Ріг одержав нову техніку з Челябінська. На початку січня 1944 розвантаж. на ст. Верховцеве і здійснив марш на Ново-Ковно. 20.2.1944 почав штурм приміськ. робітнич. селищ. За дві доби подолав 8-12 км і увірвався з десантом на північ. околицю Кр. Рогу. Атака відбувалася глибокої ночі, із ввімкненими фарами. В авангарді була рота Героя Рад. Союзу капітана Ф.С. Кобця. Звільняв від ворога "Криворіжсталь", центр міста, тримав оборону по р. Інгулець. 26.2.1944 здобув почес. найменування Криворізький. Дійшов до Праги. Нагородж. орд. Червоного Прапора,

Суворова 3 ст., Кутузова 3 ст., Б.Хмельницького 3 ст. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р полковник Б.М. Чикін.

Двадцять дев'ята автоматична телефонна станція (АТС-29), введена в дію у 1958 (2-га черга у 1972). Має 8,5 тис. номерів. Обладнана системою "АТС-54, 47", "Червона Зоря". Проект ін-ту "Діпрозв'язок". Обслуговує абонентів Ц.-Міськ. р-ну.

Двадцять дев'яте середнє професійно-технічне училище (СПТУ № 29), бере початок у 1944 від гірничопромислової школи, яка готувала кадри для гірнич. промисловості Кривбасу. У 1951 реорганізована у профтехуч-ще. З 1970 має сучас. назву. У 1977 визнано кращим серед металург. уч-щ СРСР. У 1981 створена філія на КЦРЗ. Готує машиністів транспорт. машин, токарів, автослюсарів, малярів, зварників, стропальників. За роки існування підготовлено до 23 тис. спеціалістів. Навчається до 800 чол., працює більше 80 чол. Має техбазу, майстерні, спортзал, санаторій "Юність", їдальню. Діють гуртки, спортсекції з баскетболу, боксу, тенісу. Серед кращих педагогів А.Д. Перехрест, Р.І. Глоба, Л.Г. Бондар, О.П. Український, Р.В. Бєлова, С.Я. Малойван. Серед випускників кавалер орд. Леніна, "афганець" С.Рзянкін. Один з керівників - С.І. Селіфонтьєв обирався народним депутатом України.

Двадцять дев'ятий відновлювальний залізничний батальйон (29 ЗБ), діяв у лют. 1944 на ст. Довгинцеве і перебував у скл. 37 А. Займався відбудовою залізничного господарства. Поїзди прибували на ст. Довгинцеве на початку берез. 1944. Бойовий шлях проліг через Миколаїв., Одес. обл., Молдавію, Румунію, Югославію, Болгарію.

Двадцять дев'ятий танковий корпус (29 ТК), сформован. навесні 1943. Бойове хрещення прийняв на Курській дузі у скл. 5 гв. ТА. Брав участь у зустрічному бою танків під Прохорівкою. Визволяв Харків, Кременчук, форсував Дніпро в р-ні с. Мишурин Ріг. Брав участь у боях жовт.-лист. 1943 за визволення Кр. Рогу. Танки намагалися прибитися до Кр. Рогу з боку Недайводи і Лозуватки, але наступ захлинувся. З'єднання виведене на криворізьк. напрямок і брало участь у визволенні Знам'янки, Корсунь-Шевченківськ. битві. Бойовий шлях проліг через Умань, Мінськ, Каунас, Вільнюс, Кенігсберг. Під час визволення Кр. Рогу ком-р ген.-майор І.Ф. Кириченко.

Двадцять друга автоматична телефонна станція (АТС-22), введена в дію у 1967 (2-га черга у 1985). Має 6810 номерів. Обладнана системами "АТС-54", "Тесла", проект ін-ту "Діпрозв'язок". Обслуговує абонентів Інгульця.

Двадцять друга зенітна артилерійська дивізія ГГК (22 ЗАД), сформована у лип. 1943 в Москві у скл. 1335, 1341, 1347 полків. Мала до 100 одиниць зброї для боротьби з літаками. Бойовий шлях почала на дніпров. переправі. У період боїв за Кр. Ріг прикривала 46 А. 1335 П. Прикривала дії 34 СК в р-ні Антонівки, Катеринівки, півд. околиці Кр. Рогу, 1341 П – 31СК на ст. Лошкарівка, 1347 П – 6 гв. СК у Довгинцевому, центрі. Дійшла до Австрії. Здобула почес. найменування Запорізька і нагородж. орд. Кутузова 2 ст. У штатах Збройних сил перебувала до 1960. Прапор зберігається у Музеї Збройних сил Росії. За часів битви за Кр. Ріг ком-р полковник І.М. Даньшин.

Двадцять другого партз'їзду вулиця мкрн. Соцмісто Дзерж. р-ну. Закладена на початку 60-х. Довж. 16 км. Пл. 24,9 тис. кв. м. Має 32 багатоповерхових будинки. Розташовані Техніч. ун-т, цирк, магазини. Частина від перехрестя з вул. Костенка забудована "хрущовками". Обслуговують 50, 65 в/з.

Двадцять перша автоматична телефонна станція (АТС-21), введена в дію у 1965 (2-га черга у 1985). Має 4450 номерів. Обладнана системами "АТС-54", "Тесла", проект ін-ту "Діпрозв'язок". Обслуговує підприємства і приват. номери Інгулецьк. р-ну.

Двадцять перший Веселотернівський полк, сформован. у лип. 1919 як партизан. загін для боротьби з денікінськ. військами. Переважно складався з вершників, яких нараховувалося 63 чол. Ком-р Чирва. У січ. 1920 у повному складі, крім ком-ра, увійшов до скл. кавбригади Г.І. Котовського як кавескадрон 2-го кавполку.

Двадцять перший тролейбусний маршрут, відкрит. у 1997. З'єднує пл. 30-річчя Перемоги з автовокзалом. Довж. 16 км. Проходить вул. Мелешкіна, Волгоградською, пр. Гагаріна, Дніпропетровськ. шосе.

Двадцять п'ята гвардійська стрілецька дивізія (25 гв. СД), сформована у трав. 1942 у Калінінськ. обл. на базі 2-ї гв. Червонопрапорної бригади у скл. 73, 78, 81 гв. СП, 58 гв. артполку. З верес. 1942 вела бої за м. Бобров, брала участь в Острозько-Россошанській, Воронезько-Касторненській, Харківській, Донбаській операціях. За визволення Синельникового удостоєна почес. найменування Синельниківськ. (23.9.1943). У жовт.-груд. 1943 у скл. 8 гв. А вела бої за півд. Криворіжжя. За Корсунь-Шевченківську операцію нагородж. орд. Б.Хмельницького 2 ст. (13.2.1944). Удостоєна почес. найменування Будапештської (5.4.1945). Нагородж. орд. Суворова 2 ст. за визволення Братислави (17.5.1945). Перебувала у скл. Збройних сил СРСР. У 1964 дістала ім'я В.І. Чапаєва. Під час боїв за Криворіжжя ком-р ген.-майор Г.А. Криволапов.

Двадцять сьома автоматична телефонна станція (АТС-27), введена у дію у 1988. Має 4,2 тис. номерів. Обладнана системами "АТСК-У", "Червона Зоря". Проект ін-ту "Діпрозв'язок". Обслуговує абонентів мкрн. Карачуни.

Двадцять сьомого партз'їзду, вулиця в Інгульці. Забудова почалася у 1986. Довж. 1500 м. Розташовано 11 багатоповерх. будинків. Продовжує забудовуватися. Обслуговує 102 в/з.

Двадцять третій гвардійський артилерійський полк 4 гв. СД (23 гв. АП)**,** сформован. у серп. 1940 як 632 артполк 161 СД. Бойове хрещення прийняв у боях за Мінськ. Вів оборонні бої в Білорусії, під Смоленськом, Тихвіним, Чудово. 9.2.1942 удостоєн. гвардійського звання. У лип. 1942-квіт. 1943 вів бої на Дону, Міусі, брав участь у Сталінград. битві. Визволяв Донбас, Запорізьку обл., Апостолове. Уміло підтримував дії стрілецьк. полків у боях за Новий Кривий Ріг, Олександрів Дар. Брав участь у Березнегувато-Снигірівськ., Ясько-Кишинівськ. операціях. Удостоєн. почес. найменування Браїловський. Брав Будапешт, Відень. Нагородж. орд. О.Невського. У період боїв за Криворіжжя ком-р майор І.І. Писанко.

Двадцять третій Будапештський Червонопрапорний ордена Суворова танковий корпус (23 ТК), сформован. у квіт. 1942 в р-ні Красного Осколу у скл. 2, 29, 135 ТБ, 56 мотобригади. Брав участь у боях за Сталінград, Краснодар, Ізюм, Запоріжжя, Казанку, Тирасполь, Будапешт, Відень. Відзначився у боях за Кр. Ріг. Тут деформувався. 15 разів названий у наказах Верховного, 15 тис. бійців нагородж. орд. і медалями, виховав 20 Героїв Рад. Союзу. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р ген.-лейтенант Ю.Г. Пушкін.

Двадцять третя автоматична телефонна станція (АТС-23), введена в дію у 1961 (2-а черга у 1971). Має 6350 номерів. Обладнана системами "АТС-54", "Червона Зоря", проект ін-ту "Діпрозв'язок". Обслуговує абонентів Соцміста.

Двадцять третього Лютого вулиця, розташована у Терн. р-ні, перетинає житломасиви ім. Р.Люксембург, Гвардія, ім. Леніна. Закладена на початку XX ст. як головна транспортна магістраль, що з'єднувала Кр. Ріг з півн. рудниками. Розвитку набула і сформувалася у 30, 50-70-х. Довж. 8,9 тис. м. Найдовша вулиця Кр. Рогу. Має 53 багатоповерхових будинки, де проживає 10 468 чол. Входить до скл. головних транспорт. магістралей Кр. Рогу. Розташовані СШ, кінотеатр ім. Шевченка, пам'ятник Леніну, меморіал "На лінії вогню", магазини, 3 меморіальні дошки. Названа на честь дня утворення Червоної Армії. Обслуговує 37 в/з.

Двадцять четверта Залізна стрілецька дивізія (24 СД), сформована у лип. 1918 в Симбірськ. губ. як 1-а зведена Симбірська піхот. дивізія на базі партизан. загонів і формувань Червоної гвардії у скл. 1А Схід. фр. Відзначилася у боях гром. війни. У лист. 1918 перейменована у 24 СД. 13.12.1920 присвоєно почес. найменування Самарської, 25.10.1921 - Залізної. З квіт. 1922 називалася Самаро-Симбірською, з червня 1924 Самаро-Ульяновською. Відзначена 10 почес. прапорами ВЦВК, 1 тис. бійців – орд. Червоного Прапора. 23.2.1935 нагородж. орд. Червоного Прапора. Уч. рад.-фін. війни. Нагородж.

орд. Червоного Прапора (11.4.1940). Уч. ВВВ з червня 1941. Обороняла Ліду, Слуцьк. У боях втратила бойовий прапор і розформована 27.12.1941. У 1943 виявилося, що його врятував житель Могильов. обл. Д.М. Тяпін. У лют. 1942 відбулося друге формування у Вологод. обл. у скл. 7, 168, 274 СП, 160 артполку. Вела бої під Великими Луками і Сталінградом. Визволяла Донбас, у жовт. 1943 у скл. 37А, форсувала Дніпро. У жовт.-лист. 1943 відзначалася у боях за Криворіжжя в р-ні сіл Недайвода, Лозуватка. У лист. 1943 передала позиції 15 гв. СД і переведена під Житомир. У скл. 38 А визволяла Бердичев і 5.1.1944 одержала почес. найменування Бердичевської. 20.2.1944 повернуто прапор і нагороди, втрачені у боях 1941. За Чернівці нагородж. орд. Суворова 2 ст. (8.4.1944), за перехід рад.-румун. кордону – орд. Б.Хмельницького 2 ст. (18.4.1944). Війну закінчила під Прагою. 9 тис. бійців та командирів нагородж. орд. і медалями. Перебувала у лавах Збройних сил СРСР. У 1978 нагородж. орд. Жовтневої Революції. За часів боїв за Криворіжжя ком-р ген.-майор Ф.А. Прохоров.

Двадцять четвертий з'їзд гірничопромисловців, відбувся у Харкові у 1899. Серед інших повідомлень заслухано доповідь М.С. Авдакова про запаси заліз. руд Кривбасу, Донбасу, Керчі.

Двадцять шоста автоматична телефонна станція (АТС-26), введена у 1974. Має 4,2 тис. номерів. Обладнана системами "АТС-54", "Червона Зоря", проект ін-ту "Діпрозв'язок". Обслуговує абонентів Ц.-Міськ. р-ну від ринку до трампарку.

Двадцять шостої середньої школи музей бойової і трудової слави, відкрит. у лют. 1970 за ініціативою Г.Ф. Пашева, В.Ф. Підшивалової, М.А. Стецюк. Експозиція присвячена пам'яті підпільників "Дзержинець" під керівництвом І.Демиденка. Існують розділи історії розвитку Кривбасу після 1917, про вчителів та учнів СШ № 26 учасників ВВВ, відомих випускників. У відкритті взяв участь двічі Герой Рад. Союзу Д. Б. Глинка. Діє екскурс. група, штаб активу.

Дванадцята музична школа, відкрита у верес. 1965 на базі Жовтоводськ. муз. школи. Знаходиться у Терн. р-ні. Діють фортепіан., народ. інструментів, муз.-теоретич., духовий, струнний відділи. Випускників більше 1,2 тис., 121 стали проф. музикантами. Камерний, укр., народ. інструментів, ансамбль скрипалів. Працює 43 викладачі, навчається 300 учнів.

"12-річчя Жовтня", колгосп діяв у с. Дубове Красінськ. сільради у 30-х. Мав до 800 га землі, займався вирощуванням зернових, розведенням худоби. Існували ферми, стайня.

Дванадцятий Пироговський з'їзд лікарів Росії, відбувся у трав.-червні 1913 у Петербурзі. У його роботі взяв участь лікар з Кр. Рогу С.Є. Корженевський. Він виступив з доповіддю про стан мед. допомоги робітникам захід. рудників Півдня Росії. Вказував на недостатню меддопомогу через відсутність спеціалістів і значні відстані між робітничими селищами та лікарнями. Криворізьк. лікар пропонував створити крупні міжрудничні лікарні, але його ініціатива не була підтримана.

Дванадцятий трамвайний маршрут, відкрит. у 1973. З'єднує вул. Димитрова з цем. ком-том. Довж. 17 км. Проходить вул. Димитрова, Рязанова, Вітчизни.

Дванадцятий тролейбусний маршрут, відкрит. у 1984. З'єднує пл. Визволення з пр. Горького. Довж. 18 км. Проходить вул. Лермонтова, Кобилянського, Вокзальною, Орджонікідзе, пр. Металургів.

"12-річчя Жовтня", колгосп діяв у с. Дубове Сталіндорфськ./Криворізьк. р-ну з 1930. Мав 900 га землі. Займався вирощуванням зернових. Існував сад на 8 га. Корова давала по 14-16 кг молока. У ставку розводили рибу. Зруйнован. під час війни. Відбудован. на початок 50-х. У 1958 ліквідован. шляхом приєднання до рад-пу ім. К. Лібкнехта.

Дванадцятої середньої школи учителям та учням, які загинули під час ВВВ, меморіальна дошка, відкрита у вестибюлі школи у 1967. На мармуровій плиті вибито 18 прізвищ, серед них Герої Рад. Союзу І.О. Кобилянський, І.В. Лавроненко.

Дві тисячі двісті двадцять перший (2221-й) польовий госпіталь, сформован. у лип. 1941 у Кр. Розі у р-ні сучас. пл. ім. Артема. Складався з криворізьк. лікарів і медсестер, в основному, випускників місцевого медуч-ща. Обслуговував поранених, які одержали

поранення на підступах до Кр. Рогу. Серед мед. персоналу перебувала М. І. Подобєдова, яка відзначилася у боях за Севастополь. Мед. персонал пройшов по багатьох фр. ВВВ.

Двінська, вулиця селища Мирівське Терн. р-ну. Закладена на початку 50-х. Розвитку набула у 60-х. Довж. до 120 м. Має 1 будинок, де проживає 3 чол. Названа на честь р. Двіна. Обслуговує Мирівське в/з.

Двірник, 1. Людина, яка прибирає двір. **2.** Засіб для чистки лобового скла на транспортних засобах.

Двісті вісімдесят другий гвардійський стрілецький полк (282 гв. СП), сформован. у берез. 1943 у скл. 92 гв. СД. Бойове хрещення прийняв на Курській дузі. Визволяв Бєлгород, форсував Дніпро в р-ні с. Куцеволівка (Кіровоград. обл.). У лют. 1944 вів бої за ст. Колачевська, рудники ім. Орджонікідзе, Р. Люксембург, ст. Роковата, с. Родіоновка, на Інгулецьк. плацдармі. Бойовий шлях проліг через Вознесенськ, Півд. Буг, ст. Роздільна, Яссько-Кишинівську битву, Румунію. Війну закінчив у Варні і Бургасі (Болгарія).

Двісті вісімдесятий гвардійський стрілецький полк (280 гв. СП), сформован. у квіт. 1943 у скл. 92 гв. СД. Бойове хрещення прийняв на Курськ. дузі. Визволяв Бєлгород, форсував Дніпро в р-ні с. Куцеволівка (Кіровоград. обл.). Визволяв ст. Колачевську, рудники ім. Орджонікідзе, Р. Люксембург, ст. Роковата, с. Родіоновка, воював на Інгулецьк. плацдармі. Бойовий шлях проліг через Вознесенськ, Півд. Буг, ст. Роздільна, Дністр, Яссько-Кишинівську битву, Румунію. Війну закінчив у Варні і Бургасі (Болгарія).

Двісті двадцять восьма стрілецька дивізія (228 СД), сформована у червні 1943 на базі 106 окрем. курсант. бригади у скл. 767, 795, 799 СП і 669 артполку. Бойове хрещення прийняла у скл. 9А і 1 гв. А. В оборон. боях на Харків. плацдармі. Від Сіверського Донця до Дніпра пройшла 380 км, визволила 100 населен. пунктів, знищила 4 тис. окупантів. 300 чол. нагороджені орденами і медалями. Дніпро форсувала в р-ні Дніпропетровська. У жовт. 1943 здійснила марш в р-н Кр. Рогу. Відзначалася у боях за с. Недайвода. За період 30.10-1.12.1943 знищила 13 танків, 3 самохідки, 2 склади. Двічі визволяла Лозуватку. Відзначилася на Інгулецьк. плацдармі. Особовий склад одержав подяку Верховного Головнокомандуючого. Форсувала Півд. Буг, Дністер. За визволення Вознесенська удостоєна почес. найменування Вознесенська. Визволяла Тирасполь, Бендери, Сегед, Мораву, Брно. Виховала 11 Героїв Рад. Союзу, 12 тис. нагородж. орденами і медалями. У лип. 1945 розформована. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р полковник П.Г. Куликов.

Двісті двадцять дев'ятий легкий винищувально-протитанковий артилерійський полк (229 артполк), сформован. у лист. 1942 на Уралі у скл. 9 артдивізії як 442 артполк. Бойове хрещення прийняв у груд. 1942 в р-ні ст. Міллерово. Визволяв Донбас. Удостоєн. почес. найменування гвардійського. Відзначився в боях за Запоріжжя. Під час боїв за Кр. Ріг, підтримував дії військ. Брав участь у визволенні з-ду "Криворіжсталь", Соцміста, Змички, форсуванні Інгульця. Визволяв Миколаїв. обл., Одесу. 20.4.1944 удостоєн. почес. найменування Одеського. Бойовий шлях проліг через Молдавію, Румунію, Болгарію, Угорщину, Австрію. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р підполковник А.І. Сапроненко.

Двісті двадцять другий гвардійський гарматний артилерійський полк (222 гв. артполк), сформован. у лют. 1942 у Балашівськ. р-ні Саратов. обл. як 1102 артполк. Складався з 3-х дивізіонів, озброєн. 152-мм гарматами. Бойове хрещення прийняв у лист. 1942 під Сталінградом. 26.6.1943 удостоєн. почес. звання гвардійського й отримав № 222. У лип. 1943 увійшов до скл. 115 артбригади 9 артдивізії. Визволяв Рубіжне, Голу Долину, Запоріжжя, Апостолове. Особливо відзначився у боях за Кр. Ріг. Уміло підтримував дії 46 А. Прикрив переправу 8 гв. А через Інгулець. За визволення Одеси здобув почес. найменування Одеського (квіт. 1944). Вів бої за Тирасполь, міста Румунії, Угорщини, війну закінчив у Відні. Близько 2 тис. бійців і командирів нагородж. орд. і медалями. Прапор пронесен. на Параді Перемоги. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р майор Б.М. Борисенко.

Двісті двадцять перший гаубичний артилерійський полк (221 артполк), сформован. у лист. 1942 на Уралі у скл. 9 артдивізії. Бойове хрещення прийняв у груд. 1942 в р-ні ст.

Міллерово. Визволяв Донбас, Лозову, Запоріжжя. Під час боїв за Кр. Ріг підтримував дії 46 А в р-ні Соцміста, ст. Мудрьона, Змички, форсуванні Інгульця. Бойовий шлях проліг через Миколаїв. обл., Одесу. 20.4.1944 удостоєн. почес. найменування Одеського. Визволяв Молдавію, Румунію, Болгарію. Війну закінчив в м. Амштеттер. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р підполковник Ф.С. Хмельницький.

Двісті дванадцятий гаубичний артилерійський полк (212 артполк), сформован. у лист. 1942 на Уралі у скл. 9 арт. дивізії. Бойове хрещення прийняв у груд. 1942 в р-ні ст. Міллерово на Сталінград. фр. Мав на озброєнні гармати 122 мм. Визволяв Донбас, Запоріжжя. У боях за Кр. Ріг уміло підтримував дії військ, що визволяли Соцмісто, Змичку. Бойовий шлях проліг через Миколаїв. обл., Одесу, Молдавію, Болгарію, Угорщину, Австрію.

Двісті дев'яноста штурмова авіадивізія (290 ШАД), сформована у верес. 1942 в Моск. обл. у скл. 1-го ШАК. Бойове хрещення прийняла у жовт. 1942 на Калінін. фр. Брала участь у боях за Великі Луки, Дем'янськ, Курськ. битві, Харків, форсувала Дніпро. У жовт.-груд. 1943 прикривала дії сухопут. військ на Криворіжжі. Визволяла Кіровоград, Умань, Львів, Сандомир, брала Берлін.

Двісті дев'яносто друга штурмова авіадивізія (292 ШАД), сформована у верес. 1942 в Моск. обл. у скла. 1-го ШАК. Бойове хрещення прийняла у жовт. 1942 на Калінін. фр. Брала участь у боях за Великі Луки, Дем'янськ, Курськ. битві, Харків, форсувала Дніпро. У жовт.-груд. 1943 прикривала сухопут. війська на Криворіжжі. Визволяла Кіровоград, Умань, Львів, Сандомир, брала Берлін.

200 мільйонної тонни прокату ком-ту "Криворіжсталь" меморіальна дошка виготовлена у серп. 1986. Виготовлена у чавуноливарному цеху. Напис свідчить, що ця історична подія відбулася 22.8.1986. Зберігається у музеї бойової і трудової слави ком-ту "Криворіжсталь".

Двісті п'ята винищувальна авіаційна дивізія (205 ВАД), сформована в Орлов. обл. у трав. 1942 на базі ВПС 13-ї, 40-ї А у скл. 17, 165, 536 винищ. авіаполків. Бойові дії почала у лип. 1942 на Орлов. напрямку у смузі дій 13-ї А. До жовт. 1942 прикривала дії 38, 40-ї А, 1 ТА на Воронезьк. фр. в оборон. боях. У січ.-берез. 1943 брала участь у Воронезько-Касторненськ., Харківськ. операціях У лип.-серп. 1943 воювала у скл. 2-ї повітр. А, з лип. 1943 у скл. 5-ї ПА. Брала участь у Курськ. битві. З жовт. 1943 успішно діяла на криворізьк. напрямі. Прикривала дії військ 37 А. У січ. 1944 перекинута на кіровоград. напрям. 8.1.1944 здобула почес. найменування Кіровоградської. За період боїв на Правобереж. Україні здійснила 2 тис. б/вильотів, збила 170 літаків. За уч. у Львівсько-Сандомирськ. операції здобула гвардійське звання і стала 22 гв. ВАД. За бої 1945 нагородж. орд. Червоного Прапора, Кутузова 2 ст. (19.2.1945), за Берлін – орд. Леніна (4.6.1945). Виховала 17 Героїв Рад. Союзу. У період боїв на Криворіжжі дивізією командував полковник Ю. А. Немцевич.

250 мільйонної тонни сталі ком-ту "Криворіжсталь" меморіальна дошка встановлена у груд. 1986. Виготовлена у фасонно-ливарному цеху. Напис на сталевій розетці свідчить, що ця історична подія стала у мартен. цеху 17.12.1986. Зберігається у музеї бойової і трудової слави ком-ту "Криворіжсталь".

250 мільйонної тонни чавуну ком-ту "Криворіжсталь" меморіальна дошка встановлена у верес. 1985. Виготовлена з чавуну у фасонно-ливарному цеху. Напис свідчить про історичну подію. Зберігається у музеї бойової і трудової слави ком-ту "Криворіжсталь".

Двісті п'ятнадцята автоматична телефонна станція (АТС-215), введена у дію в 1993. Має 1024 номерів. Обладнана системами "Квант", проект ін-ту "Діпрозв'язок". Обслуговує абонентів Інгулецьк. р-ну.

Двісті сімдесят п'ята автоматична телефонна станція (АТС-275), введена в дію у 1997. Має 1 тис. номерів. Обладнана системою "ЗАТС", "Тест". Обслуговує абонентів мкрн. Змичка.

Двісті сімдесят третій гвардійський стрілецький полк 89 гв. СД (273 гв. СП), сформован. у лип. 1940 в Горохівецьк. таборах як 63 ССП у скл. 160 СД. Обороняв Чауси, Гомель, Курськ, Дон. 11.5.1943 став гвардійським. Відзначився у Курськ. битві, визволенні Бєлгорода, Харкова, форсуванні Дніпра. У жовт.-груд. 1943 вів бої на північ. підступах до Кр. Рогу. Визволяв Кіровоград, Звенигородку, Кишинів, форсував Віслу, Одер, брав Берлін. Розформован. у груд. 1946.

Двісті сімдесят четвертий стрілецький полк (274 СП), сформован. лют. 1942 у Вологодській обл. у скл. 24 Залізної СД. Вів бої за Великі Луки, Сталінград, визволяв Донбас, форсував Дніпро. У жовт.-лист. 1943 відзначився в боях на Криворіжжі, в р-ні Недайводи, Лозуватки. Визволяв Бердичев, Чернівці, Карпати, Прагу.

Двісті сімдесят шоста автоматична телефонна станція (АТС-276), введена у дію в 1992. Має 2 тис. номерів. Обладнана системою "АТСКЕ". Обслуговує абонентів мкрн. Всебратське-2.

Двісті сімдесят шостий гвардійський стрілецький полк (276 гв. СП), сформован. у квіт. 1943 у скл. 92 гв. СД. Бойове хрещення прийняв на Курськ. дузі. Визволяв Бєлгород, форсував Дніпро в р-ні Куцеволівка (Кіровоград. обл.). Відзначився в боях на Криворіжжі. Визволяв ст. Колачевська, рудники ім. Орджонікідзе, Р.Люксембург, ст. Роковата, с. Родіонівка, воював на Інгулецьк. плацдармі. Бойовий шлях проліг через Вознесенськ, Півд. Буг, ст. Роздільна, Дністр, Ясько-Кишинівську битву. Війну закінчив в Болгарії в р-ні Варни і Бургаса. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р майор М. Є. Симонов.

Двісті сімдесятий гвардійський стрілецький полк 89 гв. СД (270 гв. СП), сформован. у лип. 1940 в Горохівецьк. таборах як 537 СП у скл. 160 СД. Обороняв Чауси, Гомель, Курськ, р. Дон. 11.5.1943 став гвардійським. Відзначився у Курськ. битві, визволенні Бєлгорода, Харкова, форсуванні Дніпра. У жовт.-груд. 1943 вів бої на північ. підступах до Кр. Рогу. Визволяв Кіровоград, Кишинів, форсував Віслу, Одер, брав Берлін. Розформован. у груд. 1946.

Двісті сорок сьомий зенітно-артилерійський полк РГК (247 артполк), сформован. навесні 1942. Бойове хрещення прийняв у боях за Сталінграді. Брав участь у визволенні Змієва, Чугуєва, Дніпропетровська. Під час боїв за Кр. Ріг прикривав дії 46 А, охороняв міст через р. Інгулець, збив 2 ворож. бомбардувальники. Бойовий шлях проліг через Миколаїв, Одес. обл., Бухарест, Софію, Бєлгород, Будапешт, Відень.

Двісті сороковий гвардійський стрілецький полк (240 гв. СП), сформован. за часів гром. війни як Таращанський. Брав участь у гром. війні у скл. 45 СД. Бойове хрещення під час ВВВ прийняв у червні 1941 під Ковелем. Обороняв Чернігів, донські степи, Сталінград, форсував Сіверський Донець і Дніпро, визволяв Апостолове. Під час боїв на Криворіжжі воював в р-ні м. Інгулець. Бойовий шлях проліг через Миколаїв., Одес. обл., Познань, Одер. За здобуття Берліна удостоєн. почес. найменування Берлінського. Перебував у скл. 74 гв. СД.

Двісті тридцятий гаубичний артилерійський полк (230 артполк), сформован. у лист. 1942 на Уралі у скл. 9 артдивізії. Бойове хрещення прийняв у груд. 1942 в р-ні ст. Міллерово. Визволяв Чорткове, Донбас, Запоріжжя. Під час боїв за Кр. Ріг підтримував дії військ. Бойовий шлях проліг через Миколаїв. обл., Одесу, Молдавію, Румунію, Югославію, Угорщину. У квіт. 1945 удостоєн. почес. найменування Будапештського, за бої за м. Шопори нагородж. орд. О.Невського. Бойовий шлях завершив у м. Амштеттен (Австрія). Під час боїв за Кр. Ріг ком-р підполковник Б.В. Благодаров.

Двісті тридцять восьма автоматична телефонна станція (АТС-238), введена в дію у 1992. Має 1 тис. номерів. Обладнана системами "ПСК", "Тесла", проект ін-ту "Діпрозв'язок". Обслуговує абонентів в р-ні ст. Кривий Ріг (Червона).

Двісті тридцять сьомий штурмовий авіаполк (237 ШАП), сформован. на початку 1943 як самостійна бойова одиниця. У берез. 1943 увійшов до скл. 305 ШАД. Брав участь у боях за Ізюм, Донбас, Запоріжжя. Під час визволення Кр. Рогу літав з аеродрому Кайдаки і

здійснив понад 300 б/вильотів. Визволяв Казанку, Роздільну, Дно, Псков, Курляндію. Розформован. у 1946.

Двісті тридцять четвертий артилерійський полк (234 артполк), сформован. у берез-квіт. 1941 у скл. 188 СД у м. Каунас. Бойове хрещення прийняв у боях на кордоні у червні 1941. Обороняв Каунас, Холм, Валдай. Стару Русу, Дем'янськ на Півн.-Захід. фр. Визволяв Харків, форсував Дніпро в р-ні с. Мишурин Ріг. Відзначився у боях за Кр. Ріг. Визволяв Глеюватку, В/Терни, ст. Колачевську, рудники ім. Орджонікідзе, "Суху Балку", ім. Фрунзе, Веселий Кут, ст. Шмакове, Родіонівку. Бойовий шлях проліг через Вознесенськ, Дністр, Ясько-Кишинівську битву, Румунію і Болгарію. Війну закінчив у Болгарії на кордоні з Туреччиною. Розформован. у 1947. Прапор передан. у Музей Збройний сил СРСР.

Двісті тридцять шоста стрілецька дивізія (236 СД), сформована у трав.-червні 1942 у скл. 177, 509, 814 СП і 687 артполку. Бойове хрещення прийняла під Ростовом, де потрапила в оточення. Обороняла Кавказ, визволяла Кубань, Харків, форсувала Дніпро в р-ні с .Аули. За визволення Дніпропетровська удостоєна почес. найменування Дніпропетровської. Відзначилася у боях за Широке, ст. Червону, з-д "Криворіжсталь", Зелене містечко, Гданцівку, форсувала Інгулець. За бої на Криворіжжі нагородж. орд. Суворова 2 ст. (26.2.1944). Бойовий шлях проліг через півд. Україну, Молдавію, Румунію, Болгарію, Югославію, Угорщину. Повне найменування 236 Дніпропетровська Червонопрапорна орд. Суворова 2 ст. стрілецька дивізія. Розформована у кінці 40-х. Прапор зберігається у Музеї Збройних сил Росії. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р ген.-майор І.І. Фесін.

Двісті шістдесят дев'ятий гвардійський стрілецький полк (269 гв. СП), сформован. у берез. 1923. Відзначився в боях за Сталінград, де став гвардійським. Визволяв Запоріжжя. Відзначився у боях на Криворіжжі, під час боїв по форсуванню Інгульця. Завдав втрат 60-му мотополку вермахту. Визволяв Одесу, форсував Віслу, Одер, брав Берлін. Нагородж. орд. Суворова 3 ст., присвоєне почес. найменування Лодзівського. Під час боїв за Криворіжжя ком-р підполковник Михайлов.

Двісті шістдесят друга авіаційна дивізія нічних бомбардувальників (262 авіадивізія), сформована навесні 1943 у скл. 3-х авіаполків. Перебувала у скл. 17 ПА. Воювала на Курській дузі. За визволення Лозової Харків. обл. удостоєна почес. найменування Лозівської, прикривала війська під час форсування Дніпра. У криворізьк. небі здійснила до 1,5 тис. нічних вильотів по бомбардуванню ворожих позицій і доставки боєприпасів на передові позиції. Бойовий шлях проліг через Вознесенськ, Ясько-Кишинівську битву. Під час боїв за Криворіжжя ком-р полковник Г.І. Білецький.

Двісті шістдесят сьомий гвардійський стрілецький полк 89 гв. СД (267 гв. СП), сформован. у лип. 1940 в Горохівськ. таборах як 443 СП у скл. 160 СД. Обороняв Чауси, Гомель. Полк майже повністю поліг у цих боях. Після переформування обороняв Курськ, р. Дон. Відзначився на Курськ. дузі, у визволенні Бєлгорода, Харкова, форсуванні Дніпра. У жовт.-груд. 1943 вів бої на підступах до Кр. Рогу. Визволяв Кіровоград, Кишинів, форсував Віслу, Одер, брав Берлін. Розформован. у груд. 1946.

Двісті шістдесят шоста штурмова авіадивізія (266 ШАД), сформована у верес. 1942 в Моск. обл. у скл. 3-го ШАК. Бойове хрещення прийняла у жовт. 1942 на Калінін. фр. Брала участь в боях за Великі Луки, Дем'янськ, Харків, Курськ. битві, форсуванні Дніпра. У жовт.-груд. 1943 прикривала дії сухопут. військ на Криворіжжі. Визволяла Кіровоград, Умань, Львів, Сандомир, брала Берлін.

Двованна піч, сталеплавильний агрегат, в якому почергово тепло від газів, що утворюється в одній із ванн під час продувки розплавленого металу киснем, використовується для нагріву холодної шихти в іншій ванні. Через економічність та ефективність широко використовується у мартенівськ. виробництві ком-ту "Криворіжсталь".

Двойних Діна Данилівна (23.2.1921, Курська обл. – 24.9.1970, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Курськ. медін-т (1943). У 1943-1945 терапевт Воронезьк. райздороввідділу. У 1945-1953 голов. лікар Гданцівськ. поліклініки. З січ. 1953 голов. лікар протитубдиспансеру № 1. Делегат 6-го з'їзду фтизіатрів. Голова міськ. наук. тов-ва фтизіатрів. Спеціаліст раннього виявлення туберкульозу.

"Двоколка", двоколісний віз без ресор. Таким видом транспорту користувалися селяни Криворіжжя.

Двокрилі, мухи (Diptera), ряд комах. Довж. тіла 1-50 мм. Мають 1 пару перетинчастих крил (друга пара – редукована), голова дуже рухома, з великими очима, ротові органи у вигляді хоботка, присоски до смоктання та злизування; личинки безногі. Близько 85 тис. видів (понад 100 родин), поширені всесвітньо, в Україні – близько 4500. Серед Д. чимало кровососів – переносників малярії, сибірки та ін. захворювань людини та тварин, є паразитичні форми та шкідники с/госп. рослин (злакові мушки та ін.), окремі – хижаки, приносять користь, знищуючи шкідливих комах (личинки дзюрчалкових знищують попелиць), деякі – запилювачі рослин; є й грунтоутворювачі (личинки багатьох видів сприяють швидкій переробці створюваної у природі мертвої органічної речовини – гниючих решток рослин, трупів тварин тощо).

Дворжака, вулиця в Інгульці. Забудова почалася у 1962 у зв'язку з будівництвом ІнГЗК. До груд. 1975 мала назву вулиця Українська. Довж. 400 м. Має 32 приват. будинки, де проживає 59 чол. Названа на честь чеськ. композитора Дворжака Антоніна (8.9.1841–1.5.1904, Прага). Проф. Празьк консерваторії. Серед творів опери "Ванда", "Русалка", 9 слов'янськ. симфоній та ін. Обслуговує 64 в/з.

Дворкін Абрам Аронович (1897, Могильов - початок 80-х, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Освіта середня. У 1932-1941 нач. план. відділу ШУ ім. Дзержинського. У 1941-1949 працював у гірнич. промисловості Читинськ. обл. У 1949-1964 нач. техбюро РУ "Інгулець". Ударник п'ятирічок, стахановець, переможець змагань. Нагородж. орд. Леніна.

Дворников Микола Гнатович (1910, Чечня – 30.1.1944, Кр. Ріг). Підполковник (1943). Зак. військ. уч-ще (1932). В арм. з 1930. Уч. ВВВ з лип. 1941. В жовт. 1942 признач. комром 24 гв. ПДП 10 гв. ПДД. Уч. боїв за Стару Русу, форсування Дніпра. Керував полком під час визволення півн. Кр. Рогу. Загинув у бою. Похован. на Першотравнев. РУ. Ім'я носить вул. у Кр. Розі. Нагородж. орд. Червоного Прапора.

Дворникова вулиця житломасиву Першотравневий Терн. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 620 м, ширина 7 м. Має 49 приват. будинків, де проживає 170 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь уч. визволення Кр. Рогу М.Г. Дворникова. Обслуговує 78 в/з.

Дворникова М. Г. меморіальна дошка, встановлена у 1965 на будинку № 25 одноймен. вулиці у Терн. р-ні. Напис на білому мармурі вказує, чиїм ім'ям названа вулиця.

Дворніков Володимир Андрійович (30.5.1937, Кр. Ріг). Засл. працівник народної освіти України (1998). Зак. КГРІ. Працював асистентом, ст. викладачем, зав. кафедрою, проректором КГРІ (1984-1986), зав. кафедрою графіки Техн. ун-ту. У 1975-1978 готував інж. кадри в АРЄ. Автор навч. посібника, близько 80 наук. праць з проблем підвищення ефект. процесів чорної металургії, якості підготов. фахівців. Чл. Міжнарод. організації безпеки. Активіст Фонду миру, доцент, канд. тех. наук (1977).

Дворський Григорій Семенович (1891, Дніпропетров. обл. – 50-ті, Кр. Ріг). Уч. рев. подій. Освіта середня. У 1903-1910 наймитував. Уч. 1-ї світ. війни у скл. 134 ПП. У 1917 формував загони Червоної гвардії на Криворіжжі. Чл. Ордовасилівськ. волвиконкому. Брав участь у боях за Кр. Ріг проти австро-нім. окупантів. Сформував партизанськ. загін, який діяв проти німців та денікінців 1920-1932, працював у с/госп. Софіївськ. р-ну. У 1932-1941 агент постачання ШУ ім. Фрунзе. У 1941-1944 працював на руднику в м. Кушва на Уралі. З 1945 на РУ ім. Фрунзе. Залишив спогади про рев. події на Криворіжжі.

Дворядник (Diplotaxis), рід трав'янистих рослин родини хрестоцвітих. **Д. тонколистий** – багаторічник з неприємним запахом, висотою 30-60 см. Листки виїмчасто-зубчасті у прикореневій розетці. Квітки лимонно-жовті, 1-1,5 см в діаметрі. Стручок лінійно-ланцетний 1,5-2,0 см довж. Цвіте VI-IX. Звичайний бур'ян на відвалах, хвостосховищах, проммайданчиках та житлових масивах.

Двостулкові молюски, пластинчастозаброві молюски (Bivalva, синонім Lamellibranchia) – клас молюсків. Тіло двобічно-симетричне, складається з тулуба і ніг, вкрите двостулковою черепашкою (довж. 1,7 мм до 1,5 м), по боках тіла – пластинчасті зябра. Донні вільні або прикріплені форми. Живляться переважно планктоном. Зустрічаються в морських і прісних водах усіх частин світу. Бл. 20 тис. (в Україні – 120) сучасних та бл. 10 тис. викопних видів. Чимало Д. м. є об'єктами промислу (устриці, мідії, гребінці, перлівниці). Багато видів цих молюсків є поживою донних тварин.

Двохвости, двохвістки (Diplura), ряд комах підкласу первинно-безкрилих. Тіло (довж. звичайно 2-8 мм) видовжене, найчастіше вкрите волосками. Очей немає. Ротовий апарат гризучий. Живуть в ґрунті, лісовій підстилці, в мурашниках тощо. Хижаки або живляться рослинними рештками. Понад 500 видів, в Україні – 4 види.

Двохсотріччя Кр. Рогу, проспект закладен. у 60-х на території Сакс. р-ну. Назву і розвитку набув у 1974-1975. Довж. 1,1 тис. м, ширина до 20 м. Межує з Жовт. р-ном. Має 22 висотних будинки, де проживає близько 6 тис. чол. Транспортна магістраль Кр. Рогу. Пл. зелених насаджень 8,9 га. Обслуговують 42, 49 в/з.

Двохсотрічний дуб, що єдиний залишився у колись відомій таким сортом дерев Дубовій Балці. Цей ряд фауни Криворіжжя зберігається до наших днів.

Двохсотріччя Кр. Рогу бульвар, закладен. у 1975 в Інгулецьк. р-ні. Пл. 3,5 га. Має багату рослинність, місця для відпочинку.

Двохсотріччя Кр. Рогу проспекту бульвар, закладен. у 1975 у Сакс. р-ні. Пл. 3 га. Має багату рослинність, місця для відпочинку.

Двунадесяті свята, 12 найважливіших православних церковних свят: Різдво Христове, Хрещення Господнє (Богоявлення), Стрітення Господнє, Благовіщення Пресвятої Богородиці, Вхід Господній в Єрусалим (Вербна неділя), Вознесіння Господнє, День Святої Трійці, Преображення Господнє, Успіня Пресвятої Богородиці, Воздвиження Хреста Господнього, Введення до храму Пресвятої Богородиці. Широко відзначаються на Криворіжжі.

"9-этаж", рекламно-інформаційний журнал заснован. у квіт. 2002 у Кр. Розі А. П. Новаком. Друкує безкоштовну рекламу та інформацію комерційного характеру. Тираж 7 тис. екз.

Дедалеа дубова, губка дубова (Daedalea quercina L. ex Fr.), гриб. Плодові тіла багаторічні, 4-12 х 6-20 х 2-5 см, у вигляді плоских, напівокруглих, більш менш копитоподібних бокових шапок, які до краю поступово потоншуються, рідше розпростерто-відігнуті до розпростертих, іноді в черепичастих групах. Шапки зовні сіруваті або кольору деревини до вохряних, голі або дуже мало опушені, нерівні, шорсткі, з невиразними концентричними зонами зморшкуваті, з часом стають буруватими або димчасто-чорними. Край тупуватий або досить тонкий, рівний, знизу здебільшого стерильний. Тканина коркова, еластична, при розриві волокниста, кольору деревини або шкіряно-жовта. Гіменофор або з округло-кутастих, потім видовжених пор, від 1 до 5 мм у діаметрі, з товстими притупленими перегородками блідо-деревинного кольору та білуватим нальотом, або з

переривчастих, більш менш анастомозуючих лабіринтовидних пластинок 0,8- 3 см завв. Гіфитрами шапки більш менш радіально розташовані, товстостінні або тонкостінні, безбарвні, іноді злегка забарвлені, без перегородок, 2-4,5 мкм завт. Цистиди веретеновидні більш менш загострені, з потовщеними стінками, 24-45 х 4-5 мкм, гіалінові, виступають над гіменіальним шаром до 20 мкм. Базидії 18-22 х 4-5 мкм. Спори безбарвні, еліпсовидні або циліндричні, з одного боку трохи приплюснуті, біля основи косо загострені, гладенькі, 6-7,5 х 2,5-3,7 мкм. На Криворіжжі зустрічаються у польових лісосмугах, у лісонасадженнях вздовж водосховищ, парках, на пеньках, відмерлих стовбурах дуба, бука, каштана, зрідка на ослаблених, всихаючих деревах. Дуже шкідливий і значно поширений вид. Спричиняє буру деструктивну гниль деревини.

Дейнеко Микола Григорович (16.5.1920, Челябінська обл. – 23.12.1943, Черкаська обл.). Герой. Рад. Союзу (22.2.1944). Зак. військ. курси (1943). Уч. ВВВ з груд. 1942. Ком-р роти 184 гв. СП 62 гв. СД відзначився у боях в р-ні с. Мишурин Ріг і півн. Кр. Рогу. Успішно відбивав атаки противника. Помер від ран. Похован. у с. Російська Поляна Черкаської. обл. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 2 ст.

Дем'яненко Анатолій Григорович (13.8.1943, Дніпропетров. обл.). Держ. керівник. Зак. Криворізьк. педін-т (1973). У 1963-1970 інструктор ДСТ "Локомотив". У 1970-1973 секретар комітету ЛКСМУ ст. Кр. Ріг-Сортувальний. У 1973-1978 інструктор Дзерж. райкому КПУ. У 1978-1985 голова профкому відділка залізниці. У 1985-1987 заст. нач. лінійного відділу міліції. У 1987-1990 заст. голови Довг. райради. У 1990-1998 голова Залізнич. селищ. ради. З 1998 заст. голови Довг. райвиконкому. Уміло керує інфраструктурою р-ну. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Державної автоінспекції міський відділ, бере початок від лип. 1936 із створенням Державтоінспекції при НКВС СРСР. Серед завдань боротьба з аваріями та хижацьким використанням автотран-ту, розроблення техніч. норм та параметрів експлуатації автотран-ту, спостереження за підготовкою та вихованням шоферських кадрів, кількісний і якісний облік автопарку. ДАІ особливого розвитку набула після ВВВ. У 1955-1956 у Кр. Розі почали впроваджуватися методи регулювання дорожнього руху, встановлення світлофорів. У верес. 1958 вперше проводилася декада безпеки руху. У кінці 60-х-початку 70-х утворилися підрозділи дорожньо-патрульної служби, дорожній нагляд, підрозділи для організації дорожнього руху, міжрайонні реєстраційно-екзаменаційні підрозділи ін. З січ. 1987 діяли загальні правила дорожнього руху. З січ. 2002 діють оновлені Правила дорожнього руху України. Серед основних завдань сучас. ДАІ – реалізація держ. політики щодо забезпечення безпеки дорожнього руху; організація контролю за дотриманням законів з питань безпеки дорожнього руху; удосконалення регулювання дорожнього руху з метою забезпечення його безпеки та підвищення ефективності використання транспортних засобів, виявлення та припинення фактів порушення безпеки дорожнього руху. До скл. міськвідділу входять відділення нормативно-методич. забезпечення та організації профілактич. роботи; державної автомобільно-техніч. інспекції; розшуку викраденого автотран-ту; організації дорожнього руху; окрем. батальйон дорожньо-патрульної служби; відділення ДАІ в Інгулецьк. і Терн. р-нах, групи у Дзерж., Довг., Жовт., Сакс., Ц.-Міск. р-нах. Працює більше 200 чол.

“Джаз і юність”, щорічний фестиваль джазової музики серед учнів шкіл естетичного виховання, музичних колективів позашкільних закладів та клубних установ. Проводиться з 1997 відділом культури міськвиконкому і музуч-щем. Пропагує кращі зразки джазової музики, удосконалює творчо-виховну роботу з юними музикантами. Беруть участь колективи Кр. Рогу, Скадовська, Донецька та Одеська обл.

Джаз-хорал, ансамбль створен. у 1982 О. Р. Гебелем на базі музшколи № 10. У скл. профмузиканти музшкіл Кр. Рогу. Лауреат фестивалю “Джаз на Дніпрі” (1987). Компакт-

диск фірми "Мелодія" (1992). Уч. джаз-фестивалів у Архангельську, Москві, Петербурзі, Паневежісі, Н/Новгороді. Має записи на держ. радіо і ТБ. Гастролі у Касселі (ФРН, 1990), Галаці (Румунія, 1992), Фленсбурзі (ФРН) та ін.

Джазовий дитячий оркестр (біг-бенд), створен. у 1981 в муз. школі № 10 під керівництвом О. Р. Гебеля. Дипломант джаз-фестивалів у Донецьку, Тбілісі, Москві, Ленінграді, Астрахані, Казані, Вітебську, Одесі, Свердловську, Алма-Аті та ін. З 1987 бере участь у зарубіж. гастролях у Польщі, Фінляндії, Німеччині, Румунії та ін. Програми записуються на платівки, ТБ і радіо. З 1988 ініціатор проведення фестивалю "Горизонти джазу" у Кр. Розі. Із складу викладачів муз. школи № 10 створен. 1-й джаз-хорал. Загальн. склад оркестрів 52 чол. Керівники О. Р. Гебель, В. І. Басюк.

Джамбула, вулиця належить до Жовт. і Сакс. р-нів. Заснована у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 380 м, ширина 5-7 м. Має 17 багатоповерх. будинків, де проживає 117 чол. Розташован. комбінат нерудних будматеріалів. Заасфальтована, багата на зелені насадження. Названа на честь казах. народ. поета-акина Джамбула Джамбаєва (28.2.1846 – 22.6.1945, Алма-Ата). Серед творів "Ленінградці, діти мої!", "Тарас" та ін. Держ. прем. СРСР (1941). Обслуговують 12, 60 в/з.

Джаліля Муси вулиця житломасиву Вербове Жовт. р-ну. Закладена у 20-х. До 1975 мала назву вулиця Павлова. Довж. до 500 м, ширина 7 м. Має 16 будинків. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь Героя Рад. Союзу Джаліля Муси (Забілова Муси Мусафоровича; 15.2.1906, Оренбурзька обл. – 25.8.1944, Берлін, страчен. гітлерівцями). Татарськ. поет. Автор лірич. віршів, поем, лібрето опер "Алтин чеч" ("Золотоволоса"), "Ільдар" (1941). Перекладав твори Т. Г. Шевченка. Держ. премія (1948). Обслуговує 40 в/з.

Джангір'янц Михайло Аркадійович (4.1.1929, Ставропілля). Гірнич. керівник. Зак. Ленінград. гірнич. ін-т (1952). У 1952-1960 гірнич. майстер, нач. дільниці, ст. інж., керівник групи на шахтах у м. Жовті Води. У 1960-1967 голов. інж. ш. "Об'єднана". У 1967-1973 голов. інж. рудника в НДР. У 1973-1989 директор Першотравневого РУ. До 1989 працював інж. на ш. "Першотравнева". З 1998 проживає у м. Петербург. Умілий організатор процесу видобутку руди. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора, знак. "Шахтарська слава" 3 ст.

"Д.Ж.А.Н.Г.О", народний музично-естрадний театр організован. у 1991 Н.В. і Л.В. Кримськими. Основу склали учасники шоу-групи "Фантазери". Співробітничає з композиторами А. Матвійчуком, Р. Богатровим. До складу входять групи "Фантазери", "Коллеж-фа". Солістки О.Кримська – лауреат "Первоцвіту-94", фант-лото "Надія-94", "Мелодія-97"; К.Шульга – лауреат "Первоцвіту-94", "Веселаду-95", "Дивограю-95-97", "Чорноморських ігор-98", "Квітневого серпанку-98", "Надії-98". М.Петрушевська організатор 1, 2-го Всеукр. фестивалів молодих виконавців "Дивограй". Діє при Палаці культури металургів.

Джанкойська вулиця житломасиву Змичка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Камчатська. Довж. 807 м, ширина 5 м. Пл. 4 тис. кв. м. Тверде покриття з 1970. Має 47 будинків. Названа на честь міста в Криму – Джанкоя. Обслуговує 45 в/з.

Джапарідзе, вулиця розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 40-х. До 1975 мала назву провулок 3-й Леніна. Довж. 288 м, ширина 9 м. Має 16 будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь проф. революціонера Джапарідзе Прокопа Апрасіоновича (15.1.1880, Грузія – 20.0.1918). Чл. РСДРП (1898). У 1918 голова Бакинськ. ради, комісар внутрішніх справ. Розстрілян. у Закаспії у числі 26 бакинськ. комісарів. Обслуговує 99 в/з.

"Джарилгач", пансіонат Центрального рудо-рем. з-ду відкрит. у червні 1973 у м. Скадовськ на березі Чорного моря. Складається з містечка, де споруджені спальні корпуси, літній майданчик, пляж. Приймає до 300 чол. за зміну.

Джгутикові, джгутиконосці, джгутківці, група одноклітинних організмів. Розміри – від 10 мкм до 2 мм. Рухаються за допомогою джгутиків. Д. властиві риси як тваринних, так і рослинних організмів. Більшість із них має пігменти, зокрема, хлорофіл і живиться, як зелені рослини; іншим Д. властивий тваринний тип живлення.

Джека Лондона, вулиця мкрн. ім. Чкалова Дзерж. р-ну. Закладена у 30-х. До початку 60-х мала назву вулиця Металургів. Довж. 750 м. Пл. 3,9 тис. кв. м. Має 67 приват. будинків. Багата на зелені насадження. Названа ім'ям американ. письменника Лондона Джека (Джон Гріффіст Лондон) (12.1.1876 – 22.11.1916). Укр. мовою видані твори т. №№ 1-12.

Джексона системи, гасові факели використовувалися в кар'єрах рудників Кривбасу у кінці XIX – початку XX ст. Забезпечували освітлення під час нічних змін.

"Дженерал електрик", енергопоїзд американ. виробництва працював у Кр. Розі у 1944-1947. Складався з 12 вагонів. 2 займали котли, 1 – електропульт, 2 – градирні, 1 – хімлабораторія, 1 – установка очищення води ін. устаткування. Розташовувався на Жовт. руднику як основне джерело енергії на відкачування води з шахт Кривбасу. У 1947 виїхав до Курська. Нач. В. І. Литвинов.

"Джерело", садівницьке товариство водопровідно-каналізаційного господарства закладене у 80-х у Терн. р-ні. Пл. 6,8 га. Має 82 ділянки.

"Джерело", садівницьке товариство ін-ту НДГРІ закладене у 70-х в Довг. р-ні. Пл. 7,5 га. Має 107 ділянок.

"Джерело", садівницьке товариство тр-ту "Техносервіс" закладене у 70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 3,1 га. Має 49 ділянок.

"Джерело", товариство з обмеженою відповідальністю створене у червні 1992. Займається торг. діяльністю. Має магазин, кафе, ресторан, торг. точки. Створено 240 робоч. місць. Проводить благодійну діяльність.

Джерельний, провулок у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладен. у 30-х. Розвитку набув у 50-60-х. Довж. 310 м, ширина 5 м. Пл. 1,5 тис. кв. м. Тверде покриття з 1965. Обслуговує 99 в/з.

"Джерельце", газета заснована у лист. 2002 у дитбудинку № 2 за сприянням газ. "Коммунист Кривбасса". Друкує матеріали про життя будинку, твори дітей. Тираж. до 500 екз. Редактор І.Скляров.

"Джерельце", колектив народного танцю створен. у 1988 у скл. ПК шахти "Батьківщина". Відвідують 36 чол. У репертуарі укр. народ. танці. Учасник фестивалів і концертів. Керівник Є. А. Грива.

Джигирей Леонід Володимирович (7.1.1950, Житомир. обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1982). У 1972 – 1980 електрослюсар, майстер Нікопольськ. з-ду феросплавів. У 1980 – 2000 майстер, ст. інж., заст. голов. інж. Нікопольськ. підприємства електромереж. З жовт. 2000 директор міських електромереж. Умілий організатор виробництва.

Джидарян Армак Саркісович (16.5.1902, Абхазія – 9.2.1937 (?). Науковець. Зак. Ленінград. політех. ін-т (1930). У 1930-1932 навчався в аспірантурі. У 1933-1934 доцент кафедри фізики Дніпропетров. ун-ту. З 1935 зав. кафедрою Криворізьк. педін-ту. Жертва сталінськ. репресій. Заарештован. у червні 1937. Реабілітован. у 1957.

Джирит, вид татарськ. списа. Застосовувався у сутичках і боях кримчаків з козаками на території сучас. Криворіжжя.

Джур Юрій Федорович (17.9.1946, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1977). У 1968-1970 майстер, виконроб БУ № 105. У 1971-1977 ст. виконроб БУ № 107. У 1978-1979 нач. БУ № 105. У 1979-1989 голов. інж. тр-ту "Криворіжстальконструкція". У 1989-1993 нач. "Укрголовстальмонтажу". У 1993-1995 віце-президент "Альтернативи". З 1995 голов. інж., з 1997 ген. директор тр-ту "Криворіжстальконструкція". Умілий пром. керівник, організатор монтажу складних промконструкцій. Нагороджен. орд. "Знак Пошани".

Джура, хлопчик, який прислуговував козацькій старшині, зброєносець у давнину на Криворіжжі.

Джурапки, назва вовняних шкарпеток у давні часи на Криворіжжі.

Джуржій Віктор Євдокимович (1908, Кіровоград. обл. – 1986). Кобзар. Освіта середня. У 1936 створив ансамбль бандуристів у робітнич. клубі РУ ім. Ілліча, чл. криворізьк. капели. За часів ВВВ перебував у полоні. У 1945-1953 у хорі Г.Верьовки, соліст Полтав., Луганськ. філармоній. З 1953 у Кр. Розі. Керував ансамблями бандуристів ПК ПівдГЗК, з-ду "Комуніст". Автор пісень "Кривбас коханий", "Пісня шахтарів", "Край шахтарський". Популяризатор бандуристів, створив кілька капел.

"Джури", зразковий дитячо-юнацький духовий оркестр створен. у 1992 у скл. ПК ЦГЗК за ініціативою А. І. Омельчука. Почес. звання з 1997. Відвідують 40 чол. віком 10-17 років. Пропагує духову музику, козацькі традиції. Переможець багатьох фестивалів і конкурсів.

Дзвін, ударний самозвучний музичний інструмент. 2 основних типи з язиком і без нього. Європейський, як правило, грушоподібної форми з язиком; виготовляють з бронзи. У християн використовується й як сигнальний інструмент. У країнах християнської Європи дзвони набули розповсюдження з VII ст., перша письмова згадка на Русі – середина XI ст. Споруджувалися спеціальні дзвіниці. У православній церкві набули розвитку у самобутньому мистецтві. Діють у всіх православних церквах та храмах Криворіжжя.

Дзвін, пристрій для подачі умовних сигналів. Використовувався на залізничних станціях. у навчальних закладах, церквах Криворіжжя. Виготовлявся з бронзового сплаву або чавуну.

"Дзвін", газета видавалася в окупованому Кр. Розі з жовт. 1941. Друкувала матеріали про лідерів націоналістичного руху в Україні, об'яви окупаційних властей. Серед редакторів поет М. Пронченко.

Дзвіниця, надбудова на храмі або встановлена поряд з ним споруда для дзвонів. Невід'ємний атрибут криворізьк. церков і храмів.

"Дзвіночок", напій середньогазований, безалкогольний, розроблений технологами концерну "Надєжда" у кінці 90-х. Легкий, освіжаючий, з приємним смаком, виготовлений на пом'якшеній та біологічно чистій воді. Склад: цукор. очищена вода, лимонна кислота, бензонат натрію, діоксид вуглецю, аскорбінова кислота, ароматизатор "Лимон-Лайм". Гідно представляє криворізьку марку.

Дзвінцеві (Tendipedidae, синонім Chironomidae), родина двокрилих комах. Довж. 1,5-14 мм. Близько 30 тис. видів, поширених у всіх частинах світу, крім Антарктиди. Численні і в Україні. Личинки – т. зв. мотиль.

Дзвоники (Campanula), рід трав'янистих рослин родини дзвоникових. Багато- або 2-річні рослини з цілісними черговими листками. Квітки поодинокі або зібрані в китецеподібні або волотеподібні суцвіття. На Криворіжжі 4 дикорослих види. Найбільш поширені: **Д. болонські** – у нижній частині схилів балок, по чагарниках та **Д. сибірські** – по балках, на кам'янистих відслоненнях, на відвалах. **Д. скупчені**, що зустрічаються по чагарниках, на суходільних луках, охороняються в межах Дніпропетров. обл. Рослина лікарська. В декоративному квітникарстві на Криворіжжі поширені **Д. карпатські** – багаторічна трав'яниста рослина до 26 см висотою, стебло тонке, складається з численних густооблиснених пагонів та прикореневих серцевидних листів. Квітки поодинокі, дзвоникоподібні, блакитні, до 3 см у діаметрі. Цвіте VI-VIII. Розмножується насінням або поділом куща. Рекомендують для бордюрів, групових насаджень. **Д. персиколистий** – багаторічна трав'яниста рослина висотою 60-100 см з розеткою вузьких овальних листків. Квітки лілово-блакитні або білі, діаметром 3-4 см, зібрані у суцвіття китицю. Цвіте VI-VII. Рекомендують для групових насаджень, рабаток, зрізу. **Д. середні** – дворічна трав'яниста рослина. На другий рік після посіву – пірамідальний кущ до 120 см висотою, шорстко-опушений. Прикореневі листки крупні, оберненояйцеподібні, звужені до черешка, пильчасті; стеблові – сидячі, продовгуваті або лінійні, дрібнопильчасті. Квітки VI-VIII. Використовують на Криворіжжі для групових та змішаних насаджень на клумбах, для зрізу. Має багато садових форм та сортів з простими, махровими та корончастими квітами різного забарвлення.

“Дзвоники”, паперові гроші із зображенням дзвона. Мали ходіння на Криворіжжі під час панування у регіоні військ. формувань генерала Денікіна.

Дзенціловського В. Д. (новатор виробництва), трудова діяльність пов'язана із залізницею. З початку 30-х працював машиністом паровоза депо ст. Довгинцеве. Один з перших водив надважкі состави. Ударник перших п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора. Біографіч. даних не виявлено.

“Дзержинець”, підпільна молодіжна група на чолі з І.М. Демиденком діяла на РУ ім. Дзержинського з початком окупації Кр. Рогу фашистами. У серп. 1941 чл. групи вели спостереження за пересуванням німецьких військ, рятували поранених бійців РСЧА. Підпільники створили підпільну комсомол. організацію. Першими сповістили про поразку німецьких військ під Москвою. Чл. групи 19.11.1942 дали клятву на вірність. Готували листівки, організували лісовий госпіталь, карали зрадників. Врятували тисячі городян від угону в Німеччину. Мали зв’язок з підпільниками Соцміста, Довгинцевого, Рахманівки, Нового Життя. Зберегли зброю для повстання. Серед активних членів групи І.Демиденко, П.Демиденко, Г.Кожакін, М.Кожакін, В.Бузько, Н.Бузько, Г.Прокопенко, В.Гемс, П.Санжаровський, Л.Студентов, П.Татаринцев. Більшість загинула від рук окупантів.

“Дзержинець”, підпільної групи музей створен. у СШ № 11 у жовт. 1999 за ініціативою Т. Ф. Ганоченко. 175 експонатів розповідають про патріотичну групу, яка діяла під час окупації Кр. Рогу (1941-1944) під керівництвом І.Демиденка. Щорічно відвідують 1,5 тис. чол.

“Дзержинець”, садівницькі товариства Дзерж. рудо-рем. з-ду (ВАТ “Рудор”). Закладені у кінці 50-70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 37,4 га, 6,8, 5,1 га. Мають 468, 118 і 82 ділянок.

Дзержинка, народна назва однієї з частин Дзерж. і Сакс. р-нів, де проживали в основному працівники РУ ім. Дзержинського. Складається із житлових будинків, побудованих у 50-60-х, має розвинену інфраструктуру.

“Дзержинська”, станція швидкісного трамваю відкрита у 1986. Спроектована у надземному варіанті. Скл. з вестибюля пл. 350 кв. м, платформи пл. 1,5 тис. кв. м, довж. 84 м. Приймає поїзди зі ст. “Будинок рад” та “Площа Артема”.

Дзержинська районна організація ветеранів, створена у лют. 1987. Займається об’єднанням, підтримкою і захистом інтересів ветеранів війни і праці. Діють організаційно-методична, соціально-побутова, культурно-масова, роботи з молоддю комісії. Діють 24 первинні організації, які об’єднують 22,7 тис. чол., серед них 7940 учасників бойових дій. Голови П. М. Макушев, В. Ф. Савінок.

Дзержинська районна санепідстанція, бере початок з 1930 від медико-санітарного управління. У 1933 утворена перша у Кр. Розі санепідстанція. З 1937 розташовувалася у котеджі на 1-й дільниці. З 30-х ліквідувала малярію, вела боротьбу з тифом, дифтерією, туберкульозом. Діяльність відновила у 1945. Працює 88 фахівців. Контролює КДГМК. Голов. лікарі Ліннік, В. М. Берлін, О. Г. Григорович, О. І. Нечитайло, Р. М. Кац, Є. С. Осипова, М. Г. Нікольський, Л. Є. Дробіна, В. І. Ісаєв, О. М. Володков, А. О. Вершок.

Дзержинська станція юних техніків, створена у 1968. Пл. 2 тис. кв. м. До скл. входять 3-поверх. будинок, 3 майстерні. На момент створення працювало 12 чол., відвідувало 360 чол. Працює 20 чол., відвідує 650 чол. Діють 17 кабінетів, гуртки. Серед них авіамодельний. Відомі вихованці В.Струков, Є.Горбань, В.Лазаревич. Працюють гуртки судно-, авто-, ракетомоделювання, радіоконструювання, комп’ютерний, картингу, фото- і кіномистецтва. Почес. грамота Міносвіти України. Директори М.П. Бондаренко, С.М. Фельдштейн, Л. А. Бабенко, С.Ф. Приходько, В.П. Бухіннік, В.В. Яценко, М.В. Гаврилюк. Розташована на вул. Косіора у Дзерж. р-ні.

Дзержинське відділення акціонерно-комерційного ПромінвестБанку України, бере початок від Дзерж. відділення Держбанку, відкритого у лист. 1949. Здійснювало обслуговування підприємств, контролювало їх госп.-фінансову діяльність. Мав місце суворий контроль за дотриманням емісійної дисципліни. У 1962 одержало споруду, де знаходиться і тепер. Вважається найбільшим в Україні. Обслуговувало підприємства 5

районів Кр. Рогу. З 1988 працювало в системі ПромбудБанку. З 1992 має теперішню назву. Надає всі види послуг за ліцензією Нацбанку України. Обслуговує майже 650 підприємств, відділення Держказначейства по Кр. Рогу та бюджетні організації 4 районів. Керуючі П. А. Мазоха, В. П. Немикін, О. Д. Дремлюх, В. Магар, Д. М. Хомич.

Дзержинський міжшкільний навчально-виробничий комбінат, створен. у 1972 на базі СПТУ № 45. Сучас. споруду має з 1985. Пл. 4,8 тис. кв. м. Забезпечує трудове і професійне навчання старшокласників Дзерж. р-ну. Має навчальний корпус, 6 цехів, 10 майстерень. Працює 14 педагогів, навчається 1148 чол. Директори О.С. Вейцман, О.М. Треско, А.А. Бабенко, С.В. Іванов, Г.Г. Горб. Розташован. на пр. Металургів у Дзерж. р-ні.

Дзержинського вулиці сквер, закладен. на початку 60-х в Сакс. р-ні. Пл. 0,3 га. Обладнан. клумбами, пішохідними доріжками, місцями для відпочинку. Багатий на зелені насадження.

Дзержинського ім. колгосп, створен. у 1959 шляхом об'єднання кол-пів "Наша воля", "Червона нива", "Перемога" і "Червоноармієць". Мав 3,2 тис. га землі. Займався вирощуванням зернових і худоби. Володів 7 тракторами, 2 комбайнами, 6 автомобілями, до 300 голів худоби. У 1966 реорганізован. у рад-п "Комуніст".

Дзержинський район, утворен. у 1936 у зв'язку з реорганізацією територіально-управлінської структури міст України. Займав територію сучас. Дзерж., Довг., Інгулецьк., частини Сакс. р-нів. Населення складало 90 тис. чол. Серед основних підприємств з-д "Криворіжсталь", коксохімз-д, РУ ім. Дзержинського, Довг. відділок залізниці. У серп. 1941 значна кількість населення та обладнання евакуйовані на Схід. Під час окупації на території р-ну діяли підпільні групи Ю.М. Козаченка, Ф.Ю. Щербака, Ф.М. Тарана, В.Г. Козиненка, Ф.П. Конюшка, І.М. Демиденка. Під час визволення р-ну відзначилися 15 гв. СД, 394 СД, 236 СД та ін. Значні збитки р-ну нараховували до 700 млн. крб. за довоєн. курсом. У верес. 1944 до школи пішло 8 тис. дітей р-ну. На 1 січня 1945 народилося 747 дітей. Допомогу надавали 4 лікарні, 1 поліклініка, 4 амбулаторії. 37 бібліотек нараховували 125 тис. томів. У 1963 проживало 158 тис. чол. У 1963 із скл. р-ну вийшла територія, на якій утворився Інгулецьк. р-н. У 1969 населення складало 200 тис. чол. У лист. 1975 з частини р-ну утворен. Сакс. р-н. У груд. 1979 на базі Дзерж. р-ну утворен. Довг. р-н. На початок січ. 2002 територія складала 53 кв. км, проживало 77905 чол. Діяло 28 підприємств державної форми власності, 33 – комунальної, 47 – колективної, 552 – приватної, 16 – спільних. Вулиць 134 загальної довж. 103,6 км, кількість будинків 4651, з них 528 держ. сектора, 4017 приватні, 19 кооперативні, 87 – відомчі. Вузів 4, технікумів – 3, СПТУ – 2, шкіл – 14, стадіонів – 3, спортзалів – 42, спортмайданчиків – 55, тирів – 17, катків – 1, парків – 3, скверів – 30, куточків відпочинку – 22, фонтанів – 4. Проживають близько 700 уч. бойових дій, 25,8 тис. сімей. Працюють 3 лікарні, 9 лікувальних закладів, 39 аптек. Встановлено 5 пам'ятників, 20 мемор. дошок, 9 мемор. комплексів. Голови райради і райвиконкому з 1944 О.П. Спинякова, О.Д. Мсоєв, О.О. Шнайдер, В.А. Якунін, М.В. Кульков, В.В. Богатир, І.І. Потапов, В.М. Довбня, Д.П. Степанюк, В.П. Бєлий, В.Ф. Трайдук.

Дзержинського району емблема-герб, розроблена у берез. 2001 під керівництвом районного оргкомітету. У конкурсі ескізів перемогла О.С. Сліпченко. У основі 3 сектори, що символізують зосередженість в р-ні потужного металург. виробництва, інтелектуального потенціалу і центру культурного життя. У центрі – герб Кр. Рогу.

Дзержинського РУ ім. житломасив (Дзержинка), закладен. у кінці 90-х XIX ст. у зв'язку із початком промвидобутку руди руднями Сакс. і Карнаватськ. Являє хаотичні забудови з бараків і землянок. Розвитку набув у 30-х. З'явилися багатоповерх. будинки з комунальними зручностями, розвивалася інфраструктура. Пік розвитку забудови припав на 50-70-ті. Забудовувався 4-5-поверх. будинками типу "сталінок" і "хрущовок". Житловий фонд складає більше 300 тис. кв. м. Центр. вулиця пр. Дзержинського. Серед вулиць Демиденка, Байкальська, Дністровська, Іллічівська, Липнева, Лазо, Харківська ін.

Розташовані адмінкорпус коло РУ ім. Дзержинського, Палац культури, парк, стадіон "Гірник", СПТУ, пам'ятник Ф. Е. Дзержинському ін.

Дзержинського Ф.Е. меморіальна дошка, встановлена у 60-х на будинку № 42 по пр. Дзержинського. Напис на білому мармурі свідчить, що проспект назван. на честь Ф.Е. Дзержинського.

Дзержинського ім. рудоуправління родовище, розташовувалося у межах рудника. Мало географіч. координати $47^0 35'$ - $48^0 10'$ півн. широти, $33^0 10'$ - $33^0 35'$ схід. довготи. Являло півд. Криворізько-Кременчуцьк. підзони. Ст. Мудрьона за 1,5 км від родовища. Геологіч. розвідка і розробка почалися у 1881. У 70-х балансові запаси до глибини 2 тис. м складали до 200 млн. т. Приурочене до інтенсивної гравімагнітної аномалії. Сакс. синкліналь виступала у ролі рудоконтролюючої структури. Пл. 1,4 км * 1,5 км. Приурочене до залізисто-кремнистої формації. Вік 2 100 млн. років. Склад: залізисті роговики, сланці, джеспіліти, багаті заліз. руди. Руди мартитові, дисперсно-гематитові, каомініт-дисперсно-гематитові. Вивчали геологи Л.Л. Гаврилова, Л.І. Бородовська, Л.Є. Подкопаєва, М.Г. Лаврик, М.І. Веригіна, Л.Г. Загоруйко, Т.М. Сумцова.

Дзержинського ім. РУ родовище бідних залізних руд, розташоване у Кр. Розі. Географіч. координати $47^0 35'$ - $48^0 10'$ півн. широти, $33^0 10'$ - $33^0 35'$ схід. довготи. Належить до півд. частини Криворізько-Кременчуцьк. руд. підзони. Виявлене у 1881. Геологічна розвідка проводилася у 1970, 1974-1975. Запаси руди розвідані до 1 500 м. Саксаганська синкліналь, антикліналь виконували роль рудоконтролюючих структур. Вік – 2100 млн. років. Пл. 2,8 км х 1,5 км. Рудні тіла – пластоподібні. Склад: залізисті роговики, джеспіліти, сланці, багаті руди. Типи руд: магнетитові, карбонат-силікат-магнетитові, карбонат-магнетитові, мартитові, дисперсно-гематито-мартитові, мартито-залізнослюдкові, джеспіліти. Утримання заліза 32%. Вивчали геологи В.Г. Качан, Т.М. Сумцова, І.І. Вербицький.

Дзержинського ім. рудоуправління, розташовувалося у півд. частині Сакс. р-ну. Довж. родовища 2,9 км, ширина до 1 км. На півн. межувало з РУ ім. Кірова, на півд. з РУ ім. Ілліча. До структури родовища входили Сакс. синкліналь та антикліналь. Видобувало агломераційну, доменну, мартенівську руди, залізорудний концентрат. Типи руди – гетит-гематит-мартитові з утриманням заліза 46-69%, кварцити представляли магнетитові, гематит-магнетитові і карбонат-магнетитові руди з утриманням заліза 32,5%. Розробка почалася 1881 шляхом розвитку кар'єрів. У 1908 відкрита перша шахта. Діяли Сакс. і Карнаватськ. рудники. У 1881 видобуто 35 тис. т руди, у 1919 – 729,6 тис. т. У 1918-1921 рудник не діяв. Відбудова почалася у 1922, одержав назву Пролетарського. Видобуток почався у 1924. У 1926 дістав ім'я Ф.Е. Дзержинського. У 1929 почалася реконструкція. Серед стахановців 30-х І.Чемодуров, І.Чорний, Г.Онуфрієнко, П.Пляка, І.Очковський, В.Ломовий, Я.Троян. Діяли шахти ім. Ворошилова, 1-го Травня, "Комунар", "Гігант". У 1940 видобуто 3,5 млн. т руди. У серп. 1941 шахти зруйновані і затоплені. До 500 гірників брали участь у боях. Діяла підпільна група "Дзержинець". Відбудова почалася у 1944. Першим серед підприємств Кр. Рогу відзначене Прапором Держкомітету оборони СРСР (1944). У 1944 встановлено 278 індивідуальних рекордів відбудови і видобутку. На кінець 1944 видобуто 157 тис. т руди. У 1948 гірники Бринза, Волков, Міняйло, Поліщук, Малахов, Володін за розробку поверхового і підповерхового саморуйнування руди глибокими свердловинами удостоєні Держ. премії СРСР. У 1949 досягнуто довоєнного рівня видобутку. Протягом 1950-1968 введені шахти "Перемога", "Саксаганъ", "Центральна", "Гігант-Глибока", В-4. Видобуток руди на одного робітника за зміну зріс від 8 до 11 т. І.М. Буряк, О.П. Ростальний, О.С. Висоцький удостоєні звання Героя Соц. Праці. У 1951 видобуто 7,2 млн. т, у 1956 подано 150 рацпропозицій. Серед передовиків виробництва 50-60-х Стороженко, Петров, Бережний, Савинок, Бабенко, Калашник, Соляник, Бережний, Маліхов та ін. У 1959-1965 видобуто 89782 тис. т руди. Підприємство вважалося найпотужнішим серед гірнич. виробництва в Європі. Глибина розробок досягла 700-800 м. Колектив удостоєний перехідних прапорів ЦК КПРС, Радміну СРСР

(1974, 1975, 1976, 1979). У 1978 вперше отримало високоякісний концентрат з утриманням заліза 66,2% на збагач. фаб-ці. Діяв кар'єр "Північний", який до глибини 80 м розробляв дрібні рудні тіла та втрачені руди. Найбільша кількість працюючих до 5 тис. чол. У різні роки до скл. входили шахти "Комсомолець", "Піонер", ім. Ворошилова, "Зірка", ім. 1-го Травня, "Центральна", "Перемога", "Саксагань", "Комунар", В-4, "Гігант". "Гігант-Глибока". Близько 600 нагороджені орд. і медалями. У 1986 видобуто 5,5 млн. т руди. Побудовано житломасив на 363 тис. кв. м, музшколу, 7 СШ, 13 дошкільних закладів на 1624 місця, Палац культури, 3 бібліотеки на 113 тис. томів, парк культури і відпочинку, 2 кінотеатри, Палац спорту, пансіонат "Криворізький гірник", турбаза "Окунь". За період експлуатації родовища видобуто до 450 млн. т руди. Ліквідоване у жовт. 1989. Нагороджено орд. Трудового Червоного Прапора (1966). Керуючі з 1944 П.Є. Гук, Є.Ф. Москальков, А.П. Жмайло, В.С. Олейников, Р.А.Кадирбаєв, Д.М. Свинаренко, А.Є. Желтецький, П.К. Саворський, М.І.Семенко.

Дзержинського ім. РУ санаторій-профілакторій, відкрит. у 1954. Розташовувався у житловому будинку на 100 місць. Лікувальна база створена у 1964 під керівництвом голов. лікаря В.Г. Кононової. Відкрилися фізкабінети, організовані озокеритне, кисневе, водолікування. У 1967 посів 3-тє місце в СРСР серед гірнич. профілакторіїв. У 1972 введен. корпус на 140 місць. У 1985 відбувалося 14 заїздів на рік. У 1964 відкрит. новий лікувальний корпус, у 1986 – кінозал. Проводилося лікування учасників ВВВ, матерів з дітьми. Закрит. у трав. 1997.

Дзержинського, площа закладена у півд.-захід. частині Сакс. р-ну у кінці 40-х. Пл. 1 тис. кв. м. Має 3 багатоповерх. будинки, де проживає 106 чол. Розташовані кінотеатр "Родина", пам'ятник Ф.Е. Дзержинському. Обладнана клумбами, багата на зелені насадження. Обслуговує 7 в/з.

Дзержинського ім. проспект, розташован. у півд.-захід. частині Сакс. р-ну, на кордоні з Ц.-Міськ. р-ном. Закладен. у 50-х. Розвитку набув у 60-х. Пл. 850 кв. м. Має 28 багатоповерх. будинків, де проживає 924 чол. Розташована братська могила воїнів-визволителів і партизан-підпільників. Пл. зелених насаджень 0,5 га. Обслуговує 7 в/з.

Дзержинського ім. сквер, закладен. в кінці 30-х у Сакс. р-ні. Пл. 4 га. Обладнан. пішохідними доріжками, місцями відпочинку. Розвитку набув у 50-70-х. Існували атракціони, розважальні заклади, Алея героїв праці. Занепав після ліквідації РУ ім. Дзержинського.

Дзержинському Ф.Е., пам'ятник відкрит. у трав. 1975 на пр. ім. Дзержинського у Сакс. р-ні. Являє бюст Д. у будьонівці. Скульптор О.В. Васякін.

"Дзержинськруда", залізорудний тр-т створен. у 1939 на базі тр-ту "Руда". Об'єднував 4 РУ – ім. Дзержинського, ім. Кірова, ім. Ілліча, "Інгулець", допоміж. служби. В кінці 60-х давав 26 млн. т руди. У 1973 ліквідован. у зв'язку зі створенням об'єднання "Кривбасруда".

Дзеркало, скляний або металевий предмет відполірований до стану відбиття зображення. Найбільше поширення набуло у скіфів і сарматів. Зразок VI ст. до н.е. знайден. в кургані Камова могила (1986).

"Дзеркало сцени", самодіяльн. театральний колектив ПК ПівдГЗК створен. у 1990 на базі любительськ. об'єднання. Керівник А.О. Боголюбова. З 1994 народний. Має дорослу і дитячу трупи. Ставить спектаклі світ. класики.

"Дзига", колектив сценічного танцю створен. у 1997 на базі ПК ім. Артема за ініціативою І.Ф. Кротової. У репертуарі танці народів світу, укр. народ. фольклор. Серед учасників діти від 5 до 12 років. Дипломант 1-го Всеукр. огляду худ. самодіяльності (1999), лауреат Всеукр. фестивалю "Азовські вітрила" (2000).

ДЗОТ, дерево-земляна огнева точка, споруджувалася під час боїв на Криворіжжі у роки ВВВ.

Дзюба Дмитро Трохимович (7.11.1921). Новатор виробництва. Освіта середня. Уч. ВВВ. З 1946 працював машиністом паровоза/електровоза РУ ім. Кірова. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст., "Знак Пошани".

Дзюбенко Михайло Григорович (22.11.1913, Полтав. обл. – 11.1.1987, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1941). З 1930 коногон, нач. дільниці шахти у Донбасі. У 1941 нач. дільниці ШУ ім. Кірова. Уч. ВВВ. З 1946 нач. відділу тр-ту "Кривбасруда", нач шахти, голов. інж. тр-ту "Укрозокерит". З 1964 голов. інж. ін-ту "Кривбаспроект". Керував проектуванням шахт глибиною 1,5 тис. м, реконструкцією ІнГЗК, ЦГЗК, будівництвом шахт "Артем-2", "Батьківщина". Один з авторів циклічно-потокової технології гірнич. робіт на кар'єрі ІнГЗК. Золота медаль ВДНГ. Ініціатор створення відділу інж. розрахунків. Чл. секції НТР Мінчормету СРСР. Автор 30 наук. праць з проблем проектування гірнич. об'єктів. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Вітчизняної війни 1 ст., Трудового Червоного Прапора.

Дзюман Григорій Андрійович (30.2.1914, Київ. обл. - Криворіжжя). Передовик сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. У 1933-1934 працював у Смоленськ. обл. Працював на цілині. Згодом водій рад-пу "Красный забойщик". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора (2).

Дзюнич Володимир Юрійович (1939, Польща). Новатор виробництва. Освіта вища. З 1964 працював гірнич. майстром ШПУ № 3 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Дзюрчалкові (Syrphidae), родина двокрилих комах. Довж. тіла 4-25 мм. Близько 4 тис. видів, поширених переважно в тропіках і субтропіках. В Україні – близько 200. Личинки деяких Д. – хижаки, живляться попелицями і дрібними гусеницями, чим приносять велику користь. Окремі види рослиноїдні, розвиваються в тканинах живих рослин, ушкоджуючи їх.

"Де з Інгульцем злилася Саксагань", літературно-художній збірник, виданий Дніпропетров. видавництвом у 1962. Складається з прози і поезії про знатних людей Кривбасу – О.Ростального, Г.Армашову, І.Буряка та ін. Серед авторів П.Ногін, М.Миколаєнко, В.Шамрай, Ю.Драбкін.

"Дебати", інтелектуальна гра проводиться серед криворізьк школярів з 1995. У ході гри дві команди шляхом обговорення, суперечок, дебатів обговорюють окремо взяту тему і відстоюють свою точку зору. Серед тем – політика, культура, побут.

"Дебют", театр мод діє у скл. клубу юних техніків "Зміна" Ц.-Міськ. р-ну з 1996. Спочатку відвідувало 15 чол., згодом до 100. Вихованці навчаються основам створення сучас. одягу, вмінню реконструювати його. Дипломант 1-4-го фестивалів молодіж. моди "Силует". Викладачі І.І. Страх, О.М. Чемизова, керівник Г.Т. Ширшова.

Девладове, залізнична станція Криворізьк. відділка Придніпровськ. залізниці на лінії ст. Верховцеве – ст. Кр. Ріг-Сортувальний. Відкрита у 1884. Має незначну потужність. В основному обслуговує сільське Криворіжжя. Споруда одноповерхова. Зупиняються приміські електропоїзди. Назва походить від кол. одноймен. села, яке тепер носить назву Спокойствіє.

Девладівський розлом, простежується у широкому напрямку від Горіхово-Павлоградськ. зони до Криворізько-Кременчуцьк. майже на 200 м. У захід. частині фіксується магнітними аномаліями.

Дев'яносто восьмий гвардійський артполк (98 гв. артполк), сформован. у квіт. 1942 на території Моск. ВО як 825 артполк 264 СД. У боях з 22 серп. 1942 у межиріччі Витебать і Жиздри. 20.10.1942 переймен. у 98 гв. артполк у скл. 48 гв. СД. У результаті Острозько-Россошанськ. операції пройшов 240 км. Уч. Харків. операції навесні 1943, Курськ. битви. 3.10.1943 форсував Дніпро в р-ні Бородаївки. У боях за Кр. Ріг підтримував вогнем стрілецькі полки 48 гв. СД. Визволяв Новий Буг, Брест, воював у Схід. Прусії, брав Берлін. Під час боїв за Криворіжжя ком-р майор Г.П. Варфоломей.

Дев'яносто друга гвардійська стрілецька дивізія (92 гв. СД), сформована у лют.-берез. 1943 на базі 12 гв. і 144 окрем. стрілецьких бригад у скл. 276, 280, 282 гв. СП і 197 гв. артполку. Бойове хрещення прийняла на Курськ. дузі. Визволяла Бєлгород, форсувала Дніпро в р-ні с. Куцеволівка (Кіровоград. обл.). У лют. 1944 вела успішні бої за ст. Колачевська, рудники ім. Орджонікідзе, Р.Люксембург, ст. Роковата, с. Родіонівка, на Інгулецьк. плацдармі. Удостоєна почес. найменування Криворізької (26.2.1944). Визволяла Вознесенськ, форсувала Півд. Буг, Дністр, брала участь у Яссько-Кишинівськ. операції, війну закінчила в Бургасі і Варні (Болгарія). Виходила газета "Гвардейское знамя". Прапор зберігається у Музеї Збройних сил Росії. Під час боїв на Криворіжжі ком-р полковник А.М. Петрушин.

Дев'яносто другий артполк (92 артполк), сформован.у серп. 1941 в Новоросійську у скл. 353 СД. Бойове хрещення прийняв у жовт. 1941 під Ростовом. Відзначився в боях за Туапсе, с. Таранівка Харків. обл., на Аульськ. плацдармі під Дніпродзержинськом. 22.2.1944 вогнем проклав шлях полкам 353 СД на Кр. Ріг. За бої на Дністрі удостоєн. почес. найменування Нижньодністровський. Бойовий шлях закінчив у Софії.

Дев'яносто другий гвардійський стрілецький полк (92 гв. СП), сформован. у верес. 1940 як 42 СП у скл. 180 СД на території Естонії. Бойове хрещення прийняв під Ленінградом. Обороняв Стару Русу, воював на Курській дузі, форсував Дніпро в р-ні Дніпровокам'янки. У лют. 1944 відзначився у боях за ст. Довгинцеве і Кр. Ріг . Бойовий шлях проліг через Ясси, Румунію, війну закінчив у Болгарії. Гвардійське звання дістав у трав. 1942. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р підполковник П.П. Сухан.

"95 квартал", газета заснована у квіт. 1995 приват. особою С.Г. Якименком. Має репортерське спрямування. Виходить раз на тиждень тиражем 1-2 тис. екз.

"95 квартал", міська команда КВВ утворена у січ. 1998 на базі кількох команд міської ліги КВВ. До скл. входять В.Зеленський (капітан), Д.Манжосов, В.Переверзєв, Д.Лущишин, Р. Маров, О.Маляшенко, О.Пікалов, Ю.Крапов, О.Яловий, Ю.Корявченков, А.Костюк, О.Кіяшко, С.Кравець, Т.Приходько. Перший виступ відбувся у січ. 1998 на фестивалі КВВ у Сочі. У 1998 увійшла у Вищу лігу КВВ СНД, стала чл. Всеукр. ліги КВВ. В 1999 переможець муз. фестивалю "Батьки і діти" (м.Судак), Всерос. фестивалю гумору (м.Орел). Голов. спонсор фірма "Укркомплект" (ген. директор Ю.О. Маховський).

Дев'яносто сьомий гвардійський нічний бомбардувальний авіаційний полк (97 гв. авіаполк), сформован. у груд. 1942 в Рязані як 734 авіаполк у скл. 262 авіадивізії. На озброєнні мав літаки ПО-2. Бойове хрещення прийняв під Сталінградом. Успішно наносив бойові удари в р-ні Міллерово, Дніпровська, Запоріжжя. 11.10.1943 одержав гвардійськ. прапор. Визволяв Нікополь, Апостолове, Кр. Ріг. У лют. 1944 здійснив 395 нічних і 16 денних б/вильотів в р-н Кр. Рогу, скинув 51 тонну бомб, знищив танк, 2 батареї, 15 опорних пунктів, 10 автомашин ворога. Брав участь у визволенні Тирасполя, Констанци, Софії, Бєлграда, бойовий шлях закінчив під Будапештом.

Дев'яносто четвертий гвардійський штурмовий авіаційний полк (94 гв. ШАП), сформован. у ході ВВВ у скл. 5 гв. ШАД. Бойове хрещення прийняв на Курськ. дузі. Відзначився у боях за Кр. Ріг. Знищував з повітря заховані у землю ворожі танки. За бої у визволенні м. Володимир-Волинський удостоєн. почес. найменування Володимира-Волинського. Нагородж. орд. Б.Хмельницького 3 ст.

Дев'ята артилерійська дивізія прориву (9 гв. артдивізія), сформована у лист. 1942 в Зауралле у скл. 212, 221, 230 ГАП, 407, 442, 436 артполків. Бойове хрещення прийняла у груд. 1942 в р-ні ст. Міллерово. У січ. 1943 до скл. увійшла 30 артбригада. Визволяла Донбас, за бої під час визволення Запоріжжя одержала почес. найменування Запорізької (жовт. 1943). У боях за Кр. Ріг підтримувала дії 8 гв. А і 46 А. Бригади і полки сприяли вогнем визволенню Кр. Рогу. Бойовий шлях проліг через Миколаїв. обл., Одесу. 20.4.1944 удостоєна орд. Червоного Прапора та найменування Червонопрапорної. Визволяла Молдавію, Румунію, Болгарію, Угорщину. За здобуття Відня у квіт. 1945 нагородж. орд. Кутузова 2 ст. Бойовий шлях завершила в м. Амштаттен (Австрія). Повне найменування 9-

та Запорізька Червонопрапорна орд. Суворова 2 ст., Кутузова 2 ст. артилерійська дивізія РГК. 15 тис. бійців і командирів удостоєні орд. і медалей. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р ген.-майор А.І. Ратов.

Дев'ята дитячо-юнацька спортивна школа, створена у груд. 1987. Пл. 878 кв. м. Має 5 спорт. залів, 6 кабінетів, 3 шахових кімнати. Працює 16 чол. Відвідує 850 чол. Культивує легку атлетику, боротьбу, шахи, футбол, баскетбол. Серед вихованців МСМК С.А. Кравченко, Л.Д. Асланян. Директори В.Свищ, Л.Липунов, П.Стативa, А.Форостянова. Розташована на пр. Гагаріна.

Дев'ята кавалерійська дивізія, сформована у лип. 1920 в р-ні Самари. Входила до скл. 3А. У 1920 вела бойові дії на території Криворіжжя із формуваннями Махна, ін. отаманів.

Дев'ята шахта РУ ім. Кагановича/XX партз'їзду, введена у 1960 як вентиляційна. Забезпечує безпеку праці гірників ш. "Ювілейна", ін. допоміжні функції.

Дев'ята шахта Пролетарського рудника (РУ ім. Дзержинського), введена в дію у 1932 на півд. полі покладів 2-го Сакс. пласта. Знаходилася за 450 м на південь від ш. "Комунар". Ствол пробурений до 53-75 м. Копер дерев'яний, шатровий. Проект. потужність 640 тис. т руди. У серп. 1941 зруйнована і затоплена.

Дев'ята шахта Євгеніївського рудника, закладена у 1899 на землях поміщика Махоріна. Відпрацьовувалися горизонти 14. 17, 21, 26 саж. Мала незначну потужність. Діяв дерев'яний копер, мех. підйомник. Закрита з початком гром. війни.

Дев'ята шахта, діяла у складі РУ "Червона гвардія" з серед. 1932. Ліквідувалася шляхом об'єднання з ш. № 8. Видобувалися зернисті мартитові руди Червоно-Глеюватськ. руд. поля.

Дев'ятаєв Михайло Петрович (8.7.1917, Мордва). Герой Рад. Союзу (15.8.1957). Зак. Чкалов. авіауч-ще (1940). Ходив по Волзі пом. капітана баркаса. В арм. з 1938. Уч. ВВВ з червня 1941. У верес. 1941 важкопоранений. Літав в р-ні Лохвиця-Гадяч з пакетом для оточен. військ. Після госпіталю літав на По-2. Восени 1943 вивіз у Москву пораненого ком-ра 18 ТК ген.-майор К.Г. Труфанова. Ком-р ланки 104 гв. ВАП 9 гв. ВАД. Мав кілька перемог. 13.7.1944 збитий у повітр. бою, з опіками потрапив у полон. У концтаборі Заксенхаузен чекав страти. Патріоти допомогли змінити прізвище. Переведений на військову базу о.Узедом у Балт. морі. 8.2.1945 здійснив втечу на літаку Хе-111. До 1954 перебував у ГУЛазі. З 1957 капітан пароплава типу "Ракета" на Волзі. Автор спогадів "Політ до сонця". Нагороджений орд. Леніна, Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 1, 2 ст.

"Дев'яте небо", збірка творів літераторів Дніпропетров. обл. про будівництво ДП-9 КМК (Дніпропетровськ, "Промінь", 1974). Твори місцевих авторів В.Коваленка, А.Перетяченка, П.Пожидаєва, Г.Савченка. Ілюстратори Д.Грибок, І.Авраменко, Г.Шишко.

Дев'яте середнє професійно-технічне училище (СПТУ № 9), бере початок від школи ФЗН № 44, створеної у лист. 1944. Готувало будівельників. Перший набір складав 1 тис. чоловік. У 1946 перейменоване на ФЗН № 16, а у 1955 – у будівничу школу № 10. У 1960 на базі будшкіл №№ 6,10 організоване ПТУ № 9, у 1967 реорганізоване в СПТУ № 9. У серп. 1997 увійшло до складу Центру підготовки і перепідготовки кадрів. Підготувало 10 тисяч будівельників. Серед випускників Герой Соц. Праці І.А. Бакунець, засл. будівельник України О.П. Шумаков.

Дев'ятий відвал ПівнГЗК, закладен. у 1965 шляхом вивезення породи, сланців, малорудних кварцитів з Першотравневого кар'єру. Довж. 1,2 тис. м, ширина 625 м. Пл. 75 га, висота 60 м. Запаси 37,5 тис. тонн.

Дев'ятий відвал ЦГЗК, закладен. у 1963 шляхом вивезення осадкових порід, сланців, малорудних кварцитів з кар'єру № 1. Розташован. на півн.-схід. борту кар'єру № 1 в зоні обрушення шахт кол. РУ ім. Фрунзе. Довж. 688 м, ширина 625 м. Пл. 43 га, висота 60,5 м. Запаси 21 855 тис. куб. м.

Дев'ятий трамвайний маршрут, відкрит. у 1962. З'єднав ст. Кр. Ріг-Головний – Цемент. ком-т. Довж. 29,5 км. Проходить вул. Вітчизни, Рязанова, Косіора, Вернадського.

Дев'ятий тролейбусний маршрут, відкрит. у 1966. З'єднав житломасив ЦГЗК з хлібокомбінатом-2. Довж. 19,4 км. Проходить вул. Стасова, Ватутіна, Електрозаводською.

Дев'ятков Валерій Олександрович (27.12.1941, Пермська обл.). Новатор виробництва. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1969). З 1975 нач. конструктор. бюро, нач. бюро програмних верстатів, нач. відділу автоматизованих систем, нач. техбюро цеху № 4 ВАТ "РЕГОМ". Умілий організатор виробництва.

Дев'ятнадцятий трамвайний маршрут, відкрит. у 1996. З'єднує трампарк з вул. Димитрова. Довж. 12,4 км. Проходить вул. Орджонікідзе, Вітчизни, Рязанова, Димитрова.

Дев'ятнадцята кавалерійська дивізія, сформована у січ. 1921 наказом РВР 1 КА на базі окрем. кавбригади. У 1921 частини дислокувалася на Криворіжжі, вели боротьбу з військ. формуванням антибільшовицького спрямування, надавали допомогу селянам у сівбі зернових. У квіт. 1921 розформована.

Дев'ятнадцята стрілецька дивізія (19 СД), сформована у лип. 1922 в Тамбові У 1923 дістала найменування Тамбовської. За участь у збиранні врожаю, порятунку ланів від шкідників нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора РРФСР. У бої ВВВ вступила під Єльнею у скл. 24 А. До скл. входили 32, 282, 315 СП, 90, 103 арт. полки. Брала участь у боях під Москвою, за Гжатськ. У берез.–лют. 1943 воювала під Харковом у скл. 57 А. Уч. Бєлгород., Харків. операцій, форсування Дніпра. У жовт.-груд. 1943 вела бої на криворізьк. напрямку. Визволяла Правобереж. Україну, Румунію, Болгарію. Одержала почес. найменування Шумлинської (27.9.1944). За бої на територ. Югославії нагородж. орд. Суворова 2 ст. (6.3.1945), за визволення Братислави – орд. Червоного Прапора (17.5.1945). У період боїв за Криворіжжя ком-р ген.-майор П.Є. Лазарев.

Дев'ятого січня вулиця житломасиву ЖКК № 26 у центр. частині Жовт. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Довж. до 300 м, ширина 7 м. Має 8 будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа у пам'ять кривавих подій у Петербурзі 9 січня 1905. Обслуговує 13 в/з.

Дев'ятого травня, вулиця розташована у Ц.-Міськ. р-ні. Закладена у 50-х. Довж. до 454 м, ширина 5 м. Має 18 будинків. Названа на честь Дня Перемоги. Пл. 2,2 тис. кв. м. Тверде покриття з 1970.

Дев'ятсот вісімдесят сьомий окремий батальйон зв'язку (987 бат. зв'язку), сформован. у лип.1943 на Півн.-Захід. фр. в р-ні м. Дворець у скл. 82 стрілецьк. корпусу. Бойове хрещення прийняв у боях за Стару Русу у серп. 1943. Форсував Дніпро у р-ні с. Переволочне. У жовт. 1943-січ. 1944 обслуговував частини 82 СК, що вели бої в обороні на підступах до Кр. Рогу. Зв'язківці успішно діяли у боях за Кр. Ріг. За важких умов підтримував надійний зв'язок корпусу з дивізіями і полками. Брав участь у визволенні півдня України, Молдавії, Румунії, Болгарії. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р майор Мочалов.

Дев'ятсот дев'яносто другий окремий батальйон зв'язку (992 бат. зв'язку), сформован. у лип. 1943 в Оренбурзьк. обл. Увійшов до скл. 57 СК. Бойове хрещення прийняв у боях за Харків. Підтримував дії корпусу при форсуванні Дніпра. Уміло підтримував дії 57 СК у боях за Кр. Ріг. У повному складі вийшов з оточення, форсував Південь. Буг, Дністр, визволяв Кишинів, Бухарест, війну закінчив в австрійськ. Альпах. З боями пройшов 4 тис. км. Використано 30 тис. км дроту, надіслано 104 тис телеграм, доставлено 87,3 тис. пакетів. 329 бійців і командирів нагородж. орд. і медалями. Нагородж. орд. Червоної Зірки. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р майор А.П. Богун.

Дев'ятсот п'ятдесят перший штурмовий авіаполк (951 ШАП), сформован. у берез. 1943 в м. Чараєвськ Самарськ. обл. на базі 12 запасного авіаполку. Складався з 4-х ескадрилій, обзроєн. літаками Іл-2. Бойове хрещення приймав на Курськ. дузі в р-ні Бєлгорода. Брав участь у визволенні Донбасу, Апостолового, Кр. Рогу. Під час боїв на Криворіжжі наносив удари по залізнич. магістралях. 2 льотчики здійснили вогневий таран. Прикривав введення кінноти І.О. Плієва від Інгульця на Півд. Буг. Визволяв Одесу, Кишинів. 7.9.1944 удостоєн. почесн. найменування Нижньодністровський. За визволення Бєлграда нагородж. орд. Червоного Прапора (14.11.1944). Наносив удар під Будапештом,

Віднем. 26.4.1945 нагороджж. орд. Суворова 3 ст. За час бойових дій входив до скл. 306 ШАД, здійснив 5 тис. б/в, знищив 252 танків, 24 літака, 2017 автомашин, 6,5 тис. гітлерівців. Виховав 8 Героїв Рад. Союзу Втратив 58 льотчиків, 62 стрільця, 68 літаків. Розформован. у 1946. Прапор зберігається в Музеї Збройних сил Росії. Під час боїв на Криворіжжі ком-р підполковник О. В. Самохін.

Дев'ятсот п'ятдесят п'ятий штурмовий авіаполк (955 ШАП), сформован. у берез. 1942 в Міллерово. Перебував у скл. 305 ШАД. Брав участь у боях за Ізюм, Донбас, Павлоград, Запоріжжя. Під час визволення Кр. Рогу літав з аеродрому Кайдаки, здійснив понад 300 б/вильотів. Комеск В.Г. Яцина спрямував палаючий літак на ворож. колону. Залишив слід у небі Казанки, Роздільної, Дно, Пскова, Курляндії. За бої під Ригою удостоєн. почес. найменування Ризького. Розформован. у 1946.

Дев'ятсот п'ятдесят шостий артилерійський полк (956 арт. полк), сформован. у трав.-червні 1942 на базі військ Закавказьк. військ. округу у скл. 394 СД. Бойове хрещення прийняв у боях за Кавказьк. хребет. Визволяв Кубань, Донбас, форсував Дніпро в р-ні Дніпродзержинська. Брав участь у боях за ст. Девладове, с.Свистунове, Новий Кр. Ріг, Зелене містечко, з-д "Криворіжсталь", Змичку. Бойовий шлях проліг через Миколаїв. обл., Дністровський плацдарм, Румунію, Бєлгород. Розформован. у груд. 1945. Прапор зберігається у Музеї Збройних сил Росії.

Дегауера, німецького колоніста земельні володіння розташовувалися з 80-х XIX ст. від сучас. Карачунів до ст. Долинська. Включали території сучас. Криворізьк. р-ну. Використовувалася праця наймитів. Вирощувалися зернові, утримувалася худоба. Існували стайні, ставки, сади.

Деградація в біології, спрощення будови й функції організмів внаслідок змін умов існування (напр., перехід від рухомого способу життя до нерухомого або від вільного до паразитичного).

Деградація ґрунту, процес, що призводить до втрати ґрунтом родючості, під впливом водної та вітрової ерозії, засолення, підтоплення, заболочування тощо.

Деджувані Микола Костянтинович (1892 - 1.5.1934, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. спецкурс Дніпропетров. гірнич. ін-т (1932). У 1913-1929 працював на шахтах Донбасу. У 1929-1931 пом. голов. інж. на марганецьк. руднях у м. Чіатур. З 1932 на ш. "Профінтерн" ШУ ім. Кагановича. Вивів шахту на проект. потужність, вона стала передовою у Кривбасі. Загинув у результаті обрушення грунту після дослід. вибуху на ш. "Профінтерн". Встановлен. пам'ятник.

Дежнєва вулиця, розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 50-60-х. Попередня назва 3-й провулок К.Маркса. Довж. 475 м, ширина 4 м. Пл. 1,8 тис. кв. м. Тверде покриття з 1965. Має 19 будинків. Названа на честь рос. мореплавця Дежнєва Семена Івановича (бл. 1605-1673, Москва). Здійснював подорож у півн. моря. Відкрив Берінгову протоку.

Дезінфекційна станція, міська організована у серп. 1961. Здійснює профілактику інфекційн. хвороб, проводить обстеження і дезінфекцію приміщень на знищення комах, гризунів, які сприяють виникненню інфекцій, організовує госпіталізацію хворих спецтранспортом. Працює 8 лікарів, 66 серед. і молодших спеціалістів. Голов. лікарі А.М. Крючков, А.С. Бондаренко, В.І. Норець.

Дей Людмила Михайлівна (16.4.1939, Чернігів. обл.). Засл. лікар України (1982). Зак. Дніпропетров. медін-т (1963). З 1964 зав. відділом гігієни праці Ц.-Міськ. райСЕС. Відмінник охорони здоров'я. Ініціатор створення інж.-лікарськ. бригади для комплексного обстеження умов праці на пром. підприємствах Кр. Рогу. Має наук. праці з проблем особливостей провітрювання підзем. виробок, гігієни праці в чорній металургії.

Дейкун Анатолій Олександрович (1958, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т. Працював бурильником, ст. нормувальником, нач відділу наук. організації праці ПівнГЗК. У 1990-1992 заст. директора Ганнівськ. РУ. У 1992-1993 працював на

підприємстві “СЄКО”. У 1993-1997 заст. ген. директора ПівнГЗК. У 1998-1999 ген. директор ВАТ “ПівдГЗК”.

Дейкун Олександр Анатолійович (14.6.1958, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1980). З 1980 прац. на ПівнГЗК. Бурильник, нормувальник, нач. відділу Ганнівськ. кар’єру, у 1993-1998 1-й заст., у 1998-1999 ген. директор.

Дейна Віктор Дем’янович (8.2.1932, Дніпропетров. обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1955). У 1955-1997 майстер, нач. ливарного цеху, заст. голов. механіка, нач. фасонно-сталеливарного цеху ком-ту “Криворіжсталь”. У 1980 будував металург. з-д в Ірані. Умілий організатор виробництва. Ударник п’ятирічок, переможець змагань. засл. працівник “Криворіжсталі”. Винахідник і раціоналізатор. Почес. грамота посла СРСР в Ірані (1980). Нагородж. орд. “За заслуги” 3 ст., “Знак Пошани”.

Дейнега Василь Володимирович (14.1.1939, Кр. Ріг). Відом. робкор. Зак. Криворізьк. індустр. тех-м (1978). У 1956-1959 тесля БУ-2 “Кривбасрудбуд”. У 1959-1999 машиніст башт. крана тр-ту “Криворіжбудмеханізація”. Вів актив. громадську діяльність. З 1960 актив. робкор газ. “Червоний гірник”, “Зоря”, “Правда”, “Рабочая газета”. Автор рацпропозицій, численних публікацій. Лауреат прем. ім. Бабушкіна (1978), ім. Штаферука (1989). Нагородж. орд. “Знак Пошани”.

Дейнеги Г.Д. (засл. наставник молоді України (1988), трудова діяльність пов’язана з РУ ім. Кірова**.** Працював електрогазозварником. Ударник п’ятирічок, переможець змагань, наставник. Біографіч. даних не виявлено.

Дейція (Deutzia), рід кущів, переважно листопадних, родини гортензієвих. Квітки білі або ніжно-рожеві, зібрані у щитки або напівзонтики, волоті, зрідка поодинокі. Плід – кулеподібна коробочка з дрібним насінням. **Д. шершава** або **городчаста**. Батьківщина – Китай, Японія. Невисокий кущ 2,0-2,5 м заввишки, з білими або рожевими квітками у волотях, досить декоративні її махрові форми. Цвіте VI-VII. Використовується у парках, скверах, садах для створення груп. Рекомендується для використання в озелененні Криворіжжя.

Декабристів вулиця, розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30-70-х. Довж. 1,1 тис. м, ширина 7,6 м. Пл. 8,5 тис. кв. м. Тверде покриття з 1965. Має 100 будинків. Названа на честь учасників повстання на Сенатській площі (1825). Обслуговує 2 в/з.

Декан Євген Пилипович (28.5.1932, Вінницька обл.). Чл. СХУ (1975). Зак. Дніпропетров. худ. уч-ще (1958). Станк. графіка. Серед робіт “Кр. Ріг індустріальний” (1969), “Кар’єр Інгулецький” (1972), “Монтаж ДП-9” (1974), серія “Кр. Ріг” (1975), “Ранок на Чернігівщині” (1976), “ПівнГЗК будується” (1978), “Над річкою Снов’ю” (1978), “Монтаж трубопроводу” (1981), “Рудні запасники” (1980), “Весна на Криворіжжі” (1982), “Кр. Ріг – мій край” (1984), “Розлив” (1984), “Перший сніг” (1985), “Залізна руда” (1985), “Старі ворота” (1985) та ін. Уч. виставок з 1966.

“Деконка”, народна назва частини кол. с. Катеринівка. Місце, де знаходилася садиба економії пані Деконської. Тепер на цьому місці розташована їдальня РУ ім. Кірова.

Делессит (на честь франц. хіміка А. Делесса), мінерал класу силікатів. Колір оливково-зелений. У Кривбасі досить рідкісний. Зустрічається в сланцях балки Кандибіна. Вивчала З.І. Танатар-Бараш.

Делекторська балка, розташована за 500 м на півн. від с. Тернуватка Недайводськ. сільради. Тягнеться з півн. на півд. Довж. 1,5 км. Схили пологі. Діє криниця, дно вологе. Ростуть дикі груші, терен, глід, трави. Утворилася шляхом розмивання ґрунту весняними водами. Назва пішла від прізвища місцевого поміщика.

Делекторський сад, розташовувався на півн. захід від с. Лозуватка. Закладен. у 80-ті XIX ст. землевласником Делекторським. Складався з різних видів плодоносних дерев, приносив власнику значний прибуток. Руйнування почалося у 1905 та за часів гром. війни.

“Дело и реклама”, газета ЗАТ “Ліфт” виходила з берез. 1996. Подавала інформаційні матеріали, існувала колонка про історію Кривбасу. Виходила раз на тиждень тиражем 5-10 тис. екз. З 1999 виходила нерегулярно.

“Деловой вестник”, газета заснована телеканалом “Воля” у червні 1993. Ділова інформація, об’яви, реклама. Виходить раз на тиждень тиражем 3 тис. екз.

“Деловой и коммерческий Кривой Рог и его рудничный район”, довідкова книга та адреса-календар видана у 1914. Автори-упорядники Е.А. Мінухін, Я.І. Стецовський. Був розрахований на ділових людей, вчителів, краєзнавців. Подавав практичну інформацію про Кр. Ріг.

Дельтапланеризму секція, спортивно-техніч. клубу ТСОУ Сакс. р-ну відкрита у 1983. Пропагує спорт, організовує змагання.

“Дельфін”, дитячий оздоровчий табір відкрит. у червні 1977 на березі Чорного моря поблизу м. Скадовськ. У 1985 перейшов у підпорядкування Ленінськ. рудорем. з-ду. Послугами користуються багато промпідприємств Кр. Рогу. Працює 3-4 зміни, у кожній по 680 чол. У пік діяльності працює до 130 чол. Має корпуси, їдальню, клуб, бібліотеку, літній табір, пляж.

“Дельфін”, плавальний басейн відкрит. у 1976 для занять спортом студентів тех-мів системи Мінчормету України. У 1977 переведен. на баланс ДЮСШ № 4. У 1981 на базі басейну відкрита ДЮСШ № 6. Розмір доріжок 25 х 14 м. Діють спорт. секції, проводяться тренування і змагання. Розташован. по вул. Невській Жовт. р-ну.

“Дельфіни”, грошові знаки-монети у вигляді дельфінів. Мали ходіння у Стародавній Ольвії у VI ст. до н.е. Виготовлялися з бронзи вагою 3-3,5 г. Знайдені під час розкопок на Криворіжжі.

Дельфіній (Delphinium), 1-, 2-річні трав’янисті рослини родини жовтецевих. На Криворіжжі у квіткарів поширен. вид **Д. Аяксів**. Стебло прямостояче, слаборозгалужене, 20-120 см заввишки. Листки тричі трійчасторозсічені з вузьколінійними частками. Квіти білі, рожеві, сині 2,5-5 см у діаметрі, прості. Розмножуються насінням. Використовують для квітників.

Деман Анатолій Якович (30.1.1936, Могильов. обл.). Засл. будівельник України (1980). Зак. Криворізьк. гірничо-механіч. тех-м (1949). У 1954-1957 тракторист лісництва в Білорусії. У 1959-1963 електрозварник, з 1963 бригадир монтажників БУ № 108 тр-ту “Криворіжстальконструкція”. Прем. Ради Міністрів СРСР (1974). Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Дембинського, поміщика володіння існували з 80-х XIX ст. на території сучас. Новоганнівки Лозуватськ. сільради. До скл. економії входили будинок, госп. споруди, стайня, ферми, пасіка, сад. Знищені під час рев. подій 1917 і гром. війни. Землі віддані жителям с. Гуровка сучас. Кіровоград. обл., які заснували село. На сільськ. кладовищі збереглася могильна плита, що стояла над прахом дітей поміщика.

Дементієнко Микола Леонтійович (23.4.1930, Кіровоград. обл.). Почес. гірник. Освіта середня. У 1958-1988 бригадир водіїв по вивозу гірнич. маси з кар’єрів рудника НГЗК, з 1988 слюсар по ремонту. Випробував всі види кар’єрних самоскидів (від 12 т до 120 т). Ініціатор змагання водіїв збагач. ком-тів СРСР “П’ятирічку за 3,5 р.” План виконував на 150-160%. Уч. Всесоюз. зльоту передовиків виробництва. Ім’я в “Золотій книзі НКГЗК”. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора, Трудової Слави 3 ст.

Дементов Володимир Кирилович (12.9.1942, Чернігів. обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. З 1965 слюсар, бригадир агломераційного цеху ком-ту “Криворіжсталь”. Ударник п’ятирічок, переможець змагань, наставник. Засл. працівник “Криворіжсталі”. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, Трудової Слави 3 ст.

Дементьєв Михайло Андріянович (трав. 1936, Пермська обл. – 2.1.1994, Кр. Ріг). Почес. гірник. Зак. Криворізьк. тех-м рудавтоматики (1969). У 1959-1991 кріпильник , забійник, бурильник ш. “Північна” РУ ім. Кірова. Новатор виробництва. Вів актив. громадську

діяльність. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, Трудової Слави 3 ст., знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Деменцов Михайло Опанасович (2.10.1935, Могильов. обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1958). У 1958-1959 слюсар, майстер, механік ВКБ ШУ № 1 м. Шахтарськ. У 1959-1985 на керівних посадах НКГЗК. Вів актив. громадську діяльність. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Деменчук Микола Савелійович (12.12.1921, Кр. Ріг – 29.8.1943, Новгород. обл.). Легендар. авіатор. Зак. авіауч-ще (1941). Працював слюсарем паровозного депо ст. Довгинцеве. Випускник Криворізьк. аероклубу. Уч. ВВВ з лип. 1941 у скл. бомбардувального з'єднання. Здійснив понад 100 б/вильотів. У р-ні м. Холм на Калінінськ. фр. спрямував палаючий літак на ворожу зеніт. батарею. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст.

Демида Борис Федорович (1924, Кр. Ріг – 25.1.1944, Миколаїв. обл.). Уч. підпілля. Освіта середня. Під час окупації перебував у скл. партизан. загону Г. Седнєва, брав участь у підпільній боротьбі. Викрав у німців радіоприймач і приймав зведення Радінформбюро. Кілька разів тікав з ешелону невільників. Виданий зрадником. Розстріляний гестапівцями в Казанці. Ім'я носить вул. в Інгульці.

Демида Іван Федорович (1909, Кр. Ріг – 1982). Парт. діяч. Освіта вища. З 1929 працював у ШУ ім. Чубаря. У 1937-1939 секретар Широківськ. райкому ЛКСМУ. Працював на парт. роботі у Львівськ. обл. Уч. ВВВ. Організатор партизан. руху у захід. областях України. Згодом працював у Львівськ. обкомі КПУ. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Демида Микола Федорович (1918, Кр. Ріг – 12.2.1944, там же). Уч. підпілля. Освіта середня. Під час окупації вступив до партизан. загону Г.Седнєва, брав участь у підпільній боротьбі. Розповсюджував зведення з фронтів, допомагав лікарю С.Жовтоногу доглядати за пораненими. Виданий зрадником. В гестапо Нового Бугу піддавався катуванням. Розстріляний. Ім'я носить вул. в Інгульці.

Демида Раїса Федорівна (1920, Кр. Ріг – 12.11.1942, Волгоград. обл.). Уч. підпілля. Освіта середня. Перебувала на комсомол. роботі. Під час ВВВ залишилася у підпіллі в м. Нижньогірськ Сталінград. обл. Виконувала ризиковані завдання. Розстріляна гестапівцями. Ім'я носить вул. в Інгульці.

Демида Федір Федорович (22.2.1916, Кр. Ріг – 17.9.1946, Моск. обл.). Відомий льотчик-випробувач. Зак. 2-гу Луганівську військ. школу пілотів (1936). У 1934-1936 електрик ШУ "Інгулець". Уч. боїв на Халхін-Голі. З 1940 льотчик-випробувач окрем. ескадрильї 2-го управління ВПС. Уч. ВВВ з червня 1941 у скл. особливої групи ВПС. Захищав Москву. З 1942 випробував реактивну техніку. Працював під керівництвом С.П. Корольова. Загинув під час випробувального польоту. Похован. у Зоряному містечку. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 2 ст., Бойового Червоного Прапора (МНР).

Демида Федір Хомич (1882 – січ. 1944). Уч. підпілля З 1904 жив. в Інгульці. Працював на рудниках "Малодобровольський", "Донецький" ковалем, механіком, зав. майстернями. Глава сім'ї патріотів. Брав участь у підпільній боротьбі. Розстріляний гестапівцями. Ім'я носить вул. в Інгульці.

Демиденка вулиця житломасиву РУ ім. Дзержинського Сакс. р-ну. Закладена у 20-х сім'ями гірників РУ ім. Дзержинського. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 728 м, ширина 5-6 м. Має 5 багатоповерх. і 3 приват. будинки, де проживає 56 чол. Багата на зелені насадження, заасфальтована. Названа на честь керівника підпільної групи І.М. Демиденка. До 1965 мала назву вулиця 3-а Пролетарська. У роки окупації розташовувався штаб підпільників. Обслуговує 7 в/з.

Демиденка І.М. меморіальна дошка, встановлена у 1967 на будинку, що на розі пл. Дзержинського і вул. Демиденка. Напис золотими літерами на білому мармурі свідчить, що вулиця носить ім'я керівника підпільної групи І. М. Демиденка.

Демиденка О. Л. (засл. гірник України (1960), трудова діяльність пов'язана із ш. "Більшовик" одноймен. рудоуправління. Новатор виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань 40-60-х. Біографіч. даних не виявлено.

Демиденко Володимир Семенович (10.6.1924, Чернігів. обл.). Відом. геолог. Зак. КГРІ (1952). У 1946-1947 колектор, геолог ШУ "Жовта Річка". У 1953-1962 геолог Урало-Сибір. геологіч. партії. У 1962-1979 ст. геолог Ленінськ. геологіч. партії. У 1979-1983 ст. геолог НДГРІ. У 1984-1985 лаборант експедиції надглибокого буріння. Вів розвідку вапняку, гіпсу, глини в Пермі, Свердлов. обл., Тулі, Башкирії. Автор фундаментальних геологіч. звітів по родовищах півн. зони Кривбасу.

Демиденко Еміль Олексійович (30.1.1938, Криворіжжя). Засл. тренер України (1971). Зак. Київ. ін-т фізкультури (1959). У 1959-1960 інструктор фізкультури з-ду ім. Петровського. У 1960-1961 інструктор спорту ПівдГЗК. З 1961 викладач КГРІ, у 1963-1984 тренер з важкої атлетики ЮСШ при профкомі КГРІ. Майстер спорту. Уч. змагань з важкої атлетики. Брав участь у підготовці збірної України з важкої атлетики 1960-1970. Вихователь майстрів спорту Г.М. Кузнецова, С. М. Жданова, В.Маслова, Н. Філіпова та ін.

Демиденко Іван Митрофанович (1921, Кр. Ріг – 8.11.1943, там же). Уч. підпілля. Зак. СШ № 26 (1939). Навчався у Київ. ун-ті. Служив в РСЧА. У скл. танкових частин учасник боїв на кордоні. Важкопоранений повернувся до Кр. Рогу. З початком окупації Кр. Рогу створив і очолив підпільну групу "Дзержинець". Мав ім'я Нілов. Організатор випуску листівок, лісового госпіталю, диверсій на залізниці. Врятував багато людей від угону в Німеччину. Готував збройне повстання. Загинув у сутичці з поліцією при захисті конспіративної квартири. Похован. у парку РУ ім. Дзержинського. Ім'я носить вулиця у Кр. Розі. Нагороджений медаллю "За відвагу".

Демиденко Митрофан Васильович (1887-1939, Кр. Ріг). Самодіяльний поет. Зак. земську шк. Уч. 1 світ. війни з 1916. Жив у Широкому. У 1932-1939 будував металург. з-д в Кр. Розі. Твори "Любіть Широке", "Поле", "Поклик степу", "Широківські пороги" та ін. Батько підпільників І.М. та П.М. Демиденків.

Демиденко Петро Митрофанович (1924, Кр. Ріг – 1994, Дніпропетровськ). Уч. підпілля. Проф. Зак. СШ № 26, Дніпропетров. с/госп. ін-т (1951). За часів окупації Кр. Рогу чл. підпільної групи "Дзержинець". Вів документацію групи. Після війни працював головою кол-пу у Межівськ. р-ні. Канд. с/госп. наук. Автор наук. праць. Згодом професор Дніпропетров. с/госп. ін-ту. Автор книги "Загін нескорених".

Демиденко-Суганяка Людмила Кузьмівна (18.1.1938, Дніпропетров. обл.). Засл. учитель України (1982). Зак. Криворізьк. педін-т (1960). У 1960-1980 учитель математики Лозуватськ. СШ № 2. У 1980-1990 учитель математики Лозуватськ. СШ № 1. З 1991 учитель математики Лозуватськ. СШ № 2. Уч. зльоту молодих учителів України (1964). Відмінник народ. освіти України (1981). Засновник династії педагогів. Грамота Міносвіти України (1987). У 1981-1989 керувала райметодоб'єднанням учителів математики. Виховала багато педагогів, агрономів та ін.

Демиди сім'ї патріотів з Інгульця меморіальний знак, встановлений на початку вул. Демиди (кол. вул. Гарибальді) у 1988 в Інгульці. На відполірованому граніті імена Ф.Х. Демиди, М.Ф. Демиди, Р.Ф. Демиди, Б.Ф. Демиди, які загинули від рук гітлерівців під чс окупації Кр. Рогу.

Демичев Володимир Григорович (10.2.1919, Дніпродзержинськ). Пром. керівник. Зак. Магнітогорськ. гірничо-металург. ін-т (1944). У 1944-1957 майстер прокат. виробництва Магнітогорськ. металург. ком-ту. У 1957-1989 заст. нач. блюмінга № 1, нач. виробнич. відділу, заст. нач. СПЦ № 3, майстер ком-ту "Криворіжсталь". Умілий організатор виробництва. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Один з організаторів блюмінг. виробництва на КМК.

Демішев Віктор Євдокимович (31.12.1929, Дніпропетров. обл.). Буд. керівник. Зак. Київ. політехніч. ін-т. З 1956 працював у системі тр-ту "Дніпроелектромонтаж". Створив та

очолив СУ № 444. Брав участь у будівництві ГЗК в Кривбасі, стана "250" з-ду "Криворіжсталь". Нагородж. орд "Знак Пошани", Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Демократичної партії України міська організація, зареєстрована у лют. 1999. Має організації в Сакс. і Терн. р-нах. Загалом 130 членів. Голова О. Г. Характеров.

Демокрита вулиця житломасиву Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 40-х. До 1975 мав назву провулок Кременчуцький. Довж. 1,1 тис. м, ширина 9 м. Має 19 приват. будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь давньогрецьк. філософа Демокрита (близько 460 р. до н.е., Абдери, Фракія – 370 р. до н.е., там же). Один із засновників матеріалістичної атомістики. Дав наївно-матеріалістичні пояснення світу на основі визначення двох першооснов: атомів і порожнечі. Всесвіт вважав безмежним і вічним. Обстоював матеріалістичні ідеї в теорії пізнання. Обслуговує 72 в/з.

Демонстрація (від лат. показування), **1.** Хода, мітинг та ін. форми масового вислову суспільного настрою. Багато криворіжців брали участь у першотрав. Д. часів СРСР. **2.** Наочний спосіб ознайомлення з яким-небудь явищем, предметом. **3.** Виявлення, свідоцтво чогось та ін.

Демонштейн Міля Самсонович (18.11.1934, Криворіжжя – квіт. 2000, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ. Стояв біля витоків силікатного з-ду, брав участь у будівництві і розвитку сел. Авангард. У 1958-1967 електрик, механік, нач. відділу. У 1967-1978 голов. інж., у 1978-1997 директор з-ду. Побудував цех з випуску блоків і плит. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Демуріна балка, розташована на півн. Криворіжжя. Входить у систему р. Саксагань. Будовою складна, велика за розмірами, деревоподібна, має численні бокові відгалуження. У нижній частині набуває обрисів річкової долини з постійним водостоком. Загальна довж. 51 км. Розташовані села Райполе, Новомихайлівка, Зав'ялівка, Тамарівка, Демуріно-Варварівка, Вільне. Багата на зарості чагарників, різнотрав'я. Назва походить від першопоселенця.

Демченка А. Д. (засл. будівельник України (1973), трудова діяльність пов'язана з БУ № 625 тр-ту "Укргідроспецфундаментбуд". У 60-70-х працював машиністом екскаватора. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Біографіч. даних не виявлено.

Демченко Володимир Михайлович (9.8.1936, Дніпропетров. обл.). Сільгосп. керівник. Зак. Дніпропетров. с/госп. ін-т (1958). У 1958-1961 голов. агроном кол-пу "Країна Рад". У 1961-1964 директор рад-пу "Радянський". У 1965-1986 директор держплемптахорад-пу "Христофорівський". З 1990 займається фермерством. Умілий організатор с/госп. виробництва. Організував та очолив 2 с/госп. підприємства Криворізьк. р-ну. Уч. ВДНГ. Керував розвитком інфраструктури сіл. Уч. республіканськ. нарад радгосп. керівників. Кращий фермер сільського Криворіжжя (2000). Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Демченко Ганна Іванівна (1927, Дніпропетров. обл.). Торг. керівник. Освіта середня. У 1951-1952 працювала на цегельному з-ді. У 1932-1982 продавець, ст. продавець торг. об'єднання "Інгулець". Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Демченко Марта Логвинівна (1892, Петербург – 1975, Кр. Ріг). Швачка. Освіта середня. На початку XX ст. працювала швачкою у Петербурзі. Шила вбрання для дочок Миколи II, балерини Кшесинської. Після рев. подій 1917 оселилася у м. Інгулець. Вчила шити, організувала ательє.

Демчишин Віктор Захарович (19.9.1938, Миколаїв. обл.). Пром. керівник. Зак. Одес. технологіч. ін-т харч. пром-ті. У 1971-1980 директор міськмолокоз-ду № 1. Згодом ген. директор Кіровоград. обл. об'єднання молочної промисловості.

Демчишин Микола Федотович (18.4.1929, Миколаїв. обл.). Почес. донор СРСР (1972). Освіта н/середня. У 1944-1949 працював у рад-пі. З 1953-1985 пом. машиніста бурових

верстатів, монтер залізнич. колій ПівдГЗК. Врятував життя багатьом хворим та травмованим.

Демчук Степан Павлович (10.2.1941, Волинська обл.). Новатор виробництва. Зак. Криворізьк. політехніч. тех-м (1977). З 1966 пом. машиніста, машиніст тепловоза залізнич. цеху № 2 ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагороджений орд. Трудової Слави 2, 3 ст.

Дем'яна Бєдного вулиця, розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 40-х. Розвитку набула у 50-х. До 1975 мав назву провулок 3-й К.Маркса. Довж. 301 м, ширина 7 м. Має 27 приват. будинків, де проживає 112 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. поета Бєдного Дем'яна (Придворова Юхима Олексійовича) (13.4.1883, Кіровоград. обл. – 25.5.1945, Моск. обл.). Автор байок, політич. сатири, героїчної лірики, поеми "Головна вулиця" (1922). Окремі твори присвячені Україні. Обслуговує 99 в/з.

"Дем'яна Бєдного селище", народна назва житломасиву, який складається з приват. сектора і розташован. на землях Миколаївськ. сільради. Фактично за територіальн. поділом входить до м. Інгулець. Складається з 1-, 2-поверхових будинків.

Дем'янова вулиця житломасиву ім. Щорса Жовт. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Механічна. Довж.600 м, ширина 7 м. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. вченого Дем'янова Миколи Яковича (27.3.1861, Твер – 19.3.1938,Москва). Вчений-хімік, акад. АН СРСР (з 1929). Основні праці – з ізомеризації циклічних сполук. Премія ім. Леніна (1930). Обслуговує 63 в/з.

Дендрарій, дендрологічний сад, арборетум, колекція живих дерев і чагарників, які можуть рости і зимувати в даній місцевості у відкритому ґрунті. В Україні найбагатші колекції дерев і чагарників зібрані в Д.Нікітського ботанічного саду, ботсаду НАН України, в дендропарках "Олександрія", "Веселі Боковеньки", "Тростянець", ботсаду Кр. Рогу.

Дендрологічний парк, заклад. у 1963, підпорядкован. Дзержинськ. лісництву. Площа 50 га. 500 видів дерев і чагарників.

Денис-позимник, народна назва 19 жовтня на Криворіжжі. Цього дня починали закладати припаси на зиму.

Денисенко Андрій Андрійович (15.10.1925, – 14.11.1998, Кр. Ріг). Герой Соц. Праці (1958). Освіта середня. У 1944-1948 працював токарем. У 1978-1980 прохідник, бригадир прохідників, інструктор ВКБ РУ ім. К.Лібкнехта. Організував одну з перших у Кривбасі швидкіс. прохідницьких бригад. Стахановець. Новатор виробництва. Раціоналізатор і наставник. Випробовував бур. техніку. Встановив 2 рекорди галузі з проходки: у 1955 - 240,5 м, у 1960 – 403,4 м. Почес. гірник. Досвід вивчався на всесоюз. рівні. Мав багато послідовників. Депутат Верх. Ради України (1959, 1963). Делегат XIX з'їзду КПРС, XXI-XXIII з'їздів КПУ. Канд. у чл. ЦК КПУ. Нагороджений орд. Леніна, знак "Шахтарська слава" 3 ст.

Денисенко Віктор Григорович (23.2.1918, Кр. Ріг). Пром. керівник. Освіта вища. Уч. ВВВ. У системі комунального господарства з 50-х. У 1972-1978 перший директор підприємства "Криворіжтепломережа". Згодом працював на керівних посадах у цьому підприємстві. Умілий організатор виробництва.

Денисенко Ольга Іванівна (26.10.1945, Кр. Ріг). Майстер зв'язку СРСР (1991). Освіта середня. У 1967-1968 монтер цеху зв'язку КМК, з груд. 1968 електромонтер лінійних споруд телефон. зв'язку АТС-65.

Денисенко Сергій Михайлович (1901, Кр. Ріг – 14.6.1978, там же). Сільгосп. керівник. Освіта середня У 1914-1917 наймит у поміщика. Уч. гром. війни з 1920. Один із засновників рад-пу "Веселі Терни". Чл. комнезаму. У 1927-1929 голова Веселотернівськ. сільради. У 1929-1931 голова Криворізьк. райколгоспспілки. У 1931-1939 нач. відділу рад-пів тр-ту "Руда". Уч. ВВВ з лип. 1941. Після війни голова Криворізьк. райвиконкому,

керівник райспоживспілки. Уч. ВДНГ. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст. (2), "Знак Пошани".

Денисов Олександр Іванович (20.8.1927, Курська обл. – 5.10.1992, Кр. Ріг). Відом. геолог. Зак. Моск. ін-т землеустрою (1953). У 1947-1948 технік Калінінград. управління землеустрою. У 1953-1978 ст. геодезист топограф. загону тр-ту "Кривбасгеологія". З 1978 доцент кафедри геодезії КГРІ. Канд. тех. наук. Вивчав сучас. тектонічні рухи, особливості вертикальних рухів земної кори Кривбасу.

Денисова Ганна Федорівна (3.2.1937, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1959-1963 працювала в Апостолівськ. БУ. З 1963 працювала арматурником на з-ді "Буддеталь" тр-ту "Дніпроспецбуд". Ударниця п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Денікінський терор, на Криворіжжі тривав з лип. 1919 по січ. 1920. Рад. війська відійшли на Довгинцеве і Миколаїв. Вдалося евакуювати всі держустанови. За 2 тижні денікінці заарештували до 500 робітників шахт і селян. 5-х піддавали тортурам і багатьох стратили. Постраждали трудові колективи Ростковськ., Колачевськ., Галковськ., Донецьк., Лихманівськ. рудників. Вся земля, рудники, заводи були повернуті своїм поперед. господарям. Одразу почалася боротьба з терором. Активізували дії партизанські загони. На початку грудня 1919 вони вибили денікінців з міста. Під тиском значних сил повстанці залишили Кр. Ріг. У січ. 1920 партизан. рух активізувався і місто остаточно звільнилося від денікінців.

Денниця, язичницька слов'янська богиня любові, ранкової зорі. Об'єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя.

День, світла частина доби між сходом та заходом сонця. Тривалість дня залежить від географічної широти місцевості і змінюється з пересуванням сонця на небосхилі. Іноді днем називають добу в цілому. Тривалість Д. на Криворіжжі взимку – 8-11 годин, влітку – 12-16 год. 30 хв.

Депеша, лист, що надсилається кур'єром, пізніше інформація, передана телеграфом у давні часи на Криворіжжі.

Депо, у давнину на Криворіжжі місце для складання та зберігання деталей, запасних частин на рудниках, заводах, військових кімнатах, де зберігалися плани, карти, креслення. Сьогодні Д. – місце стоянки та ремонту рухомого складу різних видів транспорту: локомотивне депо, депо швидкісного трамваю, трамвайне депо.

Деповський провулок, розташован. у півд. частині Довг. р-ну. Закладен. у 20-х. Довж. до 200 м, ширина 7 м. Має 6 приват. будинків, де проживає 7 чол. Вкритий щебенем, багатий на зелені насадження. Обслуговує 23 в/з.

Дервіза В. М. геологічна експедиція, проводилася на Криворіжжі у 1914-1916 за завданням Геологіч. ком-ту Росії. Проведен. огляд розрізів по річках Інгулець, Саксагань, Жовта. Детально вивчалися поклади, які розробляли рудники Акціонерного товариства Криворізьких залізних руд.

Державицький Андрій Федорович (18.2.1915, Херсон. обл. – груд. 1991, Київ). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. інж.-буд. ін-т (1937). Працював на золотих копальнях. У 1937-1940 працював у міськводоканалі. У 1941-1944 нач. ВКБ Бакальськ. РУ, голов. інж. ВКБ Джизказганськ. РУ у Казахстані. У 1944 голов. інж. ВКБ тр-ту "Кривбасруда". У 1945-1952 голов. інж. ВКБ ШУ "Більшовик", ім. Ілліча. У 1952-1956 нач. ВКБ тр-ту "Дзержинськруда". У 1956-1958 голов. інж. НКГЗК, який будувався. У 1958-1963 голов. інж. ВКБ Дніпропетров. раднаргоспу. У 1963-1975 нач. управління Мінсільбуду України. Актив. учасник відбудови Кривбасу. Заклав основу НКГЗК. Автор винаходів. Уч. ВДНГ.

Державицький Федір Андрійович (2.10.1883, Борислав – трав. 1963, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. Харків. інж.-буд. ін-т (1936). У 1895-1898 навчався в Алешківськ. гірнич. уч-щі. У 1909-1913 будував Східно-Сибір. магістраль у Харбіні. Уч. 1-ї світ. війни. У 1927-1935 виконроб, голов. інж. буд. контори "Укржитлосоюзу" у Кр. Розі. У 1935-1941 нач. контрольно-кошторис. відділу тр-ту "Руда". Актив. учасник відбудови Кривбасу. У

1941-1945 працював у Дзержинськ. РУ в Караганді. У 1945-1957 нач. кошторис. відділу ін-ту "Кривбаспроект". Нагороджений орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Державна варта, напіввійськова організація нагляду, яка виконувала роль поліції і жандармерії створена у трав. 1918 за наказом гетьмана Скоропадського і замінила вільне козацтво. Основним напрямком діяльності стала боротьба із злочинністю. Підпорядковувалася повітовому старостату. Серед основних посад – начальник, приказник, ст. і молод. вартові. Діяла спец. карно-розвід. та освідомчий відділи. У скл. служили кол. жандарми та городові, які могли заарештувати та утримувати під вартою без суду і слідства. Окремий підрозділ у скл. 20-30 чол. діяв на залізниці. На рудниках існували народні дружини на громадських засадах. Ліквідована у берез. 1919. Керівник викладач. комерц. уч-ща А. М. Кислов.

Державна інспекція з якості залізних руд (ДІЯПРУДА), створена у квіт. 1929 шляхом об'єднання рудничних лабораторій якості з підпорядкуванням Харків. НДІ металів. Здійснює контроль за якістю криворізьк. заліз. руд, єленівських, каракубовських вапняків та микитівських доломітів. До 1981 проби бралися у присутності руд. інспекторів та представників заводів-споживачів. Потім все проводилося контролерами інспекції. Перші механізми з'явилися у 1935. У 1938-1939 виконувалися дослідницькі роботи для ін-ту "Механобр". З 1951 проводяться аналізи стандартних зразків сировини. З 1992 проводить інспектування готової продукції концерну "Укррудпром".

Державна податкова служба, створена у січ. 1990 у скл. міської і 7 районних інспекцій. Серед основних функцій – здійснення контролю за додержанням законодавства про податки та ін. платежі у бюджет, забезпечення своєчасного і повного обліку платників податків, контроль додержання громадянами законодавства про індивідуальну труд. діяльність. До скл. інспекцій входять відділи оподаткування прибутку і ресурсних платежів; оподаткування громадських організацій, спільних і малих підприємств; податку з обороту; податків з населення, оподаткування кооперативів; обліку та звітності; контролю за роботою податкових інспекцій. Після реорганізації у 1998 діє оновлена структура: відділ оподаткування юридич. осіб; фізич. осіб; податкового аудиту; валютно-фінансового контролю; з роз'яснення податкового законодавства; стягнення податкової заборгованості; обліку звітності; економіч. аналізу; правового забезпечення; податкової міліції. Здійснюється контроль за 8053 підприємствами та організаціями різної форми власності і 19431 суб'єктом підприємницької діяльності. У жовт. 1995 створен. відділ обробки інформації і комп'ютеризації, у січ. 1997 – відділ інформаційних технологій, у червні 2000 – автоматизован. адміністрування податків. За 1998-2000 заходами примусового стягнення податкової заборгованості одержано в бюджет 540 млн. грн. У 2000 проведено 141 семінар, передано 2,4 тис. інформацій, 11,5 тис. консультацій з податкової тематики. З січ. 2001 діє відділ податкового аудиту. Начальники Л.Д. Іонкіна, Є.В. Штельмах.

Державне землевпорядкування, система заходів, що спрямовані на здійснення рішень держ. органів у сфері користування земельними ресурсами з організації найбільш повного, науково обґрунтованого, раціонального й ефективного її використання, підвищення культури землеробства та охорони земель.

Державне казначейство України, створене у квіт. 1975 з метою забезпечення ефективного управління коштами, підвищення оперативності у фінансуванні видатків у межах наявних обсягів фінансових ресурсів. У Кр. Розі діють 5 відділень, єдина інформаційно-обчислювальна система.

Державне лісове господарство (Криворізьке), створене у 1991 на базі Криворізьк. лісгоспзагу. Останній організован. у 1953 на базі кол. Кутянськ. лісозахис. станції, Софіївськ. лісорозсадника, кол. Нікопольськ. лісгоспу, урочищ, прийнятих від Анікіївськ. лісгоспу. Тепер складається з Дзержинськ., Криворізьк., Софіївськ., Широківськ. лісництв. Загальна площа 9 тис. га. Щороку додається від 100 до 200 га. Знаходиться у степовій лісорослинній зоні. Клімат помірно-континентальний. Середньорічна температура повітря

+ 8,6°. Абсолют. макс - +38°, абсолют. мінім. - - 34°. Кількість опадів на рік 408 мм. Тривалість вегетацій. періоду – 250 діб. Глибина промерзання грунту 90 см. Відносна вологість повітря 61%. Середня швидкість вітру: зима 5,2 м/сек, весна 4,1, літо 3,6, осінь 4,8. Культивуються сосна, дуб, ясень, тополі, акація. Ліси 1-ї категорії. Директор М. І. Дичанський.

Державне політичне управління (ДПУ), утворене у берез. 1922 на базі повітової надзвичайної комісії (НК). Одночасно діяло бюро сприяння ДПУ, яке виконувало роль наглядача з політ. настроєм у суспільстві, виявляло осіб, які ворожо ставилися до рад. влади. Ліквідоване у 1934. Керівник Йодко, М. М. Тимофєєв.

Державний дитячий кінотеатр, діяв при клубі "Харчовик" у 1934-1941. Демонструвалися кінофільми, відбувалося їх обговорення.

Держихвіст, степовий нирчик (Glareola), птах ряду куликоподібних. Довж. 17-28 см, вага до 100 г. Верх, груди бурі, горло блідо-іржаве, черевце біле, спід крила чорний. Населяє місцевість з різною рослинністю. Перелітний птах. Колонії недалеко від водойм. Гніздо – поглиблення у ґрунті. Кладка у трав.-червні з 3-4 яєць. Голос – голосний крик "кирлик, кирлик". Живиться комахами.

Держцирку сквер, закладен. у вигляді майдану перед цирком у 1970. Пл. 1,4 га. Межує з вул. XXII партз'їзду, Костенка, Землячки Дзерж. р-ну. Обладнаний клумбами, пішохід. доріжками, місцями відпочинку. Центр новоріч. свят у Дзерж. р-ні.

Дерзян Олександр Сергійович (10.4.1933, Грузія). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1956). У 1956-1989 гірнич. майстер, нач. дільниці, проходки, голов. інж. ВКБ, заст. керуючого РУ ім. Дзержинського. У 1989-1999 заст. керуючого РУ ім. Кірова. Керував процесом поглиблення стволів шахт "Гігант", "Саксагань", "Комунар". Організатор швидкіс. проходок. Автор наук. праць. Переможець річних змагань. Нагороджений орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Деревій (Achillea), рід багаторічних трав'янистих рослин родини айстрових. Рослини з перисторозсіченими листками. Кошики верхівкові у складних щитках. Обгортка кошиків черепитчаста, з плівчастих по краю листочків. На Криворіжжі 4 дикорослих види. Найбільш поширені: **Д. благородний** та **Д. майже звичайний** із білими язичковими квітками. Д. благородний – на степах, сухих схилах, відвалах, Д. майже звичайний – на луках, біля доріг, на засмічених місцях. По степових схилах балок звичайно зустрічається **Д. паннонський. Д. тонколистий** із жовтими язичковими квітками – тільки у півд. частині Кривбасу на кам'янистих відслоненнях. Перші 3 види Д. – лікарські рослини, мають різнобічні терапевтичні властивості. В культурі на Криворіжжі вирощують **Д. таволговий** із жовтими язичковими квітками. Використовують для сухих зимових букетів.

Деревогризові (Lyctidae), родина жуків. Довж. тіла – 2-6 мм. Понад 100 видів, поширен. по всій земній кулі, за винятком полярних областей; в Україні – 2; найчастіше зустрічається деревогриз борознистий. Пошкоджують будівлі, паркети, стовпи, меблі, дендрологічні колекції тощо.

Деревогубець (Celastrus), рослина родини бруслинових. Виткі кущі з 5-членними квітками у волотях, китицях або щитках. На Криворіжжі інтродукований **Д. виткий** – походить із Півн. Америки, ліана до 8-10 м заввишки з яйцеподібними листками. Квітки зеленуваті у волотях 5-10 см довж. Плід – кулеподібна оранжева коробочка до 8 мм у діам., насінина з принасінником. **Д. круглолистий** походить з Далекого Сходу, Китаю, Японії, ліана до 12 м заввишки. Листки оберненояйцеподібні до округлих. Суцвіття – пазушні щитки, квітки зеленуваті. Коробочки кулеподібні, 4-6 мм у діам., оранжево-жовті. Насінина бурувата з оранжевим принасінником. Використовують для вертикального озеленення, особливо декоративні восени під час плодоношення.

Деревонасаджень свято, започатковане у квіт. 1911 рудопромисловцем С.М. Колачевським. Вперше проведене учнями Веселотернівськ. 2-класного уч-ща 20.4.1911

під керівництвом керуючого рудником Колачевського Є. П. Непокобчицького з участю лісника Храмова. Тоді учні посадили 1,2 дес. лісу.

Дерев'янка-Горбенка збройний загін, діяв на Криворіжжі у 1918-1919. Нараховував до 100 чол. Вів боротьбу проти комнезамів та більшовиків. Під тиском червоногвардійців відійшов до Катеринослава і припинив існування.

Дерев'янко Іван Самсонович (1894-1933, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта н/середня. У 1912-1918 прохідник рудника "Дубова Балка". З початку 20-х відбудовував рудники Криворіжжя. Один із перших застосував вітчизняні перфоратори. Ударник першої п'ятирічки. Працював бурильником ШУ "Більшовик".

Дерев'янко Михайло Васильович (1911 - ?). Гірнич. керівник. Освіта вища. У гірнич. промисловості Кривбасу з початку 30-х. У 1940 очолював ш. ім. Ворошилова ШУ ім. Дзержинського. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Керував евакуацією шахти на схід. У 1941-1944 працював на Уралі. У 1945-1954 нач. ш. ім. Ворошилова. Керував її відбудовою. Стояв біля витоків ш. "Саксагань". Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Дерев'янко Олексій Якимович (3.7.1922, Криворіжжя – 10.7.1943, Бєлгород. обл.). Герой Рад. Союзу (10.1.1944). Зак. Лозуватську СШ, Київське арт. уч-ще (1942). В арм. з 1942. Відзначився у Сталінград. битві. Ком-р взводу гармат 47 гв. СП 15 гв. СД. 10.7.1943 під час Курськ. битви відбив атаку 15 танків, особисто знищив 4. Загинув. Похован. у с. Нікольське Щебекинськ. р-ну Бєлгород. обл. Ім'я носить вул. у Харкові. Нагородж. орд. Леніна, Червоної Зірки.

Дерев'янко Юрій Миколайович (1939, Донецька обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1961). З 1961 гірнич. майстер, нач. дільниці, нач. виробнич. відділу, з 1972 секретар парткому, заст. директора РУ ім. Кірова. Умілий організатор рудовиробнич. процесу. Нагородж. орд. Дружби народів.

Деркач, коростень (Crex), птах родини пастушкових. Довж. 24-29 см, маса 100-180 г. Середнього розміру, більший за дрозда. Дзьоб короткий. Забарвлення бурувато-сірувато-руде. Населяє лісові зони Криворіжжя. Перелітний. Гніздиться по луках, в долинах річок. Кладка у трав. з 8-12 яєць. У повітря піднімається неохоче. Живиться комахами, насінням. Об'єкт полювання.

Деркач Дмитро Миколайович (1970, Криворіжжя). Банкір. Зак. Моск. ун-т. Уродженець с. Лозуватка. Економіст. Вихованець Лондон. міжнарод. ун-ту. Працює віце-директором міжнарод. банку в м. Цюріх (Швейцарія).

Деркач Лідія Кузьмівна (1950, Криворіжжя). Діяч культури. Зак. Берестечків. агрономіч. тех-м. З 1985 зав. Інгулецьк. будинку культури. Худ. керівник народ. фольклор. колективу "Інгульчанка". Уч. хору "Колосок". Переможець і дипломант багатьох фестивалів і конкурсів.

Деркач Микола Іванович (12.12.1938, Криворіжжя). Пед. керівник. Зак. Криворізьк. педін-т (1961). Уродженець с. Лозуватка. У 1961-1962 учитель фізики і математики СШ у Васильківськ. р-ні Дніпропетров. обл. У 1964-1983 ст. наук. співробітник, зав. відділу ін-ту НДГРІ. З 1983 викладач, доцент, зав. кафедрою статистики Криворізьк. економіч. ін-ту. Канд. тех. наук (1977). Спеціалізується на математич. методах планування розробок руд. родовищ. Автор 120 наук. праць.

Деркач Наталія Миколаївна (9.11.1959, Кр. Ріг). Суддя. Зак. Одес. ун-т (1985). З 1986 суддя Дзерж. райсуду. Почес. грамота Мін'юсту України. Розглядала складні справи. Одній із перших в Україні присвоєне почесне право бути суддею довічно.

Деркач Юрій Леонтійович (1962, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1988). У 1981-1999 кріпильник, гірнич. майстер, нач. дільниці ш. ім. Леніна, голова профкому цієї шахти. З 1999 голова профкому залізорудного ком-ту. Грамоти ЦК профспілки. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Деркачівська балка, розташована у межах с. Лозуватка. Довж. до 1,5 км. Належить до басейну р. Інгулець. Схили круті, у низов'ї впадає в р. Інгулець. Багата на зарості чагарників і різнотрав'я. Назва походить від першопоселенця Деркача.

Дерть, подрібнені зернові корми. Широко використовується для відгодівлі худоби у сільськ. Криворіжжі. Виготовляється на млинах. Часто використовується у суміші з трав'яними кормами. На 15-18% перетравлюється тваринами краще, ніж інші корми.

Дерун, криворізька назва великого терпуга.

Деруни, страва з натертої картоплі, картопляні котлети, поширені на Криворіжжі з часів козаччини.

Дерусов Володимир Прокопович (4.3.1927, Курська обл.). Відом. геолог. Зак. Моск. геологорозвід. ін-т (1955). У 1947-1950 працював у системі "Дальбуду". У 1955-1960 ст. бур. майстер, нач. експеримент.-техніч. партії тр-ту "Кривбасгеологія". У 1960-1992 ст. викладач, декан електротехніч. фак-ту, доцент кафедри гірнич. машин КГРІ. Канд. тех. наук (1965). Брав участь у відкритті родовища олова на Колимі. Вперше випробував дробові та твердосплавні коронки на бурових Кривбасу. Оволодів технікою спрямованого буріння на глибоких свердловинах. Винахідник СРСР. Автор 30 наук. праць, 4 винаходів.

Дерябін Юрій Іванович (21.1.1923, Н/Тагіл). Герой Рад. Союзу (20.12.1943). Зак. Томське арт. уч-ще (1943). Працював токарем. В арм. з 1942. Ком-р батареї 93 арт. полку 27 арт. бр. Відзначився у боях за Дніпро в р-ні с. Мишурин Ріг. Особисто знищив 4 танки. Уч. визволення Кр. Рогу. З 1981 полковник у відставці. Живе у Москві. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, О.Невського, Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки, "За службу Батьківщині" 3 ст.

Десантна вулиця житломасиву Зарічний Жовт. р-ну. Закладена у кінці 70-х. Розвитку набула у 80-90-х. Довж. 1 тис. м, ширина 14 м. Має 13 багатоповерх. будинків, де проживає 3,9 тис. чол. Вкрита асфальтом. Розташовані кінотеатр, школа міліції, 3 магазини. Названа на честь повітрянодесантних частин і з'єднань, які відзначилися у боях за Кр. Ріг.

"Десантник", клуб школяра діяв в Інгулецьк. р-ні у 80-90-х. Об'єднував школярів, які відвідували гуртки і секції за інтересами. Вихованці брали участь у виставках, фестивалях і конкурсах.

Десантної вулиці бульвар, закладен. в кінці 70-х Жовт. р-ні. Пл. 1,8 га. Має багату рослинність, місця відпочинку.

Десниця, назва правої руки у давні часи на Криворіжжі.

Десть, старовинна міра паперу для писання, що дорівнювала 24 аркушам. За криворізьк. фольклором: "У нашій десті аркушів з двісті".

Десняка вулиця житломасиву Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-70-х. До 1975 мав назву 2-й провулок Карнаватський. Довж. 2,1 тис. м, ширина 3 м. Пл. 6,3 тис. кв. м. Тверде покриття з 1972. Названа на честь укр. письменника Олекси Десняка (Руденко Олекса Гнатович, 17.8.1909, Чернігів. обл. – 25.5.1942, Харків. обл.). Автор романів і повістей "Десну перейшли батальйони", "Полк Тимофія Черняка", "Тургайський сокіл". Загинув у харків. оточенні. Обслуговує 72 в/з .

Десята гвардійська повітрянодесантна дивізія (10 гв. ПДД), сформована у груд. 1942 на базі 3-ї і 4-ї повітрянодесант. бригад у Димитрові Моск. обл. у скл. 19, 24, 30 гв. ПДП, 5 гв. артполку. У бої вступила на Півд.-Захід. фр. у скл. 50 А в р-ні м. Осташков. У квіт.-серп. 1943 вела бої за Стару Русу. 30.9.-2.10.1943 форсувала Дніпро на дільниці Перевалочна-Мишурин Ріг. 39 бійців і командирів стали Героями Рад. Союзу. З середини жовт. 1943 вела наступальні бої на криворізьк. напрямі. В результаті запеклих боїв у скл. 37 А визволяла Новопавлівку, Сергіївку, Кам'янополь, стримала чисельні контратаки противника. Утримала рубежі і не дозволила ворогу пробитися до Дніпра. 3 лист. 1943 по середину лют. 1944 вела оборонні бої в р-ні Веселих Тернів. З'єднання відзначилися в р-ні кургану "Могила Баба". 17.2.1944 перейшла у наступ і нарешті 22.2. вийшла на схід. берег р. Інгулець в р-ні Лозуватки-Інгулецький. За цей час визволені р-ни РУ ім. Фрунзе "Суха Балка", КРЕС, Бажанове. Удостоєна почес. найменування Криворізька (26.2.1944). У лют.-квіт. 1944 наступала на ст. Вісунь, Казанку, Вознесенськ, Роздільну. Нагородж. орд. Червоного Прапора (квіт. 1944). Відзначилася у боях за р. Дністер, м. Бендери, під

час Ясько-Кишинівськ. операції. Нагородж. орд. Суворова 2 ст. (14.11.1944). Відзначилася у боях за Бєлград, Печ, Грац. За період бойових дій знищила 38,7 тис. живої сили противника, 140 гармат, 25 танків, 5 літаків. Виховала 42 Героя Рад. Союзу, 5,4 тис. орденоносців. Після ВВВ дислокувалася у м. Тульгча (Румунія), у лист. 1945 перейменована у 126 гв. СД, яка у лист. 1946 розформована. Прапор зберігається у Музеї Військ. акад. ім. Фрунзе. Ім'я носить вул. у Кр. Розі, номер вибитий на стелі монумента "Перемога". Під час боїв за Кр. Ріг ком-ри ген.-майори В.П. Іванов, М.Г. Мікіладзе.

Десята дитячо-юнацька спортивна школа, відкрита у верес. 1999. Діють відділення худ. гімнастики, плавання, боксу, легкої атлетики, плавальний басейн на 25 м, спорт. зал 48 х 18 м, зал боксу 18 х 6 м, шахова кімната 9 х 6 м, зал хореографії 12 х 6 м, стрілецький тир 50 м, стадіон на 6 тис. місць. У 27 групах займається 315 чол. Працює 14 тренерів і методистів. Вихованці входять до скл. збірних команд України серед юніорів. У 2001 підготовлено 1 майстер спорту України, 2 КМС, 94 розрядників. Розташована у Сакс. р-ні. Директор М.Є. Поляков.

Десята міська лікарня, відкрита у 1959 на базі поліклініки житломасивів МОДР і Змичка. Приймала до 150 чол. У 1974 ліквідована шляхом приєднання до 3-ї міськлікарні. Голов. лікарі В.Г. Бабич, О.О. Пашин.

Десята музична школа, відкрита у 1967 в Терн. р-ні. Діють фортепіанне, баяну, віолончелі, скрипки, домбри, гітари, духових, ударних інструментів відділення. З 1981 створен. дитяч. джаз. оркестр (біг-бенд). Випускників більше 1 тис., 235 стали проф. музикантами. Директор Л. Й. Шокотько.

Десята окрема винищувально-протитанкова артилерійська бригада резерву Верховного Головнокомандувача, сформована у трав. 1943 у скл. 1245, 1243, 532 арт. полків. На озброєнні мала 57 і 76 мм гармати. Бойове хрещення прийняла у лип. 1943 в р-ні м. Короча Бєлгород. обл. Визволяла Харків, Полтаву, форсувала Дніпро в р-ні Бородаївки і Мишуриного Рогу. Підтримувала дії 37 А. Під час боїв за Кр. Ріг підтримувала війська 82-го СК. Брала участь в масованих арт. підготовках 30 січ., 17 лют., 6 берез. 1944. 26.2.1944 одержала почес. найменування Криворізька. Брала участь у форсуванні Дністра, визволенні Тирасполя, Болгарії, Угорщини. У берез. 1945 нагородж. орд. Кутузова 2 ст. У трав. 1946 переформована у 54 легку артбригаду і в берез. 1947 розформована.

Десята шахта, закладена у 1899 на землях поміщика Ушакова. Стала до ладу у 1903 у скл. Ушаковськ. рудника, належала Анонімному товариству "Дубова Балка". Глибина 84 м. Видобувала 130 тис. т. руди. Мала дерев'яний копер, підйомні механізми. Закрита з початком гром. війни. Відбудова почалася у 20-х. Входила до скл. ШУ ім. Чубаря, "Інгулець". У серп. 1941 зруйнована і затоплена. Відновлена у кінці 40-х. Глибина ствола до 850 м. У 1968 виведена із складу діючих і до 1996 мала допоміжні функції ш. "Центральна".

Десята (стара) **шахта Ушаковського рудника,** закладена на землях поміщика Ушакова у 1899. Стала до ладу у 1903. Глибина 40 м. Відпрацьовувала нижні поклади Інгулецьк. родовища. Невдовзі з'ясувалося, що шахта закладена невдало і була ліквідована.

Десяте середнє професійно-технічне училище (СПТУ № 10), відкрите у жовт. 1976 на базі тр-ту "Криворіжбуд". Готує штукатурів, мулярів, машиністів кранів та ін. Підготовлено більше 5,4 тис. спеціалістів. 64 випускники воювали в Афганістані, В. Мидвіцький і В. Плахотний загинули. У серп. 1997 увійшло до Центру підготовки і перепідготовки кадрів.

Десятий відвал ЦГЗК, закладен. у 1966 шляхом вивезення осадкових порід, сланців, малорудних кварцитів з кар'єру № 1. Розташован. на півн.-схід. борту кар'єру № 1 у зоні обрушення шахт кол. РУ ім. Фрунзе. Довж. 650 м, ширина 625 м. Пл. 40,6 га, висота 23 м. Запаси 7852 тис. куб. м.

Десятий з'їзд російських природознавців та лікарів, відбувся у Києві у 1898. З доповіддю про відкриття магнітної аномалії на Криворіжжі виступив геолог П.Т. Пассальський.

Десятий трамвайний маршрут, відкрит. у 1965. З'єднав вул. Димитрова з ПівдГЗК. Довж. 24,3 км. Проходить вул. Якіра, Рязанова, Вітчизни, Орджонікідзе, Каховську, пр. Південний.

Десятий тролейбусний маршрут, відкрит. у 1966. До 1986 з'єднував Півн. ГЗК з пл. Толстого. Довж. 31 км. У 1986 подовжен. до ст. Роковата, довж. 39,7 км. Проходить по вул. Черкасова, Смирнова, Матросова, Вартаняна, 23 Лютого, Тимирязєва.

Десятиденний велопробіг, проведен. у жовт. 1957 спортсменами тр-ту "Криворіжбуд" за маршрутом Кр. Ріг – Новий Буг – Миколаїв – Вознесенськ – Єланець – Кр. Ріг довж. 450 км. По маршруту відбувалися зустрічі з учасниками рев. руху в Україні.

Десятина, давня міра земельн. площі. Дорівнює 1,0925 га. Існувала до лист. 1918, коли була впроваджена метрична система мір. Користувалися жителі дореволюційного Криворіжжя.

Десятина, десята частина прибутків, яку віддавали церкві залежне від неї населення. Побутувало на Криворіжжі у XVI - початку XIX ст.

Десятиногі молюски (Decapoda), ряд безхребетних тварин класу головоногих молюсків. Характеризуються наявністю 10 щупалець (звідки й назва). Найвідоміші Д.м. – каракатиці, кальмари.

Десятерик Володимир Іванович
(10.2.1949, Дніпропетров. обл.). Д.М.Н. Працював лікарем. З 1977-1993 доцент кафедри хірургії Дніпропетров. медін-ту. З 1993 зав. кафедрою хірургії фак-ту післядипломної освіти (Кр. Ріг). Автор більше 120 праць, посібників, 6 винаходів з проблем виразкової хвороби і гострого панкреатиту. Держ. прем. України (1989) за розробку методів діагностики і лікування гострого панкреатиту. У 1994 на базі 8-ї лікарні створив центр з лікування хворих на гострий панкреатит.

Десятиріччя газ. "Червоний гірник" імені гірницькі бригади, зародилися у лист. 1934 на ш. "Центральна", "Північна" ШУ ім. Артема. Таке рішення колектив редакції ухвалив на прохання бригадирів В. Вельгуса, С. Соколенка. Їх колективи виконували денні завдання на 150-200%, успішно оволоділи новою технікою.

Десятиріччя Жовтня вулиця житломасиву Гданцівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 1,7 тис. м, ширина 7 м. Пл. 11,9 тис. кв. м. Тверде покриття з 1970. Має 6 приват. будинків. Обслуговує 4 в/з.

Десятиріччя Південного комбінату пам'ятний знак, виготовлен. у серп. 1962 по пр. Південному на шляху, що веде до ПівдГЗК. Брила залізного роговика розроблена інженерами ком-ту.

Десятник, старший у бригаді з 10 чол. на руднику або з-ді у давнину на Криворіжжі.

Десятої середньої школи меморіал, на честь учителів та учнів школи, які загинули на фронтах ВВВ, відкрит. у вестибюлі у 1962. На дошці вибито 5 прізвищ педагогів і 18 учнів.

Десятський, у давні часи виборна посада у селян для виконання поліцейських та ін. громадських функцій. Як правило, обирався на 10 дворів. Підтримували порядок у селян, слідкували за ходом кулачних боїв на Криворіжжі, пильнували ярмаркові містечка.

"Детские кроссворды", додаток до газети "Окна недели" заснован. у трав. 1997 об'єднанням "Рим". Розважальна. Виходить раз на тиждень, тиражем 4 тис. екз.

Деформометр, розроблен. науковцями КГРІ в кінці 70-х. Призначен. для визначення напруги у гірнич. породах. Маса 1,1 кг. Впроваджен. на шахтах РУ ім. Дзержинського. Демонструвався на ВДНГ СРСР (1986).

Дехтарьов Семен Іванович (5.5.1910, Дніпропетров. обл. – квіт. 1971). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1933). У 1922-1939 працював на РУ "Дубова Балка", нач. шахти, зав. пром. відділом, секретарем Криворізьк. міськкому КП(б)У. У 1939 створив Наркомат місцев.

палив. промисловості України, до лип. 1941 очолював його. У 1941-1956 голов. інж. Чугуневськ., Таштагольськ. РУ, нач. Гірнич. управління Кузнецьк. металург. ком-ту. З 1956 декан Сибір. метін-ту, створив ін-т СхідНДГРІ. Вивчав проблеми удосконалення технологій гірнич. робіт. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора (2), Червоної Зірки.

Дєнєжка (дєньга), півкопійки, дві полушки, мідна монета, перебувала в обігу у давні часи на Криворіжжі. У XIV-XVIII ст. срібна монета, була в обігу в Україні. На початку XVIII ст. до 1849 виготовлялася з міді. Дорівнювала ½ копійки. Використовувалася в фінансових операціях Криворіжжя.

Дєнєжний Петро Мусійович (1927, Запорізька обл. – 1977, Дніпропетровськ). Пед. керівник. Зак. Київ. політехніч. ін-т (1962). З 1951 працював у системі профтехосвіти Дніпропетров. обл. З 1963 заст. нач., з 1972 нач. обл. управління профтехосвіти. Багато зробив для розвитку профтехосвіти у Кр. Розі. Відмінник профтехосвіти СРСР (1966). Нагородж. орд. "Знак Пошани" (2).

Денисенко Олександр Іванович (23.10.1953, Моск. обл.). Пром. керівник. Зак. Коломенськ. педін-т (1978), Дніпропетров. тех. ун-т залізнич. тран-ту (1995). У 1971-1972 електромеханік Коломенськ. тепловозобудівного з-ду. У 1973-1978 секретар Коломенськ. міськкому ВЛКСМ. У 1978-1981 нач. відділу Коломенськ. тепловозобудівного з-ду. У 1981-1987 заст. директора Шадринськ. виробнич. об'єднання з ремонту тепловозів. У 1987-1991 заст. директора, з 1991 директор Криворізьк. з-ду рухомого складу, ген. директор держпідприємства "Трансмаш". Чл.-кор. Транспорт. академії України. Робить вагомий внесок у розвиток вантажного залізнич. транспорту України. Брав участь у розробці унікальних думпкарів 2ВС-105, ВС-65.

Денисик Павло Хомич (25.10.1909, Твер). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т. У 1931-1933 будував Магнітогорськ. У 1933-1935 будував з-д "Криворіжсталь". У 1935-1941 диспетчер, майстер, нач. зміни, заст. нач. турбін. цеху ТЕЦ КМЗ. У 1941-1948 працював у Н/Тагілі. У 1948-1956 нач. турбін. цеху ТЕЦ КМЗ. У 1956-1961 нач. дільниці "Центроенергочормету". У 1961-1973 нач. СУ "Укренергочормет". У 1973-1986 виконроб "Укренергочормету". Старійшина криворізьк. енергетиків. Умілий організатор виробництва. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Дербас Андрій Ілліч (23.9.1927, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. Уч. війни з Японією у скл. 453 мінполку. У гірнич. промисловості Кр. Рогу з початку 50-х. Працював слюсарем на НКГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора.

Дерев'янко Юрій Олександрович (18.7.1946, Дніпропетров. обл.). Засл. працівник транспорту України (1994). Зак. Криворізьк. політехніч. тех.-м (1978). З 1968 помічник, машиніст тепловоза залізнич. цеху № 2 ком-ту "Криворіжсталь". Новатор виробництва, переможець змагань, ударник п'ятирічок.

Державна інспекція з контролю якості лікарських засобів, криворізьке відділення бере початок у 1930, коли була організована контрольно-аналітична лабораторія при Криворізьк. міжраймедбазі. Працювало 3 чол. Проводить аналіз якості лікарських форм, що готуються в аптеках та контроль за виконанням фармацевтичного порядку. У кінці 40-х відокремлена у міську контрольно-аналітич. лабораторію. З лист. 1998 має сучас. назву.

Дерко Микола Олександрович (1.5.1931, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1948-1956 агроном кол-пу "Більшовик". У 1956-1984 слюсар, бригадир збагач. фаб-ки ПівдГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Вніс 93 рацпропозиції. Наставник. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", Трудової Слави 3 ст., знак. "Шахтарська слава" 3 ст.

Десята шахта РУ ім. Ілліча, діяла у межах Криворізьк. синклінорію. Закладена у кінці 20-х XX ст. У 1932 увійшла до скл. ШУ ім. Ілліча. Потужність 150 тис. т руди. У 30-х піддавалася реконструкції. Основний горизонт 93 м. Видобувала глиноземні руди з

утриманням заліза 38%, які йшли у шихту металург. процесу як флюс для прискорення плавки. Закрита у 1951 у зв'язку з вичерпанням запасів видобутку. Останній нач. шахти І. І. Осадчий.

Десятої гвардійської дивізії вулиця житломасиву ПівнГЗК Терн. р-ну. Закладена у 30-х сім'ями гірників ШУ ім. Орджонікідзе. Сформувалася і набула розвитку у 60-70-х. До 1975 мав назву 13-й квартал. Довж. 300 м, ширина 7 м. Має 5 багатоповерх. будинків, де проживає 211 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь 10-ї гв. повітрянодесантної дивізії. Обслуговує 77 в/з.

Десятиріччя незалежності України сквер, закладен. у серп. 2001 на місці пустиря у мкрн. 7-й Зарічний. Пл. 1,3 га. У створенні брали участь колективи ВАТ "Суха Балка", "Електрозавод", "Дизельний завод". Обладнується доріжками, місцями для відпочинку жителів Зарічного.

Дешин Віктор Сергійович (10.9.1952, Херсон. обл.). Засл. працівник промисловості України (1994). Освіта середня. З 1974 слюсар ремцеху ком-ту "Криворіжсталь". Новатор виробництва, передовик, переможець змагань. Підготував багато спеціалістів. Відзначається якістю виконання робіт.

Дєєва Надія Миколаївна (22.10.1951, Кіровоград. обл.).Держ. керівник. Зак. Київ. ін-т народ. господарства (1972). У 1972-1986 працювала економістом у Дніпропетров. обл. статистич. управлінні, проект. ін-ті. З 1986 ст. ревізор, нач. відділу, заст. нач., з 1995 нач. голов. фінуправління облдержадміністрації. Уміло контролює виконання місцевих бюджетів, впровадила експеримент з касового виконання місцевих бюджетів органами Держказначейства в області. Почес. грамота Мінфіну України (2000). Область одна з перших в Україні ліквідувала заборгованість з виплати зарплати працівникам бюджет. установ. Брала участь у випуску збірників з проблем бюджету і фінансів. Керувала створенням Музею історії розвитку фінсистеми Дніпропетров. обл. Подяка Президента України, прем'єр-міністра України. Нагороджена знак. "За розвиток регіону", "За заслуги перед містом" (Кр. Ріг).

Дзержинська громада євангельських християн-баптистів, зареєстрована у верес. 1991. Об'єднує 1810 чол. Богослужіння відбувається в молитовному будинку. Пресвітер В.Микуленко.

Дзержинська громада християнської місії милосердя та благодійності "Добра вістка", (церква євангельських християн-баптистів) зареєстрована у груд. 1991. Служба відбувається в орендованому приміщенні. Пресвітер В. Синій.

Диба Віктор Максимович (1926 – жовт. 2001, Кр. Ріг). Відом. зв'язківець. Уч. ВВВ. З 1950 працював у системі зв'язку. Багато років очолював міську телефонну мережу. Керував будівництвом та введенням в експлуатацію 12 міських АТС. Виховав кілька поколінь зв'язківців, уміло передавав досвід і знання. Почес. зв'язківець. Почес. грамота Мінзв'язку України. Організатор конкурсів профмайстерності. Брав актив. участь у громадському житті.

Дибенка вулиця житломасиву ім. Артема Сакс. р-ну. Закладена на початку 50-х. Розвитку набула у 60-х. Довж. 465 м, ширина 6-7 м. Має 18 багатоповерх. і 2 приват. будинки, де проживає 39 чол. Заасфальтована, багата на зелені насадження. Названа на честь військ. діяча Дибенка Павла Юхимовича (28.2.1889 – 29.7.1938). У 1917 голова Центробалту. Актив. уч. гром. війни. Командував округами. Командарм 2-го рангу. Жертва сталінськ. репресій. Нагородж. орд. Червоного Прапора (3). Обслуговує 71 в/з.

"Диверсант", інформаційно-рекламний путівник заснован. ПП "Парк" у груд. 2000. Друкує рекламну інформацію. Виходить раз на 2 місяці тиражем 3 тис. екз.

Дивина (Verbascum), рід трав'янистих рослин родини ранникових. Здебільшого повстистоопушені рослини з черговими або зібраними прикореневою розеткою листками. Квітки в довгих простих або розгалужених верхівкових суцвіттях. Віночок квітки колесоподібний, з короткою трубочкою і п'ятьма не зовсім однаковими лопатями. На Криворіжжі 5 дикорослих видів, найбільш поширені: **Д. фіалкова**, що зацвітає у трав.

червоно-фіолетовими квітками та **Д. борошниста** – висока рослина з невеликими жовтими квітками. Цвіте VI-VIII. Зустрічається у Кр. Розі на степових схилах, крім того, біля доріг та на відвалах як бур'ян. **Д. густоквіткова**, що трапляється значно рідше – лікарська рослина. Її препарати виявляють пом'якшувальну та відхаркувальну дію.

"Дивограй", колектив народної пісні створен. у 1995 у скл. ПК ВАТ "Криворізький залізорудний комбінат" за ініціативою А. М. Обдимка. Відвідують 14 чол. Поділяється на середню і старшу групи. До репертуару входять композиції "Веселкова", "Щедрик", "Мамина коса" та ін.

"Дивограй", міжнарод. фестиваль молодих виконавців започаткован. у Кр. Розі у серп. 1995. Ініціатори фестивалю студія "Д.Ж.А.Н.Г.О." і театр пісні "Фантазери" (Кр. Ріг). Сприяє пошуку і відкриттю творчих можливостей молодих співаків. У програмі сучас. танцювальна, поп-, рок-музика, авторська пісня. Виконавці від 6 до 20 років.

"Дивосвіт", міська школа дитячої творчості відкрита у трав. 1998. Площа 6,5 тис. кв. м. Має художньо-естетичний напрямок. Працює 28 педагогів, навчається 1470 учнів. У виставочному залі діє постійна виставка доробок учнів. Існує 31 гурток. Працюють ансамблі народ. танцю "Веселинка", сучас. танцю "Фієста", бального "Лілія", театр мод "Ексцентрик". Діє худ. студія під керівництвом чл. СХУ Ю.М. Бондаренка, В.І. Зінченка. Директор Р.В. Костиркіна. Розташована на 5 Зарічному Жовт. р-ну.

Дидзінський Віктор Вікторович (22.1.1920, Смоленська обл.). Науковець. Зак. Свердлов. гірнич. ін-т. Уч. ВВВ. У 1945-1951 голов. енергетик тр-ту "Нікополь-Марганець". У 1951-1979 ст. наук. співробітник, зав. лабораторією, відділом НДГРІ. Канд. тех. наук. Автор 108 наук. праць, 23 винаходів. Нагороджж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Дидимій чорноспоровий (Didymium melanospermum (Pers.) Macbr), їстівний гриб. Плазмодій безбарвний або сірий. Спорангії кулясті, чи напівкулясті, скупчені, здебільшого на короткій ніжці. Ніжка темно-бура, до 0,7 мм завдовжки, з поздовжніми складками. Колонка подушковидна, темно-бура, горбкувата, з включеннями вапна. Капіліцій складається з малорозгалужених звивистих, безбарвних або пурпурово-коричневих ниток. Спори майже гладенькі шипасті, 9-I2 мкм у діаметрі, темно-пурпурово-коричневі або пурпурово-сірі. На Криворіжжі зустрічаються на опалих листках, гілках, плодах, корі дерев, дровах, в лісонасадженнях, садах, парках, після тривалих дощів.

Диканського рудник, діяв на території Криворіжжя з початку 90-х XIX ст. Мав незначну потужність. Видобуток вівся відкритим способом при незначній механізації. Затоплен. у берез. 1909 весняними водами Інгульця. Докладних даних не виявлено.

"Дике Поле", інформац.-аналітич. тижневик заснован. у лип. 1996 за ініціативою Р.І. Кашеля. Виходить нерегулярно.

Дике поле, історична назва українських степів між річками Дон, Дніпро та Десна. Стихійно заселялись у XVI-XVII віках збіглими селянами та холопами, а також служивими людьми в умовах боротьби проти турецько-татарського та польсько-шляхетського пригноблення. За однією з легенд, такими втікачами був заснован. Кр. Ріг.

Диклітра, дицентра, розбите серце (Dicentra), рід трав'янистих рослин родини руткових. Батьківщина – Китай. Стебла від 30-90 см до 1,5 м висотою, листки перистороздільні, довгі. Квітки сплюснуто-серцеподібні, із загнутими пелюстками кармінно-рожевого кольору і білою серединкою, зібрані в однобічні дугоподібновигнуті волоті завдовжки 20-25 см. Найбільш поширені **Д. прекрасна** і **Д. красива**. Цвітуть V-VII. Розмножують діленням куща, кореневими або стебловими живцями, рідше насінням. Використовують на Криворіжжі для групових посадок на клумбах.

Диконське кладовище, діяло у 1938-1960 на території Сакс. р-ну. Пл. 2,42 га. Встановлений пам'ятник на братській могилі. 3,4 тис. поховань.

Диконської О. М., земельні володіння розташовувалися на території 2,2 тис. дес.. з початку 80-х XIX ст. Господарка заснувала село. Одна із засновників криворізьк. рудників. Мала економію із госп. будинками, парк, сад. Землю обробляли наймити. Вирощувалися зернові.

“Диксиленд”, ансамбль створен. у 1983 О.Р. Гебелем на базі музшколи № 10. У скл. викладачів музуч-ща і музшкіл Учасник всіх “Горизонтів джазу”, джаз-фестивалів у Дніпропетровську, Архангельську, Берліні, Касселі, Фленсбурзі. Уч. передачі “Класик-прем’єр”, має касету на Укр. радіо. В репертуарі джаз. класика, автор. твори О.Гебеля, Ю. Зорі.

Дилдін Дмитро Володимирович (16.9.1970, Кр. Ріг). Священнослужитель. Зак. Моск. духовну семінарію. Вихованець СПТУ № 30. Протоієрей. Настоятель Свято-Катеринінського храму у Кр. Розі. Сприяє розвиткові Укр. православної церкви.

Димитрова вулиця мкрн. Соцмісто Дзерж. р-ну. Закладена у кінці 40-х. До вул. Будьонного належить Дзерж. р-ну, решта – Довг. р-ну. Довж. 2,3 тис. м. Пл. до 20 тис. кв. м. Має до 55 багатоповерх. будинків, в основному 5-поверхових типу “сталінок” та “хрущовок”. Одна з центр. вулиць Дзерж. р-ну. Розташовані худшкола, банк, СШ №№ 4, 7, 75, магазини. Названа ім’ям болгар. держ. діяча Димитрова Георгія Михайлова (30.6.1882 – 2.7.1949, Софія). Один з керівників повстання у Болгарії (1923). Сміливо викрив фашизм на Лейпцизькому процесі (1933). З 1946 голова Ради Міністрів НРБ. Обслуговують 27, 39, 86 в/з.

Димитрова Г. меморіальна дошка, встановлена у 1974 на будинку № 15 по вул. Димитрова (СШ № 4). На білому граніті барельєф і напис позолотою, що ця вулиця носить ім’я Г.Димитрова.

Димитрова ім. шахта, діяла у скл. РУ ім. Дзержинського з 1928. Стала до ладу у 1913 у скл. Сакс. рудника. Відпрацьовувала поклади 2-го Сакс. рудпласту. Проект. потужність 15 млн. пудів. Глибина ствола 100 м. Мала дерев’яний копер, лебідку на 65 кВт. Відбудована у 1926-1928. Видавала до 300-400 тис. т руди. Працювало до 200 чол. Започаткувала ізотовський рух серед шахт ШУ ім. Дзержинського. В кінці 30-х проведена реконструкція. Підірвана і затоплена у серп. 1941. Відбудована у 1946-1948. Практичне значення мала до середини 50-х, далі використовувалася як допоміжна.

Диморфотека, золотоцвіт (Dimorphotheca), рід рослин родини айстрових. Батьківщина – Півд. Африка. 1- або багаторічні трав’янисті рослини та напівкущі, вис. до 40 см. Листки видовжені, виїмчасті. Суцвіття – кошик, білого, жовтого або жовтогарячого кольору з темною серединкою. Цвіте VI-VII. Розмножують насінням. У Кр. Розі використовують для посіву на клумбах, рабатках, у групах.

Димченко Олег Васильович (19.11.1938, Дніпропетров. обл.) Д.Т.Н. (1994). Зак. КГРІ (1963). У 1956-1958 слюсар у Павлограді. З верес. 1963 на ЦГЗК. Нач. зміни, голов. інж. рудника, нач. кар’єру. У 1980-1981 директор РУ. У 1981-1984 директор Ганнівськ. РУ ПівнГЗК. У груд. 1984 – жовт. 1985 голов. інж., заст. директора ПівнГЗК. З груд. 1985 по лип. 1996 ген. директор ЦГЗК. З лип. 1997 заст. ген. директора з виробництва концерну “Укррудпром”, заст. директора тр-ту “Кривбасрудоремонт”. Керував впровадженням технології виробництва концентрату з окислених руд на ЦГЗК. Побудовано пансіонати “Парус”, “Гірник”, 204 квартири для робітників. Співавтор комплексу робіт з очищення повітря у Кривбасі. Володар 28 автор. свідоцтв, близько 20 наук. праць з розробок залізоруд. кар’єрів.

Димшиць Веніамін Емануїлович (28.5.1910, Феодосія – 23.5.1993, Москва). Герой Соц. Праці (1990). Держ премія СРСР (1946, 1950). Депутат Верх. Ради СРСР (6-8 скликання). Зак. Моск. вище тех. уч-ще ім. М.Е. Баумана (1945). У 1931-1938 виконроб Кузнецьк. металург. ком-ту (уч. пуску перших дом. печі, мартена, кокс. батареї), зав. виробництвом з-ду “Азовсталь”. У берез. 1938 – серп. 1939 нач. контори тр-ту “Криворіжбуд”. Керував будівництвом ДП-3, блюмінга, бесемер. цеху. У верес. 1939-1946 керуючий тр-том “Магнітобуд”. Організатор будівництва танк. заводів на Уралі. У 1946-1950 нач. “Запоріжбуду”. У 1950-1953 нач. Голов. управління будівництва підприємств свинцевої промисловості. У 1954-1957 заст. міністра будівництва металург. промисловості СРСР. У 1957-1959 голов. інж. будівництва Бхілайськ. металург. з-ду в Індії. У 1962-1985 заст. Голови Ради Міністрів СРСР, голова Держплану СРСР, Держзабезпечення СРСР. Автор

спогадів, де йшлося про перебування у Кр. Розі. Нагородж. орд. Леніна (7), Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора (2).

“Динамівець Криворіжжя”, спортивна газета тов-ва “Динамо”, виходила у Кр. Розі у 30-х. Докладних відомостей не виявлено.

Динамічна геологія, підгалузь науки, яка об’єднана у загальне поняття “геологія”, що вивчає процеси на поверхні землі та у її надрах.

“Динамо”, любительська футбольна команда Кр. Рогу існувала у 1928-1941 на базі одноймен. спорт. тов-ва. Грала на стадіоні “Динамо” у Ц.-Міськ. р-ні. Брала участь у міжміських турнірах, окружних спартакіадах. З 1935 брала участь у першості України в 3-й групі. У 1936 грала на першості СРСР, ігор на Кубок СРСР. Мала посередні успіхи. Серед футболістів Бойко, Безуглий, Горохов, Івко, Ільїн, Махорт, М’яч, Панченко, Плохотченко, Сорокін, Столєтній, Юркевич, Ярина. Вважалася однією з кращих у Кривбасі. Зустрічалася з одноймен. командою Києва.

“Динаміт”, стінна газета рудника ім. Леніна виходила у 1929. Розповідала у вигляді “блискавок” про життя колективу, викривала недоліки.

Диновський Георгій Дмитрович (3.9.1934, Миколаїв. обл.). Мед. керівник. Зак. Одес. медін-т (1959). З 1956 працював санітаром. У 1959-1963 лікар-ординатор Кустанайськ. психдиспансеру. У 1963-1964 зав. відділу Молдавськ. республікан. неврологіч. лікарні № 2. З 1964 лікар, зав. відділенням, голов. лікар Криворізьк. психоневрологіч. диспансеру. Нагородж. орд. “Знак Пошани”.

Динська балка, розташована у межах с. Лозуватка. Довж. до 1,5 км. Схили круті, багаті на зарості чагарників і різнотрав’я. Належить до басейну р. Інгулець. Назва походить від городів болгар, де вирощувалися дині.

Диня (Melo), однорічна трав’яниста рослина родини одностатевих. Плід – багатонасінна несправжня ягода. Вміщує 7-18 % цукру, вітамін С. Споживають свіжою і в’яленою. Врожай до 80 ц. На Криворіжжя завезена болгарами, площі під посівами 30 га.

Дирекції з обслуговування пасажирів, садівницьке товариство закладене у 80-х у Довг. р-ні. Пл. 2 га. Має 28 ділянок.

Дирекції шляху відділка залізниці, садівницьке товариство закладене у 70-х в Довг. р-ні. Пл. 5 га. Має 78 ділянок.

Дирихторського, поміщика землі у XIX ст. розташовувалися на півн. від с. Недайвода за р. Інгулець. У власності перебували села Тернуватка, Колісникове, Реєве. Мав велику садибу з садом. Господар та його дружина загинули від рук злодіїв.

Диско, музичний жанр, популярний серед молоді Криворіжжя 80-90-х.

Дискотека (від грецьк. диск, сховище), **1.** Зібрання грамофонних платівок (дисків). **2.** Музичний молодіжний клуб. **3.** Вид відпочинку молоді, популярний з 80-х.

Дистанційне управління рудничними електровозами, розроблене науковцями КГРІ у кінці 80-х під керівництвом О.М. Сінчука. Застосовувалося на електровозах КР-10, КР-14 під час вантажно-розвантажувальних робіт. Збільшується продуктивність праці, її безпека. Впроваджене на шахтах Кривбасу. Демонструвалося на ВДНГ України (1983).

Дистанція електропостачання Криворізьк. відділка Придніпров. залізниці, створена у серп. 1961 як Довг. дільниця енергопостачання. У 1959-1960 тривала електрифікація дільниці Верховцеве – Довгинцеве у 162 км. У 1961 електрифіковано дільницю ст. Мудрьона – Саксагань – П’ятихатки у 57 км, побудовано 4 дистанцій контакт. мереж, 5 тяглових підстанцій. У 1982 введена дільниця Кр. Ріг - Довгинцеве, у 1985 – Грековата, Мусіївка – Інгулець. Обслуговує дільницю Верховцеве – Кр. Ріг – Долинська, П’ятихатки – Терни – Кр. Ріг – Інгулець. Працює 380 чол. Начальники Л.Г. Скрипаль, Ю.К. Ситало, В.І. Дігунов, В.Г. Кулеха, Л.Г. Дементєєв.

Дистанція захисних лісонасаджень Криворізьк. відділка залізниці, створена у трав. 1944. Входить до скл. служби колій Придніпров. залізниці. Здійснює захист лісонасаджень вздовж залізнич. шляху. Серед професій – вальник лісу, лісоруб, тракторист, робітник зеленого будівництва. У роки становлення працювало 182 чол. До

структури входять Криворізька, П'ятихатська, Нікопольська, Апостолівська виробничі дільниці, Довг. лісорозсадник. Пл. лісонасаджень 2,5 тис. га. Працює 94 чол. Начальники В.Ф. Нікітенко, Є.М. Суворов, М.Д. Суходольський, Є.М. Загребельний, В.П. Макар, І.К. Ляхов, Г.О. Балабан.

Дистанція колій Криворізьк. відділка Придніпров. залізниці, діє з серп. 1884 із введенням залізнич. колії Катеринослав – Кр. Ріг – Казанка. У 1898-1902 діяла залізниця Кр. Ріг – Ніколокозельськ. Охоплює Дніпропетров., Миколаїв., Кіровоград. обл. Довж. голов. шляхів складає 472,4 км, станційних 272,2 км, 696 стрілочних переводів. Обслуговує 55 мостів загальної довж. 1,88 км і 74 трубопроводів довж. 2,1 км. Використовуються локомотиви ВЛ-8, ЧС-7, 2ТЕ10Л. Загальна вага до 5 тис. т, швидкість руху 80-100 км/год. Використовуються рейки типу Р-65, залізобетон. шпала з елюрою до 2 тис. штук на км. Середня вага рейок 61,5 км у погон. метрі. Оснащена парком шляхових машин: ВПР, ПМГ, РОМ, ПРЛ, СМ-2, ДГКУ, АГС. Утримує залізнич. шляхи, стрілочні переводи у робочому стані. Основні професії: шляховий майстер, монтер шляху, машиніст шляхової машини. Працює 545 чол. Обслуговує дільницю ст. Верховцеве – Долинська.

Дистанція сигналізації зв'язку Криворізьк. відділка Придніпровськ. залізниці, створена у січ. 1930. Утримує засоби сигналізації, централізації і блокування; зв'язок, радіо у відповідності до техумов, сприяє забезпеченню безпечних перевезень пасажирів і вантажу. У роки становлення звалася Довгинцівською дистанцією сигналізації і зв'язку, діяла у межах ст. Довгинцеве, Верховцеве, Долинська, П'ятихатки, Нікополь, Лошкарівка, Снігурівка. У січ. 1930 до штату увійшли телеграфісти і телефоністи. Рухом поїздів керували диспетчери служби руху. Сигналами слугували семафори. У 1932 дільниці Верховцеве – Довгинцеве і Довгинцеве – Апостолове обладнані жезловою сигналізацією, впроваджувався диспетчерський зв'язок. На вузлі ст. Довгинцеве зв'язок здійснювався комутаторами МБ на 100 номерів та апаратами. У 1934 побудована телеграфно-телефонна станція. Діяло 2 телефон. комутатори системи ЦБх2 на 100 номерів, комутатор міжміського зв'язку, проміжний телефон. підсилювач для зв'язку Дніпропетровськ - Миколаїв. У 1935-1936 впроваджені контрольні замки Мелентьєва. У 1945 повністю відновила діяльність. У 1958 введена диспетчерська централізація на дільниці Довгинцеве – Верховцеве. З 1960 експлуатується перша на дистанції електрична централізація стрілок на ст. Кр. Ріг-Головний в обсязі 127 стрілок. У 1964-1972 тривав монтаж релейного напівавтоматичного блокування. У 1966, 1968 введена блочна маршрутна релейна централізація на ст. Кр. Ріг, Батуринська. У 1975 діяло 288 техніч. одиниць, які обслуговували 286 чол. 22 станції обладнані пристроями електрич. централізації (688 стрілок), автоблокування на перегонах у 183 км, 31 переїзд має відповідну сигналізацію. Діє 11 АТС на 5 тис. номерів.

Дистен (від грец. сила), мінерал класу силікатів. Блиск скляний. Колір голубий, синій, зелений. Вперше описан. у 1928 геологом І.І. Танатаром. Зрідка зустрічається у сланцях верх. свити.

Дисциседа сніжно-біла (Disciseda candida (Schw.) Zloyd), гриб. Плодові тіла кулясті, 0,8-2-3 см у діаметрі, без стерильної тканини біля основи. Екзоперидій брудно-білуватий, тонкий, при дозріванні руйнується, крім нижньої частини, яка зберігається, утворюючи валик біля основи плодового тіла. Ендоперидій сіруватий, згодом сіро-коричневий, щільний, дозрілий з отвором, по краю борозенчастий на верхівці. Глеба оливково-коричнева, зріла порожниста. Спори кулясті, 3-4,8-5; 3,5- 4,2 мкм у діаметрі, бородавчасті, темно-оранжеві, з залишком стеригми. На Криворіжжі зустрічаються в лісонасадженнях, на різних ґрунтах, переважно піщаних.

Дитиненко Андрій Трохимович (1920, Чернігів. обл. – трав. 1981, Криворіжжя). Сільгосп. керівник. Освіта вища. Уч. ВВВ з червня 1941. У 1944-1960 директор підсобних господарств РУ "Червоногвардійський", ім. XX партз'їзду. З 1960 директор рад-пу ім. Шевченка. Уміло керував господарством. Нагороджений орд. Леніна, Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора.

Дитинства вулиця житломасиву ім. Артема Сакс. р-ну. Закладена у 50-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 457 м, ширина 4-6 м. Має 17 приват. будинків, де проживає 37 чол. Багата на зелені насадження, заасфальтована. Обслуговує 71 в/з.

Дитяча бібліотечна система, створена у 1946. У 1956 діяло 5 держ. дитяч., 12 міських, 3 районних, 50 шкільних бібліотек. У 1965 – 10 держ., 98 шкільних. У 1979 – 18 держ. і 120 шкільних. Крім того, дітей обслуговували профспілкові і 10 дитяч. відділів при дорослих і профспілкових бібліотеках. Тепер 20 бібліотек, 144 шкільних. Книжковій фонд становить 755,2 тис. Щорічно обслуговується 60 тис., щодня – 1240. Щороку видається 1 млн. примірників. Проводяться диспути, прем'єри книг, турніри ерудитів, КВВ, брейн-ринги.

Дитяча група естрадної пісні, створена у 2000 у скл. ПК "Першотравневий" за ініціативою Г.М. Бєлозьорова. У репертуарі твори криворізьк. митців Л.Остапенко, К.Косенюк, П.Бєлозьорова.

Дитяча і жіноча праця, на дореволюційних рудниках характеризувалася їх нещадною експлуатацією. У 1905 на руднях Кривбасу нараховувалося близько 700 жінок і дітей, які були пов'язані безпосередньо з працею у гірнич. промисловості. Вони одержували значно менше, ніж чоловіки. Середній заробіток жінок складав 35-40 коп., дітей 15-20 коп. Їх і штрафували значно частіше. Робочий день тривав 12-15 годин з 5 ранку до 6 вечора.

Дитяча стоматологічна поліклініка, відкрита у січ. 1963 на базі дитяч. відділення 2-ї стомат. поліклініки. Знаходиться по вул. XXII партз'їзду у пристосованому будинку. У верес. 1963 організован. планово-профілактичний огляд школярів. Має лікувальний, хірургіч., ортодонтич., рентген-кабінети. Обслуговує 34 тис. дітей Дзерж. і Довг. р-нів. Працює 16 лікарів. Голов. лікарі І.Є. Черкасов, Т.Ф. Бастіна.

Дитячий ансамбль естрадно-спортивного танцю, створен. у квіт. 2002 у скл. ПК "Першотравневий". До скл. входять 16 підлітків. У репертуарі сучас. ритми. Учасник фестивалів, конкурсів і концертів. Засновник і керівник О.М. Кубаренко.

Дитячий ансамбль естрадно-спортивного танцю, створен. у 2001 у скл. ПК "Першотравневий" за ініціативою О.М. Кубаренко. У репертуарі хореографічні і жанрові композиції.

Дитячий зоровий центр, створен. у 1969 при 4-й міськлікарні. Має 40 ліжок. Обслуговує дитяче населення Кр. Рогу, Апостолівськ., Криворізьк., Софіївськ., Широківськ. р-нів. Колективний автор ж. "Офтальмологический журнал". Розроблена методика лікувальної гімнастики. Лікуються діти від немовлят до 14 років. Завідувач А.С. Строгаль.

Дитячий зразковий духовий оркестр, Палацу культури Дзержинського рудорем. з-ду створен. у 1972 за ініціативою О.І. Журавка. Перший склад налічував 25 чол., згодом до оркестру увійшли 43 чол. Репертуар складався з 42 музич. творів. Брав участь у фестивалях і конкурсах. У 1986 одержав звання зразкового. Серед вихованців В.Шишка, В.Козловський, А.Іванов, А.Савко, О.Настич. Переможець огляду-конкурсу духових оркестрів Криворіжжя (1980). Лауреат всеукр. фестивалів худ. самодіяльності (1987, 1990). Уч. марш-парадів духових оркестрів. Виступав у багатьох містах України. Припинив діяльність у 1995.

Дитячий кістково-туберкульозний санаторій, відкрит. у 30-х як дитяч. соматичний санаторій. Знаходився на 1-й дільниці і мав 50 ліжок. У берез. 1951 перепрофільован. на дитяч. кістково-туберкульозний санаторій. У 1953 з 1-ї дільниці переведен. на вул. Технічну. Проводилося оперативне лікування з наступною реабілітацією. У 1971 споруджений новий корпус по вул. Гагаріна на 100 ліжок. У 1972 почали лікуватися діти дошкільного віку. У 1996 кількість ліжок 75. З моменту відкриття діє школа, де

навчаються хворі діти. Голов. лікарі В.Я. Швам, Я.М. Брусиловський, Б.М. Литкін, Г.В. Торговицька, Н.І. Акіншева.

Дитячий колектор, існував у Кр. Розі у 1921-1925. Одночасно перебувало до 70 дітей віком 6-16 років. Потрапляли в основному ті, хто страждав від інфекційних хвороб. Діяв жорсткий порядок ізолятора. Городяни вважали його розплідником дитяч. злочинності і хвороб. Із повідомлень газет тих часів стало відомо, що своїх функцій не виконав.

"Дитячий світ", арт-студія створена у 2001 у скл. ПК "Саксагань". Відвідують 30 чол. У репертуарі пісні, фольклор, муз композиції. Керівник Т.О. Вовк.

"Дитячий світ", торговельний дім, товариства з обмеженою відповідальністю відкрит. у серп. 1965 як філія універмагу на вул. Ватутіна. Пл. 1,8 тис. кв. м. У серп. 1976 перетворен. на магазин № 61 міськпромторгу, у лют. 1992 реорганізован. у підприємство роздільної торгівлі. З лист. 1998 має сучас. назву. Мав 11 відділів, працювало 102 чол. Частина території здається в оренду. Діє 5 відділів, працює 22 чол. Директори М.Й. Чуйко, М.Т. Кір'янова, О.Й. Митько, З.І. Кабаченко, Г.І. Діброва, О.А. Співак, Л.Ф. Лозинська.

Дитячий сквер у Жовт. р-ні закладен. у середині 70-х. Пл. 0,9 га. Обладнан. пішохідними доріжками, місцями для відпочинку. Багатий на зелені насадження.

Дитячий театр танцю, створен. у 1995 у складі молодіжного театру Галини Костенко. У репертуарі народні, класичні танці. Лауреат та дипломант фестивалів та конкурсів.

Дитячий фольклор Криворіжжя, поділяється на 2 групи. Твори для малюків і дітей, які володіють словом. Твори першої групи – колискові, забави – враховують вік слухача, його характер. Образи та ритми висловлюють ставлення дорослого до дитини, почуттів матері до неї. Домінує лірика материнства, мрії про щасливе майбутнє. Призначення цих творів полягає у заспокоєнні немовляти, побажати йому спокійного сну, використовується образ тварин. В основному кіт, ведмідь, лисиця, вовк, голуби. Поступово пісня вводить дитину у світ дій, рухів, подій. Ширші за змістом і різноманітні пісні для дитини, яка володіє мовою. Це пісні-діалоги, дражнилки, "перевертні". Тваринам і птахам надаються імена, ознаки людської поведінки. Дражнилки легко імпровізуються. До цього жанру відносяться пісні-вигуки. Часто у них висміюються лінощі.

Дитячо-юнацький клуб фізпідготовки № 8, діє з 1986. У 1992 на баланс передано табір "Юнармієць", у 1998 – СК "Гірник". У 1980 відвідувало 83 чол., у 1992 - 3,2 тис., у 1999 – 1,1 тис. Культивуються настіл. теніс, бокс, л/атлетика, плавання, загальна фізич. підготовка. Директори С.М. Сіроштан, І.В. Борбулевич. Розташован. по вул. Корнійчука у Сакс. р-ні.

Дитячо-юнацький центр художньої творчості, відкрит. у січ. 1993 на базі Будинку культури "Зоря" з-ду стінових матеріалів. Пл. 1,2 тис. кв. м. Працює 15 гуртків, які відвідують 300 чол., 10 викладачів. Серед гуртків естрад., театр-мініатюр, містерія-буф, ляльковий, фольклорний, вокальний, одягу для ляльок. Директори О.Г. Пініч, В.А. Шулакова. Розташован. на вул. Луначарського в Ц.-Міськ. р-ні.

Дитячого кардіологічного санаторію, садівницьке товариство закладене у 70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 0,7 га. Має 12 ділянок.

Дитячої лікарні сквер, на вул. 60-річчя Жовтня закладен. у кінці 60-х у Сакс. р-ні. Пл. 2 га. Багатий на зелені насадження. Обладнан. клумбами, пішохідними доріжками, місцями для відпочинку.

Диффенбахія (Diefftnbachia), рід рослин родини ароїдних. Батьківщина тропічні р-ни Півн. Америки. Відомо до 30 видів. Декоративно-листяні багаторічні вічнозелені рослини, деякі з них із здерев'янілим стеблом. Стебло соковите, м'ясисте, до 2 м. Сік отруйний. Листки великі, до 45 см, цільні, овально-яйцеподібні або широкоовальні, блискучі чи матові, шкірясті, деякі із строкатим малюнком із жовтуватими, світло-зеленими та білими смугами. Квітки дрібні, зібрані в суцвіття – початок з покривалом світло-зеленого кольору. Плід – ягода. Теплолюбива, оранжерейна, кімнатна культура. Найпоширеніші в культурі на Криворіжжі: **Д. плямиста, Д. велична, Д. привадна**.

Дихоризандра (Dichorisandra), рід рослин родини комелінових. Батьківщина – тропічні ліси Півд. Америки. Трав'янисті рослини з бульбоподібним кореневищем і високим, до 2 м, вузлуватим стеблом. Листки великі, довж. 20-25 см, широколанцетні, на верхівці загострені, зелені, блискучі, знизу з червоним відтінком, частіше з фіолетовими крапками. Квітки – 2-2,5 см в діаметрі, яскраві, синьо-фіолетові, біло-голубі. Суцвіття – волоть. Оранжерейна, кімнатна культура. В культурі у Кр. Розі відомі **Д. пірамідально-волосиста, Д. королівська**.

Дичанський Микола Іванович (23.7.1943, Сумська обл.). Пром. керівник. Зак. Укр. сільгосп. акад. (1970). У 1960-1961 монтер Христофорівськ. ШУ. У 1961-1962 працював в лісгоспі. У 1970-1977 технік Апостолівськ. дільниці, у 1977 голов. лісничий, з 1977 директор Криворізьк. лісгоспу. Керував висадкою лісомасивів, сан. лісосмуг. Голов. хранитель лісового фонду Кривбасу.

Дичка, народна назва на Криворіжжі дерев абрикоси, вишні, яблуні, груші тощо, які мають невеликі плоди і, як правило, ростуть у посадках та лісках.

Дишинський Володимир Олександрович (1.3.1923, Ярослав. обл. – 22.2.1944, Кр. Ріг). Герой Рад. Союзу (20.12.1943). Зак. 2 курси Уральськ. політех. ін-ту, військ. уч-ще (1942). Уч. ВВВ з жовт. 1942. Захищав Сталінград, бився на Курськ. дузі. Ком-р взводу розвідки 96 окрем. розвідроти 92 гв. СД. В ніч на 30.9.1943 переправився на правий берег Дніпра (с. Дерії́вка Кіровоград. обл.). Захопив "язика". Він був першим, взятим військами 37 А із Східного валу. Це дало можливість розпочати форсування в р-ні с. Мишурин Ріг. Під Лихівкою "язика" доставив на трофейному мотоциклі. Входив до складу спецзагону по врятуванню греблі КРЕС. Загинув у бою. Похован. на військ. кладовищі на вул. Гірників. Ім'я носить вул. у Кр. Розі. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст.

Дишинського вулиця, розташована у центр. частини Жовт. р-ну. Закладена у 50-х. Розвитку набула у 60-70-х. Довж. 1,5 тис. м, ширина 12 м. Має 26 багатоповерх. будинків, де проживає 950 чол. Розташовані тр-т "Криворіжстальконструкція", неврологіч. диспансер, школа, 2 дитсадки, 5 магазинів. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь Героя Рад. Союзу В.О. Дишинського. Обслуговує 12 в/з.

Дишинського В.О. меморіальна дошка, встановлена у 1985 на будинку № 1 по вул.. Дишинського Жовт. р-ну. Напис на сіро-білому граніті свідчить, що вулиця названа на честь Героя Рад. Союзу В.О. Дишинського, який загинув смертю хоробрих у боях за Кр. Ріг у 1944.

Дишлевич Ігор Йосипович (9.2.1939, Дніпропетровськ). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т. У 1958-1976 газівник, майстер, нач. ремонту металург. з-ду ім. Петровського. У 1976-1979 нач. домен. цеху Комунарськ. металург. з-ду. У 1979-1989 голов. інж., нач. домен. цеху № 1 ком-ту "Криворіжсталь". З 1979 працював в об'єднанні "Південметалургпром". Раціоналізатор СРСР. Умілий організатор виробництва. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Дишлевський Анатолій Федорович (15.7.1938, Хмельницька обл.) Засл. будівельник України (1980). Освіта середня. У 1970-1993 електрозварник БУ № 1 тр-ту "Криворіжпівнічрудбуд". Ініціатор труд. починів, наставник і раціоналізатор. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Дишло, побутова назва голоблі на возі, санях у давні часи на Криворіжжі.

Диякон, третій, нижчий сан священнослужителя, помічник священика під час богослужіння у церквах Криворіжжя.

"Діагональ", сукно чорного кольору, яке використовувалося гірниками дореволюційного Кривбасу для пошиття коштовних, на вихід, штанів. Ним торгували приват. ательє і крамниці.

"Діалог", товариство інвалідів Довг. р-ну діє з січ. 1997. Має за мету підтримувати і допомагати інвалідам війни, дитинства, праці. Нараховує 340 членів. Голова В.Г. Джанаєв.

“Діалог”, молодіжний дискусійний клуб діяв при Палаці культури з-ду гірнич. машинобудування наприкінці 70-х – початку 90-х. Організовував молодіжні вечори відпочинку, диспути з проблем взаємовідносин чоловіка і жінки, створення сімей та ін. Збирав великі аудиторії.

Діброва, вид лісу, лісонасаджень природного походження, чорнолісся. За криворізьк. легендами, на місці Дубової балки існувала Д.

Діденко Володимир Федорович (27.2.1928, Миколаїв. обл.). Засл. машинобудівник України (1975). Освіта н/середня. З 1944 слюсар з-ду гірнич. машинобудування. Брав участь у відбудові підприємства. Випускав зразки нової гірнич. техніки. Майстер “золоті руки”. Ударник п’ятирічок, переможець змагань. Новатор виробництва. Один із кращих інструментальників з-ду. Наставник. Раціоналізатор і винахідник. Голова ради бригадирів. Ім’я в Книзі Трудової Слави Мінважмашу України. Держ. прем. СРСР (1984). Нагородж. орд. Жовтневої Революції.

Діденко Григорій Васильович (7.8.1929, Дніпропетров. обл. – 13.10.1971, Кр. Ріг). Засл. металург України. Освіта середня. У 1951-1971 ст. конверторник, майстер, машиніст дистриб’ютора конвертор. цеху № 2 з-ду “Криворіжсталь”. Ударник п’ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Діденко Микола Мефодійович (26.6.1935, Донецька обл.). Засл. працівник промисловості України (1984). Зак. Маріупольськ. металург. ін-т (1957). У 1962-1987 ст. інж., нач. прокат. сектора проект. відділу, заст. голов. інж. з автоматизації ком-ту “Криворіжсталь”. Винахідник. Брав актив. участь у модернізації виробництва.

Діденко Микола Наумович (22.5.1946, Н/Тагіл). Держ. керівник. Зак. Уральськ. політехніч. ін-т (1974). З 1965 муляр, бригадир, майстер тр-ту "Тагілбуд". У 1968-1977 технік, голов. інж. управління тр-ту "Уралчормет". У 1977-1985 інструктор, зав. буд. відділом Н/Тагільськ. міськкому КПРС. У 1985-1990 нач. домобудівного ком-ту. У 1990-1995 голова міськвиконкому, з 1995 глава Н/Тагілу. Депутат Палати Представників Законодавчих Зборів Свердлов. обл. Сприяє відновленню та розвитку братерських зв'язків з Кр. Рогом. Нагородж. знак "За заслуги перед містом".

“Дідова субота”, народ. назва поминальних днів у давнину на Криворіжжі.

Дільнична спартакіада, вперше проведена у Кр. Розі у 1926 за програмою змагань з легкої атлетики, гандболу, гімнастики, футболу і штанги. Серед учасників А.Денисенко, А.Литвинов, Г.Маликов, І.Могутненко. Охопила територію Криворізьк. округу.

“Діалог”, клуб школяра діяв у Дзерж. р-ні у 80-90-х. Об’єднував школярів, які відвідували гуртки і секції за інтересами. Вихованці брали участь у виставках, фестивалях і конкурсах.

“Діамант”, акціонерного банку Криворізька філія створена у берез. 2000. Виконує всі банківські операції. У філії працює 28 чол. Директор В.А. Магар.

Діаспор (від грец. – розтріскування), мінерал класу оксидів. Колір білий, сірий, бурий, жовтуватий. Прозорий. У Кривбасі дуже рідкісний. Виявлен. П.М. Каніболоцьким у 1946 у зеленокам’яних породах інгулецьк. покладів.

Діафільм, використовувався як посібник у навчанні школярів та студентів Криворіжжя до початку 80-х.

Діброва Микола Петрович (31.7.1950, Дніпропетров. обл.). Буд. керівник. Освіта вища. З 1972 слюсар, майстер, ст. виконроб, з 1998 нач. управління “Металургмонтаж-210” тр-ту “Дніпрометалургмонтаж”. Умілий організатор виробництва.

Діва, язичницька слов’янська богиня любові, мудрості, покровителька майстрів. Об’єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя.

“Дівчата, в шахти, в забій!”, трудова ініціатива машиніста дробарки ш. ім. Кірова Г.Коваленко, датована травнем 1940. Почин поширився на весь Кривбас. Його підтримали кількасот жінок.

Дід (Білобог), язичницький слов’янський бог – захисник людей від зла, творець води, землі, світла, син Рода. Об’єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя.

Діденка хутір, виник у середині XIX ст. У 1852 мав 1 двір, 16 жителів. Входив до скл. Криворізьк. волості Херсонськ. повіту Новоросійськ. генерал-губернаторства. Жителі займалися землеробством. Назва пішла від прізвища власника.

Діденко Андрій Вікторович (4.9.1972, Кр. Ріг). Ерудит КВВ. Зак. Харків. авіаін-т. Вихованець СШ № 110. Науковий співробітник Харків. авіаін-т. З 1991 чл. ком-ди КВВ ХАІ. Чемпіон ігор 1996. Чл. символ. збірної ком-ди світу. Володар призу глядацьких симпатій (1996).

Діденко Володимир Петрович (15.4.1925, Київ. обл. - 26.01.2002). Герой Соц. Праці (1959). Почес. залізничник (1972). Освіта середня. Уч. ВВВ з лист. 1943 у скл. 2 ТБ 5 гв. А та 88 гв. СД. У 1945-1990 черговий станції, диспетчер, нач. ст. Батуринська, Мудрьона, ревізор руху відділка Придніпров. залізниці. У 1957 Міністерство шляхів сполучень СРСР ухвалило передовий досвід швидкіс. руху поїздів по кільцю Кр. Ріг – Запоріжжя. Ініціатор формування великовагових составів. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст., знак. "За заслуги перед містом".

Діденко Євген Антонович (15.5.1930, Кр. Ріг – 15.8.1995, там же). Почес. гірник. Зак. КГРІ (1960). У 1960-1964 механік дільниці, голов. механік ш. "Гігант" РУ ім. Дзержинського. У 1964-1966 голов. механік, у 1966-1970 нач. ш. "Жовтнева" РУ ім. Комінтерну. У 1970-1980 нач. ш. "Батьківщина" РУ ім. К. Лібкнехта. У 1980-1994 керував видобутком золота у Магадан. обл. Умілий керівник процесу видобутку руди. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, знак "Шахтарська слава" 2, 3 ст.

Діденко Євген Васильович (27.9.1952, Краснодар. край). Держ. керівник. Зак. Київ. автоін-т (1974). З 1977 кадровий військовий. У 1977-1979 військ. радник в Ефіопії. У 1989-1998 військкомісар Криворізьк. р-ну. У 1998-2000 заст. директора держгосп-ва "Червоний шахтар". З трав. 2000 голова Криворізьк. райради. Нагородж. орд. Червоної Зірки, "Знак Пошани".

Діденко Леонід Петрович (9.5.1940, Криворіжжя). Науковець. Зак. Ленінград. сільгосп. ін-т (1967). Уродженець с. Лозуватка. У 1967-1972 працював у с/госп. Липецьк. і Дніпропетров. обл. З 1972 зав. Адлерськ. сортовипробувальною дільницею. Засл. працівник с/госп. Кубані. Канд. с/госп. наук (1975). Автор наук. праць.

Діденко Федір Сергійович (3.5.1904, Дніпропетров. обл.). Засл. гірник України (1960). Освіта н/середня. На шахтах Кривбасу з кінця 20-х. Уч. відбудови Кривбасу. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Уч. ВВВ з лип. 1941. З 1949 прохідник РУ ім. Кірова. У 1957-1961 прохідник тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Діділеля, архаїчна богиня як покровителька полювання, зелені та весняного оновлення.

Дідок Анатолій Володимирович (30.10.1935, Дніпропетров. обл.). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1958). У 1958-1974 гірнич. майстер, нач. дільниці, голов. інж. шахти, нач. виробнич. відділу РУ ім. Фрунзе. У 1974-1976 нач. ш. ім. Фрунзе. У 1976-1990 нач. виробнич. відділу, з 1990 голов. інж. об'єднання "Кривбасруда". Керував впровадженням нової техніки, бригад. підряду, реконструкцією шахт. Автор наук. праць з проблем гірнич. виробок. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Дідро вулиця житломасиву ім. Артема Сакс. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 1,1 тис. м, ширина 6-7 м. Має 79 приват. будинків, де проживає 158 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь франц. філософа Дідро Дені (5.10.1713 – 31.7.1784, Париж). Ідеолог Франц. буржуазної революції. Обслуговують 36, 71 в/з.

Дідусь Іван, реальна особа, яку знали всі рудокопи Криворіжжя дореволюційних часів. Тримав невелику лавку поблизу балки Червоної. Славився тим, що давав товари у кредит. Особливою популярністю користувалися горілка, пиво, насіння.

Дідько, персонаж криворізьк. народ. фольклору з ознакою нечистої сили, біса. Побутує вираз: "А дідько його знає".

Дієрвіла сидячолиста (Diervilla sessilifolia), рослина родини жимолостевих. Батьківщина – Півн. Америка. Листопадний кущ до 1,5 м заввишки. Листки сидячі, гостропильчасті 5-15 см довж., яйцеподібно-ланцетні. Квітки сіро-жовті, в 3-7-квіткових напівзонтиках або волотях. Плід – коробочка. Цвіте VI-VII. Рекомендується для озеленення міста Кр. Рогу для групових посадок в садах, парках та скверах.

Діжа (діжка), вид дерев'яного посуду. На Криворіжжі вживалася для зберігання пороху, сипучих матеріалів, рідини, соління.

Діжка, старовинна міра виміру об'єму рідини. Дорівнює 40 відер, 491,96 літра. Використовувалася на Криворіжжі.

Діжур Петро Георгійович (14.7.1947, Прага). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1976). У 1969-1970 учитель фізкультури СШ № 1 с. Лозуватка. У 1971-1975 ст. лаборант КГРІ. У 1975-1999 бурильник, гірнич. майстер, нач. дільниці, голов. інж., нач. ш. ім. Кірова, директор РУ ім. Кірова. Брав участь у реконструкції підземного Кривбасу.

Дійниця, спеціальне відро з носиком в давні часи на Криворіжжі, яке використовувалося тільки для доїння корови або кози.

Діккенса вулиця житломасиву Змичка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 40-х. Розвитку набула у 50-х. До 1975 мала назву вулиця 1-а Польова. Довж. 677 м, ширина 9 м. Має 21 будинок. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь англ. письменника Діккенса Чарльза (7.2.1812, Лендпорт – 9.6.1870, Гейдсгілл). Серед творів "Посмертні записки Піквінського клубу" (1837), "Пригоди Олівера Твіста" (1838), "Домбі і син" (1848), Давід Копперфілд" (1850), "Холодний дім" (1859), "Маленька Доріт" (1857), "Повість про двоє міст" (1859) та ін. Обслуговує 45 в/з.

Ділова вулиця житломасиву Вербове Жовт. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. Довж. 250 м, ширина 7 м. Має 10 приват. будинків. Багата на зелені насадження. Обслуговує 40 в/з.

"Діловий клуб", відкритий у 1936 на вул. Революційній у Дзерж. р-ні за ініціативою Г.К. Орджонікідзе та інж.-техніч. активу з-ду "Криворіжсталь". Використовувався як місце зустрічей, дискусій ІТР КМЗ. Організовувалися лекції і бесіди. Існувала солідна бібліотека і радіоточка. Клуб відвідували Я.І. Вєснік, Ч. Ільдрим та ін. Під час війни зруйнован. Після реконструкції тут знаходився Палац культури металургів, у 1956 переданий дітям Дзерж. р-ну.

Динотерій гігантський, пальцеходяча свиноподібна тварина. Жила на території краю 8-15 млн. років тому. Її залишки знайдено 10.3.1959 у Соколовськ. піщан. кар'єрі тр-ту "Ленінруда" трактористом Г.З. Міхном і бульдозеристом С.І. Михайловим. Знахідка вважається дуже рідкісною.

Діопсид (від лат. – два і грец. – явлення), мінерал групи піроксенів. Блиск скляний до жирного. Колір блідий, брудно-жовтий, зеленуватий. Геолог А.С. Павленко у 1959 виявив у півн. і півд. рудниках Кривбасу.

Діорама "Визволення Кр. Рогу від німецько-фашистських загарбників", створена творч. групою Моск. комбінату діорамно-макетних робіт на чолі із засл. художником Росії Є.І. Дешалітом. Консультував визволитель Кр. Рогу, кол. ком-р 236 СД, двічі Герой Рад. Союзу ген. І.І. Фесін. Макетники Дьомін, Катко, Марков, Москальов, Кузнецов, Сонцев, Чеботарьов, Шамов, скульптори Карцев, Новиков. Відкрита у трав. 1969 у залі міського історико-краєзнавч. музею. Відображає бій 22.2.1944 за остаточне визволення Кр. Рогу. Картина загальною пл. 20 кв. м. Зображує штурм з-ду "Криворіжсталь", ст. Довгинцеве. 359 СД разом з танкістами 28 гв. і 6 ТП ведуть бої за коксохіміч. з-д. Ст. Довгинцеве визволяють 28 гв. і 15 гв. СД. 48 гв. СД вибиває фашистів з корпусів "Криворіжсталі", 236, 394 СД ведуть бої за ст. Червону. Ініціатор створення діорами краєзнавець Я.Г. Ракітін, записав голос Левітана, який читає Наказ Верховного Головнокомандуючого про визволення Кр. Рогу.

Діордіяшенко Анатолій Борисович (4.1.1935, Кр. Ріг). Сільгосп. керівник. Зак. Харків. зооветеринар. ін-т (1972). У 1956-1966 ветлікар рад-пу ім. К.Лібкнехта. У 1966-1973

голов. ветлікар рад-пу “Красіне”. У 1973-1975 секретар парткому рад-пу ім. Комінтерну. З 1975 працював директором рад-пу “Гвардієць”. Врожайність у госп-ві зросла на 5,8 ц/га. Умілий організатор с/госп. виробництва. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, “Знак Пошани”.

Діоскорея (Dioscorea), рід рослин родини діоскорейних. В культурі поширені: **Д. ніппонська, Д. кавказька** – дводомні багаторічні трав’янисті ліани. Мають горизонтальне розгалужене кореневище. Стебло витке, до 4-4,5 м. Листки чергові, короткоопушені, 5-, 7-лопатеві або цілісні. Квітки одностатеві, жовто-зелені. Плід – коробочка. Цвіте VII-VIII. Рослини лікарські. Препарати мають антисклеротичні властивості. Культивуються у Криворізьк. ботсаду.

“Діти війни”, міська громадська організація створена у лют. 1996 на засновницькій конференції (85 делегатів). Об’єднує людей, дитинство яких припало на 1941-1945. Піклується про соціальний захист своїх членів, організовує економіч. структури, зокрема, підприємство “Вітчизна”. Створює дитячі клуби, об’єднання за інтересами. 352 члени. Знаходиться в ПК ім. Фрунзе. Голова П.Ю. Малиш.

“Діти Чорнобиля”, громадська організація регіонального товариства створена у серп. 1993. Захищає інтереси дітей, які постраждали внаслідок катастрофи на ЧАЕС. Нараховує 70 активістів. Голова В.П. Шаповал.

Длань, назва долоні у давні часи на Криворіжжі.

“Для тих, кому за ...”, школа бального танцю створена у 1997 у скл. ПК ЦГЗК за ініціативою А.Б. Чуприни. Відвідують 12 чол. віком 28-40 років. У програмі бальні танці. Дає можливість до спілкування.

Дмитра Глинки вулиця житломасиву Рахманівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 40-х. Довж. 620 м, ширина 9 м. Має 36 приват. будинків, де проживає 147 чол. Вкрита асфальтом. Названа на честь двічі Героя Рад. Союзу Д.Б. Глинки. Обслуговують 99, 2 в/з.

Дмитра Донського вулиця, розташована у Сакс. р-ні. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 350 м, ширина 5-6 м. Має 9 багатоповерх. і 11 приват. будинків, де проживає 110 чол. Заасфальтована. Багата на зелені насадження. Названа на честь моск. князя Дмитра (1350-1389), який за перемогу над монголо-татарами у 1380 дістав титул Донського. Обслуговують 12, 60 в/з.

Дмитренко Андрій Ісайович (7.3.1925, Миколаїв. обл.). Художник. Навчався у Київ. худ. шк. Уч. виставок з 1970. “Жнива” (1972), “Початок весни” (1985), “Місяць травень” (1985). Живе у Кр. Розі.

Дмитренко Валерій Васильович (1951, Кр. Ріг). Художник. Зак. Криворізьк. педін-т. Працює у галузі станкового живопису і графіки. Викладає на худграфі педун-ту. Працював у майстернях фонду СХУ. Уч. виставок з 1985. Захоплюється пейзажами рідного краю. Серед робіт “Грудень”, “Адам і Єва” та ін.

Дмитренко Віталій Миколайович (1.4.1951, Кременчук). Відом. футболіст. Зак. Кіровоград. педін-т. Нападаючий. Грати почав за ком-ду Дніпровськ. ГЗК. У 1974-1976 у скл. “Колоса” (Полтава), у 1976-1987 нападаючий “Кривбасу”. Чемпіон України (1976, 1981), 7-ї Спартакіади України. Провів більше 400 матчів, забив 127 м’ячів (у скл. “Кривбасу” – 124). Найрезультативніший гравець “Кривбасу”. З 1987 грав за “Кремень” (Кременчук), був президентом цього клубу.

Дмитренко Володимир Григорович (1927, Миколаїв. обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. З кінця 40-х працював теслею БУ № 1 тр-ту “Криворіжжитлобуд”. Ударник п’ятирічок, переможець змагань, наставник. Систематично перевиконував виробничі завдання. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Дмитренко Іван Григорович (19.6.1919, Миколаїв. обл.). Буд. керівник. Зак. Криворізьк. буд. тех-м (1959). У 1934-1938 машиніст ш. “Комунар” ШУ ім. Дзержинського, гірнич. майстер ш. ім. ДПУ ШУ ім. Ілліча. Навчався у Криворізьк. аероклубі. В арм. з 1938. Уч. походу в Захід. Україну (1939), рад.-фін. війни (1939-1940), ВВВ з червня 1941 у скл.

АДД. Технік-зброяр ВПС. З 1946 працював вихователем у гуртожитку, нач. ЖКК, заст. керуючого тр-том, головою профспілки тр-ту "Криворіжбуд". Один з ініціаторів озеленення Кр. Рогу. Займається військ.-патріотич. вихованням молоді. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки, знак "За заслуги перед містом".

Дмитришин Олександр Олексійович (25.10.1931, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1955). У 1945-1953 тесля, у 1953-1955 маркшейдер ш. "Більшовик". У 1955-1972 гірнич. майстер, нач. дільниці, голов. інж. ш. "Більшовик". У 1972-1975 голов. інж., у 1975-1990 нач. дільниці, у 1990-1995 голов. інж. ш. "Жовтнева", у 1995-1998 нач. дільниці ш. "Більшовик" ШУ "Жовтнева". 28 років очолював підземну дільницю. Один із найдосвідченіших гірничих інженерів. Уміло керував процесом видобутку руди. Нагородж. знак "Шахтарська слава" 3 ст.

Дмитрівка, поминальна субота на Криворіжжі у період з 2 по 10 жовтня. Інша назва Упокійна, батьківська субота.

Дмитрієв Андрій Володимирович (13.6.1968, Кр. Ріг). Діяч культури. Зак. Моск. ін-т культури (1993). У СШ № 44 відвідував кіностудію "Посмішка". З 1993 режисер кіно і телебачення у Москві. Знімає фільми, ролики і рекламу.

Дмитрієнко Леонід Васильович (?-1999, Кр. Ріг). Пром. керівник. Освіта вища. У кінці 50-60-х директор Криворізьк. силікат. з-ду. Вивів підприємство на проектну потужність. Багато уваги приділяв благоустрою сел. Авангард.

Дмитрієнко Олександр Іванович (7.3.1952, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1981). З 1973 майстер, нач. відділу Глеюватськ. рудника, заст. голов. інж. кар'єру № 2, з 1998 голов. інж ЦГЗК.

Дмитрійчук Василь Михайлович (30.4.1909, Хмельницька обл. – 29.1.1967, Кр. Ріг). Сільгосп. керівник. Освіта середня. Один із засновників колгосп. руху в Україні. У 1934 очолив кол-п ім. Ворошилова у Савранськ. р-ні Одес. обл. Вивів його у число передових. У лип. 1941 керував його евакуацією. Уч. ВВВ з серп. 1941 у скл. 4 гв. СД. Організував підсобне госп-во при дивізії. Один із засновників сел. Степове на Криворіжжі. Уч. ВДНГ СРСР (1953). Умілий організатор с/госп. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Дмитро (Постригаєв Дмитро) отець (40-і XIX ст. – 1916, Криворіжжя). Священнослужитель. Зак. Херсон. духовну семінарію. Проживав у с. Лозуватка. Один із засновників Свято-Миколаївської церкви у с. Лозуватка. Проповідник, філософ, краєзнавець, літературо- і музикознавець. Товаришував з Д.І.Яворницьким. Засновник династії священнослужителів.

Дні читання, організовані адміністрацією рудників Криворіжжя у кінці 1904. Це пов'язано з тим, що більшість чорноробів була абсолютно неписьменною, а на рудники почали надходити технічні засоби видобутку руди. Таким чином покладено початок просвітницької діяльності. Читання проводили службовці рудників у вихідні і святкові дні. Домінували технічні теми, медицина і гігієна. Підручники, якими користувалися лектори, пройшли потрійну цензуру. Слід вважати, що це стало початком компанії лікнепу, яка мала розвиток і результат у 20-30-х.

"Дніпро – Кр. Ріг" канал, будувався з 1956 і подав дніпровську воду каскадом насосних станцій у груд. 1960. Довж. 43 км. Проект здійснили спеціалісти ін-ту "Гідропроект". Впадає у Південне водоймище. З його введенням діє комплекс водопроводу на базі Південного водоймища потуж. 600 тис. куб/добу. К. піддавався реконструкції.

Дніпровка село, Новопільської сільради розташоване за 8 км на півд. від центру сільради. Рельєф спокійний, дещо хвилястий. Засноване у 1927-1929 переселенцями з с. Камбурлаївка Кіровоград. обл. Селяни вирощували зернові, худобу. До 1990 належало Красінськ. сільраді і було відділком рад-пу "Красіне". Має широкі випаси для худоби. Має 44 будинки, де проживає 60 чол.

Дніпровка хутір, заснован. у 1869 в р-ні балки Широкої з притокою р. Кам'янка. Мав 3 двори і ставок. Жителі займалися с/госп. Поступово зник з карти Криворіжжя.

Дніпровська вулиця, розташована у Сакс. р-ні. Закладена у 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 872 м, ширина 5-6 м. Має 11 приват. будинків, де проживає 21 чол. Заасфальтована, багата на зелені насадження. Названа на честь р. Дніпро. Обслуговує 27 в/з.

"Дніпродомнаремонт", трест діяв з лист. 1959. Криворізьке СУ тр-ту "Південдомнаремонт". Створен. на базі ремонт. дільниці Запорізьк. управління. Забезпечував ремонт металург. агрегатів з-ду "Криворіжсталь". Працювало 500 чол. Брав участь у будівництві ДП - 5-9, мартен., конвертор. цехів, блюмінгів №№ 2, 3. У 1964 працювало 2,2 тис. чол. З розвитком прокат. цехів створена механо-монтаж. дільниця. У серп. 1965 вперше виконан. капремонт блюмінга № 1 власними силами. У 1964 600 чол. передані у структуру тр-ту "Кривбасрудоремонт" для створення ремслужби ГЗК. У 1968 зі складу виведено 400 чол. для створення цеху по ремонту прокат. обладнання КМЗ. У червні 1973 створене Криворізьке БУ № 2 тр-ту "Дніпродомнаремонт" у скл. 400 чол. У груд. 1974 організоване БУ № 3 для ремонту ДП-9 у скл. 200 чол. У 1995 утворене ВАТ, БУ № 1 перетворилося на дочірнє підприємство. Через економічні проблеми перебуває у стадії ліквідації.

"Дніпропетровська-Комсомольська", шахта відкрита у верес. 1958 у скл. РУ ім. К.Лібкнехта. Проект. потужність 0,8 млн. т. Як видобувна діяла до 1971 і після введення ш. "Батьківщина" виконувала допоміжні функції.

"Дніпропетровська-Комсомольська-2", шахта РУ ім. К.Лібкнехта споруджена у 1957 на базі малопотужних шахт №№ 5, 6, 8 з річною потужністю 650 тис. т руди. У 1980 закрито як таку, де вичерпано всі ресурси.

Дніпропетровська обл., утворена у лют. 1932. Того періоду територія сучас. Криворіжжя увійшла до її скл. Одна з найрозвинутіших обл. України. Центр гірничо-металург. промисловості. Населення більше 3 млн. чол. Пл. 31,9 тис. кв. км, що складає 5,3% території України. Розташована у півд.-схід. частині України у басейні р. Дніпро. На сході межує з Донецьк., на півд. – із Запорізьк., Херсон., на заході – з Миколаїв., Кіровоград., на півн. – Полтав., Харків. обл. Має 19 міст, серед яких Кр. Ріг, 53 смт, 1461 село. Розташована на хвилястій рівнині, на півн. заході – Придніпров. височина, на сході – Придніпров. низовина. Серед основних річок Дніпро, Інгулець, Самара, Мокра Сура, Оріль, Саксагань. Середня температура січ. – $5\text{-}7^0$, липня $+22\text{+}23^0$. Має багату історію, мережу культурно-освітніх, спортивних, медичних закладів.

Дніпропетровське шосе, розташоване у схід. частині Довг. р-ну. Закладена у кінці 60-70-х. Довж. 350 м, ширина 10 м. Має 32 багатоповерх. будинки. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь обл. центру України – м. Дніпропетровськ. Обслуговують 39, 48 в/з.

Дніпропетровського шосе зелена зона, закладена у 60-х. Пл. 15,4 га. Складається з майже 30 видів дерев і чагарників.

Дністровська вулиця Сакс. р-ну розташована на межі з Ц.-Міськ. р-ном. Закладена у 50-х. Розвитку набула у 60-х. Довж. 610 м, ширина 5-6 м. Має 38 приват. будинків, де проживає 96 чол. Заасфальтована, багата на зелені насадження. Названа на честь р. Дністр. Обслуговує 7 в/з.

"До бідноти за більшовицьку сівбу", газета-листівка пропагандист. напрямку виходила у Кр. Розі у 30-ті. Докладних відомостей не виявлено.

"До нового села", газета сільського Криворіжжя виходила у 1923-1929. За деякими джерелами, до 1939. Докладних відомостей не виявлено.

"До-ре-мішки", експериментальна група створена у 1978 в музшколі № 3 за ініціативою І.І. Трофимової. Вивчає проблеми інтенсивного муз.-худож. мислення у дітей на початковому етапі навчання.

"Доба нації", газета міськ. організації Конгресу українських націоналістів виходить з лист. 1997.

Доблесті провулок, розташован. у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладен. у 40-х. Розвитку набув у 50-х. До 1975 мав назву провулок 2-й К. Маркса. Довж. 301 м, ширина 7 м. Вкритий відсівом, багатий на зелені насадження. Обслуговує 99 в/з.

“Добра воля”, міське об’єднання підприємців і власників створене у квіт. 1997. Голова О.М. Березовський.

“Добра надія”, друга за числом економія поміщика Д.Г. Галковського серед степу на місці хутора за 10 км від одноймен. рудника. Виникла після 1896. Мала великий будинок, госп. будови, гараж на 100 авто, ферми, конюшні.

"Добра новина", місія милосердя та добродійності зареєстрована у груд. 1996 у Ц.-Міськ. р-ні. Керівник О. Папроцький.

Добржанський Олександр Вікторович (25.12.1917, Кіровоград. обл.). Пром. керівник. Зак. Харків. хім.-тех. ін-т (1940). У 1940 інж. оборон. з-ду. Уч. ВВВ з квіт. 1942 у скл. хім. частин. У 1946-1949 нач. хімлабораторії, у 1949-1967 заст. голов. інж., з 1967 працював нач. “Діяпруди”. Нагороджений орд. Вітчизняної війни 2 ст.

“Добрые вести”, газета християнської церкви “Слово Віри” заснована у січ. 2001. Друкує релігійні статті і матеріали. Тираж 5 тис. екз. щомісяця.

“Добрый вечер”, газета заснована у лют. 1997 приват. особою В.А. Шестопаловим. Публікує корисні поради, кросворди, програму ТВ. Виходить раз на тиждень тиражем 34,5 тис. екз.

Добрик Анатолій Данилович (9.12.1926, Кіровоград. обл.). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. У 1945-1987 механізатор, механік держплемз-ду “Червоний шахтар”. Майстер вирощування високих врожаїв зернових. Уч. зльотів передовиків. Ударник п’ятирічок, переможець змагань, наставник. Сріб. медаль ВДНГ (1962). Нагороджений орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Добро, домашній скарб, майно. Назва пішла від давніх часів. Ознака достатку.

Добров Микола Назарович (25.7.1924, - жовт. 1987, Кр. Ріг). Засл. учитель України (1975). Зак. Криворізьк. педін-т (1949). У 1949-1951 учитель Широківськ. СШ. У 1951-1961 завуч СШ № 31. У 1961-1969 директор інтернату № 7. З 1969 працював директором СШ № 107. Педагог-новатор. Відмінник народ. освіти. Уч. ВДНГ (1978). Школа удостоєна Почес. Грамоти Президії Верх. Ради України, стала зразковим учбовим закладом. Автор навчальних посібників.

“Добровольська”, шахта Малодобровольськ. рудника закладена у 1899 на землях поміщика В. В. Добровольського. Першу руду видала у 1904 з горизонтів 22, 28, 34, 42 саж. Ствол пройден. на глибину 87 м. Мала дерев’яний копер, парову машину 45 к. с., належала Донецьк. акціонерному товариству. Через малу потужність невдовзі закрита.

Добровольський Андрій Вікторович (1885, Дніпропетров. обл. – 1956, Київ). Відом. археолог. Зак. Одес. ун-т (1912). Із сім’ї відом. землевласника. У 1925-1932 працював над створенням музею в Херсоні, брав актив. участь у розкопках В.І. Гошкевича на Криворіжжі. У 1932-1938 у Дніпропетров. музеї. Соратник Д.І. Яворницького. З 1938-1939 в Одес. музеї. У 1939-1956 зав. відділом Ін-ту археології АН України. Досліджував пам’ятки неоліту, бронз. віку, трипільської культури. Проводив розвідку по р. Інгулець. Автор 40 праць.

Добровольський Владислав Семенович (50-і XIX ст. , Кіровоград. обл. – 1923). Землевласник. Освіта середня. Представник відомого роду. З 1879 жив у Петербурзі. З кінця XIX ст. володів маєтком у с. Грузьке. Продав його, оселився у с. Братолюбівка. З 1917 володів рудником на Криворіжжі. Доля невідома.

Добровольський Іван Андрійович (14.4.1916, Житомир. обл. – 9.6.1996, Кр. Ріг). Проф. Д.Б.Н. Відом. еколог, лісівник, геоботанік. Зак. Криворізьк. педін-т (1937). Більше 60 р. віддав рідному вузу. У 1937-1941 асистент, ст. викладач. Уч. ВВВ з серп. 1941 у скл. сапер. частини. Обороняв Сталінград. У бою в Польщі втратив ногу. З 1946 ст. викладач, доцент, зав. кафедрою ботаніки, декан фак-ту природознавства. Звався Маресьєвим від ботаніки. У 1962 привіз паросток берізки з місця заслання Т.Г. Шевченка в Казахстані і

посадив біля пам'ятника поету. Створив 2 ботсади. Засл. працівник вищої школи України (1980). Медалі ім. В.В. Докучаєва, А.С. Макаренка. Автор 160 наук. праць з проблем лісівництва, геоботаніки. Написав підручник "Ботаніка". Розробив технологію заліснення відвалів і шламосховищ. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки (2).

Добровольський Микола Владиславович (1880, Кіровоград. обл. – 1937, Кр. Ріг). Держ. керівник. Зак. Новоросійськ. ун-т. Брав участь у рев. русі кінця XIX ст. – початку XX ст. Висилався з Одеси до с. Братолюбівка (сучас. Кіровоград. обл.). У 1901-1905 рахівник на спирт. з-ді у Братолюбівці. У 1905-1911 бухгалтер у Вознесенську та Одесі. Уч. 1-ї світ. війни з 1916 у скл. автороти. З 1918 проживав у с. Христофорівка на Криворіжжі. Сформував партизан. загін, що діяв проти австро-нім. окупантів. Обирався головою Братолюбівськ. ревкому, головою Долинськ. повітвиконкому, працював адвокатом і бухгалтером у Кр. Розі. Представник відомої на півд. Криворіжжя родини землевласників.

Добровольський Яків Михайлович (? – 1960, Кр. Ріг). Енергокерівник. Освіта вища. Уч. гром. війни. З початку 20-х на керівних посадах в енергомережі України. Один із засновників енергослужби Кривбасу. У 1944-1958 голов. інж. Криворізьк. енергомереж. Брав актив. участь у відбудові електрич. госп-ва Кр. Рогу.

Добровольський загін Червоної гвардії, сформован. у лист. 1917 з гірників Добровольськ., Польового рудників. Нараховував 35 чол. Охороняв об'єкти рудників. Брав участь у боях з австро-нім. окупантами. На Дону увійшов до скл. Червоної Армії.

Добровольський рудник, заснован. у 1895 Акціонерним тов-вом Криворізьк. руд на землях поміщика В. В. Добровольського. Рудні поклади до 25 саж. із запасами до 200 млн. пудів руди. Розробки велися кар'єром шириною у 20 і довж. 535 саж. Щорічно до 6 млн. пудів. Діяло 3 похилі шахти. Вагонетки розвантажувалися у кар'єрі і паровим підйомником у 50 к. с. сировина доставлялася на поверхню. Зруйнован. у роки гром. війни. За часів рад. влади видобуток вело РУ "Інгулець".

Добровольського А., земельні володіння розташовувалися на півд. Криворіжжя із центром с. Зелене (частина Інгулецьк. р-ну). Мали більше 120 га. Землі одержані за участь у рос.-турецьк. війні (1877-1878). У кінці XIX ст. існувала економія з будинком. На землях існував рудник із шахтою "Візирка".

Добровольського В.С., земельні володіння займали територію на півд. Криворіжжя з початку 80-х XIX ст. Мали 646 дес. Обробляли наймити. Вирощувалися зернові. Існувала економія з госп. будовами. Частина земель з початку 90-х займали рудники.

Добролюбова вулиця мкрн. ПівдГЗК Інгулецьк. р-ну. Забудова почалася у 1954 у зв'язку з пуском ПівдГЗК. Довж. 700 м. Має 15 4-, 3-, 2-поверх. будинків, розташовані лікарня, школа, 2 магазини. Названа на честь рев. демократа, утопіста і критика Добролюбова Миколи Олександровича (24.1.1836, Новгород – 29.11.1861, Петербург). Обслуговує 26 в/з.

Добронадєждівський розлом, простежується вздовж півн. кордонів Овнянськ. і Зеленоріченськ. куполоподібних структур. На сході межує із зоною криворізьк. глибинного розлому, на заході входить у межі Кіровоградськ. блоку.

Добронравова вулиця, розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. До 1975 мав назву провулок Некрасова. Довж. 932 м, ширина 9 м. Має 66 приват. будинків, де проживає 198 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. актора Добронравова Бориса Георгійовича (16.4.1886, Москва –27.10.1949, там же). Народ. арт. СРСР (1937). З 1915 - у трупі МХАТ. Ролі Войницький ("Дядя Ваня" Чехова), Васька Пепел ("На дні" Горького), Платон Кречет (одноймен. п'єса Корнійчука). Знімався у кіно. Обслуговує Залізничне в/з.

Доброхотов Микола Миколайович (26.3.1889, Арзамас – 15.10.1963, Київ). Акад. АН України (1939). Засл. діяч науки України (1951). Зак. Петербурзьк. гірнич. ін-т (1914). Вивчав генезис багатих заліз. руд, геологію Кривбасу. У 1949-1952 1-й директор Ін-ту газу АН України.

Доватора вулиця житломасиву № 10 ПівнГЗК (Даманський) Терн. р-ну. Закладена на початку 70-х. Розвитку набула у 80-90-х. Сучас. назву одержала у 1975. Довж. 1,8 тис. м, ширина 10 м. Має 26 багатоповерх. будинків, де проживає 5,6 тис. чол. Розташован. ПК ПівнГЗК. Вкрита асфальтом. Названа на честь Героя Рад. Союзу Доватора Льва Михайловича (20.2.1903, Вітебська обл. – 19.11.1941). Ген.-майор (1941). Під час битви під Москвою ком-дир кавкорпусу. Загинув у бою під час рейду по ворожих тилах. Обслуговує 89 в/з.

Доватора Л.М. меморіальна дошка, встановлена у 1977 на будинку № 2 по вул. Доватора Терн. р-ну. Напис на граніті вказує чиїм ім'ям названа вулиця.

Довбня Віктор Михайлович (28.1.1938, Дніпропетров. обл.) Держ. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1960). У 1960-1961 ст. буровий майстер Львів. геологіч. експедиції, у 1961-1962 ст. бур. майстер Артемівськ. геологорозвід. партії тр-ту "Кривбасгеологія". З 1962 на комсомольськ. роботі, 2-й секретар Ц.-Міськ. райкому ЛКСМУ, 1-й секретар Криворізьк. міському ЛКСМУ. У 1970-1973 2-й секретар Дзерж. райкому КПУ. 1973-1978 нач. Центр. геологорозвід. партії, 1978-1983 заст. директора ЦГЗК. У квіт. 1983 – трав. 1990 голова Дзерж. райради. 1990-1992 заст. голови Дзерж. райради, 1992-1994 інж. Металург. академії, 1994-1995 заст. голови Дзерж. райвиконкому. Нагороджен. орд. "Знак Пошани", знак. "За заслуги перед містом".

Довбиш, людина, яка била у литаври, грала на бубоні під час свят, у давнину на Криворіжжі.

Довга балка, розташована поміж ПівнГЗК і с. Сергіївка. За будовою складна, деревоподібна, має численні розгалуження, яри, рівчаки. Загальна довж. 49 км. Впадають балки Петіна, Криничувата, Червоний Яр. Споруджено 14 ставків, присутні заболочені ділянки. На схилах села лісосмуги, пасовища.

Довга, вис. 3 м, діам. 32 м розташовувалася за 400 м на півд. від верхів'я балки Крутий Яр на території з-ду по ремонту рухомого складу. Віссю витягнута у лінію з півн. сходу на півд. захід на 90 м. У 1984 розкопана криворізьк. геологами під керівництвом О.О. Мельника. Досліджено 9 поховань ямкової, катакомбної культур, епохи пізньої бронзи.

Довга могила-курган, вис. 5,3 м, ширина 40-50 м, витягнута на півд. захід від с. Братсько-Семенівка Широківськ. сільради. Насип напівсферич., задернован. Пам'ятник епохи міді-бронзи, посічений окопами та бліндажами часів ВВВ.

Довга Могила, кургани розташовані, **1.** На вододілі за 0,25 км на півд. схід від околиці с. Лозуватка і за 0,4 км на півн. схід від саду. Насипи мають 8-подібну форму вис. 0.9 і 0,6 м. **2.** На вододілі за 0,7 км на півд. від цегельного з-ду с. Лозуватка і за 0,5 км на півн. схід від схід. околиці села. Два насипи вис. 1,4 і 0,7 м, діам. 36 і 25 м. Оглянуті археологом О.О. Мельником у 1983.

Довга Могила, курган розташован. на території з-ду з ремонту рухомого складу досліджувався у 1983. Позначен. 2-а вершинами 1,5 м і 1 м. Виявлено 9 поховань епохи міді-бронзи. У похованні ямного періоду знайдено зображення людини-птаха, у 2-х похованнях катакомбної культури – місце обробки кам'яних сокир.

Довгалівська балка, розташована за 5 км на схід від с. Веселий Кут Глеюватськ. сільради. Тягнеться із півн. на півд. від с. Зелений Яр до впадіння у р. Саксагань. Довж. до 8 км. Схили пологі.

Довгалло Григорій Миколайович (18.1.1909, Вітебська обл. – 18.1.1998, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1934). У 1934-1955 нач. зміни рудозбагач. фаб-ки Магнітогорськ. металург. ком-ту. У 1955-1961 нач. дробильно-сорт. фаб-ки ПівдГЗК. Керував її пуском, готував кадри гірнич. інж. для ГЗК СРСР. У 1961-

1969 голов. інж. ЦГЗК. Керував новою технологією із збагачення окислених кварцитів. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора (2), “Знак Пошани”.

Довгаль Володимир Микитович (7.10.1935, Полтав. обл. – 6.9.1990, Кр. Ріг). Герой Соц. Праці (1977). Зак. Євпаторійську мор. школу (1953). У 1953-1958 ходив на кораблях Чорноморськ. пароплавства. Відвідав кілька країн. У 1958-1960 прохідник ш. № 10 в Донбасі. У 1960-1990 бурильник, бригадир, інструктор, наставник ш. "Центральна" РУ ім. XX партз'їзду. Вивів кілька відстаючих бригад у число передових. Один з найвидатніших гірників Кривбасу. Новатор виробництва, переможець змагань, ударник п'ятирічок. Почес. гірник. Обирався депутатом Верх. Ради України з 1975. Вів актив. громадську роботу. створив власну школу передового досвіду. Медаль "Полум'я дружби" (НДР). Бригада посідала перші місця у Всесоюз. змаганні гірничоруд. галузі. Делегат XXV-XXVI з'їздів КПУ. Ініціатор труд. почину "Втратам руди в надрах – наш робітничий заслін". Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора (2), Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Довгаль Павло Романович (27.6.1927, Полтав. обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. Уч. ВВВ з груд. 1944 у скл. арт. частин. Працював в управлінні “Дніпроекскавація”. Ударник п’ятирічок, наставник, переможець змагань. Брав участь у будівництві важливих пром. об’єктів. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Трудової Слави 3 ст.

Довгальова-Абрамчук Зінаїда Василівна (15.4.1935, Кіровоград. обл.). Засл. будівельник України (1975). У 1951-1990 маляр, бригадир БУ № 6 тр-ту “Кривбасрудбуд”. Стояла біля витоків тр-ту. Переможець змагань, ударник п’ятирічок. Делегат XXVI з’їзду КПУ. Брала участь у будівництві багатьох важливих пром. об’єктів Кривбасу. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Довгань Андрій Іванович (3.3.1925, Чернівецька обл.). Засл. гірник України (1965). Освіта н/середня. У 1948-1958 кріпильник Ленінабадськ. РУ. З 1958 бригадир прохідників ШПУ № 2 тр-ту “Кривбасшахтопроходка”. Бригада двічі посідала 1-ше місце у республік. змаганні. Автор 15 рацпропозицій. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, знак. “Шахтарська слава” 1-3 ст.

“Довгинцеве”, курган розташовувався у зоні будівництва ін-ту “Механобрчормет”. Обстежен. у 1967 археологами Дніпропетров. музею. Вис. 9 м, діам. 70 м. Виявлено 17 поховань ямної, катакомбної, пізньої бронзи, скіфської, сарматської культур.

“Довгинцеве”, міська поліклініка утворена у 1944. До 1950 виконувала роль швидкої допомоги. У 1950-1956 амбулаторія коксохім. з-ду. У 1956-1976 поліклініка 13-ї міськлікарні. У 1976-1988 поліклініка сел. Довгинцеве. З 1988 має сучас. статус. До скл. входять клініко-діагностич. лабораторія, фізіотерапевтич. відділення, денний стаціонар, жіноча консультація.

“Довгинцеве”, ринок існує практично з моменту виникнення станції. Займає пл. 7 тис. кв. м. Має 600 торг. місць, з них продовольчих товарів 400. Окрема ділянка для місцевих товаровиробників.

Довгинцеве, селище і залізнична станція, одна з найстаріших територій Кр. Рогу. На початку XIX ст. цар Олександр I надав землі у розпорядження ген. Довгинцева, який побудував с. Катеринівка. За іншою версією селище одержало назву від прізвища "Інцев", який набрався боргів. До початку 80-х розвивалося як село. У 50-х XIX ст. мало 64 дворів, де проживало 437 чол. Швидкого розвитку набуло після 1881, з початком будівництва Криворізьк./Катеринівськ. залізниці. Основу населення складали вихідці з Росії, яких насильно перевезли на Криворіжжя. Населення швидко зростало за рахунок будівельників залізниці, які потім її обслуговували. З 80-х діяли церква св. О.Невського, початкова школа, якою опікувалася поміщиця Кардабан, будинок тверезості, ринок. Забудова житла навколо станції проводилася хаотично і складалася з 1-, 2-поверхових кам'яних будинків. Учні висадили парк навколо школи, поруч стояла бесідка, де грав оркестр пожежної охорони. У 1903 існував 271 двір, до проживало 2171 чол. Місце бурхливих рев. подій

1905, 1917. У 1905 на станції зародилася профспілка на Криворіжжі. У груд. 1917 діяв ревком залізничників під головуванням М.М.Семибратова. У трав. 1919 у приміщенні вокзалу розташовувався штаб командуючого групою військ О.Я.Пархоменка, яка вела боротьбу проти отамана Григор'єва. Після гром. війни тривала відбудова. У центрі селища існував пам'ятник Леніну і Сталіну, діяла залізнич. школа №26. Після 1936 увійшло до скл. Дзерж. р-ну. У серп. 1941 залізнич. депо евакуйоване до м. Кокчетав у Казахстані. У лют. 1944 визволене у результаті запеклих боїв, у яких відзначилися війська 15 гв. СД. У трав. 1945 відбувся великий мітинг на честь Дня Перемоги. У 50-х почалося архітектурне формування селища. У кінці 50-х зруйновані церква св. О.Невського, приміщення СШ №26. У 1965 станція перейменована на ст. Кр. Ріг-Сортувальна. З тих часів втрачено статус окремого селища. З 1979 станція має сучас. назву Кр. Ріг-Головний. У 1979 перетворене на центр Довг. р-ну, як невід'ємна частина Кр. Рогу, його залізні ворота.

Довгинцівська громада адвентистів сьомого дня, зареєстрована у трав. 1992. Об'єднує 80 чол. Богослужіння відбуваються у приват. будинку. Розташована на вул. Кириленка. Пресвітер Д. Завозний.

Довгинцівська громада євангельських християн-баптистів, зареєстрована у верес. 1991. Об'єднує 120 чол. Богослужіння відбуваються у приват. будинку. Розташована на вул. Грозненській. Пресвітер М.Клименко.

Довгинцівська громада свідків Єгови, зареєстрована у верес. 1991. Об'єднує 300 чол. Богослужіння відбуваються в орендованому приміщенні. Старійшина К.Григорчик.

Довгинцівська громада християн віри євангельської - п'ятидесятників, діє з початку 90-х. Богослужіння відбуваються у приват. будинку щонеділі. Пресвітер В.Денисюк.

Довгинцівська громада християн церкви Повного Євангелія "Відновлення", зареєстрована у лист. 1998. Об'єднує 20 чол. Богослужіння відбуваються у приват. будинку. Розташована на вул. Шепетівській. Пастор В.Пляскін.

Довгинцівська громада християн віри євангельської, зареєстрована у лют. 1995. Об'єднує 30 чол. Богослужіння відбуваються у приміщенні радіошколи ТСОУ. Розташована на вул. Димитрова. Пресвітер І.Шевченко.

Довгинцівська громада християн віри євангельської, (церква Христа Спасителя) зареєстрована у червні 1999. Об'єднує 120 чол. Богослужіння відбуваються у приват. будинку. Розташована на вул. Малоархангельській. Пресвітер О.Слободянюк.

Довгинцівська національна педагогічна гімназія, функціонує з берез. 1991 на базі СШ № 24, яка відкрита у 1972. Площа 3,9 тис. кв. м. У 23 класах навчаються 600 учнів, працює 45 учителів. Входить до складу навчального комплексу педун-т, Жовтовод. педуч-ще, дошкільні заклади №№ 183, 227, 203. Діє система допрофесійної педорієнтації. У навч. процесі беруть участь викладачі педун-ту, 6 учителів працюють в педун-ті. Педколектив працює над проблемою диференційних видів контролю знань, національного змісту освіти та виховання. Діють зали історії України, педдумки, музей "Українська світлиця", клуб "Щит Батьківщини", хор, танц., хореограф. колективи, вокальна група "Веселка". Наукове об'єднання гімназистів об'єднує 7 секцій. Фізичне виховання викладає засл. учитель України В.В. Князєв. Директори В.П. Бондарєва, В.А. Чигрина, В.В. Баратюк. Розташована на вул. Димитрова у Довг. р-ні.

Довгинцівська районна рада ветеранів війни і праці, створена у 1987. Здійснює соціальний захист ветеранів, бере участь у пропаганді героїч. минулого, виховує юне покоління у дусі патріотизму і любові до Вітчизни. Діють клуби за інтересами. Активісти брали участь у створенні пам'ятників Герою Рад. Союзу Калініну і повному кавалеру орд. Слави Тимошенку, стели у с. Широка Долина. Складається з 28 первинних організацій. Нараховує 23,8 тис. чол. Голови О.В. Антонов, Л.І. Ізмайлова.

Довгинцівська районна санітарно-епідеміологічна станція, утворена у лип. 1980. Розташована у приміщенні пл. 691 кв. м. Веде нагляд за 77 пром., 65 дитяч., 100 комунальних, 159 об'єднань харчування. Працює 15 лікарів, 32 мед. спеціалісти. Голов. лікар В.І. Овчаренко.

Довгинцівська станція юних натуралістів, відкрита у 1981 на базі кол. дитсадка. Пл. 1,4 тис. кв. м. Працює 15 чол., відвідує 735 чол. Діють 11 гуртків, серед них авіа- та автомодельні. Уч. гуртків перемагають на змаганнях. Директори В.І. Єлкін, М.Бугаєв, О.В. Кулиниченко, В.М. Романюк, Ю.В. Ромащенко. Розташована на вул. Димитрова.

Довгинцівське двокласне залізничне училище, відкрите у 1897 на Вокзальній пл. ст. Довгинцеве. Кам'яна споруда з вівтарем на схід. Перший набір до 100 чол. Вивчалися рос. мова, математика, закон Божий, географія, історія, креслення. В такому статусі існувало до початку гром. війни. Згодом розташовувалися СШ № 26, школа ФЗН. Споруда знесена у 1978.

Довгинцівське кладовище, діяло у 1936-1976 на території Довг. р-ну. Пл. 11,2 га. Поховань 10 тис. Циганський сектор.

Довгинцівське урочище, Дзержинськ. лісництва Криворізьк. держлісгоспу закладене у 1953-1960. Пл. 303 га. Росте дуб, в'яз, акація.

Довгинцівський провулок мкрн. Перемога Дзерж. р-ну. Закладен. у кінці 40-х. Довж. 500 м. Пл. 3 тис. кв. м. Має 16 приват. будинків. Обслуговує 7 в/з.

Довгинцівський військово-революційний комітет (ревком), створен. у лист.-груд. 1917 у скл. М.М. Семибратова (голова), Н.Й. Клочка, І.О. Блинова, Г.Л. Ляшенка, М.А. Уманського, Т.І. Скрипниченка. Забезпечував порядок на території (станції), роззброював козаків, вів ревпропаганду. Мав у скл. червоногвард. загін з 60 чол., загін 120 чол. Керував збройним повстанням на ст. Довгинцеве у січ. 1918, евакуацією у берез. 1918 під тиском австро-нім. окупантів. Перебував у підпіллі. Відновив діяльність у лют. 1919. У трав.-червні 1919 керував боротьбою з бандою Григор'єва. З серп. 1919 перебував у підпіллі, вів боротьбу з денікінцями. Відновив діяльність у січ. 1920. Діяло ВЧК. Реорганізован. у селищний ревком на чолі з М.Г. Грузинським. Згодом перетворен. на селищну раду.

Довгинцівський гуманітарно-технічний ліцей, створен. у верес. 1991. Складається з гуманітарного і технічного фак-тів. Прийом здійснюється за конкурсом. У 1998 добудован. навчально-лаборатор. корпус. Пл. 1,9 тис. кв. м. Навчається 440 учнів 7-11 кл. Працює 42 педагоги. Поглиблено вивчається математика, хімія, програмування, англ. та нім. мови. Має тісні зв'язки з нім. Центром Гете. Засновано Малу акад. з 4 відділеннями. Діють вокал., хор., танц. колективи, театр. студія, баскет., атлетич. гімнастич. секції. Випускники навчаються у престиж. вузах України, СНД, далекого зарубіжжя. Працює гончарна майстерня.

Довгинцівський загін Червоної гвардії, сформован. у верес. 1917 і до берез. 1918 нараховував 120 чол. Мав на озброєнні 120 гвинтівок, 8 кулеметів, 60 шабель. Охороняв залізницю, брав участь у повстанні у січ. 1918. Увійшов до складу 1-го Криворізьк. ревполку. Ком-р Ф.Удовенко.

Довгинцівський інтернат, діяв при одноймен. комерційному уч-щі на початку XX ст. Перебував під патронажем церкви св. О.Невського. Проживали учні уч-ща з віддалених станцій Катеринославськ. залізниці.

Довгинцівський комітет незаможних селян, створен. у лют.-берез. 1920 з підпорядкуванням ревкому. Займався розподілом землі, вів боротьбу із спекуляцією. Вичерпав свої можливості у середині 20-х.

Довгинцівський комплекс позашкільної роботи, відкрит. у груд. 1983 як Будинок піонерів Довг. р-ну. Створен. на базі дитяч. садка. З 1995 має сучас. назву. Пл. 1,6 тис. кв. м. На період створення працювало 16 педагогів, відвідувало 960 учнів. Має 11 кімнат, 12 кабінетів. Працює 58 чол., відвідує 1950 учнів. Діють школа моделей "Магнолія", театр мод "Шарм", школа акторськ. майстерності, хор "Струмочок", духовий оркестр, фольк. колектив "Макоша", гурти "Кашалоти", "Мілашка", цирк. студія "Арлекін", сімейний колектив "Калинонька" та ін., футбол., баскетбол., атлетич. секції, команди КВВ. Директори О.Г. Гайдаренко, Н.С. Погрібна, Н.Д. Павлюк, Г.М. Шинкаренко, Ф.О. Горбач, Л.О. Маляренко, С.М. Мартинова. Розташован. на вул. О.Брозовського.

Довгинцівський осередок Соціалістичної Спілки робітничої молоді, створен. у січ. 1918. Нараховував 9 чол. Став прообразом комсомолу.

Довгинцівський партизанський загін, створен. за рішенням ревкому в серп. 1919. Вів боротьбу з денікінцями, петлюрівцями, військ. формуваннями Заболотного, Козубського та ін. Діяв на Криворіжжі, Київ., Вінницьк., Житомир. обл. Серед актив. багнетів Безуглий, Блинов, Колодиця, Карпусь, Семибратов, Кириленко, Скрипниченко. Ком-р Бабков.

Довгинцівський район, Кр. Рогу створен. у груд. 1979 із частини Дзерж. р-ну. Знаходиться у півд.-схід. частині Кр. Рогу. Загальна пл. 32 кв. км, з півн. на півд. 11,5 км, зі сходу на захід 8 км. Населення 102 тис. чол. Походить від власника земель поміщика Довгинцева. Залізничний центр міста. Має півн. (Дніпропетров. шосе, житломасив Східний) і півд. (р-н кінотеатру "Дружба", сел. Залізничне, сел. Суворова) частини. Складається з 4 селищних, 7 квартальних, 62 вуличних і 214 будинкових комітетів. Розташовано 11 промпідприємств, 8 будустанов, більше 300 підприємств малого бізнесу. Виробляють цемент, залізобетон, взуття, фарби, меблі та ін. Житловий фонд більше 1 млн. кв. м. Рада складається з 29 депутатів. Функціонує ін-т "Механобрчормет", 15 шкіл, 30 дошкільних закладів, дитяч. притулок "Пролісок", 5 лікувальних закладів, 5 аптек, спортклуб "Локомотив" з басейном, стадіоном, 108 торг. підприємств, 7 бібліотек, 65 побут. підприємств, будується Східний-2, 3. 80 га земел. насаджень, ботсад. Має багату історію. Центр ревподій 1905, 1917.

Довгинцівський соціал-демократичний гурток, створен. у 1903 слюсарем депо ст. Довгинцеве М.С. Монастирським. Згуртував навколо себе тих, хто вів ревпропаганду, виступав за повалення монархії. Серед активістів Ф.Нетреба, К.Гуляєв, А.Чеботарьов, А.Посвященний, І.Блинов, О.Мігасенко, Є.Комаров, І.Кудлай та ін. Вивчалася соціал-демократична література, розповсюджувалася серед залізничників. Зустрічі активу проходили в токар. майстерні, на відкритій місцевості поблизу ст. Радушна у т. з. "терниках". Організатор Першотравнев. маївок, утримував касу взаємодопомоги. У 1905 чл. гуртка брали участь у мітингах, формуванні бойових дружин, сутичках з поліцією, страйках. Розгромлен. поліцією та козаками.

Довгинцівський центр художньо-естетичної творчості школярів і молоді, створен. у верес. 2001 на базі кінотеатру "Дружба". Пл. 1,3 тис. кв. м. Діють зал, хол, 9 кімнат. Працює 8 чол., навчається 270 учнів. Працюють вокальний і вокально-інструмент. ансамблі, драм. колектив, ансамбль ложкарів. Директор Т.В. Філімонова. Розташован. на вул. Кириленка.

Довгинцівських залізничників страйк 1905, почався у груд. на заклик Всеросійськ. страйкового ком-ту залізничників. 8.12.1905 був створен. страйковий ком-т на чолі з О.Поляковим. До нього входили 17 чл. Серед них М.Монастирський, М.Покора, Ф.Нетреба, І.Кудлай, А.Бутенко, Г.Дулов, Г.Тищенко. До скл. входили страйковий, агітаційний відділи та бойова дружина. Вранці агітатори розійшлися по цехах і почали закликати до страйку. У токарній майстерні відбувся мітинг з участю 500 залізничників. Ф.Нетреба першим у Кривбасі закликав до повалення монархії. Вся влада перейшла до ком-ту. Він керував рухом поїздів, роззброєнням поліції, постачанням продуктів тощо. Того ж дня відбулася демонстрація, почалися сутички з чорносотенцями, прихильниками Спілки російськ. народу та Спілки Михаїла Архангела. Спостерігалися спроби масових пограбувань, які присікали озброєні дружинники. 24-25.12.1905 прибули каратели. Вони жорстоко придушили виступ залізничників. Багато піддавалося арешту, тілесним покаранням козацькими нагаями. Організаторам страйку вдалося уникнути покарання, більшість з них непомітно залишила сел. Довгинцеве. За повідомленнями царського міністра Дурнова у виступах в Довгинцевому взяли участь до 2 тис. чол. Вони мали бойову дружину у скл. 30 чол., озброєних револьверами, рушницями, 20 бомбами.

Довгинцівського загсу сквер, закладен. у 80-ті. Пл. 0,5 га. Обладнан. пішохідними доріжками, місцями для відпочинку.

Довгинцівського ревкому штаб, розташовувався на сучас. вул. Серафимовича, 61 з груд. 1917. Звідси готувалося збройне повстання січ. 1918. У січ. 1918 переїхав на вокзал ст. Довгинцеве.

Довгинцівського райвиконкому сквер, закладен. на початку 80-х. Пл. 1,1 га. Обладнан. пішохідними доріжками, місцями відпочинку.

Довгинцівського р-ну курган-могила, розташован. за 0,75 км на півн. від кладовища і за 0,9 км на півн. схід від взуттєвої фаб-ки. Вис. 0,5 м, розорюється. Оглянут. і описан. археологом О.О. Мельником у 1983.

Довгоног Анатолій Миколайович (11.4.1938, Дніпропетров. обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1978). Стояв біля витоків з-ду "Ремгірмаш". З 1975 нач. ВТК, з 1976 нач. цеху № 3, з 1984 заст. директора, з 1999 голова правління, ген. директор ВАТ "РЕГОМ". Умілий організатор виробництва.

Довгоносикові, свинки (Curculionidae), родина жуків. Довж. тіла до 25 мм (зрідка більше). Близько 40 тис. видів, поширених в усіх частинах світу, крім Антарктиди, в Україні – понад 2 тис. видів. Багато видів (напр., буряковий, люцерновий) шкодять посівам с/госп. культур, садам, городам, лісам.

Довженка вулиця житломасиву КДЗ Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 40-х. Розвитку набула у 50-х. До 1975 мала назву вулиця Дробильна. Довж. 723 м, ширина 7 м. Має 17 будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь укр. кінорежисера і письменника Довженка Олександра Петровича (10.9.1894, Чернігів. обл. – 25.11.1956, Москва). Засл. діяч мистецтв України (1939), нар. артист РРФСР. Фільми "Звенигора" (1928), "Арсенал" (1929), "Земля" (1930), "Аероград" (1935), "Щорс" (1939), "Битва за нашу Радянську Україну" (1943), "Перемога на Правобережній Україні" (1945). Автор повісті "Зачарована Десна" (видано у 1957), кіноповістей "Повість полум'яних літ" (1944-1945), "Поема про море" (1956). Ім'ям Д. названо Київ. кіностудію художніх фільмів (1957). У 1960 у Сосниці відкрито Музей Довженка О.П. Ленін. премія (1959). Держ. премія СРСР (1941, 1949). Обслуговує 70 в/з.

Довженко Микола Степанович (12.4.1951, Полтав. обл.). Діяч мистецтв. Зак. Запорізьк. гідротехніч. тех-м (1974). З дитинства займався гирьовим спортом та акробатикою. Виступав у Запорізьк. цирку. Майстер спорту (1973). З 1974 на професійній цирк. сцені. Брав участь у гастролях у багатьох країнах. Разом із братом-близнюком О.С. Довженком виступав у стилі силових жонглерів. Диплом 2 ст. за творчі досягнення на Всесоюз. огляді цирк. мистецтва (Ленінград) (1986). З 2000 керує гуртком у клубі "Юний авіатор".

Довженко Олексій Степанович (12.4.1951, Полтав. обл.). Діяч мистецтв. Зак. Запорізьк. гідротехніч. тех-м (1974). З дитинства займався гирьовим спортом та акробатикою. Виступав у Запорізьк. цирку. Майстер спорту (1973). З 1974 на професійній цирк. сцені. Брав участь у гастролях у багатьох країнах. Разом із братом-близнюком М.С. Довженком виступав у стилі силових жонглерів. Диплом 2 ст. за творчі досягнення на Всесоюз. огляді цирк. мистецтва (Ленінград, 1986). З 2000 керує гуртком у клубі "Юний авіатор".

Довнич Анатолій Іванович (1922, Ставропілля – 22.2.1944, Криворіжжя). Авіатор. Зак. Луганську авіашколу (1943). Уч. ВВВ з лип. 1943 у скл. 93 гв. ШАП. Брав участь у визволенні Криворіжжя. Знищив 9 ворож. танків, багато живої сили, збив літака. Загинув у повітряному бою над с. Олександродар. На місці падіння місцеві діти знайшли обгорілий орд. Вітчизняної війни 1 ст. за № 55185, який 20 років зберігався в родині Самойленків. Слідопити СШ № 64 під керівництвом Д. С. Козикова з допомогою архівів зв'ясували прізвище пілота. Перепохован. у сел. Степове. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст.

Доволі, означає достатність, багато, немало. Побутувало у народ. фольклорі Криворіжжя. Серед прикладів - прислів'я "Вовк на волі виє доволі".

"Договір дев'ятнадцяти", укладен. між екскаваторними бригадами Кривбасу на соціалістичне змагання по навантаженню 2 млн. т гірнич. маси у 1976. Документ підписали бригади НКГЗК О.І. Арсенюка, А.О. Постельняка, О.Ф. Вербового, М.В.

Соловйова, Г.К. Запишнюка, П.А. Колесникова, ПівнГЗК – В.О. Євсюкова, В.О. Купченка, А.Д. Нартова, О.М. Отченаша, ПівдГЗК – М.П. Ємельянова, В.І. Шевченка, ЦГЗК – П.Є. Гіля, Ю.Ф. Скляра, І.П. Гонти, М.Ф. Яцеленка, О.Ф. Кузнецова, ІнГЗК – О.Ф. Дівіві, В.П. Пелюха.

Договор Володимир Олександрович (1934, Чернігів – 27.3.1998, Кр. Ріг). Почес. майстер металургії СРСР (1991). Зак. Керченськ. металург. тех-м (1957). З 1957 майстер, нач. зміни, нач. дільниці аглоцеху № 3 ПівдГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник.

Доденщина, наверстування роботи після прогулу, додаткові робочі дні у давні часи на Криворіжжі.

Додола, язичницька слов'янська богиня, покровителька дівчат, пісень, забав. Об'єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя.

Додукало Ганна Михайлівна (1914, Кр. Ріг - ?, там же). Герой Соц. Праці (1966). Освіта середня. Новатор с/госп. виробництва. Відзначалася ударною працею під час перших п'ятирічок. Стояла біля витоків колективної с/госп. праці на Криворіжжі. Із середини 40-х городниця підсобних господарств РУ ім. Леніна. З 1960 ланкова городньої бригади рад-пу ім. Шевченка. Майстер високих врожаїв городини, переможець змагань, ударниця п'ятирічок, наставниця. Бронз. медаль ВСГВ, ВДНГ СРСР. Ініціатор труд. починів, організатор парникового і тепличного господарства у рад-пі. Уч. нарад передовиків с/госп. у Москві і Києві. Ім'я у Книзі Трудової Слави Дніпропетров. обл. Створила власну школу передового досвіду. Одна з найпомітніших особистостей у с/госп. Криворіжжя. Нагороджена орд. Леніна.

Дозор, давня криворізька назва мідної монети.

Доісторичний період, умовне позначення історії людства до появи письменності. Термін дії вважається анонімним через відсутність письмових джерел. На Криворіжжі закінчується у VIII ст. до н.е.

Докембій, криптозой (від грецьк. – прихований), найдавніший, найбільший відтинок геологіч. історії розвитку земної кори. Почався понад 3,5 млрд. років тому. Тривав 3 млрд. років. Поділяється на архей і протерозой. Відбувалися значні деформації земної кори. Д. складає фундамент давніх платформ, виходи на поверхню у межах Українського щита. Закладалися родовища заліз. руд Кривбасу.

Докучаєва вулиця житломасиву Весела Дача Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 50-х. Розвитку набула у 60-х. Довж. 1 тис. м, ширина 7 м. Має 19 будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. природознавця Докучаєва Василя Васильовича (1.3.1846, Смоленська обл. – 8.11.1903, Петербург). Основоположник сучас. ґрунтознавства. Зак. Петербурзьк. ун-т (1871). З 1883 професор цього ун-ту. Організатор кількох експедицій для вивчення ґрунтів Росії й України. Заснував першу в Росії кафедру ґрунтознавства (1895). Розробив першу у світі природно-історичну класифікацію ґрунтів. Обслуговує 25 в/з.

Докучаєва В.В. медаль, у лип. 1985 удостоєні Криворізьк. педін-т та проф. І.А. Добровольський за заслуги у дослідженні природознавства. Медаль названа ім'ям Докучаєва Василя Васильовича.

Долбилова М.К. (держ. керівник), трудова діяльність пов'язана з керівними посадами у Кр. Розі. У 1955-1958 1-й секретар Ц.-Міськ. райкому КПУ. Біографіч. даних не виявлено.

Долгачова Ганна Олександрівна (1.1.1937, Херсон. обл.). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1963). У 1963-1965 лікар Дніпропетров. СЕС. У 1965-1968 зав. гігієніч. відділом Криворізьк. міськСЕС. У 1968-1999 голов. лікар Будинку саносвіти/Центру здоров'я Кр. Рогу. Зробила значний внесок у пропаганду медзнань серед населення.

Долгий Василь Федорович (23.6.1922, Херсон. обл. – 4.6.1987, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Уч. ВВВ з серп. 1941. У 1951-1954 гірнич. майстер, нач. дільниці, у 1954-1956 нач. ш. "Комунар", у 1956-1961 нач. ш. "Саксагань". З 1962 нач. виробнич. відділу, заст.

голов. інж. РУ ім. Дзержинського. Канд. тех. наук (1969). Винахідник. Уміло впроваджував нову техніку і технологію. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки, знак. "Шахтарська слава" 1, 2 ст.

Долгий Ігор Володимирович (1.2.1963, Кр. Ріг – 26.10.1994, там же). Керівник правоохоронців. Зак. Херсон. школц міліції (1985). В міліції з 1980. Служив у карному розшуку Жовт. РВВС. Один із організаторів боротьби з організованою злочинністю. Загинув на бойовому посту. Майор міліції (посмертно).

Долгий Іван Іванович (1900 – 80-ті, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. На залізниці з 20-х. Ударник перших п'ятирічок, переможець стаханівських вахт. У 1944 – 1952 інж. локомотив. відділу відділка залізниці. Уч. відбудови залізнич. госп-ва Кривбасу. Нагородж. орд. Леніна.

Долгов Василь Григорович (18.8.1937). Почес. гірник (1982). Зак. Криворізьк. тех-м руд. автоматики (1978). З 1959 прохідник, бригадир ш. ім. Кірова РУ ім. Кірова. Передовик виробництва. Переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Долгов Леонід Іларіонович (12.2.1912, Дніпропетров. обл. - лют. 2002, Кр. Ріг). Госп. керівник. Зак. Криворізьку партшколу (1950). У 1929-1930 працював у Дніпробуді. У 1930-1932 навчався в Запорізьк. буд. тех-мі. У 1933-1937 працював директором школи в Нікопольськ. р-ні. У 1937-1941 зав. початковою школою № 6 у Кр. Розі. У 1940-1941 директор школи рудника ім. Артема, школи для глухих дітей. У 1941-1944 працював у Краснодарськ. краї, Туркменії. З лют. 1944 заст. голови Ц.-Міськ. райвиконкому. Голова комісії з розслідування злочинів фашистів на території р-ну. У 1944-1948 заст. голови Золочівськ. міськвиконкому Львів. обл. У 1948-1950 інструктор Криворізьк. міськкому КПУ. У 1950-1952 директор дитбудинку у Веселих Тернах. У 1952-1961 зав. відділом комунального господарства міськвиконкому. З 1961-1973 начальник управління водопровідно-каналізаційного господарства. Керував будівництвом водомереж, очисних споруд у Кр. Розі.

Должанський Юрій Мусійович (31.5.1923, Кр. Ріг – 27.11.1943, Київ). Герой Рад. Союзу (16.10.1943). Вчився у СШ №№ 8, 21. Зак. 2 курси КГРІ і Військ.-політич. уч-ще (1942). Уч. Сталінград. і Курськ. битв. Комсорг полку. У скл. 10 гв. СП 6 гв. СД серед перших форсував Дніпро в р-ні с. Паришев Чорнобильськ. р-ну Київ. обл. Знищив самохідку. Цей трофей потім служив нашим військам і був назван. "Ю. Должанський". Першим форсував Десну, натягнув канат і забезпечив переправу. Загинув, підіймаючи бійців в атаку. Похован. у парку Слави. Ім'я носить вулиця у Кр. Розі, бюст у КГРІ / КТУ і прізвище на стелі Героїв. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Должанський рудник, заснован. у 1897 поміщиком Б.М. Должанським на власних землях. Діяв кар'єр у 355 саж. довжиною і 20 глибиною. Мав паровий підйомник. Працювало до 250 чол. За часів гром. війни припинив діяльність.

Должанського вапняковий завод, існував у кінці XIX ст. – початку XX ст. Мав незначну потужність. Використовувалася місцева сировина. Продукція використовувалася у гірнич. промисловості і будівництві. Вивозилася за допомогою Інгулецьк. гілки залізниці, поблизу якої знаходився.

Должанського вулиця житломасиву Веселі Терни Терн. р-ну. Закладена у 30-х. Сформувалася і набула розвитку у 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця Артема. Довж. 900 м, ширина 9 м. Має 64 приват. будинки, де проживає 221 чол. Вкрита відсівом. Названа на честь Героя Рад. Союзу Ю.М. Должанського. Обслуговує 90 в/з.

Должанського Ю.М. меморіальна дошка, встановлена на будинку № 48 по вул. Сім'ї Демиди (кол. Гарібальді) в Інгульці у 1961. Напис свідчить, що у цій кол. школі навчався Герой Рад. Союзу Ю.М. Должанський.

Должанського Ю.М. меморіальна дошка, встановлена у 1961 на будинку № 84 на вул. К.Маркса у Ц.-Міськ. р-ні, де розташовувалася школа, в якій навчався Герой.

Долженков Віктор Васильович (5.1.1935, Курська обл. – 29.10.1992, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1958-1985 машиніст крана блюмінга-1 ком-ту

“Криворіжсталь”. Ударник п’ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагородж. орд. Трудової Слави 2, 3 ст.

Долина, довжина у давнину на Криворіжжі.

Доломіт (на честь франц. мінералога Д.Доломіє), мінерал класу карбонатів. Блиск скляний. Колір сірувато-білий. Супутні мінералу кальцит, магнезит, кварц. Представлений в карбонатних породах верхньої свити, утворюючи потужні прожилки. У Кривбасі описаний Я.М. Бєлєвцевим, Ю.Ю. Юрком, І.І. Танатаром.

Доля, старовинна міра ваги. Дорівнює 0,0444 г. Використовувалася жителями Криворіжжя до прийняття метричних мір.

Дольмен (з англ. dolmen), форма мегалітичної гробниці досить рідкісна для території України. Прямокутна камера складена з великих кам’яних плит, перекрита теж плитою. Підтверджені відомості про існування Д. поблизу с. Мусіївка згадує Фабриціус.

Дольников Григорій Устинович (8.5.1923, Могильов. обл.). Герой Рад. Союзу (21.2.1978). Зак. Військ.-повітр. акад. (1955). Працював слюсарем на міськ. з-ді. В арм. з 1940. На фронті, після Батийськ. авіауч-ща, з лип. 1943. Воював у скл. 100 гв. ВАП 9 гв. ВАД. 30.9.1943 під час 3-го б/вильоту збитий над м. Токмак. У полоні поводився мужньо. Деякий час перебував у Криворізьк. концтаборі. Прообраз А.Соколова в оповіданні М. Шолохова “Доля людини”. Втік з першої спроби і повернувся в полк. З 31.5.1944 знову почав літати. Здійснив 160 б/вильотів, збив 15 літаків. Обіймав великі посади в авіації. Був заст. голов. командуючого авіацією. Ген.-полковник авіації Засл. військ. льотчик. Канд. історич. наук. Живе в Москві. Нагородж. орд. Леніна (2), Жовтневої Революції, Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки, “За службу Батьківщині” 3 ст.

Дольников Олександр Мусійович (20.11.1901, Кр. Ріг – 70-ті, Петербург). Військ. діяч. Зак. Військ.-мор. уч-ще ім. Фрунзе (1929). Перший комсомолець Кр. Рогу. Служив у загонах ЧОН. З 1925 на БФ. Командував кораблями. Уч. ВВВ у скл. флоту. Обороняв Одесу і Севастополь. Капітан 1-го рангу. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки (2).

Домакур Віктор Васильович (30.1.1959, Могильов. обл.). Підприємець. Зак. Ленінград. артуч-ще (1980). У 1980-1993 служив у ракет. військах. У 1993-1997 викладач військ. ліцею. Чемпіон Ленінград. ВО серед курсантів із самбо (1979, 1980), Забайкальськ. ВО зі стрільби (1982). Різьбяр по дереву. Один з організаторів ПП “Лазер”, яке спеціалізується на виготовленні реклами, значків, медалей.

“Домаха”, курган розташован. за 3 км на півд. від мосту через р. Інгулець і за 0,5 км від захід. кута саду с. Лозуватка. Вис. 6,3 м, діам. 56 м. Оглянутий археологом О.О. Мельником у 1983.

“Домашний доктор”, газета заснована Центром милосердя та реабілітації інвалідів і дітей у лист. 1995. Має медичне спрямування, друкує поради. Виходить раз на тиждень тиражем 1 тис. екз.

“Домашний экран Кривбасса”, газета заснована “Кривбассом ТВ” у жовт. 1996. Друкуються телепрограма, кросворди, гороскопи, поради. Виходить раз на тиждень тиражем 3 тис. екз.

Домашенко Микола Васильович (9.1.1938, Чернігів. обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. Працював у с/госп. У 1960-1988 шлаківник, сталевар конвертор. цеху № 1 ком-ту "Криворіжсталь". Виховав багато металургів. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Домгер Валеріан Олександрович (1851 – 10.1.1885). Видатний рос. геолог. Зак. Петербурзьк. гірнич. ін-т (1873). З 1873 геолог Рос. Геолог. ком-ту. У 1875 проводив дослідження по р. Інгулець, вперше виявив чорний землистий кобальт. Зробив геологіч. опис місцевості між Дніпром та Інгульцем. Досліджував балки Ковальську, Велику і Малу Дубову. Вважав, що залізоруд. поклади мають лінзоподібну форму, а в гранітах утримується асболан.

Доменна піч № 1 ком-ту "Криворіжсталь", введена в експлуатацію у серп. 1934 під назвою "Комсомолка". Пуском керували директор з-ду Я.І. Вєснік, Д.П. Бурдюков, М.М. Соболєв, М.Д. Давидов, П.Ф. Силевич. Мала обсяг 930 куб. м. В серп. 1941 підірвана. Відбудована у 1949. У 1969 обсяг досяг 1719 куб. м з проект. потужністю 1186,3 тис. т чавуну на рік. Вперше в історії домен. будівництва проведена унікальна насувка нової печі на старий фундамент. Перебуває в експлуатації.

Доменна піч № 2 ком-ту "Криворіжсталь", введена в експлуатацію у трав. 1935 з обсягом 930 куб. м. Підірвана у серп. 1941. Відбудована у січ. 1950 з обсягом 1316 куб. м з проект. потужністю 900 тис. т чавуну на рік. Входила до скл. домен. цеху № 1. Виведена з експлуатації у верес. 1992.

Доменна піч № 3 ком-ту "Криворіжсталь", введена в експлуатацію у лют. 1939 з обсягом 1300 куб. м. На той час вважалася найпотужнішою в Європі. Підірвана у серп. 1941. Відбудована у верес. 1951 з обсягом 1386 куб. м, з проект. потужністю 930 тис. т чавуну на рік. Входила до скл. домен. цеху № 1. Виведена з експлуатації у 1993.

Доменна піч № 4 ком-ту "Криворіжсталь", введена в експлуатацію у жовт. 1958 з обсягом 1719 куб. м і проект. потужністю 1186,3 тис. т чавуну на рік. Мала назву "Криворізька комсомольська". Перший чавун видали Ю.Солдатов, І.Хоменко, В.Бушуєв, Ю.Щериля, О. Кропачев. Входила до скл. домен. цеху № 1. Виведена з експлуатації у 1994.

Доменна піч № 5 ком-ту "Криворіжсталь", введена в експлуатацію у груд. 1960 з обсягом 2 тис. куб. м і проект. потужністю 1400 тис. т чавуну на рік. У запуску брали участь Б.В. Боклан, М.А. Галка, І.І. Білозуб, М.Х. Донець, М.П. Ровенський та ін. Входить до скл. домен. цеху № 1. Перебуває на кап. ремонті.

Доменна піч № 6 ком-ту "Криворіжсталь", введена в експлуатацію у верес. 1961 з обсягом 2 тис. куб. м і проект. потужністю 1,4 тис. т чавуну на рік. Першу плавку провела бригада О.Д. Омельчака. У 1982 вперше встановлен. вітчизняний безконусний завантажувальний пристрій. Перебуває у скл. домен. цеху № 1.

Доменна піч № 7 ком-ту "Криворіжсталь", введена в експлуатацію у лист. 1962 з обсягом 2 тис. куб. м і проект. потужністю 1,4 тис. т чавуну на рік. Перший чавун видала зміна Ю.Солдатова. 29.5.1981 на ДП № 7 виплавлена 200-мільйонна т чавуну. Входить до скл. домен. цеху № 1.

Доменна піч № 8 ком-ту "Криворіжсталь", введена в експлуатацію у жовт. 1967 з обсягом 2,7 тис. куб. м і проект. потужністю 1750 тис. т чавуну на рік. На той час вважалася найпотужнішою у світі. Перший чавун видала зміна О.Баранова. Перебуває у скл. домен. цеху № 1.

Доменна піч № 9 ком-ту "Криворіжсталь", введена в експлуатацію у груд. 1974 з обсягом 5 тис. куб. м. Вважається найпотужнішою в Європі. Будівництво тривало з червня 1972. Одночасно працювало до 14 тис. чол. У будівництві брали участь 1985 підприємств із 100 міст СРСР. Підготовлено 133 спецвипусків газ. "Правда України", 3 книги, альбом. Перший чавун видала зміна Блохи, Солдатова. Входить до скл. домен. цеху № 2.

Доменне виробництво, виробництво чавуну відновленої плавленої залізної руди або огрудкованих залізорудних матеріалів у доменних печах. Перша та основна ланка у загальному виробництві ком-ту "Криворіжсталь". Започатковане у 1934.

Доменний газ, утворюється у процесі доменного виробництва "Криворіжсталі", подається на блюмінг для нагріву злитків у колодязях.

Доменний повітряний нагрівач, апарат регенеративного типу для нагріву повітря до 900-1350^{0}С, який вдувається у доменні печі з-ду "Криворіжсталь". Стара назва доменного повітряного нагрівача – каупер.

Доменний цех № 1 ком-ту "Криворіжсталь", започаткован. у 1934 з пуском ДП-1. На 1992 мав у своєму складі 8 печей загальним обсягом 14885 куб. м з проект. потужністю 10152,6 тис. т чавуну на рік. Максимальна продуктивність досягнута у 1974 і складала 9805763 т чавуну. У 2001 до скл. входили ДП-1, 5, 6, 7, 8 загальним обсягом 10419 куб. м. Начальники з 1948 К.А. Булахов, І.К. Котов, П.Г. Нетребко, А.В. Загреба, О.А. Залога, В.О. Долматов, В.О. Шатлов, І.О. Прокоф'єв, О.І. Дьомін, І.Й. Дишлевич, А.А. Руденко, А.О. Антошків, С.В. Пустовєров, Г.П. Костенко.

Доменний цех № 2 ком-ту "Криворіжсталь", діє з груд. 1934 з моменту пуску в експлуатацію домен. цеху № 2. Начальники Нетребко, Хомич, Почекайло, Шидловський, Костенко, Колесник, Листопадов.

Доменного цеху № 2 меморіальна дошка, встановлена на споруді адміністративно-побутового корпусу ДП-9 у 1975. Напис свідчить, що домна є найпотужнішою у світі і має обсяг 5 тис. куб. м.

"Домики", назва житлового масиву поблизу сел. Рахманівка. Закладен. у кінці 20-х сім'ями гірників ШУ ім. Ілліча. Складається з приватних будинків.

Доміно, популярна народна гра серед криворіжців різного віку. Гра Д. є навіть у комп'ютерному варіанті, коли можна грати або з комп'ютером, або з його допомогою з ін. гравцями.

Доміно чемпіонат міста, проводився під час фестивалю "Золота риба-97, 99". Чемпіонами міста у 1997 стали Сергій Жмуд та Олександр Купрадзе, у 1998 – Іван Рябоконь та Микола Шевченко, які свої призи, телевізори "АКАІ" передали інтернатам №№ 3, 9; у 1999 – Григорій Анікєєв та Олексій Левченко.

Домниця, невелика піч для кустарної виплавки заліза у давні часи на Криворіжжі. Залишки знайшов О.М. Поль у 60-х XIX ст.

Домнобудівельників площа, розташована у півд.-схід. частині Довг. р-ну. Закладена у 50-х. Розвитку набула у 60-70-х. Довж. до 200 м. Пл. 0,4 га. Розташовані гуртожитки ком-ту "Криворіжсталь", транспортна розв'язка. Обслуговує 103 в/з.

"Домобудівельник-86", садівницьке товариство домобудівного ком-ту закладене у 80-х в Довг. р-ні. Пл. 2,2 га. Має 46 ділянок.

Домова книга, журнал, який має кожен хазяїн приват. будинку, куди заносяться всі відомості про проживаючих на цій житловій площі. Дані про прописку в Д. к. затверджуються печаткою районного паспортного столу.

Домова кухня, торговельний заклад на зразок кулінарії, де продавали напівфабрикати та готові вироби. Мали поширення на Криворіжжі у 40-х до початку 90-х.

Домовик, персонаж криворізьк. фольклору, нечиста сила, що мешкає у будинку. За стародавніми віруваннями Д. оберігає житло від різного лиха, але як тільки його образити, він починає творити різні неподобства. Хазяї на ніч лишали на столі для Д. кусень хліба.

"Домогосподарка СРСР" літак, побудован. у 1929 на кошти домогосподарок Довгинцевого, рудника ім. К.Лібкнехта. Увійшов до скл. Цивільн. повітр. флоту.

Донець, столярний інструмент для різання кутів під 45^0. Використовувався для виготовлення рам, вікон, дверей у давні часи на Криворіжжі.

Донець Анатолій Григорович (1.5.1938, Запорізька обл.). Засл. працівник сфери послуг України (1995). Зак. Харків. ін-т залізнич. тран-ту (1966). У 1957-1958 кочегар паровоза ст. Пологи. У 1967-1970 ст. майстер "Криворіжтепломережі". У 1970-1972 ст. виконроб

БУ № 3 тр-ту “Криворіжшляхводбуд”, з лип. 1972 нач. управління водопровід.-каналізац. госп-ва. Керував введенням єдиного в Україні цеху механічного зневоднення осадку, 2-ї, 3-ї черг міськ. очисних споруд.

Донець Микола Харитонович (23.5.1923, Кіровоград. обл.). Засл. металург України. Освіта середня. Уч. ВВВ. У 1951-1974 горновий, слюсар домен. цеху № 1 з-ду “Криворіжсталь”. Брав участь у запуску ДП - 5 (1960). Ударник п’ятирічок, переможець змагань.

Донецька вулиця, розташована у півн. частині Довг. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-70-х. Довж. 1,2 тис. м, ширина 7 м. Має 121 приват. будинок, де проживає 224 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь обл. центру України – м. Донецьк. Обслуговує 48 в/з.

Донецьке товариство залізоробного і сталеливарного виробництва, засноване у 80-х XIX ст. Мало Дружківськ. металург. з-д (1804). На початку XX ст. співробітничало з Азовськ. банком. На Криворіжжі володіло рудником. Криворізька руда доставлялася в Донбас. З початком гром. війни розпалося.

Донецький загін Червоної гвардії, сформован. у верес. 1917 з гірників Донецьк., Добровольськ., Ушаківськ. рудників і в берез. 1918 нараховував 700 чол. Охороняв об’єкти. патрулював робітнич. селища. Брав участь у повстанні січ. 1918, боях проти австро-нім. окупантів. На Дону нараховував до 1 тис. чол., з них 500 вершників. Обороняв Царицин. Увійшов до скл. Червоної Армії. Ком-ри Мороз, Грибович, Мироненко.

“Донецкий коммунист”, газета, орган підпільних обкому КП(б)У Донецьк. і Криворізьк. басейнів і Катеринославськ. губкому КП(б)У. Виходила 17-23.12.1918.

“Донецкий пролетарий”, газета, орган обл. ком-ту РСДРП(б) Донецьк., Криворізьк. басейнів і Харківськ комітету РСДРП(б). Виходила з лист. 1917 по квіт. 1918 у Харкові. Вийшло 114 номерів. Друкувалися Декрети про мир і землю. Видання припинилося з окупації Харкова австро-нім. військами, розповсюдилося у Кривбасі 9 номерів, як орган підпільного обкому КП(б)У Донецьк. і Криворізьк. басейнів, вийшла 4.11 – 26.12.1918 у Катеринославі. Закликала до збройної боротьби з окупантами.

Донецький рудник, заснован. у 1897 харків. підприємцем шляхом оренди земель у поміщика Ушакова. Згодом його придбало Донецьке тов-во за 200 тис. крб. У 1900 занепав у результаті кризи. Діяв кар’єр з підйомником.

Донецько-Криворізька обласна конференція профспілок відбулася 2-5.12.1917. Головував Ю.Х. Лутовинов. Делегати від Кривбасу підтримали резолюцію на закриття підприємств, їх націоналізацію.

Донецько-Криворізька радянська республіка, проголошена IV обл. з’їздом Рад робітничих делегатів Донецько-Криворізьк. басейнів у Харкові 12.2.1918. До складу входила територія Донецько-Криворізьк. пром. басейнів, Харків., Катеринослав. губ. З’їзд обрав обл. комітет у скл. 5 більшовиків, 3 лівих есерів, 1 меншовика, 2 безпарт. Раду очолив Ф.Л. Сергєєв (Артем). До її складу увійшли С.П. Васильченко, нарком внутрішніх справ, В.І. Межлаук, нарком фінансів, М.П. Жаков, нарком народ. освіти, Б.Й. Магідов, нарком праці, В.Г. Фімов, нарком у суд. справах, М.Л. Русимович, нарком з військ. справи, А.З. Каменський, нарком держконтролю. Частина членів обкому РСДРП(б) домагалася виведення території, підпорядкованої республіці, із складу України і передання її до складу РРФСР. Проводилася політика націоналізації підприємств, зокрема, рудників Кривбасу. Пролетаріат у більшості виступив проти відокремлення тер. Д.-К. р. р. від України. Це не відповідало інтересам робітнич. класу і селянства. На II Всеукр. з’їзді Рад (17-19.3.1918) у Катеринославі постановою більшості оформлено входження Д.-К. р. р. до складу України. У трав. 1918 австро-нім. війська захопили Україну і Д.-К. р. р. припинила існування.

“Донецко-Криворожский коммунист”, газета, орган Донецьк. обкому КП(б)У. Виходила щоденно у лют. – трав. 1919 у Луганську. Окремі номери доходили до Кр. Рогу. Чл. редколегії А.Гастєв, М.Загорський, М.Лігін, М.Мазанов.

Донецько-Криворізький підпільний обласний комітет КП(б)У, діяв у лип. 1918 – лют. 1919 в умовах австро-нім. окупації Донбасу і Кривбасу. Голова Ж.А. Грузман, чл. Г.С. Биченко, О.С. Руденко, Г.Я. Сілін. Організатор зброй. боротьби, зокрема, страйку залізничників, виступу партизан. загонів. 3-4.10.1918 проведена підпільна конференція.

Донецько-Придніпровський економічний район, розташован. у лісостеповій, степовій зоні України, до складу входять Донецька, Луганська, Дніпропетров., Запорізька, Кіровоград., Полтав., Сумська обл. Пл. 220,9 тис. кв. км (36,5 % України). Населення 23 млн. чол. Криворізьк. гірничоруд. басейн складова частина Д.-П. е. р.

Донецько-Юр’ївське металургійне товариство, існувало з кінця XIX ст. до 1917. Утримувало Лихманівськ., Тарапаківськ., Польові рудники. У 1939 працювало 682 чол. Обслуговувалося Харків. торг. банком. Володіло Юр’ївськ. металург. з-дом (1896). На початку XX ст. входило до скл. синдикату “Продамет”. Значна частина прибутку осідала в іноземн. банках.

Донецького рудника страйк, відбувся у червні 1905 і тривав 3 дні. Гірники вимагали скорочення робочого дня, рівня штрафів. Адміністрація не задовольнила вимог і страйкуючі продовжили працювати.

Донова могила-курган, розташована в р-ні вул. Пензенської Довг. р-ну. До 1965 мала вис. близько 4 м, діам. до 50 м. Тепер розташовані приват. будинки і городи. У 1965 знайден. кам’яний ящик, розписан. червоною вохрою стародавньої культури.

Донсков Євген Петрович (18.7.1939, Дніпропетров. обл.). Проф. (1995). Д.Т.Н. (1993). Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1968). У 1957-1958 лаборант НДІ металів (Харків). У 1958-1970 горновий, ст. газівник, майстер домен. цеху з-ду “Криворіжсталь”. У 1970-1973 аспірант, у 1973-1997 ст. викладач, доцент, професор філіалу Дніпропетров. металург. ін-ту / металург. акад. З січ. 1997 голов. доменщик, голов. технолог ком-ту “Криворіжсталь”. Автор 120 наук. праць, монографій, винаходів з проблем технології виробництва чавуну, скорочення викидів в атмосферу.

Донсков Костянтин Михейович (? – 22.10.1943, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Під час окупації Кр. Рогу перебував у скл. підпільної групи С.Т. Циганенка. Збирав зброю, розповсюджував листівки. Після жорстоких катувань розстрілян. гестапо.

Донський Яр балка, розташована у межах Кр. Рогу. Довж. до 2 км. Схили пологі. Назва походить за народ. переказами від того, що у цих місцях зимували донські козаки під час походів на Поділля.

Донських козаків сотня, перебувала на Криворіжжі як охоронець правопорядку на території Криворіжжя з кінця 90-х XIX ст. Утримувалася на кошти земства та місцевих рудопромисловців та землевласників. Команду очолювали 2 офіцери. Використовувалася для підтримання порядку та охорони рудників. Особовий склад постійно змінювався. Під час подій 1905-1907 використовувалася як каральна сила. На озброєнні мала бойових коней, гвинтівки, шаблі, списи.

Донченко Василь Петрович (1.1.1907, Дніпропетров. обл. – 23.1.1987, Марганець). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1929). У 1929-1941 гірнич. майстер, нач. дільниці, голов. інж. РУ “Жовта річка”. У 1941-1944 тех. керівник, голов. інж. Таштагольськ. РУ в Гірнич. Шорії. У 1944-1958 голов. інж. тр-ту “Нікополь-Марганець”. У 1959 провідний інж. гірнич. управління Київ. раднаргоспу. У 1959-1961 директор НКГЗК. У 1961-1973 директор Полтав. ГЗК. Гірнич. генеральний директор 3-го рангу (1948). Талановитий керівник. Керував введенням НКГЗК на проект. потужність. Автор кількох винаходів. Сприяв розвитку потужностей НКГЗК. Нагороджен. орд. Трудового Червоного Прапора.

Донченко Іван Григорович (1914). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1937). Уч. рад.-фін. війни з груд. 1939, ВВВ з червня 1941. У 1946-1957 заст. голов. інж. Липецьк. РУ, голов. інж. Першоуральськ. РУ, РУ ім. Ворошилова тр-ту “Нікополь-

Марганець", керуючий Дишкасанськ. РУ, голов. інж. РУ ім. К.Лібкнехта, 1-й директор ЦГЗК (1957-1961). Керував будівництвом і введенням ком-ту, вперше у світі застосував ефект. метод складування відвалів, який спрямован. на раціональне збереження чорноземів. Згодом заст. керуючого тр-том "Орджонікідзе-Марганець", Директор Дніпровськ. ГЗК. Нагороджен. орд. Вітчизняної війни 1 ст., Трудового Червоного Прапора.

Донцова І.Р. (засл. будівельник України, (1960), трудова діяльність пов'язана з БУ № 10 тр-ту "Кривбасрудбуд". Працював в автоцеху. Ударник п'ятирічок. Біографіч. даних не виявлено.

"Допоміжна", шахта ШУ ім. Артема введена у червні 1941. Ствол встигли закріпити на глибині 56 м. У серп. 1941 підірвана і затоплена. Відновлена у 1947 як допоміжна. Розташовувалася у центр. частині Сакс. пласту, за 70 м від ствола ш. ім. Кірова. Потужність 700 тис. т руди. У середині 50-х втратила практичне значення і стала виробнич. структурою ш. ім. Кірова.

"Допоміжна-1", шахта Першотравнев. залізоруд. ком-ту введена у 1965. Ствол пройден. до 1130 м. Має клітьовий і скіповий підйомники. Призначена для виконання допоміжних операцій і підйому гірнич. машин.

Допоміжна школа-інтернат № 3 для дітей з вадами розумового розвитку відкрита у лист. 1963. Пл. 5 тис. кв. м. У 1963 перебувало 290 дітей, у 1992 – 360, у 2000 – 300. Працює 83 учителів і медиків. Має 22 класи. Педколектив працює над проблемою вдосконалення шляхів корекції, соціальної реабілітації та працевлаштування дітей з недоліками розумового і фізич. розвитку. Випускники отримують професії слюсаря, столяра, швачки, палітурника. Розташована на вул. Соколовського в Інгулецьк. р-ні.

Допоміжний дошкільний дитячий будинок № 1, відкрит. у жовт. 1976. Приймає дітей 3-8 років у вадами інтелекту. За цей період побувало більше 500 дітей. Діють 7 груп для дітей-сиріт з діагнозом олігофренія. Заклад надає дефектологічну допомогу, забезпечує підготовку до навчання у спецшколах, соціальну адаптацію в суспільстві. Працюють учителі-дефектологи, психолог, інструктор з фізкультури, лікар, медсестри, вихователі, муз. керівники. До послуг вихованців кімнати, спорт. і музич. зали, міні-стадіони з басейном, фітобар, муз. вітальня, спецкабінети.

"Допомога", громадська організація ветеранів війни в Афганістані Дзерж. р-ну створена у верес. 1994 за ініціативою воїнів-"афганців" І.В. Бородуліна, В.В. Заярного, С.Л. Прийми. У р-ні проживає 180 воїнів-"афганців". Надає допомогу ветеранам війни в Афганістані та ін. збройних конфліктів.

Дореволюційні керуючі рудниками Кривбасу, діяли у 1881-1917. Більшість мали вищу гірничу освіту. Біографіч. даних не виявлено. **Акімов** Павло Абрамович, керував Бишлерівськ. рудником. Заклав кар'єри, уміло організував видобуток руди. **Богаєвський** Павло Авксентійович, керуючий Колачевськ. рудником. **Горлов** І.А., штейгер Карнаватськ. рудника. Загинув 16.4.1911 під час аварії на шахті. **Дембський** Семен Станіславович, керуючий Харченківськ. рудником. **Должанський** Борис Мусійович, керуючий власним рудником. **Озембловський** Станіслав Сигізмундович, керуючий Новопавлівськ. рудником. **Павлов** Іван Іванович, керуючий групою рудників Донецько-Юр'ївськ. тов-ва у скл. Лихманівськ., Тартаківськ., Польового. **Паппадакі** Микола Еммануїлович, керуючий Пужмерським рудником. **Реймон** Іван Іванович, керуючий Костянтинівськ. рудником. **Роговський** Матвій Антонович, керуючий групою рудників у скл. Добровольськ., Рахманівськ., Саксаганськ., з 1914 директор Гданцівськ. чавуноливарного з-ду. **Солодовников** Микола Іванович, керуючий Коломойцівськ. рудником. **Урбанович** Олексій Іліодорович, керуючий Рахманівськ. і Добровольськ. рудниками. **Шувалов** Іван Семенович, керуючий рудником "Дубова Балка".

Дореволюційні рудники Кривбасу, розташовувалися по берегах річок Інгулець, Саксагань, Жовта, у межах містечка Кр. Ріг та його околицях. У 1881-1901 діяло 79 рудників. Вони займали 19,2 тис. десятин землі. У період економіч. кризи початку XX ст. не діяв 31 рудник, 48 працювали на 1/3 своєї потужності. У 1902 не діяло 62 рудники.

Розробка родовищ велася голов. чином відкритим способом на глибині до 80 м. На початок 1917 діяло 45 рудників. За період 1881-1918 видобуто 74,5 млн. т руди, з них 62,5% відкритими гірнич. розробками. На цих рудниках працювало 24 тис. гірників.

Дореволюційні страйки в Кривбасі, (80-і XIX ст. – поч. XX ст.) пов'язані з виснажливою працею гірників, металістів і залізничників. Вимоги мали економічне і політичне спрямування. Вперше відбувся у 1883 під час будівництва залізниці на території сучас. Кр. Рогу. Робітники виявили невдоволення результатами здачі виконаних робіт і розрахунків за них. У 1899 застрайкували гірники Колачевськ. рудника, Гданцівськ. чавуноливарного з-ду, а пізніше рудокопи Шмаківськ., Ростковськ., Олександрівськ. рудників. Серед вимог – скорочення робочого дня, підвищення заробіт. плати, медобслуговування і техніка безпеки. У січ. 1905 страйки охопили всю рудну галузь Кр. Рогу, а на ст. Довгинцеве ледь не дійшло до кровопролиття. У груд. 1905 знову відбувся загальноміський страйк, який переріс у збройний виступ. Жорстоко придушен. військами і козаками. Стихійні виступи тривали у 1906-1907, у роки 1-ї світ. війни.

Дорин, оправка, виконана у вигляді вісі для ковки та правки втулок коліс у давні часи на Криворіжжі.

Дорін Борис Григорович (14.7.1927, Одеса – 28.11.1977, Кр. Ріг). Діяч культури. Зак. Одес. музуч-ще (1949). У 1952-1960 викладач по класу скрипки музшколи № 1. З 1960 працював в музуч-щі. Керівник ансамблю скрипалів муз. шк. № 1. Вів активну концерт. діяльність. Виховав багато лауреатів муз. конкурсів.

Доркадіон (Dorcadion), група жуків довж. 11,5-19 мм. Має сірувато-чорне, буре, червоно-буре, рудо-каштанове забарвлення. Вуса і ноги чорні, надкрила у самок випуклі. Личинки живуть у ґрунті, живляться коренями рослин. Шкідник с/госп. культур. На Криворіжжі зустрічається 2 види.

Доркус (Dorcus), жук довж. 19-32 мм. Має чорне, матове забарвлення, лоб з 2 бугорками. На Криворіжжі зустрічається один вид.

Доровська Світлана Степанівна (3.10.1948, Кр. Ріг). Науковець. Зак. КГРІ (1975). У 1976-1978 викладач Криворізьк. тех-му гірнич. електромеханіки. У 1978-1980 перебувала в Єгипті. У 1981-1997 ст. викладач, доцент кафедри менеджменту Київ. економіч. ун-ту. З 1997 заст. директора Криворізьк. підрозділу Європейськ. ун-ту фінансів і бізнесу. Одна з його організаторів. Канд. економіч. наук (1991).

Доровський Андрій Олексійович (1897 – 1.5.1934, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. гірнич. курси (1929). З 1917 працював на шахті. У 1917 брав участь у формуванні загонів Червоної гвардії. Уч. гром. війни. У 1923-1933 лопатник, бурильник, десятник, нач. дільниці ШУ ім. Жовтневої революції. З 1933 технік ш. "Профінтерн" ШУ ім. Кагановича. Загинув в результаті обрушення грунту під час дослід. вибуху. Ударник і новатор виробництва. Встановлен. пам'ятник.

Доровський Володимир Олексійович (12.10.1943, Свердлов. обл.). Проф. (1980). Зак. КГРІ (1966), курси англ. мови при Київ. ун-ті (1974). У 1966-1997 ст. наук. співробітник, зав. лабораторією, доцент кафедри моделювання і програмного забезпечення КГРІ / КТУ. У 1978-1980 працював в Ельтагінськ. ун-ті в Єгипті, у 1985-1986 стажування в Китаї. З 1997 директор і засновник підрозділу Європейськ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджменту та бізнесу. Канд. тех. наук (1971). Засновник ліцею "Європейський". Канд. у майстри спорту з альпінізму, великого тенісу, волейболу. Автор 143 наук. праць, 7 монографій з проблем інформ. технологій.

"Дорога", народ. назва частини шляху, яка проходить через ліс, чагарники, зарості терену, глоду у давнину на Криворіжжі.

"Дорога", фонд допомоги ветеранів праці заснован. у груд. 1997. Поширює діяльність у Довг. р-ні. Надає допомогу ветеранам, залучає їх до посильної труд. діяльності, забезпечує всебічне спілкування ветеранів.

Дорогобід Володимир Олексійович (24.8.1930, Дніпропетров. обл.). Засл. шахтар України (1975). Освіта н/середня. У 1954-1986 бурильник, бригадир шахт ім.

Орджонікідзе, ім. Леніна РУ ім. Леніна. Новатор виробництва. Передовик, ударник п'ятирічок. Наставник і раціоналізатор. Почес. гірник (1980). Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Дорожні знаки, спеціальні таблички різної конфігурації за світовими стандартами, зі спеціальними символами для регулювання дорожнього руху. Бувають звичайні та освітлені з середини. У Кр. Розі встановлено 11 238 Д. з.

Дорожній рух, у Кр. Розі організується на базі існуючої мережі вулиць і доріг, а також тих, що розвиваються. Серед них виділяються центральні транспортні мережі, т.зв. "червона лінія". Всього у місті 1067 км вулиць та 195,5 доріг із твердим покриттям, 7 транспортних розв'язок, 94 шляхопроводи, 95 світлофорів. Д. р. та нагляд за ним здійснюється ДАІ на основі діючих правил дорожнього руху.

Доронін Степан Якович (15.4.1903, Орлов. обл. – 15.5.1991, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта н/середня. У 1920-1941 коногін, забійник, бурильник ШУ ім. Комінтерну. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Брав актив. участь у відбудові шахт. У 1941-1945 бригадир бурильників Горноблагодатськ. ШУ. Уславив ім'я трудовими досягненнями на Уралі. Серед перших повернувся на Криворіжжя. У 1945-1960 бригадир бурильників РУ ім. Комінтерну. Ім'я у Книзі трудової слави ВДНГ України. Один із найпрославленіших гірників Кривбасу. Виховав багато послідовників. Вів громадську діяльність. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Доронкін Анатолій Михайлович (1902, Кр. Ріг – 20.12.1920, там же). Уч. рев. руху. Освіта н/середня. Уч. рев. подій на Криворіжжі. З 1920 служив в органах ВЧК ст. Довгинцеве. У бою захоплен. у полон антирадянським збройним загоном і помер від жорстоких тортур.

Дорофєєв Володимир Федорович (5.8.1937, Чернігів. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1963 зварник, слюсар шлакопереробного цеху ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагородж. орд. Трудової Слави 2, 3 ст.

Дорохін Петро Петрович (17.5.1936, Орлов. обл.). Засл. працівник транспорту України (1973). Зак. Дніпропетров. тех-м залізнич. тран-ту (1967). Представник династії залізничників. У 1942-1946 працівник Туапсинськ. дистанції шляхів. У 1946-1986 монтер, бригадир, ст. майстер дистанції шляхів Криворізьк. відділка Придніпров. залізниці. Передовик змагань, ударник п'ятирічок. Почес. залізничник (1983). Ім'я у Книзі Трудової Слави Дніпропетров. обл. Мав більше 60 заохочень по службі. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Дорошенко (справж. Дрочинський) **Вадим Олександрович**
(1905, Хмельницька обл. – 1944). Мовознавець. Зак. Кам'янець-Подільськ. ін-т народ. освіти (1929). У 1930-1934 перекладач Держ. радіостанції у Харкові. Вільно володів багатьма європейськ. мовами. Переклав "Євгенія Онєгіна" О.Пушкіна укр. мовою. У 1934-1936 викладач, зав. кафедрою укр. мови Криворізьк. педін-ту. Вивчав творчість І.Франка. Канд. філологіч. наук. З 1936 зав. кафедрою мовознавства Ніжинськ. педін-ту. У 1938 заарештован. за звинуваченням у націоналізмі. Загинув у таборах. Реабілітован. посмертно.

Дорошенко Василь Іванович (4.3.1929, Кіровоград. обл. – 1995, Кр. Ріг). Наук. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1953). У 1953-1959 інж., голов. інж. рудника Дашнесанськ. РУ (Азербайджан). У 1959-1981 нач. цеху, голов. інж., нач. рудника, голов. інж. ПівдГЗК. У 1981-1982 директор НКГЗК. З 1982 заст., у 1988-1995 директор НДІБПГ. Канд. тех. наук (1971). Чл.-кор. АГНУ (1991). Автор близько 50 наук. праць, володар 8 автор. свідоцтв. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Дорошенко Володимир Максимович (14.7.1917, Чернігів. обл. – 29.3.1993, Кр. Ріг). Краєзнавець. Зак. Орджонікідзівськ. ін-т кольор. металів (1940). У 1940-1941 працював інж. на золотому родовищі у Забайкаллі (Хапчеранга). У 1941 написав листа наркому оборони С.К. Тимошенку з проханням направити до армії. Уч. ВВВ з червня 1941 в Бресті.

Сапер. Розмінував 2 тис. мін. У 1945-1957 нач. тех. відділу РУ ім. Кірова. У 1957-1962 допомагав у створенні важкої індустрії НДР. У 1962-1977 нач. техвідділу РУ ім. Кірова. Раціоналізатор. Фотолітописець рудника. Редактор книги "Руда и люди" (1967). Наставник. Організатор і 1-й директор музею історії РУ ім. Кірова. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Дорошенко Іван Микитович (11.11.1934, Кр. Ріг – червень 2002, Кр. Ріг). Засл. працівник народної освіти України (1990). Зак. Київ. ін-т інж. цивільної авіації (1965). З 1956 технік, зав. лабораторією, ст. викладач, заст. нач. Криворізьк. авіатехніч. уч-ща / коледжу. Підготував кілька поколінь авіаторів. Відмінник Аерофлоту.

Дорошенко Ігор Володимирович (15.9.1975, Кр. Ріг). МСМК (1995). Освіта н/вища. Вихованець СШ №№ 35, 7. Відом. укр. важкоатлет. Тренується у школі олімпійськ. резерву. Тренер І.В. Послушний. Переможець етапу Кубка світу (1994), призер чемпіонату Європи серед юніорів (1994), призер першості світу (1995). Рекордсмен України, переможець спартакіад, турнірів.

Дорошенко Ігор Миколайович (16.1.1973, Кр. Ріг). Майстер спорту. Футболіст. Захисник. Грав за "Ведрич" "Будівельник", "Могильов-Трансмаш"(Білорусь), "Кривбас". У "Кривбасі" з 1996. Провів 48 ігор, забив 1 гол. Вихованець криворізьк. футболу. Бронз. призер 8-го і 9-го чемпіонатів України. Уч. єврокубкових турнірів 1998/1999, 1999/2000. Грає за "Сталь" (Алчевськ).

Дорошенко Олексій Іванович (14.7.1923, Харків. обл.). Почес. громадянин с. Чкаловка (1990). Освіта середня. Уч. ВВВ з лип. 1941. У жовт. 1943 – берез. 1944 фельдшер 276 гв. СП 92 гв. СП. Відзначився у боях на Інгулецьк. плацдармі. Працював фельдшером Новолозуватськ. райлікарні Донецьк. обл. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Дорошенко Петро Якович (27.7.1915, Донецька обл. – 27.10.1944, Латвія). Герой Рад. Союзу (1.7.1944). Зак. Луганське авіауч-ще (1942). Працював на заводі в м. Дружківка. В арм. з 1941. Заст. ком-ра ескадрильї 955 ШАП 305 ШАД. Уч. Курськ. битви, визволення Донбасу, Запоріжжя. У січ. 1944 знищив під Кр. Рогом ворож. ешелон, у ході боїв за місто – 3 танки, 9 автомобілів, зенітну батарею. Вів повітряну розвідку. На момент присвоєння Героя здійснив 93 б/вильотів, взяв участь у 19 повітр. боях. Загинув під час бойового завдання. Похован. у м. Єлгава. Ім'я носить вул. у м. Дружківка, СШ № 11. Бюст у Райському. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), О.Невського, Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки.

"Досвітчана мати", народ. назва господарки просторої селянської хати у давні часи на Криворіжжі. Юнаки і дівчата обирали оселю, домовлялися з господарями, зносили атрибути освітлення, їжу і гуляли до ранку, розходилися у досвітках. Разом співали пісень, танцювали, займалися ремісництвом.

"Досвітки", вечорниці у холодну пору селян Криворіжжя зі співом та розмовами. Часто такі зустрічі закінчувалися вдосвіта. Жінки попутно займалися рукоділлям, чоловіки налагодженням збруї, знаряддя праці.

Досвітній Олесь (Скрипаль-Міщенко) Олександр Федорович (1891 – 3.3.1934, Харків). Письменник. Навчався у Петербурзьк. ун-ті. Уч. 1-ї світ. війни. За рев. пропаганду засуджен. до страти. Виїхав до США, де працював кор. газ. "Нова рада". З 1918 в Україні, редагував газ. "Галицький комуніст". До берез. 1920 перебував у варшавськ. в'язниці. Після визволення голов. редактор агітпоїзда "Більшовик", редактор газ. "Хліб і залізо", "Большевик в пути", "Селянська правда", "Зірка" (Катеринослав). Деякий час жив у Кр. Розі. У романі "Кварцит" виступив проти "теорії затухання" Кривбасу. 19.12.1933 заарештован. НКВС. Реабілітован. посмертно у трав. 1956.

Дослідно-колійна машинна станція № 80, Придніпров. залізниці заснована у 1955. Виконує роботи з капітального і серед. ремонту залізнич. колій, укладає безстикову колію, замінює стрілочні переводи. Працює 367 чол.

Достатку вулиця житломасиву Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-70-х. До 1975 мав назву провулок 1-й Брянський. Довж. 871 м, ширина 4,4 м. Пл. 3,8 тис. кв. м. Тверде покриття з 1970. Має 80 приват. будинків. Обслуговує 72 в/з.

Достоєвського вулиця, розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. Довж. 1,4 тис. м, ширина 7 м. Має 13 держ., 160 приват. будинків, де проживає 459 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. письменника Достоєвського Федора Михайловича (11.11.1821, Москва – 9.2.1881, Петербург). За участь у гуртку М. Петрашевського 1849 був заарештований і засуджений до страти, яку замінили каторгою (1850-1854) і військ. службою рядовим (1854-1859). Автор творів "Бідні люди" (1846), "Білі ночі" (1848), "Зневажені і скривджені" (1861), "Злочин і кара" (1866), "Ідіот" (1868), "Біси" (1871) та ін. Обслуговує 55 в/з.

"Досуг", молодіжний клуб створен. у верес. 2001 у скл. ПК ПівдГЗК за ініціативою Л.М.Дородонцової. До скл. входять 15 підлітків. Об'єднує молодь з метою організації змістовного дозвілля. Учасники беруть участь у КВК, розважальних програмах.

Дот, довготривала вогнева точка, будувалася на Криворіжжі під час ВВВ.

Доценко Павло Вікторович (26.6.1950, Кіровоград. обл.). Засл. працівник промисловості України (2000). У 1971-1998 працював у БУ № 1 тр-ту "Дніпродомнаремонт". З 1998 слюсар цеху капремонтів металург. агрегатів ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, наставник, переможець змагань. Бере актив. участь у громадській роботі. Засл. працівник ком-ту "Криворіжсталі".

Дошка, дерев'яний брусок, пластина для теслярських та столярських робіт у давні часи на Криворіжжі.

Дощовик їстівний, лікопердон їстівний (Lycoperdon perlatum Pers.), їстівний гриб. Плодові тіла кулясті, коротко- або видовжено-булавовидні, І,5-8-9 см заввишки, до 5 см заввишки. У верхній частині, де міститься глеба, кулясто-розширені, у нижній частині утвореній стерильною тканиною, здебільшого ніжковидно видовжені, біля основи з розгалуженими міцеліальними тяжами. Екзоперидій білий, згодом сіруватий, при дозріванні коричневий, шипастий, іноді розривається на частини і відпадає. Шипи до 2 мм завдовжки. Ендоперидій тонкий, жовтуватий, згодом сірувато-коричневий при дозріванні з округлим отвором, з зубчастим відігнутим краєм. Глеба камерна з колумелою, оливково-жовта, потім сірувато-коричнева, зріла порожниста. Спорова маса коричнева, з сірувато-коричневим відтінком. Спори кулясті, 3,5-4; 3,5-4,5 мкм, жовтуваті, шорсткі, іноді тонкобородавчвсті або гладенькі. Капіліцій нитчастий, іноді дихотомічно розгалужений, несептований, коричнюватий, оливково- або жовто-коричневий, стінки іноді з потовщеннями (горбкуватими), з порами. На Криворіжжі зустрічаються у лісонасадженнях по берегам водосховищ, полезахисних лісосмугах, у степах, на луках, пасовиськах, ґрунті, гнилій деревині та пеньках, V-XI. Дуже швидко дозріває, навіть у корзині, тому збирають зовсім молоді плодові тіла і переробляють у страви. Дощовики збирають окремо, так як шипи прилипають до інших грибів і їх важко очищати.

Дощовик каштановий, лікопердон каштановий (Lycoperdon spadiceum (Pers.) S.S.Hollos), їстівний гриб. Плодові тіла кулясті, приплюснуто-кулясті, 1—4 см у діам., з ніжкоподібною видовженою основою, з стерильною тканиною під глебою, біля основи з міцеліальними тяжами. Екзоперидій білий, згодом мідяно-жовтий, зернистий, стійкий. Ендоперидій спочатку жовтувато-коричнюватий, потім сірий, з округлим отвором на верхівці. Глеба оливкова, згодом коричнева, з колумелою. Стерильна тканина темно-коричнева, камерна. Спорова маса коричнева. Спори кулясті, гладенькі або шорсткі, коричнювато-жовті, 4 мкм у діам., іноді з короткою стеригмою. Капіліцій зрідка розгалужений, до 6 мкм завдовжки, коричнювато-жовтий. VII-X. Їстівний в молодому

віці. На Криворіжжі зустрічаються у дубових, дубово-ясеневих лісонасадженнях, вздовж водосховищ, степових лісосмугах, парках у степу.

Дощовик маленький, лікопердон маленький (Lycoperdon pusillum Pers.), гриб. Плодові тіла кулясті, приплюснуто-кулясті, зрідка донизу злегка звужені, (0,5) 0,8—2,5 (3) см у діам., біля основи з кореневидним тяжем. Стерильна тканина під глебою, зрідка злегка розвинута, здебільшого відсутня. Екзоперидій тонкий, білуватий, згодом бурувато-жовтий, коричнюватий, часом з червонуватим відтінком, спочатку майже гладенький, при дозріванні шорсткий, зернистий, зрідка тонкошипастий, руйнується. Ендоперидій тонкий, сіро-коричнюватий, згодом жовто- або оливково-коричневий, при дозріванні з отвором (з тріщинуватим краєм) на верхівці. Глеба спочатку жовтувата, згодом оливково- або сіро-коричнева, зріла порошиста. Спори кулясті, 3—4,5 мкм у діам., бородавчасті (молоді гладенькі), жовтувато-коричнюваті. Капіліцій нитчастий, злегка розгалужений, пористий, несептований, коричнюватий.VI-X. Не їстівний, малі плодові тіла. На Криворіжжі зустрічаються на грунті, підстилці, у хвойних, листяних та мішаних лісах, степах, на пасовиськах.

Дощовик умбровий, лікопердон умбровий (Lycoperdon umbrinatum Pers.), їстівний гриб. Плодові тіла 2—5 см заввишки, 1,5—3,5 завширшки, кулясті, оберненояйцевидні, короткобулавовидні, з горбочком на верхівці, з стерильною ніжковидно видовженою основою з міцеліальними тяжами. Екзоперидій одношаровий, тонкий, коричнюватий, згодом червоно-коричневий до чорно-коричневого, чорного, густошипастий (шипи до 1 мм завдовжки, з'єднані у групи), при дозріванні руйнується. Ендоперидій одношаровий, тонкий, гладенький, коричнюватий, при дозріванні з невеликим округлим отвором у верхній частині. Глеба спочатку щільна, біла, згодом оливково-сіра, оливково-коричнева, дозріла порошиста, умброво-коричнева, біля основи з стерильною камерою, сірувато-оливковою, оливково-коричневою тканиною, здебільшого з колумелою. Спорова маса умброво-коричнева. Спори кулясті, бородавчасті, 4,5; 3,5—5,3 мкм у діам., з частиною стеригми. Капіліцій нитчастий, іноді розгалужений, тонкостінний, з порами, оливково-коричневий. VII-X. Їстівний в молодому віці. На Криворіжжі зустрічаються у хвойних та листяних лісах, лісонасадженнях, полезахисних смугах, парках.

Дощовик шипастий, лікопердон шипастий (Lycoperdon echinatum Pers.), їстівний гриб. Плодові тіла до 5 см завширшки, майже кулясті, обернено-яйцевидні, булавовидні, здебільшого донизу ніжковидно звужені з незначно або добре розвинутою стерильною тканиною під глебою, біля основи з тонкими білими міцеліальними тяжами. Екзоперидій біля основи плодового тіла кремуватий, на верхній частині світло-вохряний, згодом коричнюватий, з довгими (до 5 мм), зібраними групами, шипами, з зігнутими верхівками. Ендоперидій тонкий, блідуватий, сірувато-кремовий, з круглим отвором на верхівці. Глеба з колумелою спочатку біла, потім сіро-фіолетова, зріла коричнева. Стерильна тканина під глебою камерна, сірувато-, згодом жовто-коричнева з фіолетовим відтінком. Спорова маса чорна. Спори кулясті, грубобородавчасті, коричнево-чорні з пурпурним відтінком 4-6 мкм у діаметрі, зрідка з стеригмою. Капіліцій дихотомічно розгалуджений, червонувато-коричневий, до 6 мкм завтовшки. На Криворіжжі зустрічаються у лісонасадженнях вздовж узбережжя водосховищ, полезахисних лісосмугах, на грунті. Маловідомий їстівний гриб. Вживають як і інші дощовики в молодому віці, поки м’якоть біла, світла, VII-IX.

Дощовиця (Haematopota), рід комах родини гедзевих. Довж. тіла 6-13 мм. Понад 390 видів, поширених в усіх частинах світу, крім Австралії та Антарктиди, в Україні – 9. Д. є кровососами ссавців, в т.ч. людини. Деякі з Д. – переносники збудників сибірки, туляремії, трипаносомозу великої рогатої худоби тощо.

Дощові черви, земляні черви, дощовики – група малощетинкових червів. Довж. тіла звичайно 8-15 см, у деяких – до 2 м. Близько 1500 видів, поширених головним чином в тропіках, в Україні – понад 30. Живуть в ґрунті, сприяють його аерації і зволоженню, утворенню гумусу тощо.

Дощук Віталій Володимирович (30.5.1960, Брянська обл.). Політ. діяч. Зак. Криворізьк. тех-м гірнич. тран-ту (1979). У 1982-1986 водій АТП - 30431, слюсар Ганнівськ. кар'єру ПівнГЗК. У 1984 ініціатор створення у Кр. Розі молодіж. житлокомплексу. Уч. ліквідації аварії на ЧАЕС. Один із засновників кооператив. руху у Кр. Розі (1988). Чемпіон обл. з гирьового спорту (1985). У 1989 створив ініціативну групу народ. руху в Терн. р-ні. З 1990 голова Терн. філії Союзу "Чорнобиль".

Дощова вулиця житломасиву Змичка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 50-х. Розвитку набула у 60-х. До 1975 мав назву провулок Барикадний. Довж. 296 м, ширина 7 м. Має 17 будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Обслуговує 46 в/з.

ДПА-2000, система гідрознепилювання розроблена спеціалістами ін-ту ВНДІБПГ П.В. Бересневичем, О.І. Лободою на початку 80-х. Призначена для локалізації пилу у місцях завантаження гірнич. маси із ковша екскаватора ЕКГ-8І у приймальний бункер ДПА. Продуктивність 240 л/хв. Маса 2,5 т. Вперше впроваджена на ЦГЗК.

ДР 5,5; ДР-12, домкрати рейкові розроблені і виготовлені на з-ді "Комуніст" у середині 50-х. Вага 35,70 кг. Вантажоспроможність 5,5 і 12 т. Призначені для підйому вантажів у шахтах і на поверхні.

Драбина, віз для перевезення сіна, соломи, снопів у давні часи на Криворіжжі. Пізніше пристрої для сходу на горище або у погріб.

Драбкін Юлій Рувимович (30.7.1925, Дніпропетровськ). Літератор. Зак. Дніпропетров. ун-т (1950). Уч. ВВВ з берез. 1944 у скл. стрілецьк. частин. У 1950-1965 учитель рос. мови СШ № 32. У 1965-1983 заст. директора, учитель СШ № 43. Відмінник освіти України (1979). У 1959-1964 очолював секцію поезії міськ. літоб'єднання. Прем. ім. Штаферука. Писав вірші. Друкувався у збірниках, періодич. пресі. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Драганець Борис Іванович (10.1.1944, Криворіжжя). Керівник правоохоронців. Зак. Вище політ. уч-ще МВС (1978). У 1967-1979 дільничний, оперуповноважен. карного розшуку. У 1979-1981 заст. нач., у 1981-1988 нач. Інгулецьк. РВВС. У 1983-1991 нач. учбового центру УВС Кр. Рогу. У 1991-1993 заст. нач. уч-ща профпідготовки співробітників міліції. Підполковник міліції. Мав 44 заохочення. Відмінник міліції.

Драгоман, перекладач у давнину на Криворіжжі.

Драгомировим, воїнам-визволителям меморіальна дошка встановлена у 1997 на буд. № 122 на вул. Лавроненка у Ц.-Міськ. р-ні. Брати Всеволод, Євген, Валентин визволяли Кр. Ріг у скл. 394 СД. Ініціатором встановлення дошки став учасник партизан. руху в Білорусії А.Г. Драгомиров. З цього будинку 16 чол. пішли на фронт і брали участь у боях.

Драйзера вулиця житломасиву ЖСК № 26 центр. частини Жовт. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. до 500 м, ширина 7 м. Має 16 будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь америк. письменника Драйзера Теодора Германа Альберта (27.8.1871, шт. Індіана – 28.12.1945, Голлівуд). Письменник-реаліст, критик, громадський діяч. Автор романів "Сестра Керрі" (1900), "Дженні Герхард" (1911), "Трилогія бажання" (1912-1945), "Геній" (1915), "Американська трагедія" (1925). Критикував америк. спосіб життя, викривав капіталістичний лад. У 1927 відвідав СРСР. Обслуговує 12 в/з.

Драла, втеча у давні часи на Криворіжжі.

Драма, давній жанр театрального мистецтва. Відома криворізька Д. "Коза" наводиться у книзі О.Мельника, О.Степаненка "Криворізький історичний фольклор".

Драматичний театр ім. Жовтневої революції, створен. у 1937 на базі 4-го Дніпропетровськ. робітничо-колгоспного театру. У різних джерелах називався Криворізьким/Дніпровським українським пересувним. Тільки у 1938 поставив 40 спектаклів, які переглянуло 12 тис. чол. Репертуар складався з укр. класики. Дипломант 2-го республіканськ. огляду робітнич. театрів (1939). З початком ВВВ 12 чол. пішли на фронт, у серп. 1941 22 чол. виїхали до Красноярська. У жовт. 1941 – груд. 1942 перебував у м. Канськ. Здійснював гастролі у Мінусинську, Абакані, Ужгурі. У груд. 1942 – серп.

1943 розташовувався в м. Єнісейськ. Давав спектаклі робітникам північ. рудників. У лип. 1943 – червні 1944 знаходився в Красноярську. У червні 1944 виїхав до Кр. Рогу. Розташовувався в клубі "Харчовик". Поставив перші п'єси "Дай серцю волю, заведе в неволю", "Так і буде". Серед акторів П.А. Ананченко, Ю.Морфес, О.Красноплахтін, Г.Перездрієнко та ін. Керівник К.Я. Копацький. У 1949 переїхав до Дніпропетровська.

Дранка, будівельні матеріали у вигляді тоненької рейки з дерева, яка набивалася на стіни під штукатурку. Цей вид покриття стін був поширений на Криворіжжі до початку 60-х.

Драпалюк Юрій Олександрович (11.11.1939, Казахстан). Мед. керівник. Зак. Вінницьк. медін-т (1969). У 1969-1974 дільничний педіатр, зав. дитячої консультації 10-ї міськ. лікарні. У 1974-1982 лікар, зав. відділенням інфекційної лікарні. У 1982-1985 голов. лікар 4-ї дитячої міськ. лікарні. З 1985 голов. лікар поліклініки УВС. Лікар вищої категорії. Відмінник охорони здоров'я. Умілий організатор процесу лікування хворих.

Дратва, товста просмажена нитка для шиття взуття у давні часи на Криворіжжі.

Драцена деремська (Dracaena deremensis), рослина родини агавових. Батьківщина – тропіки Африки. Багаторічна, високорослa рослина з товстим здерев'янілим, нерозгалуженим, багатолистковим стеблом (до 3 м вис.). Листки довж. до 50 см, шириною 5 см, ланцетні, сидячі, темно-зелені. Квітки в пазушному китицеподібному суцвітті з неприємним запахом. Плід ягодоподібний, оранжевий. В культурі садові форми: **"Варнекі"** – листки з широкою молочно-сіро-зеленою серединною смугою та двома вузькими білими смугами по краю; **"Баузея"** – з широкою серединною білою смугою. Оранжерейна культура, використовується в озелененні зимових садів Кр. Рогу.

Драчинський Микола Іванович (1917, Миколаїв. обл. – початок 50-х, Москва). Відом. журналіст. Освіта вища. У 30-ті працював на шахті РУ "Інгулець". У 1934-1938 будував Комсомольськ-на-Амурі. У 1938-1941 редактор газ. "Тихоокеанский комсомолец", зав. відділом ТАРС по Далекому Сходу. З 1942 фронтовий кореспондент газ. "Комсомольская правда". З 1954 працював кореспондентом ж. "Огонек", газ. "Известия". Працював у 50 країнах світу. Залишив архів фотознімків. Проводив виставки. Автор книги "Иордания", "Королевство на вулкане", "Конец полосатого заговора" та ін. Нагороджений орд. Вітчизняної війни 1 ст., Трудового Червоного Прапора.

Драчов Віктор Іванович (14.7.1956, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Київ. автошлях. ін-т (1982). У 1974-1995 слюсар, інж., нач. техвідділу, нач. бюро МТЗ КМК. З 1995 ген. директор СП "Орбіта".

Дранчев Георгій (початок – кінець XVIII ст.). Військ. діяч. Капітан рос. армії. У 1790-1793 займався будівництвом у Миколаєві. Керував видобутком сланців у Кр. Розі на потреби будівництва будинків у Миколаєві.

Драчук Григорій Сидорович (лют. 1900, Хмельницька обл. – 2.5.1986, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1932). Уч. гром. війни у скл. 1 КА. Брав участь у відбудові шахт Кривбасу з 1928. Працював нач. кар'єру ШУ ім. Артема , голов. інж., нач. ш. "Північна" ШУ ім. Кагановича. Уч. ВВВ з серп. 1941. У 1944-1955 нач. шахти "Нова" РУ ім. Р.Люксембург. Умілий організатор процесу видобутку руди. Нагороджений орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Драчук Казимир Григорович (1.1.1924, Хмельницька обл.). Відом альпініст. Зак. КГРІ (1947). Уч. ВВВ з лист. 1941 у скл. ЧФ. Альпінізмом займається з 1947. Підкорив майже всі вершини Кавказу і кілька 7-тисячників Паміру. Майстер спорту (1962). Засновник альпінізму у Кр. Розі. Інструктор. У 1950-1984 працював на шахтах Кривбасу. Організатор міськ. федерації хокею на траві. Нагороджений орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Дреєр Ілля Львович (20.12.1923, Полтава). Військ. керівник. Зак. Моск. інж. уч-ще (1945). Уч. ВВВ з берез. 1942 у скл. 3 гв. інж. батальйону. До 1975 служив в армії. Підполковник. У трав.-верес. 1954 брав участь у випробуванні атомної бомби в Оренбурзьк. степах. Керував будівництвом укриття. На власні очі бачив силу атом. енергії, її наслідків. У 1975-1984 працював в управлінні "Дніпроекскавація". Нагороджений орд. Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Дрезноль Анатолій Миколайович (11.6.1931, Кр. Ріг). Енергетик-новатор. Освіта н/середня. У 1945-1951 слюсар "Донбасенергомонтажу", КРЕС. У 1954-1990 слюсар енергоцеху ТЕЦ ім. Ілліча. Передовик виробництва, наставник. Нагороджений орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Дрейєр Микола Михайлович (7.1.1891, Тбілісі – 18.7.1969, Омськ). Ген.-лейтенант (1945). Зак. юнкер. уч-ще, Військ. акад. ім. Фрунзе. Уч. 1-ї світ. війни. Штабс-ротмістр 6 уральськ. полку. Нагороджений орд. св. Володимира 4 ст., св. Анни 3, 4 ст., св. Станіслава 2, 3 ст. В рад. арм. з 1918. Уч. гром. війни. Ком-р кав. полку у боях з Дутовим. З 1923 ком-р кав. дивізіону військ. шк. ім. ВЦВК. Нач. 1-го почес. караулу біля Мавзолею Леніна. З 1932 ком-р полку Особливої кав. бригади. З 1938 ст. викладач тактики Військ. акад. ім. Фрунзе. Уч. ВВВ з червня 1941. Ком-р 45 окрем. КД. Відзначився в р-ні Солов'їної переправи на Дніпрі. З лип. 1942 заст. командуючого 4 резерв. А. 25.2.1944 признач. ком-ром 20 гв. Криворізьк. СД. Уміло організував бої на Інгулецьк. плацдармі, наступ на Півд. Буг, Молдавію, Болгарію. Війну закінчив ком-ром 6 га. СК в м. Грац. Нагороджений орд. Леніна (2), Червоного Прапора (3), Суворова 2 ст., Кутузова 2 ст., Б.Хмельницького 2 ст., Червоної Зірки.

Дрейцер Юхим Олександрович (1894-1936). Госп. керівник. Уч. гром. війни. У груд. 1934 – лип. 1935 комерційний директор будуправління "Криворіжбуд". Зробив значний внесок у будівництво металург. і коксохімзаводів. Жертва сталінських репресій. Першим з посадових осіб Кр. Рогу заарештований і звинувачений у зв'язках з троцькістами. Засуджений до страти разом із Зінов'євим і Каменєвим. Реабілітований у 50-х посмертно.

Дремлюга Петро Кирилович (20-ті ХХ ст. – жовт. 1943). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Проживав у сел. Рахманівка. Уч. ВВВ з серп. 1941. У 1943 ком-р спецгрупи парашутистів штабу 4 Укр. фр., закинутий у тил ворога для зв'язку з партизан. загоном Г.М. Седнєва. Забезпечив загін зв'язком, брав участь у бойових операціях. Героїчно загинув у бою з карателями. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Дремлюх Олександр Данилович (25.12.1912, Вінницька обл. – 1995, Кр. Ріг). Банкір. Зак. Одес. кредитно-фінанс. ін-т (1941), Ленінград. фінанс. акад. (1956). У 1933-1936 агроном Комсомольськ. МТС Вінницьк. обл. У 1941-1943 працював у банк. системі Саратов. обл. У 1943-1956 працював у кредит. відділах Держбанків Дніпропетровська, Кр. Рогу. У 1956-1985 керуючий Дзерж. відділенням Держбанку. Відмінник Держбанку (1957). Умілий організатор і керівник банківськ. відносин. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Дригайло Михайло Зіновійович (1922, Харків. обл. – 31.10.1943, Кр. Ріг). Визволитель. Зак. арт. школу. Уч. ВВВ з серп. 1942. У скл. 1398 зеніт. артполку 35 зеніт. артдивізії визволяв Кр. Ріг. Ком-р батареї. На підступах до Кр. Рогу збив "Ю-88". Героїчно загинув у боротьбі з танками ворога на території радгоспу "Червоний забійник". Пропав безвісти. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Дриголина, довга жердина (3-5 м), на якій кріпиться хрестовина павука. (Див. Павук).

"Дрижаки", народ. назва стану людини, яку бив озноб, морозило, у давнину на Криворіжжі.

Дригожилка, балка розташована на півн. Криворіжжі, в р-ні Ганнівськ. родовища. Довж. 1 км. Схили круті. У давні часи мала погану славу. Водилася "нечиста сила". При наближенні до неї тремтіли душа і тіло.

Дришлюк Володимир Миколайович (1.6.1962, Дніпропетров. обл.). Діяч культури. Зак. Дніпродзержинськ. індустр. ін-т (1984). У 1984-1988 слюсар, майстер, інж.-патентознавець, директор Клубу техніч. творчості. Активіст молодіжного руху 80-х. У 1988-1992 директор молодіжного клубу "Сплав".

Дріб співочий (turdus philomelos), птах. Має строкате оперення, зверху бурувате з зеленуватим відтінком, знизу білувате з плямами. Видовжене тіло і хвіст. Населяє ліси Криворіжжя. Перелітний. Під час гніздування тримається парами, решта – зграями. Голос різке "тек-тек". Гніздо влаштовує на дереві. Кладка у квіт.-червні по 5 яєць.

Дрібка, маса сипучої речовини, що вміщалася у пучку пальців у давнину на Криворіжжі.

Дрібниця Олександр Васильович (3.11.1936, Кр. Ріг). Відом. проектант. Зак. КГРІ (1960). У 1956-1960 працював у геологіч. бюро ш. "Саксагань" РУ ім. Дзержинського. З 1969 інж., кер. групи, зав. лабораторією ін-ту НДІметалургвентиляція / НДІрудвентиляція / НДІБПГ. Канд. тех. наук (1969). Уч. міжнарод. конференцій з безпеки праці у гірнич. промисловості (1991, 1999). Автор наук. праць. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

"Дріжджі України", добровільна асоціація дріжджових заводів України створена у Кр. Розі у червні 1998. Об'єднала Криворізьк., Львівськ., Харківськ., Чернівецьк. та ін. дріжджові з-ди. Має за мету відстоювати інтереси і права вітчизняного виробника. Президент П.П. Гурмаза.

Дрізд (Turdus), птах родини дроздових. Довж. 20-25 см, маса 50-165 г. Чепурний чорно-вороновий з яскраво-жовтим дзьобом. Населяє ліси, сади, парки Криворіжжя. Буває осілий і кочовий. Тримається самотньо, парами. Гніздо будує на землі, кущах, гілках дерев. Кладка 4-7 яєць. Живиться комахами, ягодами.

Дрізд співочий (Turdus philomelos), птах родини мухоловкові (Muscicapidae) ряду горобцеподібні (Passeriformes). Трохи більший за шпака. Верх тіла ливково-бурий, низ жовтувато-білий з темно-бурими плямами, що нагадують видовжений трикутник. Поширен. у більшій частині Європи, Малій Азії, півн. заході Ірану, Сибіру, Закавказзі, Алтаї, Саянах, Прибайкаллі. В Україні гніздовий птах Полісся, лісостепу, Карпат, Криму, частково – степової зони. На Криворіжжі – звичайний гніздовий птах всієї території. Оселяється у лісах, лісопарках, рідше – в парках. Гніздо будує на деревах, кущах,

пеньках, рідше на землі; вислане глиною. Кладка з 5 голубих з чорними плямами яєць у квіт.-липні. Є повторне гніздування. На Криворіжжі зимує у невеликій кількості.

Дрізд-чикотень, або **горобинник** (Turdus philaris), птах родини мухоловкові (Muscicapidae) ряду горобцеподібні (Passeriformes). Більший за шпака. Має каштаново-коричневу спину і крила, попелясто-сіру голову і надхвістя, майже чорний хвіст, черево біле, на грудях густа плямистість. Гніздиться колоніями. Ареал охоплює Європу, Казахстан, Алтай, Півн. і Захід. Африку, Саяни, Малу і Передню Азію, Гімалії. В Україні гніздовий птах Полісся, лісостепу і Карпат, на півночі степової зони. На Криворіжжі гніздиться у лісових масивах на узбережжі Карачунівськ. та Півд. водосховищ, значно в меншій кількості в інших місцях. Оселяється у різних типах лісу. Гнізда будує високо на деревах. В гнізді 4-7 зеленуватих з бурими плямами яєць в трав.-червні. Живиться навесні і влітку безхребетними, восени і взимку в основному ягодами. У зимовий період, восени і на початку весни утворює чисельні зграї, кочуючи у приміській зоні і в місті.

Дрік (Genista), рід невеликих кущів родини бобових. Листки цілісні. Квітки жовті, звичайно зібрані в китицях. **Д. красильний** – рослини з прямостоячим стеблом 50-80 см висотою, виявлено на Криворіжжі лише одне місцезнаходження – на схилах р. Інгулець. **Д. скіфський** – кущик 7-25 см заввишки, гілки його коротко опушені, часто лежачі. Листки сидячі, ланцетні до 15 мм завдовжки. Верхівкові суцвіття не густі. Біб близько 2 см завдовжки, трохи зігнутий, притисненоволосистий, 1-, 2-, 3-насінний. Цвіте V-VI. Зріджені зарості зустрічаються часто на вапнякових відслоненнях по схилах р. Інгулець та деяких балок тільки в півд. частині Кривбасу. Вид занесений до Червоної книги України.

Дрімлюга (Caprimuldus), птах родини дрімлюгоподібних. Довж. до 30 см, маса до 100 г. Невеликий, трохи більший за шпака. Забарвлення сіро-буре з чорними плямами. Хвіст довгий, крила гострі і довгі, голова велика з великими очима, дзьоб маленький. Ноги короткі, слабкі. Населяє ліси Криворіжжя. Перелітний. Тримається самотньо, парами. Кладка у трав.-червні на 2 яйця. Активний у сутінках. Живиться комахами.

Дробін Георгій Федорович (1.11.1935, Ставропілля). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1959). У 1959-1977 майстер, нач. дільниці, голов. інж., заст. директора РУ ім. Кірова. У 1977-1980 голов. спеціаліст гірнич. промисловості Ірану. У 1980-1986 нач. ШПУ № 2 ком-ту "Кривбасшахтопроходка". З 1986 – директор ін-ту "Кривбаспроект". Керівник проектування гірнич. підприємств Кривбасу, країн РЕВ. Нагороджений орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Дробіна Людмила Євгенівна (14.1.1935, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1958). У 1958 лікар, зав. відділенням, у 1963-1965 голов. лікар Дзерж. райСЕС. У 1965-1976 зав. відділенням, лабораторією міськСЕС. У 1976-1981 викладач кафедри медпідготовки Криворізьк. педін-ту. У 1981-1991 доцент фак-ту удосконалення лікарів. Канд. мед. наук (1973). Відмінник охорони здоров'я. Автор 40 наук. праць.

Дробниця Олександр Іванович (15.4.1957, Кр. Ріг). Військ. керівник. Зак. КГРІ (1979). В арм. з 1979. Будував об'єкти на ЧФ. У 1985-1987 перебував в Афганістані у скл. будчастини 40 А. З 1987 служив на Байконурі. Брав участь у ремонті стартових комплексів "Союз", "Зеніт" та ін. З 1998 перебуває у скл. Рос. авіаційно-космічного агентства. Нагороджений Грамотою Верх. Ради СРСР.

Дробове буріння, вид обертового буріння, при якому руйнування гірничих порід відбувається сталевим або чавунним дробом, який знаходиться на забої свердловини під буровою коронкою. Застосовується у твердих абразивних породах.

Дробовик, мисливська рушниця або деякі її різновиди у давні часи на Криворіжжі.

Дробот Анатолій Сергійович (23.10.1930, Чернігів. обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1954). У 1954-1955 працював на рудниках Румунії. У 1955-1957 нач. дільниці, у 1957-1959 заст. голов. інж., у 1959-1962 нач. ш. "Нова", у 1962-1976 керуючий РУ ім. Р.Люксембург. У 1976-1993 нач. управління округу Держтехнагляду. У 1993-1995 заст. нач. управління Держнаглядохоронпраці. З жовт. 1995 заст. нач. Придніпров. експерт.-техніч. центру. Керував реконструкцією РУ ім. Р.Люксембург, будівництвом ш.

“Гвардійська”, введенням системи відбійки руди свердловинними зарядами. Обирався чл. облради, депутатом міськради. Нагородж. орд. “Знак Пошани”, знак. “Шахтарська слава” 1-3 ст.

Дробот Олександр Артурович (1961, Кр. Ріг). Художник. Зак. Криворізьк. педін-т (1989). Працює у галузі станкового живопису, захоплюється натюрмортами і пейзажами. Співець краси життя. Викладає в худ. школі № 1. Уч. виставок в Акад. мистецтв в Москві (1987), Кр. Розі (1993, 1997-2000). Серед робіт “Квіти”, “Мозаїка моря” та ін.

Дробот Олександр Ілліч (28.9.1935, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта середня. З 1953 пом. машиніста екскаватора РУ “Інгулець”. Брав актив. участь у спорудженні ІнГЗК. Випробував екскаватори ЕКГ-4,65, ЕКГ-81. У 1970 встановив всесоюз. рекорд, коли відвантажив 1 млн. 468 тис. куб. м гірнич. маси при 26,3 сек. на цикл завантаження. Послідовник починів В.К. Мироненка. Разом з ним вніс до 40 техніч. удосконалень в конструкцію екскаваторів. У берез. 1972 встановив світ. рекорд, відвантажив протягом місяця і завантажив 192 тис. куб. м. Чл. “Клубу мільйонерів”. У 1972 досвід пропагувала газ. “Правда”. Новатор виробництва. Раціоналізатор і наставник. Цикл завантаження скоротив до 20-24 сек. Уч. зльотів новаторів. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора.

Дробота І. І. (засл. будівельник України, 1973), трудова діяльність пов’язана з БУ № 625 тр-ту “Укргідроспецфундаментбуд”. У 60-70-х працював машиністом екскаватора. Ударник п’ятирічок, переможець змагань. Біографіч. даних не виявлено.

Дроботушенко Володимир Федорович (18.1.1941, Бєлгород. обл.). Засл. працівник культури України (1990). Зак. Харків. ін-т мистецтв (1968). У 1966-1988 грав у Харків. симфоніч. оркестрі. У 1968-1997 викладач музуч-ща. У 1968-1985 керував симфоніч. оркестром музуч-ща. У 1974 створив міськ. симфоніч. оркестр. Грає в дух. оркестрі ПК металургів. Лауреат Всесоюз. фестивалів народ. творчості (1980, 1983).

Дробошевський Станіслав Васильович (1931). Засл. будівельник України. Зак. Одес. гідротех. ін-т (1956). У 1956-1959 майстер, голов. інж. будуправління тр-ту “Ставропільсільгоспбуд”. У 1959-1963 ст. виконроб БУ “Цементбуд” у Кр. Розі. У 1963-1969 голов. інж., нач. БУ № 2, голов. інж. тр-ту “Криворіжсільбуд”. У 1969-1983 голова правління Дніпропетров. облміжколгоспбуду. Згодом працював 1-м заст. голови Дніпропетров. облвиконкому. Керував будівництвом у селах Криворіжжя. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, “Знак Пошани”.

Дровітня, місце у дворі, де складалися порубані на зиму дрова. Частина колоди, на якій рубали хворост, дрова, м’ясо та ін. у давнину на Криворіжжі.

Дрожилов Лев Олександрович (10.2.1932, Н/Новгород). Науковець. Зак. Моск. ін-т сталі (1954). У 1954-1958 майстер ДП КМЗ. З 1958 інж., кер. групи, зав. відділом терміч. процесів ін-ту “Механобрчормет”. Автор 58 праць, 2 монографій, 26 винаходів з проблем підвищення якості концентратів. Нагородж. орд. “Знак Пошани”.

Дроздач Федір Григорович (30.4.1956, Казахстан). Новатор виробництва. Зак. Криворізьк. автотех-м (1978). З 1978 монтер колії, бригадир, майстер ст. Гейківка Придніпров. залізниці. Уч. ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС (1986-1987). Переможець змагань, наставник. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Дрозденко Леонід Макарович (19.6.1929, Черкаська обл.). Засл. учитель України (1986). Зак. Київ. педін-т (1954). У 1954-1958 учитель математики Шамраївськ. СШ, у 1958-1963 інспектор райвно, завуч Ладижинськ. СШ Чернівецьк. обл. У 1963-1964 учитель фізики СШ № 36. У 1964-1965 інспектор Жовт. райвно. У 1966-1971 завуч, у 1971-1990 директор СШ № 37. Учитель-методист. Відмінник освіти. Медаль ім. А.С. Макаренка (1983). Вивчав проблеми виховання інтелекту учнів. Автор метод. розробок, наук. статей.

Дрозофіла, плодова мушка (Drosophila), ряд мух родини дрозофілових. Довж. тіла – 1,5-5 мм. Понад 100 видів, поширених у жарких і помірних смугах усього світу, в Україні – близько 30 видів. Д. шкодять на підприємствах з переробки овочів і фруктів. Багато видів

Д. є зручними об'єктами для дослідів з генетики, зокрема, вивчення спадковості й мінливості організмів.

Дротик, коротка кидальна зброя укр. козаків XVII-XVIII ст. Використовувалася у бойових діях козаками зимівок Криворіжжя.

Дротяники, личинки жуків родини коваликових. Тіло (довж. до 40 мм) видовжене, циліндричне, жорстке, жовтого або бурого кольору. Д. живуть в ґрунті, гниючій деревині, під корою мертвих дерев. Ґрунтові Д. пошкоджують висіяне насіння і підземні частини багатьох польових та городніх культур. В Україні – близько 23 видів.

Дрофа (Otis), птах родини дрофоподібних. Вага 0,6—1 кг. Дуже великий птах. Голова та шия сірі, спинка руда, крила білі з темними кінцями. Перелітний. Населяє лісостеп Криворіжжя. Гніздиться на відкритих ділянках. Кладка у квіт. з 2-х яєць. Летить швидко. Живиться комахами, насінням. Занесен. до Червоної книги.

Друга Всесоюзна геофізична конференція, відбулася у Свердловську у берез. 1932. Дослідник Кривбасу геолог П.П. Кузнецов зробив доповідь про результати магнітометрич. зйомок залізоруд. родовищ Кр. Рогу.

Друга дитячо-юнацька спортивна школа, відкрита у жовт. 1972. У лют. 1997 до скл. увійшов Палац спорту НКГЗК. Діють секції вільної боротьби, плавання, гандболу, самбо, спортзали і майданчики, секція худ. гімнастики (2000). Щорічно займається до 800 чол. Серед кращих тренерів А.М. Бочаров, О.В. Лозний, В.Ф. Бабійчук, О.В. Турчан та ін. Серед кращих вихованців В.Мірошниченко, В.Будяк, Л.Рогальова, І.Ломоносова, С.Одай, С.Лепіхіна, Д.Бабюк та ін. Розташована на вул. Мануїльського Жовт. р-ну.

Друга дільниця, частина території ком-ту "Криворіжсталь", де розташовуються сталеплавильне та прокатне виробництво. Закладена у 1931 у зв'язку з будівництвом КМЗ. Назву дали геодезисти, які розбивали місцевість у вигляді поля на ділянки.

Друга міська лікарня, бере початок від медпункту на будівництві з-ду "Криворіжсталь", який відкрит. у 1932. У 1934 реорганізован. у медсанчастину КМЗ. Надавала меддопомогу працівникам з-ду. У лип. 1944 відкрилася амбулаторія Соцміста, що розташовувалася по вул. Косіора, а потім по вул. Революційній. У берез. 1955 із введенням 3-поверхового корпусу утворена лікарня з-ду "Криворіжсталь". У 1963 реорганізована у 2-гу міськ. лікарню. Займається профілактикою, діагностикою і лікуванням хворих. Мала 840 ліжок. Дільнична поліклініка працює у 2 зміни, прийом ведуть 40 лікарів. Серед лікарів засл. лікарі України З.І. Бородіна, В.М. Кочкіна, П.Є. Снопков, орденоносці В.С. Жовтоног, З.Л. Габдуліна, Ф.О. Лапенко, Л.Д. Тюлаєва, М. І. Беневоленський, канд. мед. наук, М.І. Газенко, О.А. Світловський, О.К. Чверкалюк. У 1989 відкрита лікарня на 1 тис. ліжок у Сакс. р-ні. Діють відділення з переливання крові, яке заготовляє 789,3 л крові з консервантом і 735,5 л без консерванту, фізіотерапевтичне відділення на 20 кабінетів, водне відділення на 20 ванн. Рентгенологічне відділення має 12 кабінетів, флюоростанція обслуговує жителів Дзерж., Довг., Сакс., частково Жовт. р-нів. Клінічна лабораторія має бактеріологіч. і паразитологіч. відділи. Діагностичний центр має 5 кабінетів ультразвукової діагностики, 2 ендоскопічних кабінети, 2 кабінети комп'ютерної томографії, кабінет функціональної діагностики. Пл. складає 39 тис. кв. м. Працює 1386 чол., з них 218 лікарів, 620 медсестер. Головні лікарі з 1945 П.С. Малюк, І.О. Шкуро, В.М. Лесняк, В.А. Бондаренко, В. М. Гужевський, О.М. Лук'яненко, М.І. Беневоленський, О.О. Сердюк, І.П. Нетребко, О.А. Світловський. Нагороджено орд. "Знак Пошани" (1972).

Друга міська поліклініка, відкрита у трав. 1946 як Гданцівська поліклініка № 4 для обслуговування працівників з-ду "Комуніст". У 1955 перейменована у медсанчастину з-ду гірнич. машинобудування. У берез. 1994 отримала сучас. назву. Працює 12 лікарів. Надає медичну допомогу, проводить медогляд і профілактику серед жителів Ц.-Міськ. р-ну. Голов. лікарі Є.В. Нетеса, Л.І. Лисецька, О.Л. Лук'яненко, М.Г. Мороз, В.М. Чорна, Т.О. Баборак.

Друга міська дитяча лікарня, відкрита у 1955. Перебувала на балансі ЖКВ КМЗ. У 1964 спорудж. нове приміщення. У 1969 створен. Центр охорони зору дітей. До скл. входять

поліклініка на 220 відвідувань, стаціонар на 75 ліжок, 3 філіали (сел. Довгинцеве, мкрн. “Східний-1”, “Східний-2, 3”). Обслуговує 24,8 тис. дітей, яких навчають 21 школа, 32 садка. Працює 33 лікарні. Голов. лікарі Я.М. Духонченко, Н.П. Йорж, О.І. Малухін, Н.Г. Примак.

Друга музична школа, відкрита у верес. 1953. Загальна пл. – 1,2 тис. кв. м. Заняття у 2 зміни. Учнів – 360. Випускників – 1,7 тис. 250 вступили до муз. закладів. Серед лауреатів Й.Лісовий, О.Петренко, В.Стецун, В.Горохолінський та ін. 42 викладачі. Розташована у Жовт. р-ні.

Друга міська стоматологічна поліклініка, відкрита у червні 1961 у гуртожитку № 1 по пр. Металургів. У 1962 відкриті клінічна лабораторія, рентгенівський, фізіотерапевтичні кабінети. У 1963 з’явилося хірургічне відділення. Створюється єдина стомат. служба у Дзерж. р-ні. З 1975 є базою проведення курсів удосконалення зубних лікарів. У 1976 створилася кафедра ортопедичної стоматології фак-ту вдосконалення лікарів. У 1978 вперше у Кр. Розі відкрите пародонтологіч. відділення, у 1979 – курси медсестер. Має 2 лікувальних та ортопедичне відділення. Щорічно обслуговує 115 тис. пацієнтів. Працює 39 лікарів. База продовження інтернатури Дніпропетров. мед. акад. Головні лікарі Л.А. Кутікова, О.Г. Переверзєв, С.А. Кулішова, Л.Г. Зотова.

Друга шахта по видобутку вугілля, функціонувала у р-ні с. Христофорівка з 1957 по 1960 і закрита у зв’язку з тим, що запаси вугілля вичерпалися.

Друга шахта, закладена Брянським товариством у 1906 на руд. пласту Пужмерки. Проходка пройдена до глибини 125 м. Велася підготовка руд. покладів. Мала 2 клітьових підйомники. Відновила діяльність у 1926 у скл. ШУ ім. Леніна. Втратила практичне значення на початку 30-х із введенням ш. ім. Орджонікідзе.

Друга шахта Стародобровольського рудника, закладена на землях поміщика В.В. Добровольського на початку XX ст. Мала незначну потужність. Діяв дерев’яний копер, належала акціонерному товариству Криворізьк. заліз. руд. Видобуток вела до початку гром. війни.

Друга шахта РУ ім. Фрунзе, закладена у кінці 20-х на покладах 1-го Сакс. руд. пласту. Глибина стволу 81 м. Мала дерев’яний копер 18 м, підйомну кліть. Потужність у 100 тис. т руди. У серп. 1941 підірвана і затоплена. Відбудована у 1945. Невдовзі втратила практичне значення і діяла як допоміжна.

Друга шахта ШУ ім. Леніна, діяла із середини 20-х до 1933. Мала малу потужність. Вперше у Кривбасі застосовані скреперні лебідки. Ліквідована після введення ш. “Капітальна” / ім. Орджонікідзе.

Друге пришестя, у християнстві очікування другої появи Христа на землі для посоромлення нечестивців і дарування віруючим.

Другий відвал ІнГЗК, закладен. у 60-х. Розташован. за 0,5 км на півд.-схід від дробильної фаб-ки. Довж. 1,2 тис. м, ширина 600 м, висота 27,5 м. Пл. 847,2 тис. кв. м. Обсяг 27360 тис. куб. м. Має 5 ярусів. Запаси 8684,6 тис. куб. м.

Другий відвал ПівнГЗК, сформувався у 1961-1966 шляхом вивезення породи, сланців, малорудних кварцитів з Першотравневого кар’єру. Півн. борт розташ. за 1,3 км від ст. Сировинна. Довж. 1 тис. м, ширина 310 м. Пл. 30,6 га, висота 32 м. Запаси 8620 тис. куб. м.

Другий відвал ЦГЗК, закладен. у 1961 шляхом вивезення породи, сланців, малорудних кварцитів з кар’єрів № 1 і № 2. Розташован. поблизу шламосховища за 2,5 км на півд.-захід від ст. Прикар’єрна. Довж. 2125 м, ширина 650 м. Пл. 138 га, висота 38,5 м. Запаси 17 438 тис. куб. м.

Другий відвал ПівнГЗК, сформован. у 1961-1976 шляхом вивезення породи, сланців, малорудних кварцитів з Ганнівськ. кар’єру. Захід. борт розташован. за 2,5 км від ст. Промислова. Довж. 650 м, ширина 600 м. Пл. 39 га, висота 21 м. Запаси 6816 тис. куб. м.

Другий дитячий будинок, відкрит. у серп. 1996 на базі дитяч. садка № 109. Виховується 152 дітей від 3 до 10 років. Працює 40 вихователів, 5 медиків, 77 інших спеціалістів.

Надається перевага корекції психічного стану вихованців. Діють спортзал, ізостудія, басейн, гуртки.

Другий комуністичний батальйон, сформован. у лип. 1941 з робітників Нікопольськ. Півд.-трубного з-ду. До скл. входило до 300 чол. Мав на озброєнні гвинтівки, кулемети, гранати. У середині серп. 1941 вступив у бій в р-ні с. Глеюватка Криворізьк. р-ну. Успішно взаємодіяв із 253 СП. Поніс значні втрати, втратив боєздатність. Серед загиблих О.Бондар, М.Єрухін, І.Череп, Лихвар, Бондарець.

Другий Марини Раскової провулок, житломасиву ім. Горького Терн. р-ну. Закладен. у 50-х. Сформувався у 60-х. Довж. 120 м, ширина 6 м. Має 6 приват. будинків, де проживає 21 чол. Вкритий відсівом. Назван. на честь Героя Рад. Союзу М.М. Раскової. Обслуговує 17 в/з.

Другий міський планувальний район, формувався на базі житлових поселень РУ ім. Кірова, Жовтневої групи рудників і зон вільних від забудови навколо них. Пл. за генпланом 1,9 тис. га. Населення на момент формування до 200 тис. чол. Лісопаркові масиви складають зони сан. захисту.

Другий міський пологовий будинок, відкрит. у червні 1965 з метою покращення мед. обслуговування населення Жовт. р-ну. Базою стало пологове відділення 3-ї міськ. дитяч. лікарні. На момент створення діяло 2 полог. відділення на 110 ліжок, 2 гінекологіч. відділення на 80 ліжок, відділення для новонароджених на 110 ліжок, жіноча консультація, що обслуговувала 25 тис. чол. Має за мету підвищення якості та обсягу профілактичної роботи, якісне і сучасне обстеження, лікування та реабілітацію хворих.

Другий міський протитуберкульозний диспансер, відкрит. у квіт. 1955 як Жовт. райтубдиспансер на 150 ліжок. До скл. входили 5 відділень. У 1964 перейменован. у тубдиспансер № 2, з 1980 має сучас. назву. Пл. 6 га. Серед головних завдання зниження захворюваності на туберкульоз, його профілактика, організація комплексного лікування. Складається з фтизіатричного відділення на 70 ліжок, відділення для лікування хворих хроніч. формами туберкульозу легень на 60 ліжок, базового стаціонару на 70 ліжок, діагностич. відділення на 60 ліжок, дитяч. на 50 ліжок та хірургіч. відділень. Диспансер забезпечує 130 відвідувань на зміну. Діють методкабінет, пересувна флюорографічна станція. Працює 244 чол., з них 29 лікарі, 102 медсестри. Має 360 ліжок. Головні лікарі І.М. Кац, Г.М. Зарянкін, І.К. Харакоз, В.І. Федін, Н.О. Єрцева, О.М. Шевченко. Розташован. на вул. Кемеровській Терн. р-ну.

Другий пояс залягання докембрійських залізистих порід, пересікає Український кристалічний масив, пролягає на схід від Криворізьк. залізоруд. басейну.

Другий трамвайний маршрут, відкрит. у 1950. З'єднував кінотеатр "Батьківщина" з вул. Косіора. У 1981 подовж. від вул. Димитрова до вул. Української. У 1985 подовж. від пл. Домнобудівників до вул. Буковинської. Довж. 34 км. Проходить вул. Косіора, Рязанова, Вітчизни, Орджонікідзе, Широківська, Леніна, Українська, Буковинська.

Другий тролейбусний маршрут, відкрит. у 1968. До 1982 з'єднував пл. Визволення зі ст. Кр. Ріг, з 1982 – ст. Кр. Ріг-Головний. Відстань до 1982 – 34,8 км, після 1982 – 22 км. Проходить вул. Орджонікідзе, пр. Металургів, Гагаріна, Дніпропетровським шосе, вул. Вечірньокутська.

Другий Саксаганський пласт, входив до скл. Сакс.-Інгулецьк. р-ну. Являє ланцюги оруднення, які розташовані в ядрі Сакс. синкліналі.

Другий Спас – яблуневий, народна назва 19 серпня. Цього дня на Криворіжжі святили яблука і їли їх з медом.

Другий Український фронт, створен. у жовт. 1943 в результаті перейменування Степового фр. До скл. входили 4, 5, 7 гв. А., 37, 52, 53, 57 А., 5 гв. танк. А., 5 ПА. У жовтні 1943 форсував Дніпро на дільниці Кременчук – Дніпропетровськ. У жовт. – груд. 1943 37 А, 5 гв. танк. А., 5 ПА вели бої на території Криворіжжя. Актив. учасник Кіровоградськ., Корсунь-Шевченківськ., Умансько-Батошанськ., Яссько-Кишинівськ.,

Дебреценськ., Будапештськ., Віденськ., Празьк. операцій. Розформован. у червні 1945. Під час боїв за Криворіжжя командував ген. армії І.С. Конєв.

“Дружба”, готель відкрит. у жовт. 1961. Має 9 поверхів, 223 номери, 2 ліфти, бар, автостоянку, перукарню. Розташован. на вул. Телевізійна Довг. р-ну.

“Дружба”, дитячий оздоровчий табір РУ ім. Кірова заснован. у червні 1937 в р-ні с. Валове Криворізьк. р-ну на березі р. Боковенька. Пл. 4,2 га. Щозміни приймає 310 дітей. Має 2 спальні корпуси, їдальню на 420 місць, літній кінозал, бібліотеку, медпункт, басейн, стадіон. За час існування відвідало більше 50 тис. дітей.

“Дружба”, кінотеатр відкрит. у квіт. 1970. Має зал на 300 місць. З січ. 1999 на базі діє Центр художньо-естетичної творчості школярів та молоді Довг. р-ну.

“Дружба”, кінотеатру сквер закладен. у кінці 60-х на вул. Іскрівська у Довг. р-ні. Пл. 0,42 га. Обладнан. пішохідними доріжками, місцями відпочинку.

“Дружба”, клуб школяра діяв у Довг. р-ні у 80-90-х. Об’єднував школярів, які відвідували гуртки і секції за інтересами. Вихованці брали участь у виставках, фестивалях і конкурсах.

“Дружба”, клуб школяра діяв у Терн. р-ні у 80-90-х. Об’єднував школярів, які відвідували гуртки і секції за інтересами. Вихованці брали участь у виставках, фестивалях і конкурсах.

“Дружба”, садівницьке товариство авіаколеджу закладене у 60-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 7,6 га. Має 32 ділянки.

“Дружба”, садівницьке товариство дослід. з-ду “Енергія” закладене у 70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 3,8 га. Має 80 ділянок.

“Дружба”, садівницьке товариство КГРІ/КТУ засноване у 70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 1,8 га. Має 30 ділянок.

“Дружба”, садівницьке товариство ЖБК № 12 тр-ту “Криворіжзалізобетон” закладене у 70-х в Довг. р-ні. Пл. 1,4 га. Має 33 ділянки.

“Дружба”, садівницьке товариство м’ясокомбінату закладене у 60-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 4,1 га. Має 47 ділянок.

“Дружба”, садівницьке товариство РБУ № 1 закладене у 70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 4 га. Має 64 ділянки.

Дружби вулиця, в м. Інгулець. Забудова почалася у 1962 у зв’язку з будівництвом ІнГЗК. Довж. 250 м. Має 14 приват. будинків, де проживає 27 чол. Обслуговує 58 в/з.

Дружба село Чкалівськ. сільради розташоване за 14 км на півд.-захід від центру сільради. Рельєф спокійний, рівнинний. Виникло у 30-х як колонія для в’язнів часів культу особи Сталіна. Крім зони існували будинки для охорони, обслуговуючого персоналу. Звалося “Колонкою”. З 1954 існувало підсобне госп-во. У кінці 50-х існувало 5 будинків. Розвитку набуло після 1965, коли увійшло до скл. рад-пу “Родина”. Населення поповнювалося за рахунок переселення із сіл Карачунівськ. водної зони. Серед перших поселенців родини Мирних, Салоїдів, Сердешних. У 1973 проживало 370 чол. Має 4 вулиці, 116 будинків, де проживає 241 чол. Діють медпункт, клуб, магазин.

Дружби села група курганів, розташовані, **1.** За 1,9 км на півд.-захід від півд. околиці села і за 0,65 км на схід від Карачунівськ. водоймища. Складається з 4-х насипів. Домінуюча вис. 2,3 м, діам. 43 м. 2-й вис.1,6 м, діам. 30 м. Решта розорені до вис. 0,5 м і 0,3 м; **2.** За 0,9 км на захід від села, на 1-му вододілі Карачунівськ. водоймища. Вис. 2,4 м, діам. 40 м; **3.** На схилі плато за 3 км на півд. від околиці села і за 0,4 км на схід від Карачунівськ. водоймища. Вис. 2,6 м, діам. 45 м, розорюється; **4.** За 3,5 км на півд. схід від села і на схилі плато за 0,5 км на півн. від лівого берега Карачунівськ. водоймища. Вис. 1,4 м, діам. 30 м, розорюється; **5.** На вододілі р. Бокова і р. Інгулець, за 4 км на півд. захід від с. Інгулець і за 4 км на півд. схід від с. Дружба. Вис. 4,4 м, діам. 50 м. Оглянуті археологом О.О. Мельником у 1983.

Дружби села меморіал, на братській могилі визволителів встановлен. у лист. 1956 на честь 86 бійців 1-ї, 10-ї гв. ПДД та 228 СД, які полягли в боях. На могилі встановлена фігура солдата з вінком.

Дружбянська балка, огинає с. Дружба Чкаловськ. сільради з півн. Тягнеться із заходу на схід. Довж. до 3 км. Схили пологі. Висаджені дерева, чагарники, багата на трав'яний покров.

Дружбянське кладовище, розташоване на півн. околиці с. Дружба Чкалівськ. сільради. Закладене з часів виникнення села. Пл. 0,5 га. Поховані жителі села, кількість поховань невідома.

Дружина, 1. Озброєний загін при князеві в часи Київської Русі. **2.** Озброєний загін робітників під час революцій 1905, 1917 та гром. війни на Криворіжжі. **3.** Кілька піонерськ. загонів однієї школи, р-ну, міста. **4.** Добровільна організація на підприємствах та установах міста для чергування на вулицях по охороні громадського порядку. **5.** Жінка.

Дружнєв Євген Іванович (2.7.1932, Оренбурзька обл.). Проф. діяч. Зак. Магнітогорськ. гірничо-металург. ін-т (1955). У 1955-1960 машиніст, майстер, нач. зміни збагач. фаб-ки, голова профкому ПівдГЗК. У 1960-1966 зав. відділом, секретар міськкому профспілки працівників металург. промисловості. У 1966-1972 секретар Укр. профспілки працівників металург. промисловості. У 1972-1987 зав. відділом ЦК профспілки. У 1987-1992 заст. голови Всесоюз. НТТ чорної металургії. Уч. конгресу гірників (1964), з'їздів профспілок. Автор статей з проблем профспілок. Почес. грамота ЦК профспілки. Нагородж. знак. "Шахтарська слава" 2, 3 ст.

Друзь Євген Федорович (28.2.1935). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1952-1997 закрійник фаб-ки індпошиву/підприємства "Елегант". Відмінник служби побуту України. Наставник. Майстер високого класу. Переможець конкурсів профмайстерності. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, Дружби народів.

"Друкар", багатотиражна газета Криворізьк. друкарні, виходила у 1929-1935. Розповідала про життя колективу, людей, висвітлювала життя Кр. Рогу. Виходила 1 раз на 5 днів.

Дрюк, назва жердини, кілка у давні часи на Криворіжжі.

ДТСААФ (Добровільне товариство сприяння армії, авіації і флоту), оборонна організація створена у серп. 1951 шляхом об'єднання ДТСАРМ, ДТСАВ, ДТФЛОТ. Дала новий поштовх у зміцненні обороноздатності СРСР. На початок 90-х міська організація нараховувала 337,7 тис. членів, діяло 483 первин. організацій, 422 гуртки з техніч. і військово-прикладних видів спорту, 2 автошколи, 1 радіотехнічна, 113 тирів, 12 учбових пунктів з початкової військової підготовки. Навчанням охоплювалося до 6 тис. чол. Ліквідоване у серп. 1991. Голови з початку 60-х П.П. Пурін, О.О. Горбатов, В.Р. Фесенко.

ДТСАВ (Добровільне товариство сприяння авіації), оборонна організація діяла у 1948-1951. Утворена шляхом реорганізації ТСОАВІАХІМу. У 1951 реформоване в ДТСААФ.

ДТСАРМ (Добровільне товариство сприяння армії), оборонна організація діяла у 1948-1951. Створена у результаті реорганізації ТСОАВІАХІМу. У 1951 реформоване у ДТСААФ.

ДТСФЛОТ (Добровільне товариство сприяння флоту), оборонна організація діяла у 1948-1951. Утворена шляхом реорганізації ТСОАВІАХІМу. У 1951 реформоване в ДТСААФ.

Дуб (Quercus), рід листопадних або вічнозелених дерев, рідше кущів, родини букових, до 30-40 м заввишки, діаметр стовбура 1-1,5 м. Стара кора темно-сіра, з глибокими тріщинами. Листки листопадних дерев до 7-15 см довж., лопатеві або лопатевозубчасті. Рослини однодомні. Квітки дрібні, одностатеві, запилюються вітром, чоловічі – у довгих сережках, зеленуваті, жіночі – поодинокі, непоказні. Плід – однонасінний жолудь, з блискучою коричневою шкіркою, занурений основою в пліску. В озелененні Кр. Рогу поширений **Д. черешчатий**. Дерево до 30-40 м заввишки з могутньою кроною. Рідко зустрічається **Д. бореальний**, півн. або червоний, листки якого восени набувають яскраво-червоного забарвлення різних відтінків. Перспективні для озеленення: декоративна форма Д. черешчатого з пірамідальною кроною, **Д. каштанолистий, Д. грузинський, Д. ліванський, Д. пильчастий, Д. мінливий** та ін. Дуби – цінні види для зеленого будівництва. Декоративні величною кроною, листям, плодами. Рекомендується для поодиноких та групових посадок у парках, скверах, алеях Криворіжжя.

Дубина, ударна зброя укр. козаків XVII-XVIII ст. Використовувалася у бойових діях козаками зимівників Криворіжжя.

Дубина Валерій Іванович (24.5.1966, Кр.Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1990). У 1990-1997 майстер, ст. виконроб БУ № 107, з 1997 голов. інж. тр-ту "Криворіжстальконструкція".

Дубина Логвин Максимович (1873, Криворіжжя – червень 1918, там же). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. У 1917-1918 перебував у скл. Лозуватськ. загону Червоної гвардії. Зазнав жорстоких тортур і розстрілян. австро-нім. окупантами.

Дубина Олег Вікторович (20.3.1959, Дніпропетров. обл.). Держ керівник. Зак. Дніпродзержинськ. індустр. ін-т (1982). У 1982-1998 майстер, нач. зміни, ст. майстер, нач. бюро договорів, 1-й заст. ген. директора Дніпропетров. металург. ком-ту. У 1998-1999 заст. голови правління, ген. директор Алчевськ. металург. ком-ту. У 1999-2001 ген. директор ком-ту "Криворіжсталь". Сприяв виведенню підприємства з економіч. кризи. Умілий організатор виробництва. З трав. 2001 1-й віце-прем'єр України. Держ. прем. України (2001). Нагородж. орд. "За заслуги" 3 ст.

Дубівська початкова школа, відкрита у 1930 у с. Дубове Сталіндорфськ. р-ну. Розташовувалася у пристосованому приміщенні, де навчалося 50 учнів. Працювали учителі П.С.Іваненко, М.Ф.Щербак. Під час війни приміщення спалене. Відбудована у 1944. Існувала до 1968, ліквідована шляхом переведення учнів до Красінськ. СШ.

Дубко Юрій Павлович (1963, Кр. Ріг). Відом. футболіст. Освіта вища. З кінця 70-х грав за "Кривбас", СКА (Київ), "Поділля" (Хмельницький), "Текстильник" (Камишин), "Карпати" (Мукачеве), "Ньєредьхаза" (Угорщина). Після закінчення кар'єри гравця виховує кадри для криворізьк. футболу. Організатор турнірів юних футболістів.

Дубницька Людмила Дмитрівна (9.12.1941, Ставропольськ. кр. – 12.9.2001, Дніпропетровськ). Мистецтвознавець. Зак. Київ. акад. мистецтв (1972). У 1969-1999 наук. співробітник міськ. музею. Добирала і формувала експозиції, організовувала виставки. Пропагувала твори криворізьк. художників. Чл. Спілки художників України (1993). Розробила технологію розпису по шовку. Автор мініатюр і гобеленів. Фахівець у моделюванні одягу. Автор ж. "Образотворче мистецтво".

Дубінін Геннадій Пилипович (10.10.1940, Кр. Ріг). Зак. Криворізьке музуч-ще (1963), Одес. консерваторію (1973). Відом. криворізьк. муз. педагог. У 1961-1973 викладач муз. школи № 1. З 1973 викладач по класу баяна та оркестрового диригування Криворізьк. муз. уч-ща. Виховав багато відом. баяністів, серед них лауреати міжнарод. конкурсів С.Шаповал, О.Березін, О.Жунгієту, Н.Вершиніна, М.Трубаєв та ін. Лауреат конкрусу акордеоністів (Італія). Співробітничає із "Хрестоматією баяніста". Автор аранжування та творів для баяна.

"Дубки", неофіц. (народна) назва кол. робітнич. селища, яке знаходилося в р-ні кол. шахти № 5 РУ ім. Фрунзе. Складалося з 2-х вулиць і близько 80 будинків. В основному жили гірники. Знесене в середині 60-х з метою покращення умов проживання і розширення проммайданчика ЦГЗК.

"Дубки", урочище Софіївськ. лісництва Криворізьк. лісгоспу закладене у 1928-1949. Пл. 214 га. Ростуть дуби. Місце гніздування птахів.

Дубій Дмитро Лукич (9.8.1936, Волинська обл.). Почес. гірник. Освіта середня. У 1954-1959 прохідник ВКБ РУ ім. Кірова. З 1959 бригадир прохідників ШПУ № 1 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Сприяв введенню ш. № 2 ім. Артема. Наставник. Уч. швидкіс. проходок. Нагородж. орд. Леніна, знак. "Шахтарська слава" 2, 3 ст.

Дубова балка, розташована на правому березі р. Кам'янка довж. до 12 км. Верхів'я поблизу с. Красіне, а гирло у с. Катеринівка Апостолівськ. р-ну. По дну протікає невеличка річка притока р. Кам'янка, кілька ставків. Стоку води практично немає.

Дубова балка, розташована за 4 км на захід від с. Златоустівка. Довж. до 4 км. Глибока, схили круті. Поросла терником, травами. Раніше росли дуби. Місце розстрілу євреїв у трав. 1942.

Дубова балка, розташована в р-ні сіл Красіне та Андрусівка. Довж. до 2 км. Схили пологі, багаті на різнотрав'я. Використовуються під пасовища. У давнину росли дуби.

Дубова балка, розташована на сході с. Лозуватка. Довж. до 1,5 км. Схили у нижній частині круті. Належить до басейну р. Інгулець, впадає у неї. У давні часи росли дуби.

Дубова Гірка житломасив у м. Інгулець складався з приват. сектора та 6 2-поверх. будинків РУ "Інгулець". Розташовувався у старій частині. Виник в кінці XIX ст. у зв'язку з розвитком шахт РУ "Інгулець". Розвитку набув у 30-х з введенням шахт №№ 6, 10, "Центральна". Входили вул. Андрєєва, Базарна, Дубова Гірка, Васильченка, Могилевська, Молодіжна, Пруса, П'ятницького, Фестивальна. Знаходилися базарний майдан, мережа магазинів. Знесен. у кінці 80-х XX ст. у зв'язку з розширенням кар'єру і відвалів ІнГЗК. Славився садами і городами.

Дубова Гора вулиця, знаходилася в одноймен. житломасиві Інгулецьк. р-ну. Складалася з приват. сектора. Забудова велася з початку XX ст. Проживали гірники РУ "Інгулець". Знесена в кінці 80-х у зв'язку із розширенням кар'єру ІнГЗК.

"Дубова могила", курган розташован. за 50 м на півд. від греблі шламосховища ПівнГЗК і за 1 км на півн. від мкрн. ПівнГЗК № 10. Складається з 3-х насипів: 1-й висо. 3,8 м, діам. 50 м. Насип напівсферич., півн. схил пошкоджений окопами часів ВВВ; 2-й – 0,9 м, розорюється; 3-й – 0,3 м. Описані археологом О.О. Мельником у 1981.

Дубове село, виникло на початку XX ст. як хутір з 6 дворів. Назва пішла від дубового гаю, що ріс поруч. У 1924 у ці місця прибули переселенці з Єлисаветградськ. повіту. Тоді ж й одержало статус села. Входило до Сталіндорфськ. р-ну. До 1930 мало 80 дворів. Населення вело одноосібне господарство. Основу складали прізвища Журавель, Максименко, Бородай, Паливода. У 1930 утворен. кол-п "12-річчя Жовтня", відкрита початкова школа. У 1935 електрифіковане. Окуповане у серп. 1941. 22 чол. вивезені на примусові роботи до Німеччини. Відбудова тривала до початку 50-х. До початку 90-х розвивалося як окремий населений пункт, який увійшов до скл. с. Суворівка на правах житлового кварталу.

Дубове урочище, Софіївськ. лісництва Криворізьк. лісгоспу закладене у 1924-1961. Пл. 152 га. Ростуть дуби. Багате на рослинність.

Дубовий хутір, був відомий з 1869. Знаходився на лівому схилі балки Дубової. У 1903 мав 6 дворів, 33 жителі. У 30-х звався Дубровкою. З 1980 почалося знесення у зв'язку із розширенням промзони ЦГЗК. Тепер частина Жовт. р-ну. Залишилося кілька дворів, в основному дачні садиби.

Дубовий Анатолій Степанович (7.7.1944, Кіровоград. обл.). Госп. керівник. Зак. Харків. ін-т комун. господарства. У 1961-1978 електрик, електрослюсар СПЦ № 1 КМЗ. У 1978-1985 зав. Ц.-Міськ. райкомунгоспу. У 1985-1989 зав. міськкомунгоспу. З 1989 нач. бюро техніч. інвентаризації.

Дубовий шовкопряд, метелик роду Antheraea родини павиноочкових. Найпоширеніша – **Д. ш. китайський** і **Д. ш. японський**, яких розводять для одержання натурального шовку. В Українській с.-г. академії виведена моновольтивна форма Д. ш. "Поліський тасар", який дає одне покоління на рік і має ряд ін. цінних господарських ознак.

Дубовобалківський загін Червоної гвардії, сформован. у верес. 1917 і до берез. 1918 нараховував 500 чол. Охороняв об'єкти рудника, брав участь у збройному повстанні у січ. 1918. Увійшов до скл. 1-го Криворізьк. ревполку. Ком-ри Реконвальд, Бєляєв.

Дубовобалківський осередок Соціалістичної спілки молоді, створен. у груд. 1917 – січ. 1918. До скл. входило 7 чол.

Дубовобалківський рудник, відкритий у 1892 акціонерним тов-вом "Дубова Балка". Розвідка почалася у 1866, активізувалася у 1874-1875 силами франц. пром. тов-ва. Ділянки під рудник придбали у 1891 на аукціоні. Спочатку видобуток вівся кар'єрами. Руда кінськими валками вивозилася на ст. Пічугіно. У 1894 від ст. Шмаково відведена залізнична гілка з естакадами для завантаж. руди. Мала 60% заліза. У 1903-1912

побудовані 4 шахти середньої потужності. У 1900 видобуто 277,7 тис. т, у 1913 – 358,2. За часів гром. війни зруйнований. Прообраз ш. "Більшовик".

Дубовобалківський соціал-демократичний гурток, існував у лист. 1904-1906. Його створив машиніст Фролов. Серед активістів перебували його брат, В.Валявко, І.Карпенко, І.Наливайко. Вів пропагандистську діяльність, розповсюджував газети "Іскру", "Вперед", "Пролетарій". У період рев. подій 1905 на базі гуртка утворилася соціал-демократична організація рудника, яка разом із залізничниками сел. Довгинцевє практично очолила рев. рух грудня 1905 у Кр. Розі. В результаті масових арештів орієнтовно у червні 1906 припинила своє існування.

Дубоніс (Ioccothraustes coccothraustes), птах родини шпакоподібних завбільшки шпака. Дзьоб товстий, масивний, хвіст короткий. Забарвлення буро-коричневе, крила, хвіст чорні. На плечах широка світла смужка. Населяє ліси Криворіжжя. Кочовий птах. Тримається у листях дерев. Голос – неголосне "цік-цік". Кладка у квіт.-трав. по 3-7 яєць. Живиться насінням.

Дубрава, вид лісу, лісонасаджень природного походження, чорнолісся. За криворізьк. легендами на місці Дубової балки існувала Д.

Дубрівний Леонід Несторович (13.12.1940, Орел). Держ. керівник. Зак. КГРІ (1970). У 1964-1971 механік, нач. дільниці НКГЗК. У 1971-1977 інструктор, зав. відділом Інгулецьк. райкому КПУ. У 1977-1983 голов. інж., директор об'єднання "Дніпрошляхбудматеріали". У 1983-1985 2-й, у 1985-1988 1-й секретар Інгулецьк. райкому КПУ. У 1988-1992 1-й заст. голови міськвиконкому. У 1992-1995 тех. директор СП "Рудана". З 1996 механік ПП "СВ". Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Дубровін Володимир Іванович (5.6.1927, Горький). Засл. будівельник Казахстану (1971). Зак. Ленінград. буд. ін-т (1949). У 1949-1952 майстер, ст. виконроб тр-ту "Череповецьметалургбуд". У 1957-1958 нач. дільниці тр-ту "Криворіжаглобуд". У 1958-1962 голов. інж. БУ № 2, № 3, нач. БУ № 3. У 1962-1963 керуючий тр-том "Криворіжжитлобуд". Згодом працював на керівних посадах у Мінбуді Казахстану. Умілий організатор будівництва, керував створенням тр-ту "Криворіжжитлобуд".

Дубрової Б.С. геологічна експедиція, проведена на Криворіжжі у 1934-1936. Вивчалися питання контактових явищ у залізистих кварцитах Кр. Рогу, Курської магніт. аномалії. Результати мали практичне значення, сприяли дослідженню земної кори.

Дубровський Олександр Васильович (6.9.1937, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1955-2001 тесля, бригадир БУ № 2 тр-ту "Криворіжжитлобуд". Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Дубцов Геннадій Дмитрович (18.3.1937, Перм). Чл. Спілки художників України (1978). Зак. Моск. поліграф. ін-т (1972). У 1954-1959 токар на з-дах міст Таганрог, Пенза. У 1963-1969 учитель малювання, нач. худ. бюро Сарапульськ. радіоз-ду. З 1969 у Кр. Розі. Художник НКГЗК, пом. машиніста тепловоза, машиніст крана, нач. бюро проместетики ПівнГЗК. У січ. 1977-червні 1982 голов. художник Кр. Рогу. Серед робіт "Сигнальна ракета" (1985), "Хліб", "Ювілейна плавка", "Учбова тривога" (1986).

Дубцова Світлана Михайлівна (15.1.1944, Тамбов. обл.). Чл. Спілки художників України (1978). Зак. Моск. поліграфіч. ін-т (1972). У 1959 уч. Всесоюз. конкурсу малюнка. У 1963-1967 викладач малювання, Сарапульськ. педуч-ща. У 1967-1969 худ.-оформлювач радіоз-ду. У 1969 працювала художником НГЗК . З 1970 художник у худмайстернях. Уч. виставок у Баку (1978), Москві (1984). Серед робіт "Дикі лебеді" (1978), "У майстерні" (1983), серія "Жінки у російській революції" (1980), "Євген" (1980), "Весна" (1984) та ін. Роботи зберігаються у худфонді України.

Дубяга Юрій Григорович (23.8.1888, Полтавська обл. – 24.11. 1937, ГУЛАГ). Проф. (1933). Зак. Ленінград. ун-т (1923). З 1923 геолог Геологіч. ком-ту АН України, керівник сектора Укр. науково-дослід. геолого-розвідувальн. ін-ту. У 1932-1935 зав. кафедрою геології Київ. геолого-гірнич. ін-ту З січ. 1936 геолог Киргиз. РУ. Досліджував графітні

поклади Кривбасу, відкрив родовища плагіоклазових графітів вздовж р. Саксагань. Першовідкривач нікелевих руд в Україні, довів їх наявність у Побужжі. Безпідставно заарештован., реабілітован. у 1956.

Дуга (дужка), деталь кінського ременаенту, упряжі.

Дугінов Олексій Анатолійович (10.6.1953, Кр. Ріг). Транспорт. керівник. Зак. Київ. автошлях. ін-т (1967). У 1972-1993 водій, нач. майстерень, голов. механік автоколони № 2248 АТП-03773. У 1993-1995 голов. інж. АТП-4158. У 1995 організував і очолив фірму "Транспорт". Один з реформаторів транспорту у Кр. Розі.

Дуда, одна із назв сопілки, ін. духових інструментів з дерева, відома на Криворіжжі з давніх часів.

Дуда Олександра Іванівна (1.9.1935, Дніпропетров. обл.). Передовик сільгосп. виробництва. Освіта середня. У 1948-1958 доярка рад-пу "Маріампільський". З 1958 працювала дояркою рад-пу "Красный забойщик". Майстер високих надоїв молока. Ударниця п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Дудка Анатолій Свиридович (16.8.1948, Дніпропетров. обл.). Засл. артист України (1984). Зак. Дніпропетров. театр. уч-ще (1972). У 1972-1974 актор Закарпатськ. укр. муз.-драм. театру. У 1974-1976 актор Балашівськ. драм. театру (Саратов. обл.). У 1976-1991 провідний актор Криворізьк. театру драми і музкомедії ім. Т.Г. Шевченка. З 1991 актор Дніпропетров. укр. муз.-драм. театру ім. Т.Г. Шевченка. Зіграв більше 100 ролей, з них 60 на криворізьк. сцені. Поставив 7 спектаклів. Ролі Левіна "Російський секрет", Жоржа Дюруа "Милий друг". Провідні ролі в оперетах. Прем. Комсомолу Кривбасу (1980). За роль Мазепи - міжнарод. прем. ім. Орлика (1995).

Дудка Марко Іванович (70-ті XIX ст. – 1933, Криворіжжя). Підприємець. Освіта н/середня. Уродженець с. Лозуватка. З кінця XIX ст. співвласник Лозуватськ. з-ду з виготовлення черепиці. Уміло організовував виробництво. Один із заможних селян с. Лозуватка. Вів одноосібне госп-во. В 1929 розкуркулений і висланий. У 1953 повернувся у с. Лозуватка. Помер від голоду.

Дудківська балка, перетинає с. Чкаловка Криворізьк. р-ну навпіл із заходу на схід. Впадає в р. Інгулець. Довж. 3 км. Навесні сходять талі води. Існує криниця. Берега пологі, часом круті. Вкрита деревами, чагарниками, травами. Має до 100 видів рослинності. Назва пішла від прізвища старожилів Дудків.

Дудківська балка, розташована у межах с.Лозуватка. Довж. до 1,5 км. Тягнеться з півн. на півд. Належить до басейну р. Інгулець., впадає у нього. У низов'ї схили круті, порослі чагарниками і різнотрав'ям. Назва походить від прізвища землевласника.

Дудкін Олексій Герасимович (1908, Воронезька обл. – 80-ті (?), Кр. Ріг). Держ. керівник. Зак. Бєжицьк. машинобуд. ін-т (1935). У 1926-1935 кочегар, пом. машиніста паровоза, плановик з-ду "Червоний профінтерн" ст. Россош, м. Бєжицьк. У 1935-1946 інж. техвідділу "Уралвагонзаводу", директор тех-му, 2-й секретар Н/Тагільськ. міськкому ВКП(б). Уміло керував прийомом криворіжців у верес. 1941, розподіляв по робочих місцях. З 1948 1-й секретар Криворізьк. міськкому КП(б)У. Депутат Верх. Ради України (1951). Організатор відбудови Кривбасу. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Дудко Ісак Андрійович (17.8.1922, Брянська обл.). Почес. громадянин с. Чкаловка (1990). Освіта вища. Уч. ВВВ з верес. 1941. Під час боїв на Криворіжжі розвідник 43 гв. арткому 15 гв. СД. Відзначився в боях на Інгулецьк. плацдармі. Працював на будівництві у м. Чернігів. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Дудник Кирило Олексійович (3.4.1933, Вінницька обл.). Засл. працівник транспорту України (1994). Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1969). У 1958-2000 черговий на станції, нач. служби шляхів, нач. залізнич. цеху № 3 ком-ту "Криворіжсталь". Умілий керівник. Новатор виробництва. Переможець змагань, наставник. Впроваджував нову залізнич. техніку. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Дудник Михайло Степанович (1912 – 2.8.1943, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта н/середня. За часів окупації перебував у підпіллі. Загинув під тортурами в гестапо.

Дудник Олексій Іванович (15.3.1928, Миколаїв. обл.). Почес. гірник. Освіта н/середня. У 1957-1986 монтажник, бригадир слюсарів ШПУ № 2 тр-ту "Кривбасшахтопрохідка". Нагородж. орд. Леніна.

Дудник Сергій Олександрович (15.8.1954, Кр. Ріг). Авіакерівник. Зак. Моск. авіаін-т (1978). Вихованець СШ № 88. З 1970 провідний авіаспеціаліст в аеропорту Шереметьєве-2 у Москві. У 1980-1983 працював у Марокко, у 1988-1994 керував польотами в м. Браззавіль (Конго). Представник Аерофлоту в Берліні.

Дудник Федір Федотович (8.8.1910, Сумська обл.). Герой Рад. Союзу (18.9.1943). Зак. Харків. авіауч-ще (1938). Уч. рад.-фін. війни 1939-1940. На фр. ВВВ з червня 1941. Штурман ланки 5 гв. БАП 50 БАД. В ніч з 31 груд. 1941 на 1 січ. 1942 скинув над Кр. Рогом листівки із закликом на боротьбу проти окупантів і повідомленням Радінформбюро про перемогу під Москвою. Здійснив 312 б/вильотів. З 1949 підполковник у запасі. Жив в Сумах. Нагородж. орд. Леніна (2), Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 1 ст. (2), Червоної Зірки.

Дудника П.Т. пам'яті футбольний турнір проходить у Кр. Розі з січ. 2001 за ініціативою міської федерації з футболу. У турнірі з міні-футболу змагалися хлопці 90-х років народження. Взяло участь 8 команд. Переможці отримали дипломи, пам'ятні сувеніри. Сприяє пропаганді футболу, пошуку майбутніх футбол. зірок.

Дудниченко Віктор Маркович (25.5.1923, Дніпропетров. обл. – 1989, Ізмаїл). Герой Рад. Союзу (1.7.1944). Зак. Чугуєвське авіауч-ще (1942). Працював у кол-пі Криворізьк. р-ну. Вчився у Криворізьк. аероклубі. Уч. ВВВ з квіт. 1943. Заст. ком-ра ескадрильї 239 ВАП 235 ВАД, здійснив 180 б/вильотів, збив 22 літаки. Майстер супроводження Пе-2, Іл-2. З 1955 підполковник у відставці. Ім'я на міськ. стелі Героїв. Нагородж. орд. Леніна (2), Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст. (2).

Дудниченко Іван Єфремович (1897, Кр. Ріг – 13.11.1940, там же). Гірнич. керівник. Освіта середня. У 1912-1914 працював на будовах Катеринослава, Нікополя. Уч. 1-ї світ. війни. Уч. гром. війни. У 1922-1927 на проф. роботі. У 1927-1929 зав. відділом Південруд. тр-ту. У 1929-1935 керуючий ШУ ім. Леніна. У 1936-1937 директор НДГРІ. У 1938-1940 нач. відділу з-ду "Комуніст".

Дука, багаття у давнину на Криворіжжі.

“Дукачі”, монети, що вийшли з обігу. До кожної монети припаяна дужка, щоб можна було нанизати на міцну нитку. Вид намиста з хрестом посередині. Виготовлялися з мідної, сріб. та золот. монет. Перед одяганням начищалися. Були поширені на Криворіжжі як атрибут національного костюма та жіноча прикраса до початку 40-х ХХ ст.

Думанський Володимир Тадейович (7.7.1962, Дніпропетров. обл.). Літератор. Зак. Донецьк. ін-т освіти (1997). У 1981-1989 працював на з-ді “Восход”. У 1990-1994 пом. юриста, розповсюджувач преси. У 1994-1997 кор. газ. “Криворожские ведомости”. У 1997-2000 репортер газ. “Наш век”. Брав участь у створенні “Просвіти”, Народ. руху України, “Меморіалу”. Видавав газету самвидаву “Наша газета”. Автор новел, мініатюр. Дипломант 1-го міськ. фестивалю муз.

Думін Осип (Антін Крезуб) (1893, Львів. обл. – 1945 ?, Німеччина). Військ. керівник. Зак. гімназію. Уч. 1-ї світ. війни у скл. австро-угорської армії. У 1914 потрапив у полон, перебував у таборі Новоросійськ. рудника у Кр. Розі. Один з організаторів 2-ї сотні січових стрільців. З 1919 заст. ком-ка Коша січових стрільців, чл. Укр. Військ. Організації. З 1922 очолював розвідку цієї організації. Залишив спогади. Досліджував історію укр.-польськ. війни 1918-1919.

Думітреску Тудор (? - ?). Румун. антифашист. Під час окупації Кр. Рогу служив в охороні табору для рад. військовополонених. Співробітничав із підпільною групою “Месники” і брав участь в організації втеч полонених. Доля невідома.

Дума, лірично-епічний жанр укр. народ. творчості. Виникла за умов козацької демократії у XV-XVIII ст. Оспівувала боротьбу за незалежність, висловлювався соціальний протест. Виконувалася бандуристами Криворіжжя. Зовсім небагато людей цим жанром володіють за сучас. умов.

Думка, лірична, лірично-епічна пісня, близька до думи. Оспівувала героїзм, знедолений стан бідняків. Поширювалася на Криворіжжі у XVII-XIX ст.

Дунаєвського вулиця житломасиву ім. Артема Сакс. р-ну. Закладена у 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 300 м, ширина 5-6 м. Має 8 держ. будинків, де проживає 22 чол. Заасфальтована, багата на зелені покриття. Названа на честь композитора Дунаєвського Ісака Йосиповича (30.1.1900, Полтав. обл. – 25.7.1955, Москва). Народ. артист СРСР (1950). Твори оперети “Вільний вітер”, “Біла акація”, музика до кінофільмів. Обслуговує 71 в/з.

Дунайська вулиця, розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 40-х. Розвитку набула у 50-х. Довж. 1,4 тис. м, ширина 9 м. Має 51 держ. будинок. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь р. Дунай. Обслуговує 99 в/з.

Дунда Григорій Пилипович (30-ті, Кр. Ріг). Сатирик. Зак. Київ. ун-т (1961). Вихованець СШ № 16. З початку 60-х працював у ж. “Крокодил” (Москва).

Дундук Валентин Дмитрович (1953, Кр. Ріг). Засл. металург України (1989). Освіта середня. З 1972 горновий домен. цеху № 1 ком-ту “Криворіжсталь”. Ударник п’ятирічок, переможець змагань, наставник і раціоналізатор.

Дундук Дмитро Леонтійович (1923, Миколаїв. обл.).Новатор виробництва. Освіта середня. Уч. ВВВ з верес. 1941 у скл. 120 / 6 гв. СД. Служив на флоті. Після війни працював на з-ді “Криворіжсталь”. Ударник п’ятирічок, переможець змагань, наставник. Засновник династії металургів. Нагороджений орд. Жовтневої Революції, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст.

Дуплянка, див. **Вулик.**

Дурандін Микола Геннадійович (8.4.1959, Ярослав. обл.). Засл. шахтар України (1996). Зак. Криворізьк. тех-м руд. автоматики (1978). З 1982 електрослюсар, прохідник, слюсар ш. ім. Фрунзе ВАТ “Суха Балка”. Новатор виробництва. Майстер прохідки. Досяг значних результатів у процесі видобутку руди.

Дурман (Datura), рід рослин родини пасльонових. Переважно трава, рідше кущі або дерева. Близько 25 видів, поширених головним чином у субтропіках і тропіках. **Д.**

звичайний – однорічна трав'яниста рослина. Стебло прямостояче 30-100 см, листки сергові, прості. Квітки двостатеві, великі. Віночок зрослопелюстковий, білий. Плід – вкрита шипами коробочка. Цвіте VI-VIII. Росте на Криворіжжі на засмічених місцях, пустирях, вздовж доріг. Отруйний. У медицині з Д. виготовляють наркотичні та ін. препарати.

Дурнєв Микола Микитович (1907 – 1955, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта середня. У 1930-1941, 1944-1955 бурильник, майстер, голова рудкому РУ ім. К.Лібкнехта. Стахановець перших п'ятирічок. Після ВВВ один з керівників відбудови рудника. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Дурунда Юрій Петрович (31.3.1932, Закарпат. обл.). Новатор с/госп. виробництва. Освіта середня. У 1948-1951 працював на лісозаготівлях у Закарпат. обл. У 1953-1959 слюсар РУ ім. Фрунзе. У 1959-1992 тракторист, комбайнер, бригадир рад-пу "Гірник". Майстер вирощування високих врожаїв зернових. Бронз. медалі ВДНГ СРСР (1971, 1979). Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Дуття (тех.), процес подачі повітря ін. газів у промислові теплотехнічні агрегати для забезпечення та інтенсивності фізико-хімічних процесів. Здійснюється за допомогою компресорів. Застосовується у доменному, конверторному виробництвах ком-ту "Криворіжсталь".

Дух, у релігії, міфології безплотна, надприродна сутність, що являє людські мислення, свідомість, здібності.

Духовний Михайло Абрамович (20.1.1920, Кіровоград. обл. – 4.7.1974, Кр. Ріг). Науковець. Зак. Дніпропетров. ун-т (1945). У 1942-1943 ст. викладач математики 32-го учбового артполку. У 1944-1947 завуч СШ № 26. У 1947-1974 асистент, ст. викладач, доцент, зав. кафедрою вищої математики КГРІ. Відом. укр. математик. Канд. фіз.-мат. наук (1955). Вивчав оптимальні проблеми гірнич. науки. Підготував до 20 аспірантів. Автор 80 наук. праць.

Духонченко Яків Миколайович (1919). Мед. керівник. Освіта вища. Уч. ВВВ. У 1955-1962 голов. лікар 2-ї дитяч. міськ. лікарні, її організатор. Докладних відомостей не виявлено.

Духновський Віктор Петрович (1923 – 27.6.1942, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Зак. СШ № 27. Під час окупації чл. підпільної групи П.Ю. Щербака. Уч. диверсій, розповсюджувач листівок. Витримав катування у гестапо. Розстрілян. у кар'єрі цегельного з-ду. Похован. у парку залізничників Довг. р-ну.

Духовенство, служителі культу, які вважаються посередниками між Богом і людьми. Виконують роль проповідника, проводять таїнства та ін.

Духовий оркестр музшколи № 4 створен. у 1965. Відвідують 26 чол. У репертуарі класика, сучас. музика, укр. народ. фольклор. Уч. концертів і масових заходів. Керівник О.І. Калюжний.

Дучка (від польськ. ямка), коротка вертикальна або похила підземна гірнича виробка для випуску відбитої чи обваленої руди на приймальний горизонт у шахтах Криворіжжя.

Душанбінська вулиця житломасиві Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 40-х. Розвитку набула у 50-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Карнаватська. Має 34 держ. будинки. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь столиці Таджикистану – Душанбе. Обслуговує 72 в/з.

Дьоготь, в'язка чорна рідина, продукт сухої перегонки бурого, кам'яного вугілля, торфу, березової деревини в результаті термічної обробки.

Дьомін Валерій Олексійович (23.8.1947, Німеччина). Діяч культури. Зак. Криворізьк. педін-т (1973). З 1965 викладач, з 1977 директор муз. школи № 4. Керував будівництвом нової споруди школи. Виховав багато музикантів. З 1992 голова ради директорів шкіл естетич. виховання Кр. Рогу. Подяки Мінкультури України, обладміністрації. Учитель-методист. Школа має почес. звання кращого учбового закладу культури.

Дьяк Василь Якович (1913, Житомир. обл. – жовт. 1944, Криворіжжя). Визволитель. Зак. танк. уч-ще. В арм. з 1939. Уч. ВВВ з лип. 1941. У скл. 5 гв. ТА визволяв Криворіжжя. Ком-р танка Т-34, лейтенант. 29.10.1943 екіпаж провів бій в р-ні с. Лозуватка. Знищив 2 всюдиходи, 3 авто, до 20 солдатів противника. Сприяв успіху полку. Загинув у бою. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Дьяконов Михайло Йосипович (1896 – серп. 1976, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. Моск. пром. акад. (1934). Уч. гром. війни. З 1922 брав участь у відбудові рудника Колачевського. У 1924-1930 керуючий РУ ім. Леніна, ім. К.Лібкнехта. Згодом працював на керівних посадах у Кіровоградськ., Свердловськ. обл. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Трудового Червоного Прапора (2).

Дьяконов Микита Миколайович (1914, Ярослав. обл. – 24.12.1944). Герой Рад. Союзу (4.2.1944). Зак. авіауч-ще (1941). Працював слюсарем на з-ді в Свердловську. Зак. аероклуб. В арм. з 1936. Уч. ВВВ з трав. 1943. Заст. ком-ра ескадрильї 672 ШАП 306 ШАД. Відзначився на підступах до Кр. Рогу і в боях за місто. Водив групи "Іл-2". 3.2.1944 розгромив ешелон і підбив Ме-109. 6.2.1944 перехопив автоколону і групою знищив 30 машин. 23.2.1944 подавав вогонь по батареї і знищив багато живої сили. Здійснив більше 120 б/в. Не повернувся із завдання. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 1 ст. (2), Червоної Зірки.

Дяченко Григорій Данилович (1910, Криворіжжя – 9.3.1999, там же). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. Уродженець с. Лозуватка. До початку 30-х вів одноосібне госп-во. Працював у кол-пі. Уч. ВВВ з серп. 1941 у скл. 145 окрем. сапер. батальйону. З 1946 працював у кол-пі, рад-пі "Інгулецький". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст. (2), Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Дяченко Іван Михайлович (7.11.1921, Цілиноград. обл. – 14.12.1962, Москва). Герой Рад. Союзу (8.8.1945). Зак. Військ. авіа. акад. (1948). Після Бузулук. педуч-ща працював у школі. В арм. з 1940. На фр. після зак. Чкалов. авіауч-ща з трав. 1942. Визволяв Донбас, Харків, громив ворожі війська на Дніпрі і в Кр. Розі. Ком-р ескадрильї 237 ШАП 305 ШАД. Здійснив 100 б/в. Викладав у авіа. акад. З 1961 полковник у запасі. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, О.Невського, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки (2).

Дячук Олександр Васильович (11.9.1950, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1975). У 1970 пом. бур. майстра Ленінськ. геологіч. партії. У 1975-1976 кріпильник. У 1976-1978 гірнич. майстер, нач. дільниці У 1978-1982 голов. інж. ш. "Гігант". У 1985-1998 нач. ш. "Саксагань" РУ ім. Дзержинського. З 1998 заст. ген. директора ПівнГЗК з транспорту. Вперше в Україні керував впровадженням шведськ. гірнич. техніки, швидкіс. проходки на ш. "Гігант". Вперше в Кривбасі відбулася заміна скіпової машини без зупинки виробництва. Стояв біля витоків видобутку магнетитових кварцитів на РУ ім. Дзержинського. У 1993 вперше у світі очолив видобуток граніту підземним способом. Автор 2 винаходів, 180 рацпропозицій, 10 наук. праць. Нагородж. знак. "Шахтарська слава" 3 ст.

Дюйм (від голл. – великий палець), одиниця довжини побутує в англ. і америк. системах мір. 1 д = 1/12 фунта = 0,0254 м. Використовується в техніці.

Дюймівка, дошка у давнину на Криворіжжі, товщина якої рівнялася одному дюйму (2,5 см).

"Дюймовочка", дитячий естрадно-вокальний колектив створен. у січ. 2002 у скл. ПК "Тернівський" за ініціативою С.О.Третяк. До скл. входять 8 підлітків. У репертуарі естрадно-вокальні твори сучасності. Уч. фестивалю "Співограй", концертів та оглядів.

Дюка, мовчазна, нелюдима людина. Назва побутувала у давні часи на Криворіжжі.

Дюма вулиця житломасиву Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 40-х. До 1975 мав назву провулок 4-й Карнаватський. Довж. 573 м, ширина 9 м. Має 18 будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь франц. письменника Дюма Олександра (Дюма-батько, 24.7.1802, Віллер-Котре – 5.12.1870, Пюї). Автор творів "Генріх III та його двір" (1829), "Нельська башта" (1832),

“Три мушкетери” (1844), “Двадцять років потому” (1845), “Віконт де Бражелон” (1848-1850), “Королева Марго” (1845), “Граф Монте Крісто” (1845-1846) та ін. Обслуговує 72 в/з.

Дюмін Олександр Михайлович

(20.3.1924, Курська обл.). Засл. металург України (1967). Освіта н/середня. Уч. ВВВ. У 1946-1955 працював у Дрогобицьк. облспоживспілці. У 1956-1993 агломератник аглофабки, слюсар ЖКВ ком-ту “Криворіжсталь”. Новатор виробництва, переможець змагань, ударник п’ятирічок. Наставник. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.

“Дюмо”, шахта діяла з початку XX ст. у межах Тарапаківсько-Лихманівськ. антикліналі. Входила до скл. Таранівськ. рудника. Мала незначну потужність, до 150 млн. т руди. Припинила діяльність з початком гром. війни.

Дюмортьєрит (на честь франц. вченого Е. Дюмортьє), мінерал класу силікатів. Колір густо-синій, фіолетовий. Блиск шовковистий. Прозорий. У Кривбасі дуже рідкісний. Окремі зерна зустрічалися у четвертинних відкладеннях на лівому березі р. Жовта. Вивчав М.Г. Дядченко у 1958.

ДЮСШ № 5 сквер, закладен. в середині 70-х в Терн. р-ні. Пл. 1,6 га. Обладнан. місцями відпочинку, пішохідними доріжками. Багатий на зелені насадження. Юні спортсмени проводять тренування.

Дюшенея індійська (Duchesnea indica), рослина родини розоцвітих. Багаторічна трав’яниста рослина. Стебло тонке, повзуче, довж. 30-100 см, вкорінюється по вузлах. Листки темно-зелені, трійчасті, опушені, довгочерешкові, зібрані у прикореневу розетку. Квітки двостатеві, поодинокі, розміщені в пазухах листків на довгих квітконосах, 1-1,5 см у діаметрі, жовті. Плід – червона конічна блискуча сім’янка, 1,5 см у діаметрі, дуже подібна на суницю. Цвіте V-VIII. Розмножують поділом кущів та насінням. В Кр. Розі вирощується квітникарями-любителями.

“Дюшес”, напій, середньо-газований, безалкогольний, розроблений технологами концерну “Надєжда” у 1989. Склад: очищена вода, діоксид вуглецю, бензонат натрію, лимонна кислота, ароматизатор “Дюшес”. Енергетична цінність – 38,4 ккал/100 см куб. Вуглеводи – 9,98 г/100 см куб. Гідно представляє криворізьку марку.

Дядечкін Микола Іванович (23.5.1928, Кр. Ріг). Д.Т.Н. (1996). Зак. КГРІ (1954). У 1954-1960 нач. ш. “Південна” Рахманівськ. РУ. Впровадив безцилікову систему підповерхового обвалення. У 1960-1963 працював над канд. дисертацією з проблем впровадження методу короткоповільного процесу викиду при масовій відбійці руд. У 1966-1975 ст. викладач, декан гірнич. фак-ту, доцент КГРІ. У 1975-1980 зав. відділом в ін-тах НАН України. З 1980 зав. лабораторією ресурсозберігаючих технологій НДГРІ. Сформулював наукові риси шахти нового техніко-економіч. рівня, створив принципові схеми видобутку залізистих кварцитів відкритим способом. Один з авторів проекту поховання саркофагу на ЧАЕС. Автор 300 наук. робіт. Чл. редколегії ж. “Горный журнал”.

Дядин Василь Миколайович (1911, Кр. Ріг – 26.8.1942). Майор. Зак. піхот. уч-ще (1934). До 1931 працював столяром на КРЕСі. В арм. з 1931. Служив у скл. 137 СП 46 СД, нач. полкової шк. 314 СП Забайкальськ. ВО. Уч. ВВВ з серп. 1941. Обороняв Смоленськ. Ком-р 1164 СП. Загинув у бою. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Дядицин Данило Степанович (30.12. 1913, Арханг. обл. – 21.4.1972, Київ). Герой Рад. Союзу (20.12.1943). Зак. курси мол. лейтенантів (1942). На фр. з лют. 1943. Ком-р взводу 19 гв. ПДП 10 гв. ПДД. На підступах до Кр. Рогу особисто підбив 5 танків. Працював майстром на заводі. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст.

Дякова, балка розташована в Інгулецьк. р-ні, поблизу ПівдГЗК. Довж. до 2 км. Схили пологі, рослинність – різнотрав’я. Порушена гірнич. виробками. Назва походить від прізвища землевласника.

Дятел, назва кількох родів птахів родини дятлових. На Криворіжжі поширені **Д. чорний, Д. строкатий, Д. сивий.** Довж. 10-65 см, вага 200-300 г. **Д. малий** строкатий дрібний , з горобця птах. Верх шиї та передня частина спини, крила та хвіст чорні, лоб, щоки, спина,

поперечні смуги на крилах і хвіст, низ тіла білі. У самця верх голови червоний, у самки – чорний. **Д. великий** строкатий більший за шпака. Спина, верх голови, крила, хвіст, смуги від дзьоба до потилиці чорні. Щоки, лоб, горло, груди білі, підхвістя червоне. **Д. сивий** схожий на зеленого Д., але трохи менший. Голова, верх шиї сірі, низ тіла сіруватий. У самців червоний колір на лобі. Населяє ліси, парки Криворіжжя. Осілий і кочовий птах. Тримається парами на стовбурах дерев. Кладка у квіт.-трав. з 3-6 яєць. Живляться комахами, їх личинками. Надійний санітар лісонасаджень.

Дяченко Василь Григорович (27.9. 1934, Криворіжжя). Проф. (1974). Д.Т.Н. (1974). Зак. Харків. політехніч. ін-т (1958). Уродженець с. Лозуватка. У 1958-1960 майстер, ст. інж. Харків. з-ду транспорт. машинобудування. У 1960-1997 асистент, ст. викладач, доцент, професор кафедри двигунів, проректор Харків. політехніч. ін-ту. Брав участь у розбудові нових типів двигунів. Підготував 20 канд. наук. Автор 120 наук. праць з проблем удосконалення двигунів. Чл.-кор. Рос. акад. (1947).

Дяченко Віктор Григорович (19.8.1937, Криворіжжя – 13.11.2000, Кіровоград). Науковець. Зак. Дніпропетров. с/госп. ін-т (1962). Уродженець с. Лозуватка. У 1962-1964 зав. майстернею рад-пу "Інгулецький". У 1964-1968 викладач Цілиноград. буд. тех-му (Казахстан). З 1971 викладач, доцент, зав. кафедрою, вчений секретар, декан заочного фак-ту Кіровоградськ. ін-ту с/госп. машинобудування. Канд. тех. наук (1972). Винахідник і раціоналізатор. Автор наук. праць.

Дяченко Григорій Степанович (1911, Кіровоград. обл.). Сільгосп. керівник. Освіта середня. У 30-х працював учителем і головою сільради. Уч. ВВВ з серп. 1941 у 15-ї Тбр 31 окрем. автополку. Очолював кол-п у Терн. р-ні, був головою Веселотернівськ. селищ. ради. До 1973 слюсар ПівнГЗК. Нагороджений орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Дяченко Петро Іванович (1908, Кр. Ріг - ?). Фотожурналіст. Освіта середня. У 1934-1937 працював фотокором газ. "Червоний гірник". Фотолітописець Кривбасу 30-х. Знімав стахановців, новобудови. У 1944-1945 зробив багато знімків, які стали звинуваченнями фашизму. Знімки демонструвалися у Москві. Автор відомого знімка святкування Дня Перемоги (9.5.1945) на ст. Довгинцеве. Проживав у Казанківськ. р-ні Миколаїв. обл.

Дяченко Трохим Данилович (90-ті XIX ст. – трав. 1957). Сільгосп. керівник. Освіта н/середня. Уч. гром. війни. У 30-х організатор і перший голова кол-пу "Червоний хлібороб". Ударник перших п'ятирічок. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.